

Dirshu
דרשו'ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 384

פנינים לפרשת חוקת

שאלתי את מרן בכאב: "למה הרב עושה את כל החשבונות הללו כדי לא להשתתף בחופה שלי?". השיב לי רבינו: "אני מוכן לבוא לחופה שלך, אבל בתנאי שבשום פנים אל תיתן לי שום כיבוד!". אמרתי לו שאני לא יכול להסכים. "אז תיתן לי ברכה פשוטה, אבל, את הכיבוד של 'ברכה אחריתא' אתה חייב לתת לרבי בערל! אם לא תתחייב על זה, אני לא אבוא לחופה!"

שיחה מרתקת עם הגאון רבי יהושע מיישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה', תלמידו חביבו של מרן רבינו ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זצוק"ל

יעקב א. לוסטיגמן

אחד מתלמידיו המובהקים של מרן רבינו ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל, היה הגאון רבי יהושע מיישקובסקי שליט"א, ראש ישיבת 'אמרי משה'. לאחר שכבה המאור הגדול ביקשנו לשוחח עם הגר"י מיישקובסקי, שאכן נעתר לבקשה ונהג בנו טובת עין, כששיתף אותנו בצרור סיפורים מופלאים להם היה עד, או אפילו שותף בעצמו. "אחת ההגדרות הטובות ביותר ששמעתי על מרן זצ"ל", אומר הגר"י מיישקובסקי, "היא שהוא היה 'איש של ניגודים'. לא סתם ניגודים אלא שהוא היה ממש הפוך מן הקצה אל הקצה. כשזה היה נוגע אליו, היתה לו הנהגה מסוימת, וכשזה נגע לאחרים, ההנהגה היתה מתהפכת אל הקצה השני..."

שני מלכים וכתר אחד, צריך לעשות משהו בנידון. למה הגיע לה עונש על כך שאמרה את האמת?
"התשובה היא", השיב מרן הגרב"ד, "שהחשש לשני מלכים המשתמשים בכתר אחד נובע רק כשכל אחד מהם רוצה את הכתר לעצמו. אם כל אחד מהם מבין שהכתר נועד כדי להלביש אותו לאחרים, אין שום חשש לסכסוך שיפרוץ ביניהם".
"אצל מרן הגר"ג אדלשטיין", הסביר אז הגרב"ד, "הכתר לא נועד להניח אותו על ראשו. מבחינתו, כל הסיבה שהכתר הזה נברא, הוא

אני זוכר שפעם שאלנו, קבוצת תלמידים, את מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, איך זכו הוא ומרן רבינו זצ"ל, שתשרה ביניהם כזאת אהבה ואחוה יוצאת דופן. הרי שניהם עומדים בראשותה של אותה ישיבה, ולכל אחד יש את העמדה שלו בנושאים שונים. מעולם לא היה ביניהם שום ויכוח! איך אפשר להגיע לדרגה כזאת?

מרן הגרב"ד שליט"א השיב לנו בווארט נפלא: כשברא הקב"ה את שני המאורות הגדולים באה הלבנה ובפיה טענה: אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד. השיב לה הקב"ה 'לכי ומעטי את עצמך'.
רבים שואלים, הרי הלבנה אמרה דבר נכון. זאת באמת בעיה, יש כאן

רק כדי להניח אותו על ראשו של ראש הישיבה השני, ולכן מעולם לא היתה שום סיבה שבגינה יכול לפרוץ ויכוח!"

"כמובן שהדברים נכונים לשני הצדדים", מוסיף הגר"י מישקובסקי. "מה שרבי בערל אמר על רבי גרשון, נכון גם לגביי..."

יש כאלו שטועים לחשוב, שמרן רבינו זצ"ל לא ידע מה זה כבוד

אבל ההגדרה הזאת, נכונה לא רק לגבי ראשות הישיבה. כל המושג של 'כבוד' היה מבחינתו משהו שנועד לאחרים. יש כאלו שטועים לחשוב שמרן רבינו זצ"ל, לא ידע מה זה כבוד. שהוא לא הבין בכבוד. זאת טעות! הוא היה ה'מבין' הכי גדול בדורנו בנושא של כבוד. הוא ידע איך להשתמש בכבוד בצורה משולמת, הוא ידע לכבד אנשים בצורה שאין לה אח ורע, והיה נזהר בכל כוחו שלא לעשות שום פעולה שעלולה לפגוע איכשהו בכבודו של הזולת.

זכורני, שפעם אחת באו אליו עם שאלה לגבי מישהו שלא עשה מלאכתו נאמנה, והיו שטענו שהגיע הזמן להדיח אותו מהמשרה בה החזיק, כדי להכניס תחתיו מישהו שמתאים יותר לעבודה הזאת.

מרן זצ"ל אמר שייתכן שבאמת מצד היושר והדין, צודקים השואלים ואכן היה ראוי להעביר את אותו אחד ממשרתו, אבל למרות זאת לא כדאי לעשות זאת. למה? כי בכל מקום שיש פגיעה בכבודו של הזולת - אין סייעתא דשמיא! אם תגרמו לאדם לביזיון, תפגעו בכבודו, גם אם תכניסו תחתיו אדם שמתאים הרבה יותר ממנו, לא תהיה לכם הצלחה, כי זה בא על חשבון כבודו של הזולת.

פעם בא חתנו של נשיא הישיבה, הגאון רבי אליעזר כהנמן שליט"א, להודיע למרן זצ"ל, שהוא עומד להכניס את בנו בכורו בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום. הברית נועדה להתקיים בביתו של הסבא רבי אברהם כהנמן זצ"ל שעוד היה חי אז.

כמובן שראש הישיבה הבין שהוא צריך לבוא ולהשתתף בשמחת הברית, אבל הוא גם הבין שכמוהו יוזמן לאירוע גם מרן הגר"ד פוברסקי 'בלחט"א. תוך כדי דיבור הוא כבר חישב מי אמור לקבל את הכיבודים השונים, ומאחר והוא, רבינו זצ"ל היה מבוגר יותר, הוא חשש שאת אמירת הברכות ייתנו לו, ואילו למרן הגר"ד יישאר כיבוד פחות חשוב.

מרן פנה לאבי הבן, וסיפר לו שלפני ימים אחדים הוא היה בברית אחרת, ונתנו לרבי בערל לומר את הברכות: "הוא אמר את הברכות כל כך יפה ומרגש, זה היה תענוג לשמוע. אני מציע לכם שתתנו לו את

הברכות, בוודאי לא תתחרטו על כך". כך גם כשבאתי להזמין אותו לחתונה שלי. רציתי מאוד שהוא יבוא לחתונה שהתקיימה בירושלים, אבל הוא בירר באיזו שעה אמורה להיות החופה, וניסה לסדר את הלוי"ז כך שהוא יבוא רק לסעודה או לריקודים ולא יהיה בחופה. אמרתי לראש הישיבה שהחופה מוקדמת יותר, ואז הוא התחיל לחשבן את החשבון מהכיוון ההפוך, אולי הוא יבוא לקבלת הפנים לפני החופה, ובזמן החופה הוא כבר ישוב בחזרה לבני ברק.

שאלתי את מרן בכאב לא מוסתר: "האם הרב רוצה שאקרא לבני בכורי 'חופים', על כך שמורי ורבי לא ראה בחופתי? למה הרב עושה את כל החשבונות הללו כדי לא להשתתף בחופה שלי?"

השיב לי רבינו זצ"ל תשובה מאוד ברורה וישירה: "אני מוכן לבוא לחופה שלך", הוא אמר לי, "אבל יש לי תנאי קודם למעשה: בשום פנים ואופן אל תיתן לי שום כיבוד!". אמרתי לו שאני לא יכול להסכים לתנאי כזה, מה זאת אומרת, מגיע ר"מ בשיבת פוניבז', מורי ורבי, ולא ניתן לו שום כיבוד בחופה, איך זה ייתכן?

התרצה ראש הישיבה ואמר: "בסדר, אז תיתן לי ברכה פשוטה בחופה, אבל לא את ה'ברכה אחריתא', את הכיבוד הזה של ברכה אחריתא אתה חייב לתת לרבי בערל! אם לא תתחייב על זה, אני לא אבוא לחופה".

אמרתי לרבינו, שאני לא מבין את ההוראה הזאת. הרי הוא יותר מבוגר מרבי בערל.

נענה רבינו וענה לי בפשטות ובהחלטיות: "אבל רבי בערל הוא 'רבו המובהק', וברכה אחריתא זה כיבוד שנותנים לרבו המובהק".

זאת היתה הגישה שלו: יש את ראש הישיבה הגדול והחשוב שזה רבי בערל, והוא עצמו נמצא שם רק בנוסף לראש הישיבה המרכזי, אבל לא באותה דרגה בכלל...

פעם שאלתי את מרן שאלה מאוד מעניינת

כשלעצמו, הוא באמת לא הרגיש טעם בכבוד והיה בורח ממנו, עד כדי כך שמרן ה'חזון איש' זצ"ל הגדיר אותו בדרך צחות כ'בעל מום', משום שאין לו שום רצון לקבל כבוד, אפילו לא שמינית שבשמינית.

פעם שאלתי את מרן שאלה מאוד מעניינת: סיפרו אז בישיבה, שכשמרן זצ"ל התארס ביקשו ממנו לומר דבר תורה, והוא אמר איזה ווארט קטן על הרש"ש בסוגיא שלמד באותם ימים במסכת בבא קמא. אמרו שהרב מפוניבז' מאוד כעס על כך. היו אילו אירוסין חשובים

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

וסיפרה לו בשמחה רבה שבעלה עומד לסיים את הש"ס. הנכדה התייעצה עם הסבא כיצד כדאי לחגוג את סיום הש"ס, ומרן השיב לה שזה צריך להיות ממש בדרגה של 'יומא טבא לרבנן' והשמחה צריכה להיות יותר מחתונה, לעשות אירוע הכי מכובד והכי מיוחד כמיטב היכולת, כדי לחגוג את היום הגדול הזה שבו בעלה מסיים את הש"ס. שאלה הנכדה בסקרנות: "ומה עשתה הסבתא כשסבא סיים את הש"ס בפעם הראשונה?".

ענה לה מרן בפשטות: "סבתא לא ידעה...". הוא אפילו לא סיפר לרעייתו שהוא מסיים את הש"ס! פלאי פלאים. פעם הוא אמר לי שביקורת זה דבר נפלא, זה מה שמעמיד את הבנאדם. "מי שרוצה להקים בית טוב ומוצלח, שייקח אשה חכמה שתדע להגיד לו ביקורת", כך אמר לי מרן, "כמה טוב לקבל ביקורת. האדם על עצמו לא יודע מספיק לבקר! אני מתייעץ תמיד עם אשתי, היא יותר חכמה ממני, ותמיד היא צדקה, ותמיד אני מקבל מחכמתה...".

לעומת זאת, הוא עצמו היה מאוד מאוד נזהר שלא לומר ביקורת על אחרים. הוא תמיד היה אומר שאם משהו פגע בך, אל תכעס עליו. הרי החזון איש אמר שכל מעשיהם של אנשים נובע מהטבעים שלהם, ואם כן, מה אשם אותו מסכן שיש לו כזה טבע, שגורם לו להתנהג בצורה לא נכונה?

היה שגור על לשונו פתגם שאותו אמר בשם אמו ע"ה: "צריכים לדון כל אדם לכף זכות, וכשנגמר ה'כף זכות', צריכים לדון אותו ל'כף שטות'..." כלומר, אם משהו עשה מעשה לא טוב, זה לא בגלל שהוא איש רע, אלא נכנסה בו רוח שטות, ולכן עדיף לסלוח לו ולהמשיך הלאה...

עוד דבר מעניין מאוד שזכיתי לשמוע מפיו היה, כאשר שאלתי אותו שאלה בעניין של אשה שהיתה צריכה לעבוד בעבודה מסוימת, שעל פניו זה לא היה מכובד ואפילו לא ראוי לעבוד שם, אבל מרן הגראי"ל שטיינמן הורה שכן תעבוד שם, כי הוא ידע שהיא תוכל לפעול משם לטובה. עם זאת, הרב שטיינמן אמר שבשום אופן לא יפרסמו שהוא הורה לה לעבוד שם, כי הוא חשש שישתמשו בזה כדי להתיר את המעשה ויגידו שיש כאן הוראה לרבים שהדבר מותר חלילה.

שאלתי את מרן הגר"ג זצ"ל, מה תעשה אותה אשה שיבואו ויטיחו בה שהיא מתנהגת שלא כדין, היא הרי לא יכולה לענות שהרב שטיינמן התיר לה את הדבר.

ענה מרן זצ"ל ואמר לי: "זה הרי נפלא! היא תוכל לקבל ביזיונות בשפע, ועוד על מעשה שהיתה צריכה לעשות על פי הוראת אדם גדול. ביזיונות זה דבר טוב, צריכים לחפש ביזיונות! זה מכפר על כל כך הרבה דברים, ומונע על כך הרבה צער וצרות".

זאת היתה ההסתכלות שלו על החיים. כבוד נועד כדי לתת ולא כדי לקחת, ביקורת נועדה כדי לקבל ולא כדי למתוח אותה על אחרים, ביזיונות נועדו כדי לקחת ולא לקבל. ניגוד מוחלט בין האופן שבו היה מסתכל על עצמו ומה שהיה מצפה מעצמו, ובין מה שהיה מצפה מאחרים וכיצד היה מתנהג כלפיהם.

(במאמר שנפרסם בעו"ה בשבוע הבא, מספר הרב מישקובסקי גם כיצד הצליח להתקרב בצורה כל כך מיוחדת למרן רבינו זצ"ל)

מאוד מבחינת הישיבה, כי אביו של מרן היה רבה של רמת השרון וחמיו היה הרב של פרדס חנה. באו לשמחת האירוסין רבנים רבים מכל האזור, והאירוע אמור היה להיות 'חלון הראווה' של ישיבת פוניבז', ובסופו של דבר קם החתן ואומר איזה דיוק שהיה לו בדברי הרש"ש, במקום להרשים את המתאספים במערכה שלימה שתראה מה שווה ישיבת פוניבז', ומה שווים התלמידים שהיא מעמידה...

שאלתי את מרן האם הסיפור הזה אכן נכון, והוא השיב לי בפשטות שכן, כך היה מעשה. הוספתי ושאלתי את מרן למה באמת, למה הרב לא אמר איזה חידוש יפה, הרי זה די ברור שבאמת מצד היושר היה ראוי שהחתן יאמר דבר תורה יותר רציני, כי זה באמת חשוב מאוד לישיבה!

ענה לי מרן בטבעיות: "אבל באמת לא היה לי מה לומר!..." בהזדמנות אחרת, כשלמדתי איתו בליל שבת, אחרי שסיימנו את הלימוד שלנו במסכת ברכות, הוא היה מדבר איתי על הסוגיא שנלמדה השבוע. הוא חזר על ה'חבורה' שאמר לבחורים ביום שני, והפעם הוא הוסיף לה תוספת חזקה מאוד, 'יסוד' עמוק מאוד שמאיר באור אחר את כל הסוגיא, היה זה בסוגיא של 'שטרות'.

שאלתי את מרן, "הרי זה כזה יסוד נפלא וחשוב, למה הרב לא אמר את זה בחבורה שמסר ביום שני???"

נענה מרן ואמר לי: "אתה חושב שאני הבנתי את זה מיד בהתחלה? אם לא הסברתי את זה לבחורים, זה בגלל שלא הבנתי את זה בעצמי. אבל אחרי שמסרתי את החבורה, באו בחורים ודיברו איתי בלימוד, ובמשך כל הימים שחלפו מאז שמעתי שאלות רבות והסברתי שוב ושוב לבחורים את יסודות הסוגיא, ולאט לאט התבהרו אצלי הדברים..."

באותה עת הוא כבר היה מגיד שיעור בישיבה עם ותק של כ-50 שנה, ואת הסוגיא הזאת עצמה הוא לימד כבר כמה עשרות פעמים, ובכל זאת הוא דיבר על עצמו כאילו הוא אחד הבחורים בישיבה, "לאט לאט התבהרו אצלי הדברים" ... אני חושב שזאת ענווה עם גאונות עצומה, והוא לא רק אמר כך כלפי חוץ, אלא גם הרגיש כך כלפי עצמו.

אשה חכמה

באחת ההזדמנויות סיפר לי מרן, שלפני החתונה שלו הוא נכנס אל מרן ה'חזון איש' כדי לתת לו הזמנה.

מרן הוסיף שמאחר וה'חזון איש' רצה לחזק את רבני הערים, אביו וחמיו, הוא רצה לבוא לחתונה ושאל באיזו שעה צפויה להיות החופה: "אמרתי ל'חזון איש': 'חס ושלום! באתי לתת הזמנה מפני הכבוד, לא רציתי חלילה וחס להטריח את מרן שיצטרך לבטל זמנו ולבוא לחתונה שלי!...'".

הוסיף מרן ואמר שה'חזון איש' מאוד נהנה מדבריו וחיוך חיוך רחב. אגב, אציין שגם מתוך הסיפור הזה אפשר להבין עד כמה גדולה היתה הענווה שלו. הוא היה בטוח שה'חזון איש' רצה לבוא לחתונתו רק כדי לחזק את רבני הערים, אבל בפועל ה'חזון איש' אהב אותו אהבת נפש, כמו אוזני שמעתי ממרן הגראי"ל שטיינמן כמה וכמה פעמים, כמה שה'חזון איש' אהב את מרן זצ"ל וכמה היה מעריך אותו.

עוד מעשה שמעתי מבני הבית, שפעם באה אחת מנכדותיו של מרן,

הפגישה היתה צריכה להיות סודית, והשליח של הרבי אכן נסע לכמה מגדולי אותו הדור. היה הרבי בעל ה'בית ישראל' מגור זצ"ל, וכן הרב מפוניבז' זצ"ל והגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. הם כולם הסכימו להיפגש...

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב בית המדרש 'היכל צבי' צאנז, עם צרור עובדות וסיפורים אודות מורו ורבו כ"ק מרן הגה"ק בעל ה'דברי יציב' וה'שפע חיים' מצאנז זצוק"ל

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת יומא דהילולא של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל ה'דברי יציב' וה'שפע חיים' מצאנז, שיחול ביום רביעי הקרוב, ט' בתמוז, שוחחנו עם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, רב ביהמ"ד 'היכל צבי' צאנז, בירושלים, מגדולי מרביצי התורה, ובנו של ראש ישיבות צאנז, הגאון רבי אליהו שמרלר זצ"ל, שהיה יד ימינו של הרבי מצאנז זצ"ל, ערך את תשובותיו ההלכתיות של הרבי בשו"ת 'דברי יציב' והיה כותב את הפלפולים שהיה הרבי אומר ב'טיש' של ליל שבת, במשך עשרות שנים.

"נולדתי בקרית צאנז", מתאר הגר"ח שמרלר, "גדלתי על הדמות המיוחדת של הרבי זצ"ל, וכל חיי זכיתי להיות דבוק בו בחיי חיותו בעולם הזה, ולאחר הסתלקותו אני ממשיך להיות דבוק בו על ידי לימוד ספריו הקדושים אשר השאיר אחריו ברכה, וההסתופפות בצל בנו ממשיך דרכו, כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

"אני חושב שצדיקים גדולים היו וגם היום יש לא מעטים. אנשים בעלי רגש נפלא יש ב"ה הרבה, יהודים שכל כולם תורה ועבודה, יש גם, יש לא מעט עסקנים שמקימים פרויקטים גדולים, ובונים ערים ושכונות ומקימים בתי חולים ועושים המון למען התורה ולמען לומדיה.

"אבל דמותו של הרבי זצ"ל היתה ייחודית מאוד בכך שהיא היתה רבוגנית. היו בו מהכל. הוא גם היה נראה כמו מלאך אלוקים כשהיה מתפלל, פניו להבים, הוא היה בוכה, מתייפח בתפילה במשך שעות בדביקות עצומה, אבל גם היה איש מעש וחזון, הקים בית חולים, בנה שכונות בנתניה, בירושלים, בארה"ב, הקים מוסדות, בנה בית מלון, הוא קנה קרקעות ובנה בניינים בחריפות והשקעה עצומה.

"ואם לא די בשתי הקצוות הללו ששכנו אצלו בכפיפה אחת, אציין את הקצה השלישי, הגאונות העצומה והשקידה הנפלאה שלו בעסק התורה. אלו דברים שקשה לתפוס, שאותו בנאדם יכול להיות גם וגם וגם, והוא אכן היה כזה. הוא גם היה מאוד מאוד תקיף בהנהגה הציבורית, וגם כך כקנה ואבא רחמאי לכל אדם שנכנס אליו כדי להת'יעץ או לשפוך את לבו בפניו.

"אני אספר לכם כמה סיפורים, חלק מהם חוויתי בעצמי ואת רובם שמעתי מאבי מורי זצ"ל, שהיה מאוד מאוד קרוב לרבי.

"וכך סיפר לי אבא: פעם קרא הרבי לאחד ממקורביו, ייתכן שהיה זה אבא שלי בעצמו ומחמת ענוותנותו הוא לא רצה לשתף אותי בחלק

הזה של הסיפור... הרבי ביקש מאותו מקורב שיסע לכמה מגדולי הדור באותה העת, ויבקש מהם בשמו של הרבי, לכנס אסיפה דחופה בעניין ציבורי חשוב שעמד על הפרק באותם ימים. הפגישה היתה צריכה להיות סודית, והשליח של הרבי אכן נסע לכמה מגדולי אותו הדור.

"אחד מאותם גדולים היה הרבי בעל ה'בית ישראל' מגור זצ"ל, וכן הרב מפוניבז' זצ"ל והגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. ייתכן שהיו שם עוד גדולים, אבל את השמות האלו אני זוכר ששמעתי מאבי מורי בהקשר זה.

"נסע השליח בין הגדולים, הם כולם הסכימו להיפגש, והוחלט שהפגישה תתכנס ב'פנסיון רייך' בירושלים, אבל אותם גדולים החליטו שהפגישה תהיה ביום חמישי בערב.

"כשהוא בא לרבי לבשר לו שההצעה התקבלה ושהכינוס אכן עתיד להתקיים הרבי שמח מאוד, אבל היתה לו בעיה לא קטנה... באותן שנים, ביום חמישי בערב הוא היה אומר את ה'שיעור כללי' בשיבה. הרבי היה מסור לשיעורים בלב ונפש, שום דבר לא מנע ממנו למסור שיעור, והנה הוא נקלע לכזאת תסבוכת, כשגדולי הדור מתכנסים לפי בקשתו, והוא לא יכול להימנע מלהגיע לאסיפה הזאת.

"נענה הרבי ואמר, ביטולה הוא קיומה, ובמקרה זה אין ברירה, יש כאן עניין ציבורי חשוב, יש כאן עניין של כבוד התורה של כל גדולי ישראל, זה קודם לשיעור, אין מנוס אלא לוותר על השיעור.

"ביום חמישי אחר הצהריים ראו את הרבי יוצא לדרכו, ותיהום כל העיר. אף אחד לא ידע למה הרבי נוסע, וכולם היו מופתעים מאוד

מכך שהוא מוותר על שיעור, שלא כדרכו כלל וכלל.

"את אותו לילה עשה הרבי בירושלים, ולמחרת יצא בחזרה לנתניה רק אחרי התפילה. הוא הגיע לנתניה בשעות הצהריים, ומיד הודיע שהוא עומד למסור את השיעור כללי... שעתיים לפני שבת התכנסו כל בחורי הישיבה והרבי מסר את השיעור.

"לאסיפה הוא הלך, ועל השיעור הוא לא ויתר", כך היה אבא מסיים את הסיפור הזה, שנותן הצצה קטנה לדמותו הגדולה של היהודי הקדוש הזה שלא ויתר לעצמו על כלום, והיה תובע מעצמו דברים שאנשים רגילים לא יכולים לעמוד בהם".

הרבי היה יושב במרפסת הפתוחה שלו, בשיא החום

עוד שמעתי מאבי מורי, שהדרישות שהרבי היה דורש מתלמידיו היו מאוד מאוד גבוהות. הוא דרש מהם דברים שנראו לא הגיוניים לפעמים: "אבל כשראינו שהוא דורש מעצמו הרבה יותר, הבנו מאיפה זה מגיע. ההשקעה שלו היתה עצומה, ולכן הוא גם יכול היה לדרוש מאתנו להשקיע הרבה יותר מהרגיל".

היו זמנים, בקיץ החם של נתניה, שהרבי היה יושב במרפסת הפתוחה שלו, בשיא החום, כשבחוץ היו ארבעים מעלות, הוא היה יושב כחום היום בשעות הצהריים תחת השמש הקופחת, ולומד במשך שעות בריכוז מוחלט. אני חושב שהוא עשה זאת פשוט כדי להסתגף, זה לא שבחוץ היה אוויר יותר טוב מהבית, השמש היה קופחת עליו בכל עוז והוא היה לומד בכזה ריכוז נפלא.

אבל כשהיה בחור בישיבה שלא הרגיש טוב, הוא היה דואג לו בכל לבו, משתדל לעזור ולסייע כמיטב יכולתו, כדי שהבחור לא יסבול ואפילו לא מעט.

אני עצמי למדתי במשך תקופה קצרה בישיבה ב'יוניון סיטי' בארה"ב, היה זה בשנת תשמ"א. דרכו של הרבי היתה שהוא היה יוצא לטבילת של שחרית במקוה, בשעה חמש ורבע בבוקר בערך, ובכל פעם הוא היה עובר דרך בית המדרש של הישיבה, כדי לעודד את הבחורים שהשכימו קום ללמוד. אף פעם לא ויתר על זה, הוא היה מגיע בבוקר, מסתובב בין הספסלים, והבחורים שידעו שהרבי יבוא להסתכל היו מתאמצים להיות בבית המדרש עוד לפני הזמן.

בוקר אחד הרבי הסתובב בבית המדרש וראה שאני לא נמצא במקום שלי. בשעה תשע בבוקר הגיע לישיבה הגבאי שלו, ואמר שהרבי שאל למה לא הייתי לפנות בוקר בבית המדרש כמו כל יום? השבתי שאני לא מרגיש טוב ויש לי קצת חום. הגבאי חזר עם התשובה אל הרבי, ובתוך זמן קצר כבר הגיע שליח עם כדור להורדת חום, ולאחר מכן במשך היום שלח הרבי עוד פעמיים או שלוש לשאול בשלומי, עד שאמרתי שאני מרגיש טוב והכל בסדר גמור ב"ה...

היחס הרחימאי הזה היה מאפיין אותו מאוד מאוד, ברמה של הקשר הפרטי עם כל אחד ואחד מהתלמידים, אבל בהנהגה הציבורית - התקיפות שלו היתה לשם דבר.

אבי מורי סיפר לי כמה פעמים שבאחת האסיפות הראשונות של 'מפעל הש"ס', הגיעו לנתניה רבים מגדולי הדור. בין היתר היו שם

כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי זצ"ל, הרבי ה'פני מנחם' מגור, הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא, הגאון רבי ניסים קרליץ ועוד מגדולי הדור. במשך מספר שעות ישבו גדולי הדור יחד ודנו בניהול של מפעל הש"ס, כמה דפים תכלול כל תוכנית, אם ילמדו עם תוס' או בלי תוס', מה ההספקים שצריכים לצפות מאברכים השוקדים על תלמודם ועוד.

הרבי זצ"ל ניהל את האסיפה וירד לפרטי פרטים, כמו מנהל ותיק ורגיל, עם קביעת לוחות זמנים ויעדים, גובה המלגות ועוד ועוד. גדולי ישראל מאוד התרשמו מהיהודי הזה שיושב ככה בכזאת חיוניות ויורד לפרטי פרטים, אבל אבא היה אומר, שחבל מאוד שהם לא נשארו אחר כך להתפלל איתו מעריב, או אז הם היו רואים איך היהודי הזה, שלפני שניה ישב כמו מנהל וחישב חשבונות של הספקים ותמלוגים, מיד לאחר מכן הוא ניגש להתפלל מעריב, ובמשך ארבעים דקות הוא התפלל בהתלהבות כזאת, שאי אפשר היה לעמוד בפניה... הוא ממש פשט צורה אחת ובתוך שניה לבש צורה אחרת.

אני זוכר שבתור בחור, היינו באים להתפלל עם הרבי גם בשבתות. התפילה היתה נמשכת שעות, כי הוא היה מתפלל בלהב אש קודש, בוכה, מתחנן, מת'פח, חוזר על המילים שוב ושוב. היה מה לראות! לא פעם היינו עומדים סביבו עד השעה שלוש אחר הצהריים, ורק אז היינו הולכים הביתה לאכול, וזה לא היה קשה או מעייף. אדרבה, נהנינו מכל רגע, כי המחזה שלו כשהוא היה מתפלל זה דבר שאי אפשר לתאר, רק מי שהיה וראה יוכל להבין על מה אני מדבר.

אגב, הרבי עודד מאוד את המבוגרים ואת כל מי שרצה, להתפלל במניינים מקבילים. לא רק שהוא לא ציפה מכולם להתפלל יחד איתו, אלא שהוא ייסד אפילו בית כנסת מיוחד לציבור, כינו אותו 'בית הכנסת של הבעלי בתים', בגלל שרוב האברכים כן התפללו עם הרבי, אבל בפועל היו גם אברכים חשובים שהתפללו שם, חלק בקביעות וחלק מפעם לפעם, כולל אבי מורי שהיה ראש הישיבה, ולפעמים הוא היה מתפלל שם. כמו כן הרבי היה מוסר דרשה מיוחדת מדי שבת מברכין, והוא בחר למסור את הדרשה הזאת דווקא בבית הכנסת הזה, כדי לכבד את היהודים המבוגרים יותר שהתפללו ברובם שם.

'חופשה' במירון

כך גם הגאונות שלו היתה לשם דבר, וגם בעניין זה יש באמתחת סיפור נפלא ששמעתי מאבי מורי זצ"ל:

הרבי היה עובד מאוד מאוד קשה. הוא לא היה נח בכלל, וזמנו היה מתחלק בין לימוד התורה ביגיעה עצומה, הרבצת תורה, כתיבת תשובות ומסירת שיעורים, עסקנות ציבורית ובניית מוסדות וכדו', וכאמור עבודת התפילה המופלאה שלו.

מדי פעם היו נכנסים אליו חשובי הקהל ומנסים לשכנע אותו ש"צא לחופש קצרה, בצפון או בחו"ל, קצת להחליף אווירה כדי להתאושש מעט ולהמשיך בעבודת הקודש ביתר שאת.

כמעט בכל המקרים דחה הרבי את ההצעה בשתי ידיים. פעם אחת,

"לפני שנים, באחד מביקורי בעיר מונסי שבניו יורק, באתי להתפלל שחרית, וניגשתי ליהודי בבקשה שיענה 'אמן' על ברכות השחר. אחרי התפילה ניגשתי להודות לו על כך, והוא פתח את סגור לבו: 'היודעים אתם שאני סגי נהור?', השבתי לו כמובן שלא ידעתי זאת, וזו לי הפעם הראשונה בבית הכנסת הזה, הוא אמר לי 'שילמתי כבר יותר ממיליון דולר על ניתוחים'"

כ"ק מרן אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א,
בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת', על כפיות טובה, והכרת הטוב

צוות ל'קראת שבת'

"וּנְפָשֵׁנוּ קָצָה בְּלֶחֶם הַקֶּלֶקֶל" (במדבר כ"א, ה')

במצב של כפיות טובה כלפי בורא כל עולמים, שזן ומחיה אותנו בכל רגע ובכל שעה.

"לא פעם אני שומע אנשים, ששואלים ומתחבטים מאוד בתייה כיצד ניתן לקנות את מידת השמחה. קשה להם לשמוח, הם צריכים סיבה מיוחדת כדי לשמוח, ואין להם מספיק סיבות כאלו. אם כבר אירע להם דבר מה שמשמח אותם, זה מספיק לזמן קצר, ומיד לאחר מכן שב העצב לשכון בלבבם רח"ל".

"האמת היא שמי שמחפש סיבות לשמוח, הרי הוא בעצם כופר בטובתו של הקב"ה ואינו מכיר לו טובה, ואספר עובדה:

"לפני שנים, באחד מביקורי בעיר מונסי שבניו יורק, ארה"ב, באתי לבית המדרש להתפלל שחרית, וניגשתי ליהודי בבקשה שיענה 'אמן' על ברכות השחר שאברך, ואני אענה על ברכותיו. אחרי התפילה ניגשתי להודות לו על כך, והוא פתח את סגור לבו ושאל אותי: 'היודעים איתם סגי נהור?', השבתי לו כמובן שלא ידעתי זאת, וזו לי הפעם הראשונה בבית הכנסת הזה, כמובן שהבעתי צער על כך, והוא סיפר לי ששלוש שנים קודם לכן, בעיצומו של יום ראש

לכבוד קוראי גיליון 'לקראת שבת', פנינו קדם כ"ק מרן אדמו"ר מ'תולדות משה' שליט"א, לשמוע מעט מדברותיו על פרשת 'חוקת'.

"בפרשתנו אנו רואים דבר שהוא פלא עצום", אומר כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א. "בני ישראל, דור דעה, יהודים קדושים וטהורים שאין אנו מבינים בגודל רום מעלתם, אנשים שזכו להסתופף בצלו של משה רבינו ע"ה, הם נחלצו משעבוד מצרים באותות ובמופתים ובזרוע נטויה, עברו בעצמם את ים סוף שהפך באחת לחרבה, ראו בנקמת מצרים - כל אחד ואחד מהם ראה את המצרי שהכה אותו כשהוא מת על שפת הים, המים המרים הפכו למתוקים בפיהם, הם ראו את הפלא הגדול כשכל יום ויום יורד להם לחם מן השמים... "ועל אף כל האמור, הם מבעטים בטובה, וזועקים 'הלחם הקלוקל', וברש"י הק' מבאר שהם 'בדו דברים מלבם. אמרו עתיד המן הזה שיתפח במעינו'.

"השכל האנושי לא יכול להבין את ההתנהגות הזאת", אומר הרבי. "איך אפשר לומר כך, להתלונן בצורה כזאת על מלך מלכי המלכים שאת כבודו הם ראו על הים, על סמך איזו טענה שבדו מלבם, שהם העריכו שכנראה יתפח המן במעייהם, אף שהם כבר אוכלים את המן הזה תקופה ארוכה, והוא נספג בגופם בלי שום מכשול ותקלה.

"כיצד ניתן להיות כזה כפוי טובה? זה הרי נגד הטבע, השכל וההגיון!!! "אלא התשובה היא, שכפיות טובה מתחילה מכך שאין הכרת הטוב. אדם שאינו מכיר טובה על הטובה שנגמלה עמו, יפול מהר מאוד למצב של כפיות טובה. אי אפשר להיות באמצע, כשאין תגבורת הטוב, מגיעה חלילה וחס התגברות של הצד השני".

הרבי שליט"א מדגיש שנושא זה נוגע לכל אחד ואחד מאתנו בכל שלבי החיים: "צריכים להיות מלאים בהכרת הטוב כלפי בורא עולם. אם לא נכיר טובה על מה שיש לנו, אנו עלולים חלילה וחס להיות

"כך גם לגבי הטובות הרבות שהקב"ה גומל עמנו, זה שאתמול כל איברי הגוף תפקדו כראוי, זו לא סיבה שלא נשמח ונודה על כך שגם היום הם מתפקדים כראוי, ורק מי שיידע להודות, להעריך ולשמוח את מה שקיבל עד כה, יוכל להימנע מלהפוך לכפוי טובה"

"לא זו בלבד, שהקב"ה משפיע עלינו טובות, אלא שגם הדברים הקשים שבאים עלינו, בדרך כלל הם חלק מאותה הטובה. למשל אדם שמתמודד עם צער גידול בנים, עליו לשמוח קודם כל שיש לו ילדים! אדם שיש לו כאבי שיניים זוכה לכך כי יש לו שיניים! "מספרים משל על יהודי עשיר שהיה לו שכן עני ואביון, שבביתו תמיד שררה שמחה. הם לבשו בגדים קרועים, אכלו מאכלים פשוטים מאוד, ולא חסר להם כלום.

"העשיר מאוד התרשם מהם, והחליט לבוא ולתת להם נדבה הגונה. הוא פתח את הכספת, הוציא סכום כסף גדול, צעד לבית השכנים, נקש על דלתם הרעועה ונתן לשכן החייכן שלו מעטפה עם סכום כסף לא מבוטל. כמובן שהמשפחה הענייה שמחה מאוד, הודו לו מקרב לב והעשיר שב לביתו.

"אחרי יומיים נוקש העני על דלתו של העשיר, ואומר לו שהוא מאוד כועס עליו, ורוצה להחזיר לו את כל הכסף. נדהם העשיר, 'מה אירע שככה הכעסתי אותך?', הוא שואל את שכנו העני והלה משיב לו: 'מהרגע שהבאת את הכסף יש לנו ויכוחים וצער גדול. זה אומר שצריך לשפץ את הבית, זה אומר שצריך להשקיע את הכסף בעסק רווחי, זה אומר שצריך לקנות ארוחה טובה ומיני מתיקה לילדים, שמעולם לא זכו לטעום משהו אחר חוץ מלחם ובצל. נהיה לנו רע, קח את הכסף שלך שעושה לנו צרות...!'

"כך בדיוק נראה מי שמתלונן על הצער שנגרם לו, כשבעצם הצער הזה הוא סימן לעשירות. אלו 'צרות של עשירים', ברוך ה' יש לו בית, משפחה, ילדים, נכסים, אז כן, לפעמים יש קצת בעיות, לפעמים לא הכל מתנהל בצורה חלקה, נושאים עיניים לשמים, מתפללים

השנה, איבד את מאור עיניו רח"ל, ומאז לא שבה אליו ראייתו. "חז"ל אמרו שעיוור חשוב כמת', הוא אמר, 'ואני מרגיש זאת יום יום. שילמתי כבר יותר ממיליון דולר על ניתוחים, שלא עזרו עד כה בכלל. אבל עם זאת, אני רוצה לחיות עוד, כי יש לי נכדים שעתידיים להיכנס בנועם עול תורה ומצוות בשנים הקרובות, ואיזה פנים יהיה לזה אם ישבו שם בלי סבא?...!'

"עמדת נרעש ונפחד. יהודי שילם יותר ממיליון דולר ולא קיבל את שאוותה נפשו! ואני - העיניים שלי מתפקדות ב"ה בלי שום בעיה, ובלי שהדבר עלה לי אפילו דולר אחד בודד, למעט משקפיים שצריכים לקנות מעת לעת. היש לך אוצר גדול מהעיניים...???" "נו... יהודי שואל למה לו לשמוח, ותשובתו עמו... יש לו עיניים, הוא רואה! זאת לבד סיבה לשמוח ולרקוד.

"ומה עם הלב, והכליות, הטחול והכבד, הפה והאף, האוזניים הידיים והרגליים. הרי חסרונן של כל אחד ואחד מאיברי האדם יכול לגרום לו צער נורא ואיום, ואף גרוע מכך. צריכים למצוא סיבות חיצוניות כדי לשמוח? מבושרי אחזה אלו! תסתכל על הגוף שלך ותתחיל לשמוח!

"ב"ה נפלה בידי הזכות להכין חתנים רבים לקראת נישואיהם", מספר הרבי שליט"א. "אחד הדברים הכי בסיסיים שאני אומר לכל חתן הוא פשוט מאוד: העובדה שנוות ביתך בישראל לך אתמול ארוחה, וגם שלשום וגם בכל ימי השבוע שעבר והחודש האחרון וזה שקדם לו, העובדה שהיא מבשלת לך ארוחת צהרים כל יום במשך שנה ושנתיים וארבע ושמונה שנים ברציפות - זה לא אומר שבשנה התשיעית או העשרים או ה-25 אתה פטור להודות לה על הארוחה שבישלה למענך! וכי בגלל שהתרגלת שמכינים לך אוכל כל יום, אתה משוחרר מהחוב להודות ולהעריך את מה שעושים למענך? "אדרבה! התודה צריכה להיות כל יום יותר גדולה מיום האתמול. לא מספיק שהיא מבשלת לך כבר עשר שנים ברציפות, היא באה ועמדה וקילפה וקצצה וטיגנה ובישלה גם היום! כמה הכרת הטוב אתה חייב לה!!!

"כך גם לגבי הטובות הרבות שהקב"ה גומל עמנו, זה שאתמול כל איברי הגוף תפקדו כראוי, זו לא סיבה שלא נשמח ונודה על כך שגם היום הם מתפקדים כראוי, ורק מי שיידע להודות, להעריך ולשמוח את מה שקיבל עד כה, יוכל להימנע מלהפוך לכפוי טובה חלילה וחלילה".

"לפני שנים באתי פעם לבקר את דודי זקני שהיה זקן מופלג, וכשהגעתי אליו אמר לי שהיום התחדש לו חידוש נפלא. "חז"ל אומרים שעל כל נשימה ונשימה צריך להלל את הקב"ה", הוא אמר, 'היום נוסף לי נדבך נוסף. כל בליעה ובליעה צריך להלל ולהודות. למה? כי כבר חצי שנה לא בא אוכל אל פי, והייתי ניזון רק מאינפוזיה ומזונדה. עכשיו ב"ה התחלתי להשתקם, והיום בפעם הראשונה בלעתי דבר מאכל, מעט לבן. אח! איזה חסד עשה איתי הקב"ה שאני יכול לבלוע כפית של לבן!!!'

צאו וראו, בבתיהם של אלו הלועגים למדקדקים והמהדרין במצוות, איך דירתם מהודרת, וכיצד הם מדקדקים עליה ועל מלבושיהם שיהיו על הצד הטוב ביותר, ומוכנים לאבד לשם כך זמן רב ולטרוח טירחה יתרה, ואילו כאשר הדבר נוגע למצוות - רק שם טוענים הם לפתע שהכל נובע מ'נערוון', ואין צורך להדר ולדקדק כל כך. מה פשר הסתירה הזו?

מרן הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק זצוק"ל: לעשות המצוות בשלימות

"זאת חקת התורה" (במדבר י"ט, ב')

תדיר היה מעורר על חובת קיום המצוות בדקדוק ובשלימות, ולא להסתפק בעשייתן כמצוות אנשים מלומדה, ונהג להשתמש בסגנון הציורי והמוחשי, במשל, כשהוא מתאר בני זוג הזקוקים לארון, מתלבטים ומתייעצים איזה ארון כדאי לרכוש והיכן, מבררים ומשווים מחירים וכיו"ב, ולאחר הבירורים הם מחליטים לבסוף להזמין את הארון הדרוש להם, וממתינים בצפייה לראותו כבר בביתם.

כאשר סוף סוף מגיע הארון, הכל שמחים ומתרגשים, אך הנה הם מבחינים בשריטה בולטת על דופן הארון, והשמחה הופכת לתוגה. הם אינם עוברים על כך בשתיקה, ודורשים בתוקף להחליף להם את הארון בחדש. וכי איזה טעם יש לרהיט עם שריטה מכוערת?

והיה תמה ואומר: מדוע, אפוא, כאשר מקיימים מצוה שפרי קיומה הוא לא רק לכמה עשרות שנים, אלא לנצח נצחים, למה בזה לא תמיד מבינים שהיא צריכה להיות על הצד הטוב ביותר?

ועוד הוסיף: צאו וראו, בבתיהם של אלו הלועגים למדקדקים והמהדרין במצוות, איך דירתם מהודרת וכיצד הם מדקדקים עליה ועל מלבושיהם, שיהיו על הצד הטוב ביותר, ומוכנים לאבד לשם כך זמן רב ולטרוח טירחה יתרה, ואילו כאשר הדבר נוגע למצוות - רק שם טוענים הם לפתע שהכל נובע מ'נערוון', ואין צורך להדר ולדקדק כל כך. מה פשר הסתירה הזו?

הוא מוטיב לה והוא מפרק: אדרבה, הא בהא תליא. הסיבה שלא מקפידים כל כך להדר ולדקדק במצוות היא מחמת השקיעות בענייני העוה"ז והרדיפה אחריהם, וככל שדברים יותר בענייני העוה"ז, כך מאבדים את הטעם ואת הערך לדקדוק המצוות והטירחה בקיומן!

התנאה לפניו במצה...

היסוד המניע את הדקדוק והטירחה הוא, אפוא, היחס והרגש כלפי הדבר, כאשר מדובר על ענין עיקרי בחיים - אזי כל טרחה אינה קשה מדי, וכל השקעת זמן הנדרשת לשם כך - אינה נתפסת כבזבוז זמן אלא כעיסוק מענג הנושא פירות מבורכים. הראינו בעינינו או שמענו באוזנינו, מושג של 'מצות יפות' לליל

הסדר? כולנו יודעים על מצות כשרות, מהודרות, ומאידך - על אתרוג נאה ומהודר, אבל מי שמע על 'מצה יפה' לליל הסדר? ובכן, רבינו היה משקיע שעה ארוכה מאד מזמנו היקר מפז, כדי לברור בערבי פסחים מתוך המצות שברשותו, את אלו היותר נאות והדורות מראה. א קלייניקייט?! בהם הרי מקיימים הלילה מצוות עשה דאורייתא של "בערב תאכלו מצות", ומדוע שלא יחול אף עליהן הכלל של "התנאה לפניו במצוות"? כי על כן היה רבינו נוטל לידיו מצה אחר מצה, משווה ובודק איזו מביניהן היא הנאה והמהודרת ביותר, כדי לקיים בה את המצוה. וכיוצא בזה היה בימי חנוכה, מהדר היה לסדר היטב את הנרות שיעמדו בשורה שווה, והפתילות היוצאות מן הכוסות יהיו בגובה אחד, ולא חוסך טירחה ועמל כדי לנאות את המצוות החביבות, מפני שהן מצוות.

שום שינוי בהתלהבותו

על נקודה נפלאה במעשה המצוות של רבינו עמד גיסו הג"ר משה שטרנבוך שליט"א, בהביאו את דברי רז"ל "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", וביאר שהשבח "שלא שינה", היינו שלא היה שום שינוי בהתלהבותו, בין בהדלקתו הראשונה, ובין שאר כל

פעם יצאה מפי רבינו הגדרה נפלאה על מנהגו זה של אביו, וכך אמר: "יש לחפש כהן כשם שמחפשים אתרוג לחג הסוכות" - וגם לברכת כהנים יש להיערך מראש, ולדאוג שלמחרת בבוקר יהיו כהנים ולא להתחיל לחפשם רק בשחרית

המוסף. והנה כשהגיעו בחזרת הש"ץ לפני ברכת 'רצה', הורה לש"ץ שוב להמתין. אולי יחוס עליהם השי"ת ויזכה אותם בברכת הכהן. ואכן לאחר כמה רגעים רבי אברהם הגיע, והציבור זכה להתברך ב'ברכת כהנים'.

לאחר התפילה ציפו המתפללים לשמוע ממרן זצ"ל על שום מה הורה להמתין זמן כה רב, ובפרט את פשר ההמתנה בעיצומה של חזרת הש"ץ. ואמנם מרן ז"ל נענה ואמר, כי מה שהורה להמתין ב'רצה' הלכה מפורשת היא בדברי הרמ"א, ועל עצם העיכוב לצורך ברכת הכהנים, סיפר את המעשה הבא:

"בתקופת האבא [-מרן הגר"ח], הונהג בעיר בריסק כי בניגוד לשאר הימים טובים שנושאים כפיים בחו"ל בתפילת מוסף ולא בשחרית, הרי שביום שמחת תורה נושאים הכהנים את כפיהם רק בתפילת שחרית ולא במוסף, הואיל ובדרך כלל בעת ההקפות שתו רבים יין לשכרה, ובמצב כזה אסור לכהן לישא כפיו.

והנה באחת השנים, כאשר האבא רצה ללכת מביתו לבית הכנסת לקראת עריכת ההקפות - הורה לי לגשת לביהכנ"ס ולראות היכן הם אווזים. מששבת ואמרתי לו שאווזים ב'ברכת כהנים', נענה אלי אבי ברגש רב באמרו: 'און וואס האסטו געטאן? ביזט נישט געבליבן ביי ברכת כהנים?!' [-מה עשית? וכי לא נשאת שם לברכת כהנים]. ואחר המשיך: הלא דרכם של החסידים שמשרכים רגליהם במשך שבועות ארוכים בדרכם לרבה המתגורר בעיר רחוקה, בה בעת שאינם יודעים אם רבה נמצא בכלל בעירו, ואף אם נמצא אינם יודעים אם יזכו לגשת לקבל ברכתו, ואפילו אם יקבלו - הרי כולי האי ואולי... וכאן, הרי השי"ת בעצמך אומר 'ואני אברכם', ואיך לא נשאת לשמוע ברכת כהנים?"]

הפטיר מרן הגר"ז ואמר, שאותם דברים נלהבים שהשמיע אבי ובאזניו, ליוו אותנו כל ימי חיינו.

(מתוך הספר 'אחרון לדור דעה')

ההדלקות שהדליק במשך ימי חיינו, שכן מעולם לא הדליק מכות ההרגל כ"מצוות אנשים מלומדה", כי אם מחמת ציווי ד', ועל כן הדליק תמיד באותה מידה של התלהבות ושמחה שהיתה לו בפעם הראשונה.

כך ראו גם אצל רבינו "שלא שינה", שהיה מדקדק במצוות התדירות שעושים בכל יום, באותה מידה שאחרים מדקדקים בתקיעת שופר הבאה משנה לשנה, כי לנגד עיניו היה "שיווית ד' לנגדי תמיד".

כל עסק של מצוה, לא היה כבדרך אגב, כי אם כעיסוק מרכזי הדורש כובד ראש ודקדוק בכל פרט. ולא זו בלבד במצוות החמורות.

תלמיד שבא לביתו של רבינו בערב פורים של אחת השנים, נאלץ להמתין במשך קרוב לשעה עד שיכל להתפנות אליו. התברר שבאותה עת עסק רבינו בחלוקת כספי מתנות לאביונים, וסידורם בתוך מעטפות שונות בדקדוק רב ומתוך מחשבה רבה על כל מתנה ומתנה.

אחרים היו ממהרים לסיים את העיסוק הזה, שלא אמור לקחת זמן רב מדאי, אבל אצל רבינו לא היה דבר שנעשה בדרך של מתעסק בעלמא, ועל אחת כמה וכמה ענייני צדקה ושל ממונות בפרט. יש כללים בהלכה שעל פיהם צריכה להתנהל החלוקה, ואין זה ענין של דקות בעלמא.

ברכת כהנים

כיוצא בזה: מרן הגר"ז הקפיד כידוע להתברך בברכת כהנים, והיה משקיע מאמצים רבים להשיג כהנים שיבואו למניינו לברכת כהנים. פעם יצאה מפי רבינו הגדרה נפלאה על מנהגו זה של אביו, וכך אמר: "יש לחפש כהן כשם שמחפשים אתרוג לחג הסוכות", כשרצונו לומר שכשם שהכל מבינים שהדאגה לד' מינים אינה מתחילה בזמן המצוה גופא, בבוקר יו"ט ראשון של סוכות, אלא נערכים לכך מראש, כך גם לברכת כהנים יש להיערך מראש, ולדאוג שלמחרת בבוקר יהיו כהנים ולא להתחיל לחפשם רק בשחרית.

והנה, כאשר הרגש שולט על ההליכות, אזי רק מצוה כזו הבאה משנה לשנה זוכה למלוא ההכנה והתכונה הנדרשים, אבל כאשר עסק המצוות מתנהל משום שכך ציוה ה' בתורתו, כי אז אין חילוק בין היחס למצוות התדירות לבין אלו הנוהגות רק מזמן לזמן. אלו ואלו מפי הגבורה יצאו!

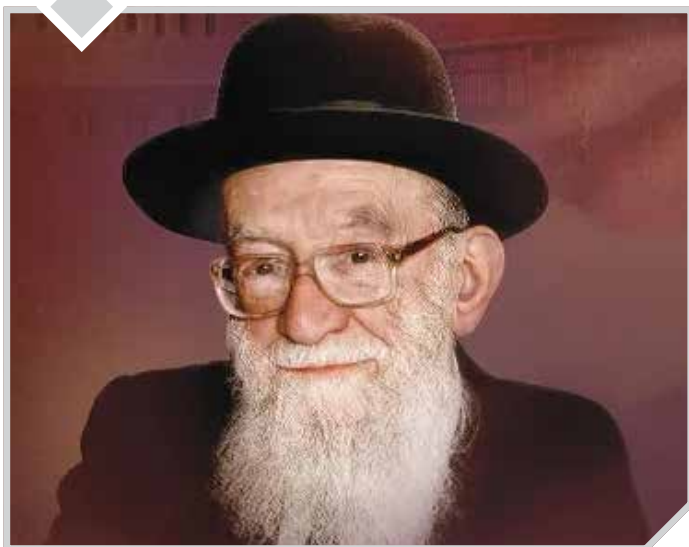
וכך נהג רבינו לדאוג מראש שיהיו כהנים במניינו. אחד מתלמידיו המתגורר מחוץ לעיר, שהיה מגיע במועדים להתארח בבית חותנו שבירושלים, מספר כי בכל מועד היה רבינו שולח את בנו הגר"ז הלוי שליט"א לברר, אם כבר בא ירושלימה, שאם כן אזי הוא מבקש שיבוא אצלו לשחרית לשאת את כפיו.

ברכה מהקב"ה

רבי אברהם הכהן ראטה זצ"ל, היה מגיע בקביעות לבית מרן הגר"ז זצ"ל בשבתות לתפילת המוסף. פעם בושש מלבוא ובכל זאת ביקש מרן זצ"ל להמתין במשך זמן ניכר, שמא הוא יבוא בינתיים עד שלבסוף לא אבה לעכב עוד את הציבור, והורה להתחיל בתפילת

לאחר שהתקבלתי נכנסתי למשרד הישיבה. המזכיר, רבי זאב לנג זצ"ל, אמר לי כי הוא מתנה את קבלתי בהבאת המיטה שלי מהקיבוץ - אותה קיבל הקיבוץ עבורי מהסוכנות היהודית כשעליתי ארצה. הוא הסביר לי, שהישיבה לא תוכל לספק לי מיטה אחרת אם לא אביא את שלי מהקיבוץ...

רבי משה שמואל שוובר זצ"ל, בן הקיבוץ שהפך לשקדן הישיבה, מספר על המשגיה בישיבת 'קול תורה', הגה"צ רבי גדליה איזמן זצ"ל

"אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמה עליה"

קשה לתמצת שנות דור, ולגשר על פני זמן כה ארוך של כארבעים שנות כהונתו של רבי גדליה איזמן זצ"ל כמשגיה בישיבת 'קול תורה', במשיכת קולמוס אחת. ברם, קו אחד בולט נמתח לאורך כל התקופה כולה, הוא היותו איש חינוך בכל הווייתו. באמנות מיוחדת, בחכמה ובפקחות גדולה הצליח למשוך את לב חניכיו, להעמידם תחת השפעתו, ולהעבירם בכורו המצרף. כך חרט והטביע עמוקות באישיותם את רישומו וחותמו המובהק והמיוחד.

רבי גדליה איזמן 'העמיד' אלפי תלמידים. בעבודתו החינוכית ובשיחותיו המרוממות הוא הצליח לצקת בתלמידיו דפוסי עבודה והנהגה ייחודיים, שהיו אבני יסוד במשנתו, אותם הוא תבע ועליהם התריע ללא הרף במשך כל שנותיו בישיבה. הוא זה שיצק את כל עולמם ובנינם הרוחני. טביעות אצבעותיו המובהקות של המחנך הגדול ניכרות היו עליהם בכל שיעור קומתם; באישיותם, במידותיהם ובהליכותיהם. כך הוא הדבר אצל כל אלו שעברו תחת שבת חינוכו, והראו נכונות ורצון כנה לספוג, לקבל ולהיבנות ממנו.

סיפורו של תלמיד הישיבה מאותן שנים, רבי משה שמואל שוובר זצ"ל, ממחיש היטב את עוצמת ההשפעה הגדולה שהיתה לרבי גדליה על תלמידיו, ואת התפקיד החשוב והייחודי של ישיבת 'קול תורה' בנסיבות הקשות דאז. רבי משה היה בחור צרפתי בודד וגלמוד, ניצול שואה, שהתגלגל בצוק העיתים לאחד הקיבוצים במרכז הארץ, ויד ההשגחה העליונה הביאה אותו בדרך פלאית לישיבת 'קול תורה', כשהוא זר ומנותק מעולמה של תורה. הוא נשאב כל כולו בלהט לשקידת התורה מכח השפעתו של רבי גדליה, ותוך זמן קצר נהפך לבן-ישיבה מופלג בכל הווייתו. ברבות הימים הוא אף התעלה ושימש כמשגיה בישיבת 'פורת יוסף'.

"קרוב לבן עשרים הייתי, כאשר עשיתי את דרכי מקיבוץ 'עין הנציב' לישיבת 'קול תורה' לראשונה בחיי" - פתח רבי משה את שיחו, וגולל באוזניו את עברו. "כשנה לאחר תום מלחמת העולם, עליתי מצרפת לארץ הקודש כפליט בודד מכל משפחתי, והשתלכתי בקיבוץ הדתי הראשון שהוקם בארץ - קיבוץ 'טירת צבי' בעמק בית שאן. "הוא נוסד על ידי חברי ברית חלוצים דתיים שעלו מגרמניה, פולין

ורומניה. התגוררו בו באוהלים ארעיים ולא בבתי אבן. אחד מחברי הקיבוץ שהיתה לי היכרות קרובה עמו, היה רבי שאול ברזם זצ"ל, מי שצמח ברבות הימים לגאון מופלג ותלמיד-חכם מובהק, ונלקח אחר כבוד כחתן לבתו של מרן ה'סטייפלער', מרן הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל. אלא שביום בהיר אחד, רבי שאול הודיע כי בדעתו לעזוב את הקיבוץ, וכי הוא מתעתד לנסוע ללמוד בישיבת חברון בירושלים. בלית ברירה נפרדתי ממנו בחום, וכך עברה עלי חצי שנה נוספת בלעדיו.

"כעבור חצי שנה עברתי לקיבוץ 'עין הנציב', שהיה ממוקם לא הרחק מ'טירת צבי'. אך בשלב מסוים הרגשתי כי איני בא על סיפוקי, והחלטתי ללכת ללמוד בישיבה. אולם מכיון שלא ידעתי דבר אודות עולם הישיבות, אלא רק זכרתי כי בשעתו רבי שאול ברזם אמר לי שהוא נוסע ללמוד בישיבת חברון, החלטתי אף אני לבוא לשם בעקבותיו.

"באתי לישיבת חברון וביקשתי מאחד הבחורים לקרוא לרבי שאול החוצה. הוא נדהם לראות אותי בפתח הישיבה, ושאל בהשתוממות: 'מוישה! מה מעשיך כאן?'. השבתי כי באתי ללמוד בישיבה. אך לא לתקופה ארוכה מיד. הדגשתי כי ברצוני לשוב בהמשך לקיבוץ, שם היו לי חיים שחששתי לאבדם. רבי שאול ניסה להסביר לי כי הבקשה שלי לא הגיונית, וכי ראשי הישיבה לא יהיו מוכנים לקבל בחור שבא ללמוד רק לזמן קצוב. אך דחיתי את דבריו, ואמרתי לו כי אינני מוכרח לספר

להם את כל התוכניות שלי. לראשי הישיבה אני אומר רק משפט אחד: 'רצוני להתקבל לישיבה' מבלי לפרט עוד...

"רבי שאול עזב אותי באי נוחות מסויימת, ושב לאחר דקה עם רעיון טוב עבורי. 'תפנה לישיבת 'קול תורה' בשכונת 'רחביה' - הוא אמר לי, 'היא הישיבה היחידה כאן בירושלים שאינה מתנגדת לקבל בחורים אף לתקופה קצרה, וכך תוכל לשוב לקיבוץ מתי שתחפוץ'. קיבלתי את ההצעה בחיוב, ושמתי את פעמי לישיבת 'קול תורה'. לאחר מבחן אצל אחד מצוות הרבנים התקבלתי לישיבה. עד היום אני יודע לומר מדוע התקבלתי, הלוא באתי מצרפת, ובבחרותי לאחר השואה לא היתה לי שייכות ללימוד הגמרא, ובמבחן כמעט לא ידעתי לענות מאומה...

"לאחר שהתקבלתי נכנסתי למשרד הישיבה כדי להודיע למזכיר, רבי **זאב לנג** זצ"ל, שהתקבלתי. כשיצאתי, הוא פנה אלי ואמר לי כי הוא מתנה את קבלתי בהבאת המיטה שלי מהקיבוץ - אותה קיבל הקיבוץ עבורי מהסוכנות היהודית כשעליתי ארצה. הוא הסביר לי, שבשל מחסור גדול במיטות והעלות היקרה שלהן, הישיבה לא תוכל לספק לי מיטה אחרת, אם לא אביא את שלי מהקיבוץ.

"ברם, להביא את המיטה מהקיבוץ לירושלים - היה זה מבצע מורכב ולא פשוט. האפשרות היחידה היתה באמצעות האוטובוס, שהיה יוצא לירושלים פעם ביום, בשעה שש בבוקר. חזרתי לקיבוץ באותו יום, ולמחרת בבוקר השכמתי קום, סחבתי את המיטה עד לאוטובוס, טיפסתי על הסולם, וקשרתי אותה על הגג. לאחר כמה שעות נסיעה באתי לתחנה המרכזית בירושלים, שהיתה אז במרכז העיר - ברחוב יפו ליד קינג ג'ורג'. ממנה שוב סחבתי את המיטה רגלית, מרחק די גדול, עד ל'בית סבא', ברחוב קינג ג'ורג' פינת קק"ל, שם היתה הפנימייה של הישיבה בשעתו. כך השתלכתי בין שורות התלמידים בישיבה...

"הפעם הראשונה שזכיתי לקבל 'חינוך' מרבי גדליה, היה בסדר מוסר הראשון שלי בישיבה. התיישבתי במקומי עם ספר 'מורה נבוכים' של הרמב"ם, עליו שמעתי מעט בקיבוץ, והתחלתי לקרוא בו. לפתע עבר רבי גדליה סמוך אלי, והבחין בספר שעייניתי בו. הוא הניח לי במקומו ספר 'מסילת ישרים'. 'זה לא בשבילך, זה בשבילך!' - אמר והמשיך בדרכו. העמקתי בדבריו אלו והבנתי את כוונתו; הוא רצה שאלמד מוסר ולא אעסוק בפילוסופיה...

"היו לי איתו אמנם הרבה ויכוחים אידיאולוגיים, והוא גם הוכיח אותי פעמים, אבל זה לא גרע מהאהבה שלי כלפיו. הרגשתי תמיד כי הוא מחנך אותי לטובתי. חשתי שהוא רוצה להעניק לי דרך לחיים. מאד נקשרתי לשיחותיו, הן היו שיחות יסודיות, אשר שינו לי את כל הדעה שגיבשתי על החיים עד אז, והוא גם השכיל לגעת בדבריו בהרבה קושיות שהפריעו לי במהלך שנות ילדותי ובחרותי.

"למשל, חרוטה בזכרוני עד היום שיחה מיוחדת שאמר בערב ראש השנה תש"ז, בה הציב בפנינו בבחירות את המושג של 'עול מלכות שמים'. הוא הסביר היטב את המשמעות של 'ויקבלו כולם את עול מלכותך'. אין מלך בלא עם, ומלכות באה מצד הממליכים, והעם הוא שיוצר אותה. על פי זה מובן ההקשר של התפילה - ויקבלו כולם, משום שעצם קבלת המלכות על ידי כולם - היא זו שיוצרת את המלכות. ממילא, אם אנו אלו המעמידים את המלכות, הרי שחובה עלינו להיות

משועבדים לרצונו יתברך באופן מוחלט ובלי כל הפסק. כך הוא החדיר בנו את החובה להישאר עבדי ד' נאמנים לתורתו בשלמות, בכל מצב ותנאי.

"דבריו השפיעו עלי מאד, ובזכותו ומכוחו התחלתי להתמיד בצורה רצינית. עד כדי כך, שכאשר ראה אותי פעם בבין הזמנים שוקד על הגמרא במשך שעות רצופות, אף יותר ממה שלמדתי באמצע הזמן, הוא ניגש להעיר לי בחכמה. כך הוא אמר לי: 'בהלכה נפסק (מובא מ"ב סימן תקפ"א ס"ק כ"ד) שאין תוקעין בערב ראש השנה, כדי לשים רווח בין תקיעת רשות של חודש אלול, לתקיעת חובה של ראש השנה, שהיא מצוה מדאורייתא. כך גם עליך מוטלת החובה לשים רווח בין אמצע הזמן לבין הזמנים. ימי בין הזמנים נועדו כדי לאגור כח, ועליך להיזהר שלא להעמיס לימודים ולהתאמץ בהם יתר על המידה'...

"בימי מלחמת תש"ח, שרר מצב בטחוני מסוכן בירושלים, אשר העיב על חיי התושבים בעיר, ובישיבה נאלצו ללמוד בלילות מתוך חושך ועלטה. לא אשכח איך רבי גדליה היה עומד אז על המשמר שלא יחלשו סדרי הישיבה, ושהבחורים ימשיכו בעלייתם הרוחנית חרף המצב הקשה. אני זוכר, שבאחת השיחות הוא מיקד את עיקר דבריו בלשון הפסוק (שמואל-א' ב, ט) 'ורשעים בחשך ידמו'. הוא אמר אז, שדרך הרשעים להיות מושפעים מהמצב החיצוני, להיבהל מהחושך השורר בחוץ, לעומת הצדיקים שיודעים איך להמשיך ולהתעלות בכל מצב.

"כך גם בשיחות אחרות באותה תקופה, הרחיב רבי גדליה אודות הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו, לעסוק בתורה ולהתמסר עבורה מתוך קושי ומצוקה. הוא אמר כי מי שישתדל ללמוד בימים אלו - סיכויי גדולים להתעלות בתורה, בבחינת: 'תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי'. וכי ישנה זכות רבה ללמוד תורה בזמן ששורר חרון אף בעולם, כי בכך תורתנו ותפילתנו אנו מגינים על כל יושבי ארץ הקודש. ואכן, בהשראתו וזירוזו המתמיד, סדרי הישיבה התנהלו כתיקונם, כמעט בשלימותם, בהתמדה ושקידה גדולה, כאילו לא משתוללת בחוץ סערת קרב ומרחץ-דמים.

"דבריו באותן תקופות כה דרבנו וזרזו אותי, עד שחיפשתי יחד עם חֲבֵרֵי בני הישיבה; רבי **גבריאל לרר** זצ"ל, ולהבחל"ח רבי **דוד מיכאל שמידל** ואחרים, דרכים יצירתיות ומקוריות כיצד להימנע מביטול תורה בעקבות החושך. בשלב מסויים הגינו רעיון מבריק: אחזנו בידנו בעת הלימוד מכשיר 'דינמו' קטן מחובר לפנס, ובאמצעות סיבוב חזק חוזר ונשנה של המכשיר הפכנו את האנרגיה המכנית לאנרגיה חשמלית. אלא שיד אדם איננה ערוכה לסיבוב מהיר מתמיד ורצוף כמו גלגל של אופניים... ולכן הצלחנו לייצר רק זרמי חשמל קטועים שיצרו הבזקי אור קצרים. באמצעות אותם הבזקים הצלחנו להאיר את הגמרא שוב ושוב בכל פעם לפרק זמן קצרצר. כך קלטנו עוד משפט... עוד שורה... עוד פסקה ברש"י ותוספות... ולמדנו במשך שעות ארוכות חרף החושך והעלטה...

"כל זה מכוחו של המשגיח, שחיבר אותנו עמוקות לתורה" - מפטיר רבי משה.

(מתוך הספר 'רבי גדליה')

הילד החל לברוח, הוא נמצא כבר בקומה השנייה, ור' ירחמיאל עולה אחריו במרוצה, הילד בורח ועולה עוד קומה, עד שהגיע לקומה הרביעית, שם נכנס במהירות לביתו. 'גברת', פתח ר' ירחמיאל את הדלת באופן עצמאי, 'איך קוראים לילד?'. 'אוי לא', ספקה האם כף אל כף, 'הוא כזה בנדיט, זה לא היה בכוונה'. אך ר' ירחמיאל לא מוותר. 'אולי ניקח אותו לבית ספר תורני, חבל עליו, בבית הוא יכול להתקלקל'...

'פעילעס' - הפעילות האדירה שהפעיל הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל בעשר אצבעותיו

"וְעַל הַנְּפִשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם" (במדבר י"ט, י"ח)

'פעילעס', או בהיגוי עברי: 'פעילות', זהו המפעל הגדול ביותר שהפעיל הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל בעשר אצבעותיו. 'פעילעס' היה שם דבר אצל ר' ירחמיאל, והוא השתלב היטב בכל משפט והקשר. כמו לדוגמא: 'איפה עשית פעילעס היום?', או, 'סידור ילדים במוסדות תורניים, זוהי הפעילעס הגדולה ביותר'. 'גם ישיבת בין הזמנים זו פעילעס עצומה'...

הפעילעס הייתה בנפשו, בדי.אן.איי שלו. 'פעילעס' הייתה אצלו שם קוד למצווה נעלה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים.

כך בערך זה היה מתרחש.

דפיקה בודדה על הדלת, פתיחת הדלת באופן עצמאי ---

'שלווום, איפה ניסים?'

פני נער מציצים לפתע: 'מי?'

'ניסים! רגע, ואיך קוראים לך?'

'שלומי'.

'איפה אתה לומד? רגע! לך תלבש קודם כל חולצה!...'

'אני לומד בתיכון עירוני ב'.

'מה אתה עושה שם?! מחר אני אבוא לקחת אותך לישיבה בבני

ברק!... ואיפה ניסים?...'

כך, פחות או יותר, הייתה נשמעת הפגישה הראשונה של ר' ירחמיאל באלפי בתים באשדוד, ובכל אזור הדרום. בלי גינונים, ללא נימוסים, לדפוק בדלת ולהיכנס, להחליט ולקבוע. הוא היה מאבד בין רגע את הביישנות, והופך ל'איש מכירות' הטוב ביותר בעולם. לא פעם גירשו אותו בבושט פנים, אבל הוא לא נרתע, ומיד היה עובר לדלת הבאה.

"כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין" (ברכות ו:). סייעתא דשמיא מיוחדת ליוותה אותו בכל צעד ושעל.

בני עדות המזרח ידועים בכבוד הרב שהם רוכשים לרבנים בכלל,

וללומדי התורה בפרט, אבל את ר' ירחמיאל הם פשוט אהבו, הוא כבש את ליבם, הם ראו בו את פסגת חייהם, ואת שלימות האדם. רב שמתעניין בחייהם הפרטיים, מנסה לעזור בכל דבר ועניין, עד שגם מבחינה פיננסית הוא היה להם לעזר ולאחיסמך. אין פלא כי סרו למשמעתו, וכל אשר אמר להם קבלו כמעט ללא עוררין. לא בכדי סיפרה הגברת ועקנין, כי אמה המתגוררת באשדוד הייתה נוהגת לברך אותה לא פעם: "הלואי ויהיה לך בן כמו הרב ירחמיאל"...

הרב ירחמיאל היה הולך מבית לבית, ואוגר בעבודת נמלים ילד נוסף למתיבתא, ועוד ילדה למוסד תורני. הוא היה פעיל שטח במלוא מובן המילה, הרבה לפני שקמו ארגונים מפלגתיים ובלתי מפלגתיים.

ר' ירחמיאל חפר והפך כל אבן על אבן באשדוד וסביבותיה, לא היה מקום אשר נפקד ממנו. בעבודה סיועית ומקצועית שלא הייתה מביישת שום שירות ביון חשאי, הוא הצליח להכיר לעומק כל בלוק, הוא ידע מי גר ב 1946/4, ומי גרה ב 1976/6, האם אלו כהן מחנות הדגים או שמא כהן מהנמל.

כשהיה רואה ילדים משחקים במגרש כדורגל היה פונה אליהם:
"בוא הנה, איך קוראים לך?", "בן כמה אתה?", "איפה אתה לומד?"
או, "כמה זה חמש כפול חמש?"
"שלושים"...

"פששש אתה ממש גאון... איפה אתה גר? בערב אני אבוא לדבר
עם אמא שלך!"...

איש אחד - מפעל שלם. הוא היוזם, המבצע, המארגן, המוציא
לפועל, המעביד והעובד גם יחד. זה האיש וזהו שיחו וסיגו, עשייה
מופלאה ובלתי פוסקת בתחום רישום ילדי ישראל למוסדות
תורניים, קירוב רחוקים, הפצת תורה והרבצתה ללא הרף. לא לחינם
אמרו, כי כשר 'ירחמיאל נמצא בחוץ לארץ, צריכים עשרה אנשים
למלא את מקומו.

ילדים רבים שבאו עם הוריהם באופן עצמאי להירשם לבית ספר
חרדי אמרו דבר אחד: "הרב ירחמיאל שלח אותנו", ומעבר לזה
כבר לא היה צריך לומר או לעשות דבר. ראשי המוסדות ידעו את
הצופן ואת פירושו, והילד או הילדה התקבלו במקום בהצלחה
רבה.

ר' ירחמיאל היה מוציא יקר מזולל כפשוטו, ילדים רבים מספור
שהיו אמורים בלעדיו ללכת לבתי ספר ממלכתיים - דתיים, הלכו
בסופו של יום לבתי ספר תורניים, ולאחר שנים הקימו משפחות
לתפארת בית ישראל.

בפעם הראשונה שר' ירחמיאל נסע לאסוף כספים למפעליו הרבים
במדינת מקסיקו, הוא נשא שם דברים בפני אנשי חינוך רבים, מנהלי
בתי ספר ומורים רבים, שבאו לשמוע מניסיונו העתיר בתחום חינוך
ילדי ישראל, כמובן שהוא סיפר אף על מפעליו בתחום רישום
הילדים.

לפתע קם ממקומו אחד ממנהלי בתי הספר, וללא הודעה מוקדמת
הכריז: "דעו לכם רבותי, כי כל מה שנאמר כאן הוא אמת לאמיתה!
ואף יש לי על כך עדות חיה. רעייתי באה ממשפחה אשדודית, ורק
בזכות הרב קראם היא עברה ללמוד במוסדות חרדיים, עד אשר
בנתה בית נאמן בישראל..."

כך צמח רבה של יבנאל

היה זה באחד מימות הקיץ באשדוד. ר' ירחמיאל הלך לו לדרכו, נתון
בשרעפיו, ולפתע ניתז עליו שפריץ של מים. בזווית עינו הוא הבחין
בילד הבורח ועולה לבניין הסמוך אליו.

ר' ירחמיאל לא איבד את עשתונותו, והחל דולק אחר הילד. הילד,
קונדס ככל הילדים, החל לברוח ביתר שאת, הוא נמצא כבר בקומה
השנייה, ור' ירחמיאל עולה אחריו במרוצה, ומנסה בכל כוחו שלא
לאבד קשר עין עם הילד. הילד, בורח ועולה עוד קומה, עד שהגיע
לקומה הרביעית, שם נכנס במהירות לביתו וטרק את הדלת אחריו.
לא איש כר' ירחמיאל יותר לו לילד. עולה הוא קומה ועוד קומה, עד
שהגיע אל הבית שלתוכו נכנס הילד.

**כשהיה רואה ילדים משחקים
במגרש כדורגל היה פונה אליהם:
"בוא הנה, איך קוראים לך?", "בן
כמה אתה?", "איפה אתה לומד?"
או, "כמה זה חמש כפול חמש?"
"שלושים"... "פששש אתה ממש
גאון... איפה אתה גר? בערב אני
אבוא לדבר עם אמא שלך!"...**

"גברת", פתח ר' ירחמיאל את הדלת באופן עצמאי, "איך קוראים
לילד?"

"אוי לא, מה הוא כבר עולל?", ספקה האם כף אל כף, "הוא כזה
בנדיט, זה לא היה בכוונה..."

אך ר' ירחמיאל לא מוותר. "גברת, איפה הוא לומד? אולי ניקח אותו
לבית ספר תורני, חבל עליו, בבית הוא יכול להתקלקל..."

לימים, אותו הילד עלה ונתעלה ונעשה לרבו של אחד מהישובים
בצפון.

כך היה ר' ירחמיאל אוסף ומקבץ, רושם ומטפל, שולח בנים
למתיבתות ובנות לבתי הספר התורניים. רבים הם הסיפורים מספור,
אם זו משפחת עמר, או אביטן, אולי סבח, או מור יוסף, בוסקילה,
בוקובזה, עזריאל, דהן, בן סימון, פרץ ועוד רבים ונכבדים מאלה.

כך הצליח להעביר מאות ואלפי ילדים ללימודים תורניים, וזאת
הייתה רק ההתחלה, עת הוא עוד היה צעיר וחסר ניסיון.

ר' ירחמיאל היה ממוקד בעשייה המוטלת עליו, לקרב נפש נוספת
של יהודי אל לימוד התורה ולשמירת המצוות. אולם ברגע בו
התלמיד שובץ כבר בתלמוד תורה או בישיבה מתאימה, והפעילות
מיצתה את עצמה, הוא המשיך הלאה, מפנה את לבו ואת מוחו
לנערים הבאים, לתלמידים ותלמידות אחרים שצריך לדאוג להם
ולהכניסם למסגרת מתאימה.

וכששכב ר' ירחמיאל בשנתו האחרונה, טלפן רבו של הישוב בצפון,
הוא הילד שהתזז מים... ואמר: "אני צמחתי בזכותו, את כל חיי
הרוחניים אני חב לו. הוצאתי לאור עולם כחמישים ספרים(!), וכל
זה בזכותו..."

(מתוך הספר 'ירחמיאל' - קווים לדמותו של גדול מזכי הרבים)

והיו השכנים מסביב בראשון לציון מביטים בו, מבתי-הם-שלהם, בהתפעלות נוראה. אחד השכנים לא היה מסוגל לגרוע עין מהמחזה, ומדי שבת אפשר היה לראות אותו עומד במרפסתו, ומביט, ומביט, ומביט, ואינו מש מהמראה...

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על אהבת התורה של הצדיקים

מאת: הרב משה מיכאל צורן

"אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה"

ה'אור החיים' הקדוש אומר, (על הפסוק 'ולא ראה עמל בישראל') שהצדיקים גם אם הם מקיימים מצוות בעמל רב, וכל עיסוקם בתורה, אינם חשים ב'עמל', אלא אדרבה; מרוב חשקם לתורה ולמצוות, הם מרגישים כאדם המשתעשע בשעשועיו, ואינו חש בכך שום עול וטרחה.

בואו ונראה כמה נכונים הדברים. בית פרטי היה לו, להגאון רבי ידידיה ינובסקי זצ"ל, בראשון לציון. בימיה הראשונים של 'ראשון', היה מוקף הבית הזה בשדות תבואה ופרדסים, כמלוא האופק. הבית היה פתוח מ-4 כיווני הרוח, ולכל צד נוף משלו.

אבל, לצדו האחד של הבית, היה בכל זאת 'נוף' אחר. היתה זו פינת הלימוד הפרטית של בעל-הבית, שם היה מונח בקביעות הסטנדר שלו, ושם היה מתנועע במשך שעות רבות ביום, והיו נענועיו ליד הגמרא, כנענועיה של התבואה שצמחה ממש ליד הבית.

לאהבת התורה שלו לא היה גבול. המראה המלבב ביותר היה ביום שבת-קודש. "את סעודת הבוקר של שבת", כך מספרים הבנים שיחי', "היינו מסיימים בשעה מוקדמת למדי, בסביבות 10.30, כדרכם של יוצאי-ליטא".

נו, מה עושים עכשיו רוב-רובם של שלומי אמוני ישראל? - אחרי אכילת הטשולנט-של-שבת, הולכים לנוח קמעה, כל אחד כפי דרגתו, ומקיימים בכך מצוות עונג שבת. לא כן?

ומה עשה הגאון רבי ידידיה, זה שחלק ניכר מבניינה הרוחני של העיר ראשל"צ רשום על שמו ושם רעייתו הרבנית ע"ה? - מיד לאחר הסעודה, קם ממקומו, הלך אל המרפסת, פתח את הגמרא שהיתה מונחת כבר על הסטנדר, והתחיל ללמוד.

ולא קם ממקומו עד שעת מנחה. בימי הקיץ היה זה לימוד רצוף של 8 שעות, אם לא יותר. מי מבני-הבית שניסה לשכנעו שיילך וינוח קמעה, כדי לקיים עונג שבת, נתקל בחיוך, חיוך-של-עונג, שהתפשט על פניו של הגר", כאומר: היש לך עונג שבת גדול מזה? בהתפעלות נוראה

והיו השכנים מסביב מביטים בו, מבתי-הם-שלהם, בהתפעלות נוראה. היתה זו אספקלריה מופלאה לאהבת תורה שאין כדוגמתה, שאין בה אלא שעשוע ותענוג.

אחד השכנים לא היה מסוגל לגרוע עין מהמחזה, ומדי שבת אפשר

היה לראות אותו עומד במרפסתו, ומביט, ומביט, ומביט, ואינו מש מהמראה.

כך במשך עשרות שנים. לישון בשבת? מי העלה בכלל על הדעת?! וכשאהבה זו לתורה טבועה כל-כך בנפש, היא גְדֵלָה ומתפתחת במאוד ברבות השנים, וצועדת עם האדם עד זקנה ושיבה. כאשר העתיק רבי ידידיה את דירתו ועבר להתגורר ברמת אלחנן, הועתקה גם אהבת התורה יחד עימו, וקבעה את משכנה בדירתו.

גם בדירה זו היה לו מקום קבוע במרפסת, בו היה יושב ולומד במשך שעות, ליד הסטנדר. וגם כאן, עמדו השכנים והתבוננו בהתפעלות-רבתי בתלמיד חכם המופלג הזה, שלא התחשב בגילו המבוגר, וגם בהתקרבו לגיל 90, התנועע כל העת ליד הסטנדר, ולא שעה לתחנוני בני ביתו והפצרותיהם, שביקשו שיילך לנוח מעט, אלא ישב כל העת ולמד, ולמד, ולמד.

למד זאת מרבי חיים עוזר, שגם בשבתות היה עושה כדבר הזה, ומיד לאחר תפילת 'הנץ' עלה לעליית הגג ההיא, ולמד עד תפילת ערבית של מוצאי שבת. אחד הנכדים סיפר על השליחות שביצע מדי שבת, כאשר הסבתא, אשתו של רבי חיים עוזר, היתה שולחת איתו לבעלה שתי לחמניות וחתיכת דג, לסעודה שלישית... והוא-עצמו חזר הביתה רק במוצאי שבת.

פעם ניגש אליו אחד השכנים ואמר שקול הלימוד שלו מפריע לו מאוד... "אני עובד כל היום, ובהגיעי הביתה ברצוני ללכת לישון, והלימוד שלך מפריע לי", טען. רבי חיים עוזר ציית, והחל ללמוד בשקט.

"משיצא מרן מהרכב לאחר שהודה מאוד לנהג ובירך אותו באריכות כדרכו, נשאר הלה ועקב יחד עם בנו איך מרן צועד בשביל ביתו בצעדי המדודות... לפני שנכנס לביתו לפתע סובב עצמו וחזר אל הרכב..."

הג"ר יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על תיקון המידות כתנאי להצלחה בתורה במשנתו של מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

"ומפדבר מתנה, וממתנה נחליאל" (במדבר כ"א, י"ט)

הגמרא בנדרים דף נה דורשת את הפסוקים הללו שבשירת הבאר, ואומרת שכיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנה לו במתנה שנאמר וממדבר מתנה, וכיון שניתנה לו במתנה נחלו א-ל שנאמר וממתנה נחליאל, וכיון שנחלו א-ל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות, ואם הגביה עצמו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגיא.

באר מים היא באר התורה, ישנה כאן שירה מיוחדת על קנייני התורה ועל כך אומרת התורה כיצד רוכשים תורה הלא התורה היא גבוהה מאוד ומי ישיגה, איך יצור אנוש קרוץ מחומר מלא תאוות ורצונות יוכל להשיג את אותה חמדה גנוזה שהקב"ה היה משתעשע בה עם מלאכי השרת?

מגלה התורה הקדושה שאמנם להשיג השגת השכל אי אפשר, אבל התורה ניתנת במתנה לעומד בתנאיה, ומי הוא העומד בתנאיה "וממדבר מתנה - כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה".

הבסיס לגדולה בתורה

דרכו של מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצוק"ל היתה שכל אימת שהיה מדבר בשבח רבותיו הגדולים מהם קנה קנייני תורה ויראה, היה מדבר גם על מידותיהם הטובות, כשהיה מדבר אודות מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זי"ע, היה מספר איך היה צורת השיעור אצלו שהיה כולו קשוב לשאלות השומעים עד שהיה מחפש לראות אולי הוא טועה בדבריו ודוקא התלמיד שואל נכון, ואם היה בחור שהיה זקוק למילה טובה כשהיה משוחח עמו בענייני קדשים היה קורא בהתפעלות "אה, הנך מדבר כמו רבי ברוך בער בקדשים".

וכך כשסיפר על מה שראה אצל רבי חיים עוזר גרודזינסקי זי"ע סיפר שפעם כשנכנס אליו בשליחות רבו הגר"ש היימן זצ"ל, ראה את האחיעזר יושב בראש השולחן מסביב ישבו כתבנים שהמתינו לכתוב עבורו תשובות בעניינים שונים והוא אומר בד בבד לכל אחד מה לכתוב, והוא עצמו היה עוסק ג"כ בכתיבה בשני נושאים שונים, שכן כידוע הגאונות העצומה שלו אפשרה לו לכתוב בו זמנית שתי תשובות שונות, האחת ביד ימין והשניה ביד שמאל.

סיפר מרן הגרמ"י זצ"ל שלידי רבי חיים עוזר עמדה אשה בוכייה

על כך שבעלה חולה ואין לה אפשרות להכניסו לביה"ח, וגם אותה שמע באותו זמן וענה לה בסבלנות גדולה, והיא במר ליבה המשיכה לטעון לו שוב ושוב, עד שאחד הגבאים רצה לדרוש ממנה שתצא מהמקום, כשהבחין בזה רבי חיים עוזר מנע ממנו בתוקף באומרו "הרי אשה שבורה היא!".

הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל סיפר שכשברחו לוילנא בזמן מלחמת העולם הראשונה, רצה מאוד להיכנס לרבי חיים עוזר. הוא ביקש מהממונה על הבית, רבה של קריניק הגאון רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי זצ"ל, שהורה לו לבא למחרת בשעה 11 בבוקר. מיד התיישב רבי יעקב ללמוד היטב את הסוגיא הראשונה של מסכת יבמות, חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהם.... עם הראשונים, ברור היה לו שרבי חיים עוזר ישאל אותו על תלמודו וחייב הוא להיות בקי היטב בנלמד...

כשנכנס לגרמ"ע שאל אותו שלוש שאלות א. האם יש לו איפה לאכול. ב. האם יש לו שמיכה לישון [איפה לישון לא שאל כי לאף אחד לא היה, הם היו ישנים על הספסלים בביהמ"ד אבל ללא שמיכה היה זה פיקוח נפש] ג. האם נעליו שלימות, משלא ענה על השאלה האחרונה ביקש שיראה לו את נעליו והוא התבייש להראות לו. בנובהרדוק אמר רבי יענקל'ה, היו אומרים על הנעלים "כולם אהובים כולם ברורים... וכולם פותחים את פיהם!..."

כשראה רבי חיים עוזר את מצב נעליו של הגר"י גלינסקי, הוציא כסף מכיסו ונתן לו שיקנה נעלים חדשות, אמר לו שדלתו פתוחה

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
המרכז לסייע והכוונת תלמידים

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

וקבל

סט 'משנה
ברורה', כרכים, 6

שו"ע 'דרשו' כרך י'
שו"ע 'דרשו' כרך ט'
הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

וקבל

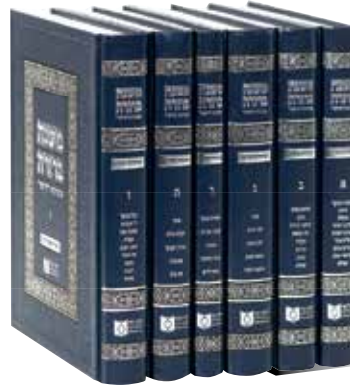
סט 'משנה ברורה',
כרכים, כריכה קשה

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

וקבל

סט 'משנה ברורה',
כרכים, כריכה קשה

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

זרוע החיזוק של 'דרשו' זנור ענק

של
ספרים
מארגון
'דרשו'
ללא
הגרלות
וללא
כוכביות

להצטרפות
וקבלת
המתנות
02-5609000
או
בנדריים
פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בחנויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח
'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בחנויות 606 ₪

3

2 ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו"י כרך ט'
שו"י כרך י'
החדש!

המפתח

בחנויות 686 ₪

"אחי הרב רבי ישעיה, התפרסם ברחבי תבל עקב הארגון המופלא 'מתנת חיים'. דומה שאין צורך לספר עליו. אך מה שפחות ידוע - שמאחורי 'מתנת חיים' עמד ארגון סודי לא ידוע ולא מוכר, שפעל מחוץ לאור הזרקורים"

החסדים הגדולים וה'קטנים' של הגה"צ הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

"וישליח מלאך" (במדבר כ', ט"ז)

וגם הדרך שאני עומד לעשות אינה ארוכה - אך הכובע שלך חדש ויפה, חבל שייהרס".

ההסבר ההגיוני כל-כך, התיישב על הלב, והשקית הועברה אל התלמיד - כאשר יחד עימה עובר גם המסר, שיהודי בר-לבב חושב על טובת זולתו לפני שחושב על טובת עצמו.

מעשה חסד אחד שלא ייודע לאיש בעולם

מנהגו היה להיענות לבקשת פונים, לגמול עמם חסד ולחתום להם ערבות להלוואותיהם - על אף שהיה מדובר על סכומים גדולים ביותר. לא אחת, כאשר הלווים לא שילמו את חובם, עמד הרב בחתימתו ושילם תחתיהם את החוב. אך למרות זאת לא חדל ממנהגו לחתום ערבויות.

פעם אמר לבנו: "הרי אין לי את האפשרות להלוות סכומים כאלה לאנשים. חתימת הערבות זו הדרך שלי לגמול חסדים ולגרום להלוואות בסכומי עתק".

הרב הבר חנך את צאצאיו ובני משפחתו למעשי חסד, וכה אמר להם בשם רבו הגאון רבי חיים פרידנלדר זצ"ל:

"יהודי חייב להשתדל להרבות בחסד - אך בכל יום יש לעשות לפחות מעשה חסד אחד, שלא ייודע לאיש בעולם, רק אתה והקדוש ברוך הוא תדעו עליו... בבחינת מאמר הכתוב (ישעיהו סד, ג): 'עין לא ראתה אלוקים זולתך'..."

איש חסד גדול, נמדד בחסדים הקטנים שעל פני החיים. הרב ישעיה הבר זצ"ל, היה "איש חסד גדול". האיש היה גדול והחסד שלו היה ענק, בדמות ארגון ההצלחה הכביר שזכה להקים, דרכו העניק "מתנת חיים" למאות בני אדם, ובדמות היותו איש חינוך ועצה למאות ואלפי תלמידים.

אבל הטוב שבו ניכר דווקא בחסדים הקטנים והפעוטים. הטוב שלו לא ידע גבולות, ולא הבחין בין "חסד קטן" ל"חסד גדול". בכל מקום שהיה ובכל זמן, עסוק היה בלהיטיב עם הזולת - בכל דרך אפשרית. ההטבה שלו היתה תמידית וללא הרף. תמיד ניצב הכן, מוכן ומזומן, להיטיב. בכל מקום שראה בריות אשר ברא הקדוש ברוך הוא, כאילו המציא את עצמו אליהם וקרא להם: אני כאן, בשבילכם ולמענכם. הייפלא שהאיש הטוב הזה, שתדיר היה עסוק בטובות קטנות לזולת, נעשה לימים שליח ההשגחה העליונה לגמול עם הבריות את הטובה העצומה הזאת, של ארגון "מתנת חיים"?

וכאשר המעגל הענקי של אוהביו - מכריו וידידיו, תלמידיו וחניכיו, שכניו ובני משפחתו - ראה אותו מתפרסם בקצווי תבל כיושב ראש ומכונן הארגון, היו נענים ואומרים: הלא איש "החסד הגדול" הלזה, הוא-הוא איש "החסד הקטן", שגמל וגומל עימנו תמיד את הטובה והעזרה, העצה עם החינוך והמילה הטובה.

ההטבה הזאת, שהעולם נושא אליה את עינו בתודה ובהערצה אין קץ, היא זאת שמלווה אותנו זה שנים עלי דרך החיים. לספר את החסדים הקטנים של הרב הבר, זה לספר על כל יום ולילה מחייו. בכל זאת, ליקטנו פירורים קטנים - חלקיקים בודדים מן ה'פאזל' המרהיב של חייו - ואין לך אפילו אחד ממכריו שאינו יכול להוסיף כהנה וכהנה.

"הכובע שלך חדש ויפה, חבל שייהרס"

בצאתו מחתונה, ניגש אליו תלמיד ושאל אותו אם יש ברשותו שקית לעטוף בה את הכובע כהגנה מפני הגשם היורד. שלף הרב מכיס מעילו שקית עבה אשר נועדה במיוחד לכובעים, והושיטה לו בנעימות ובחיוך.

כמובן שהתלמיד חש אי נעימות לקחת מהרב את השקית שלו, אולם הרב הרגיעו והנעים לו את המתת: "הכובע שלי ממילא מיושן,

הרב הבר התחנן להמתין קצת, כדי שלא להשבית את השמחה

היה זה שלוש שנים לאחר השתלת הכליה.

הרב ערך בביתו שמחת 'שבת-שבע-ברכות' לאחת מבנות המדרשה 'נווה ירושלים' השוכנת בשכונתו. כשלושים וחמישה איש השתתפו בסעודה הרוממה, מבני משפחות החתן והכלה ובני משפחת הרב. בעיצומה של השמחה, בשעת סעודת השבת, הבחינה רעייתו לחדרתה בפניו החיוורות, עיניו המבריקות ושיניו הנוקשות של הרב. לשאלתה, הרגיע אותה הרב הבר ולחש לה שאכן אינו חש בטוב, אבל אינו רוצה להפר את השמחה.

אולם מראהו לא בישר טובות, והוא נאות לפנות אל החדר הפנימי ולמדוד חום. מדחום הכספית הראה כי חומו טיפס ועלה לשלושים ותשע מעלות, שזה הוא חום הנחשב גבוה מאוד אצל מושלת כליה. מאחר וזהו מצב של פיקוח נפש, לא היתה להם ברירה אחרת כי אם להתפנות אל בית החולים בעיצומה של השבת.

הרב הבר התחנן להמתין קצת, כדי שלא להשבית את השמחה. רעייתו קראה אפוא לאחד הנוכחים, וביקשה ממנו לזרז את תהליכי הסעודה, בלי שהדבר יורגש ובלי לעורר פאניקה, כי עליהם לצאת בהקדם אל בית החולים.

לאחר מכן מינתה את אחת מבני משפחתה להיות אחראית על המשך השמחה ביום המחר, נתנה בידה הוראות ברורות לגבי הכל - ורק אז קראו לאנשי ארגון ההצלה 'החובש הר נוף', שייקחו את הרב אל בית החולים.

הפחד הגדול שקינן בליבם, היה הפחד שהגוף ידחה מתוכו את הכליה המושתלת - שזהו מצב המסוכן מאוד למושתלי כליה. בהגיעם אל בית החולים, התברר כי פצע שנוצר - מחמת הסד שהיה קבוע ברגלו הנכה - הזדהם והוא המחולל עכשיו את המהומה. תוך זמן קצר התברר למרבה הדאגה, שהגוף אכן החל לייצר דחייה לכליה המושתלת - ועתה יש להתמודד עם המצב.

באותן שעות שכב הרב הבר חלוש ומיוסר, החום העולה טשטש אותו, צמרמורות תקפוהו והרגשתו הכללית היתה גרועה. רעייתו עמדה מול הרופאים, בניסיון לעשות כל מה שאפשר כדי להקל עליו. באותן זמן הבחינה בכך שהרב מוטרד ממשו. אחת לכמה דקות ניסה להציץ אל כיוון הכניסה לחדר המיון, והיה נראה שהוא תר אחר דבר מה. "אתה מחפש משהו?", שאלה. "מישהו אמור להגיע?" "אבקש ממך", ענה לה מתוך חולשה וערפול - "אם את רואה שהגיע אחד מאנשי 'החובש הר נוף', קראי לו אליי'".

למחרת בשבת קודש לקראת הצהריים, הבחינה רעייתו בשניים מאנשי 'החובש', וביקשה את אחד מהם לגשת אל הרב. "אני ישעיה הבר", הציג את עצמו, "אמש פינו אותי לבית החולים היישר מאירוע 'שבע ברכות' המתקיים בביתנו. השארנו בבית עשרות אנשים דואגים שאינם יודעים מה קורה איתי. סליחה שאני מטריח אותך, אך אולי תוכל לגשת אלינו הביתה, ולספר שפגשתי אותי ושאני מטופל היטב? אולי תוכל לספר להם שזיהו את החיידק, וכעת אני מקבל אנטיביוטיקה דרך הווריד? האם תסכים להרגיע אותם

ולמסור בשמנו ברכת מזל טוב?"...

למרות הסבל והכאב, ליבו הרחב כאולם הוטרד ממצב האנשים אשר בבית. זה מה שהפריע את מנוחתו והפיג את שלווה נפשו. אנשים דואגים, משפחה מוטרדת ושמחה מושבתת, חייבים להודיע להם שהכול בסדר...

האיש אמר שהוא מתגורר אכן ברחוב סמוך, וכאשר נהג האמבולנס הנוכרי יביאו אל השכונה - הוא ירד בבית הרב הבר.

במוצאי שבת רווח לו לשמוע שאכן האיש הגיע אל הבית - בשעה שענן הדאגה ריחף והעיב על כולם.

"אני חוזר ברגעים אלו מ'הדסה' - בישר להם - "פגשתי את הרב הבר והוא ביקש למסור לכולם שהמצב שלו ב"ה בשליטה, הוא מרגיש טוב ומוסר לכולם דרישת שלום חמה".

את תחושת ההקלה שפשטה במקום, אי אפשר לתאר. דברי החובש היו כעין החיאה לשמחת החתן והכלה. רק לאחריהם חזר האירוע להיות שלם.

אחר הצהריים באותה השבת, כאשר הרב הבר החל להרגיש יותר טוב ב"ה, התיישב על מיטתו והחל מונה את חסדי השם המרובים שליוו אותו ביום האחרון:

"ברוך ה' שהגענו בזמן. הודו לה' שזה קרה בדיוק בשבת שבה חמי וחמיות הגיעו להתארח אצלנו - כך הילדים לא נותרו לבדם. ברוך ה' שהצלחנו להמתין עד שסיימו החוגגים את סעודת ליל השבת, בלי לעורר בהלה מיותרת. ברוך ה' שהרופאים כל כך קשובים לצרכי. ברוך ה' שאנשי 'החובש' הגיעו ל'הדסה' וכך יש בביתנו שמחה ולא עצב" - על כל כך הרבה דברים מצא להודות - בתוך הקושי, הפחד והבהלה, שהיו אז מנת חלקו...

מעלית החסד

בשכונת 'הר נוף', הבנויה על צלע ההר, ישנם רחובות גבוהים ורחובות נמוכים יותר. מנהג מקובל - שאנשים הרוצים להגיע לרחוב מקביל, הגבוה או הנמוך יותר, נכנסים אל אחד הבניינים ועולים או יורדים במעלית הבניין.

כמובן, הדבר הינו מטרד לדיירי הבניין - שלפעמים זה מעכב אותם, וגם מוסיף על העלות הכספית החודשית של השימוש במעלית. ישנים בניינים שהתקינו מפתח להזמנת המעלית, כך שמי שאינו דייר בבניין - לא יוכל להזמין את המעלית.

בבניין שבו גר הרב הבר, הוא התנגד לכך. בכל אספת דיירים ביקש: "זה עשוי להיות חסד עם אנשים זקנים וחולים. ייתכן שילד שישתמש במעלית יוכל ללמוד ב'חיידר' טוב יותר. ומה אנחנו כבר מפסידים? כמה דקות של עיכוב? עוד כמה שקלים?" בדבריו אף הציג לשלם מכיסו את ההוצאה העודפת. כך ביקש לבטל את המפתח.

נתקבלה בקשתו - והדיירים הבינו את נחיצות העניין והחליפו את הזמנת המעלית על ידי מפתח, בלחצנים רגילים.

בשכונות לרחוב שבו התגורר הרב הבר, התגוררו שתי אחיות אשר ילדו בנות למזל טוב במהלך שבוע אחד.

שני הגיסים, האברכים בעלי השמחה, התכוננו לקראת שבת עמוסה באורחים, שיגיעו מרחבי הארץ לרגל השמחה הכפולה במשפחה. כאשר נודע הדבר לרב, לא הסתפק באמירת "מזל טוב" - אלא תיכף ומיד הבחין בעומס הרובץ על שני המארחים הצעירים, אשר בנוסף לשמחה השוררת במעונם, על כך הכרוך בה, עליהם להכין מזון בשפע רב.

נחלץ אפוא לעזרתם, הגיע אליהם להציע את עזרתו ומיד הפשיל שרולים והחל לקלף ולסייע, כיד ה' הטובה עליו.

הופיע במטבח עם שני סירי 'קייטרינג' ענקיים

רבים ממכריו שערכו שמחות, מספרים איך הופיע לעזרתם בהכנת השמחה.

כך כאשר אחד מידידיו הקרובים ערך שמחה, הודיעו הרב הבר שהוא עומד להכין את תבשיל החמין. הידיד - שידע עד כמה עמוסות שעותיו של הרב הבר - ניסה למחות ולסרב באי נעימות, אך הרב הבר אמר בהחלטיות כי מנוי וגמור אצלו להכין את החמין. לקראת ערב שבת, הופיע במטבח עם שני סירי 'קייטרינג' ענקיים, כאלה שרגילים להשתמש בהם באולמות - והחל בהכנת שני סירי חמין בשפע רב. בעל השמחה ניסה להניאו מלהכין כמות כזאת, שלא היתה נצרכת כלל, אך הרב אמר לו: "לפעמים קורה שתבשיל החמין נחרך ונשרף, ואז יש עוגמת נפש. נכין בשפע ולאחר מכן כבר נמצא מה לעשות עם מה שיישאר".

היה זה מפעים לראות את מחשבתו המרחיקה לכת: מפני החשש, פן ייחרך התבשיל, טרח להכין כמות כפולה.

בסופו של דבר הספיק סיר חמין אחד עבור משתתפי השמחה. במוצאי השבת עלה לרב רעיון: "הרי מחר, ביום ראשון, חל צום עשרה בטבת. הבחורים מחפשים לאכול בלילה כזה שלפני צום. הבה נביא אל הישיבה את הקדרה, והחבר'ה ייהנו מתכולתה ויהיה להם יותר קל לצום".

כך הלך מהטבה אל הטבה, כדרכו תמיד כל הימים...

בסיומו של פרק זה, נצטט דברים שכתב אחיו של הרב, הרב הגאון ר' אהרן הבר:

"אחי הרב רבי ישעיה, התפרסם ברחבי תבל עקב הארגון המופלא 'מתנת חיים'. דומה שאין צורך לספר עליו. אך מה שפחות ידוע - שמאחורי 'מתנת חיים' עמד ארגון סודי, לא ידוע ולא מוכר, שפעל מחוץ לאור הזרקורים: ארגון 'לב ישעיהו'.

"במשך כל השנים היה אחי הרב כתובת לכל מיני וסוגי הצרות של כל מיני וסוגי האנשים: החל ממעוכבי שידוך, או כאלה שאינם מעוכבים אבל צריכים הדרכה בנבכי הענין, המשך בעשרות או מאות זוגות מעוכבי ילדים, שמצאו בו כתובת להתמצא בנבכי הצרה - וכמובן ייעוץ רפואי על הדרך בתחומים שלא היה אמור להבין בהם, לכאורה.

"מה היה הבסיס של כל זה? תחת איזהו כותרת הוקם הארגון הסודי הזה?

"הסוד הוא: אכפתיות!

"מישהו חי כאן על ידי וגם לו יש לב. מעניין מאוד מה הוא מרגיש... "אספר זיכרון רחוק שנשאר לי מימי ילדותי: התארחתי בשבת בביתו של אחי. להתארח במעונו בשבת זה היה תענוג גדול ביותר. תבררו בסמינר 'נווה ירושלים', אצל מאות הבנות שעברו עיצוב רוחני בסעודות שבת וחג על השולחן הטעים הזה...

"ובכן, בבוקר בעת התפילה בבית הכנסת, כשהחזן ירד לפני התיבה והכריז 'שוכן עד' - הרבה מהמתפללים לא הדביקו עדיין את הקצב, ועסקו בצמצום הפער שבינם לבין החזן. כשהחל לשורר ניגון על פיוט 'א-ל אדון על כל המעשים' - לא היה מענה מהקהל והוא שורר כמעט לבדו.

"אני ישבתי ליד אחי והנה אני שומע אותו מזמזם את הניגון בקול רם, למרות שגם הוא עדיין לא אחז עם החזן.

"הבנתי מיד: הוא שם לב למבוכה של החזן, כאילו אף אחד לא משתתף עימו, וכדי לתת לו תחושה טובה - הראה לו 'כאילו' הציבור איתו.

"מה נדרש בשביל כך? רק שימת לב ויכולת להרגיש מה חווה האיש האחר.

"אם יש לך מהתכונה הזו, ההמשך כבר קל.

"זה לטעמי היה האח הפלאי שלי: לב ענק, שידע להרגיש באמת את כל מי שעמד מולו. זו הסיבה שהאהבה אליו חוצה מגזרים בצורה מדהימה שאין לה אח ורע. כי לא רק שהוא פתר לכמה מאות אנשים את צרתם, אלא הוא נגע בלבבות של כל מי שפגש בו, ולו לדקות ספורות.

"מה היה הדבר שגרם להקמת הארגון המופלא 'מתנת חיים' - ארגון שהצליח נגד כל היגיון להסביר לאנשים כמה קל להציל חיי אדם, וכמה סיפוק יש לתורם הכלייה?

"כולם יודעים לספר, שהרב הבר חלה ונזקק לטיפול דיאליזה ומשם הכול התחיל.

"אבל היו לצערנו חולי כליות רבים בעבר, גם הם הוצרכו לטיפול דיאליזה, ולא באו לידי כך.

"ההבדל הוא, שכאשר אחי הרב שכב בטיפול הדיאליזה, הוא הביט סביבו וראה שלידו נמצא מישהו המוטל גם הוא בסבל הזה, ומאוד מעניין מה עובר עליו - ולא רק מה עובר עליי בעצמי. כאשר ב"ה נמצא המזור למחלה שלי, עדיין מטריד אותי מה יהיה עם פלוני שהיה לידי, איך הוא יצא משם בריא.

"אכפתיות מהזולת. זו הנקודה העיקרית. כל השאר הם פירות ותוצאות של אותה אכפתיות.

"הארגון המופלא 'מתנת חיים' ימשיך ביתר שאת בעז"ה! אבל מי ימשיך את ארגון 'לב ישעיהו'?

"מי ישים לב למצב רוחם של הסובבים, מי ינחם נערים צעירים במצוקותיהם, מי יאזין לרחשי ליבם של הבחורים המבוגרים, מי ידריך זוגות הצועדים בשביל הגישה לחיים, מי ינתב את אלו שהסתבכו בנפתולי החיים?

"החסר הזה עצום. אין ברירה, זה מוטל על כולנו!"...

(מתוך הספר 'הרב הבר')

בעיצומה של המערכה, כשהיה נדמה לכולם שהמערכה מסתיימת בחוסר הצלחה, זכורני כיצד מרן הגרא"מ שך זצ"ל נכנס להיכל הישיבה, ואני שישבתי בסדרים בצידו הימני של ההיכל סמוך למקומו, השתוממתי לראות כיצד נכנס לבית המדרש ומתרפק בכזו חביבות על הגמרא. הוא אמר בהתרגשות: "אה! ממש גן עדן!... אה! מ'מחיה! אה! ממש גן עדן!..."

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

זצ"ל. הוא היה שקדן ובקי גדול במכמני התורה, אך מעולם לא רצה להתעטר בכתרה של תורה בשום משרה כל שהיא, ישב בקרן זווית ולמד תורה לשמה. הוא חיבר חיבור נפלא בשם 'שאלת שלום', בו נוכחים מעט בהיקף ובגדלות שזכה להם.

ביום מן הימים התלויתי פעם לאמי הצדקנית ע"ה כשהוצרכה לבוא לטיפול אצל ד"ר ליפו, רופא נודע ובעל שם במומחיותו הרבה לטיפול בכלי הדם, שם היו מחכים מטופלים רבים. כשבאנו היה תור ארוך של כארבעים איש שחיכו בשביל טיפול של חמש דקות. בידי המבורכות הצליח להציל רגליים של המוני אנשים.

בחדר ההמתנה ישב רבי שלום רבינוביץ, שהיה למוד סבל. היו לו רגליים נפוחות, כאובות ומיוסרות. שמעתי אותו מתאנח באנחות קורעות לב מידי פעם. ניגשתי אליו ואמרתי לו: "רבי שלום אולי נשוחח מעט בדברי תורה", והוא נענה בחיוב להצעה.

והנה, הלא יאומן קרה. מיד כאשר התחלנו לשוחח בדברי תורה, מיד וללא השתהות הוא התלהט וחיך חיוך רחב, והחל להשמיע חידושים וחיידודים נפלאים, פיו הפיקו מרגליות. בבקאות הגדולה בהלכות ובאגדות, הוא חרו דברי הלכה ודברי דרוש ומדרש עם גמרות שונות, והיו הדברים שמחים וערבים, וכך שוחח בדברי תורה

אמר ריש לקיש, אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באוהל' שבת פג:

קשר חזק ואמיץ שרר בין רבינו מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, למרן ה'חזון איש' זצ"ל, ובשל כך זכה לשמוע לא אחת גילויים מפליאים מפי קודשו. באחת הפעמים אמר לו ה'חזון איש' ביטוי מבהיל: "מיום שמלאו לי שמונה עשרה שנה למדתי תורה מתוך יסורים עצומים..."

ה'חזון איש' עצמו כתב כך לאחד מידידיו: "בהיותי שבור ורצון כל הימים ולא זכיתי לשום עונג מתענוגי החיים, נוסף לכאב הגוף ושבירתו כל הימים. העונג היחידי הוא לי לעשות רצון קוני, ואין לי צער יותר גמור מכישלון בעוון" (אגרות חזון איש חלק א, קנג).

מאידך גיסא, אמר הרב וואזנר, למרות זאת תמיד הוא הקרין שמחת חיים עצומה, מין אושר עילאי ובלתי מוסבר. אין זה אלא מפאת שהטמין את עצמו בתורה שהשכיחה ממנו את צרותיו הקשות מנשוא; חולי, עקרות ויסורים שונים.

בזמן לימודי בישיבת פוניבז', התנהלה על ידי היהדות החרדית מערכה קשה למען קדושת ישראל. מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל עמד בראש המערכה וניהל מלחמת חרמה בעוז ובגאון כנגד פורצי גדר. כדרכו הוא נטל על כתפיו את מלוא האחריות, ומטבע הדברים ספג את מרבית החיצים.

בעיצומה של המערכה, כשהיה נדמה לכולם שהמערכה מסתיימת בחוסר הצלחה, זכורני כיצד מרן זצ"ל נכנס להיכל הישיבה, ואני שישבתי בסדרים בצידו הימני של ההיכל סמוך למקומו, השתוממתי לראות כיצד נכנס לבית המדרש ומתרפק בכזו חביבות על הגמרא. הוא אמר בהתרגשות: "אה! ממש גן עדן!... אה! מ'מחיה! אה! ממש גן עדן!..."

הרב שך החל ללמוד בחשק ובהתלהבות כאילו הכל מתנהל למישרין! "אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה ברחובותנו", כאילו לא מתנהלת כעת מערכת קודש! אין מלחמת חרמה בחוץ!

החיים האמיתיים שלו הסתכמו כאן, מול הסטנדר, בד' אמות של תורה!

אספר לכם סיפור אמיתי: הכרתי בירושלים יהודי תלמיד חכם עצום צנוע ומעלי, מנקיי הדעת שבירושלים, הגאון רבי שלום רבינוביץ

עם כל היסורים והכאבים עד הגיע תורו.

קהל הממתנינים היו מגוון רחב של אנשים, חלקם רחוקים משמירת התורה והמצוות. זכורני כיצד עמדו משתוממים מול המחזה המדהים. כיצד התורה מסוגלת להשכיח מהאדם את כל מועקותיו וצרותיו, ולהפיח רוח של חיים ושל שמחה גם במדוכא ביסורים!

הצדקת הדין של ה'רוגוטשובער'

עדות מרטיטה משנות עלומיו, השתמרה בזכרוננו של הגאון רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, רבה של אנטוורפן.

רבי חיים סיפר שבבחרותו נודע לו באחד הימים כי גאון הגאונים ה'רוגוטשובער' - רבי יוסף רוזין זצ"ל, מתעתד לעבור ברכבת דרך העיר קראקא בדרכו לוינה בירת אוסטריה. מטרת נסיעתו היתה לדרוש שם ברופאים עקב מחלה קשה שפקדה אותו. רבי חיים לא חשב פעמיים, לווה סכום כסף, וביקש שידעו להוריו שהוא מתעכב למספר ימים. מיד עלה לרכבת והתלווה אל ה'רוגוטשובער' עד לגבולות המדינה, שם הוא נאלץ לקטוע את נסיעתו ולא להמשיך עד וינה, משום שלא היתה בידיו אשרת כניסה לאוסטריה.

רבי חיים ציין תמיד, שה'רוגוטשובער' היה הגדול הראשון מבין הגדולים שזכה להכיר בחייו, והותיר עליו חותם עז ורושם מיוחד במינו. ובפרט זכור היה כי פניו של ה'רוגוטשובער' היו זוהרים כשל מלאך.

באותה נסיעה התלווה אל ה'רוגוטשובער', גם הגאון רבי מנחם צבי אייזנשטאט זצ"ל, חתנו של הגאון רבי יוסף נחמיה קורניצר זצ"ל רבה של קראקא, וכשראה רבי מנחם צבי שה'רוגוטשובער' מתפתל ביסוריו, רצה לבדח את דעתו, ואמר לו כך: "נדמה לי שהיסורים באמת כבר עברו מכך, אלא שמפני זכרונכם הפנומנאלי והמוחשי הינכם זוכרים את היסורים שהיו לכם קודם, והינכם חשים אותם כאילו היסורים קיימים כעת ממש, בעוד שבאמת הם כבר עברו קודם..."

ה'רוגוטשובער' ביטל את הדברים. אך תוך כדי שיחה הוא התבטא דבר מבהיל: "יודע אתה למה יסורי תופת באים עלי ומציקים לי? כיון שמיום עמדי על דעתי התמקדתי בדברי הרמב"ם ולקחתיו כמורה דרכי בדרך הלימוד, אותו דייקא ולא אחר, וכיון שכמעט לא עסקתי בדברי שאר הראשונים, מלבד רש"י ותוס', לכן באו עלי היסורים הללו".

ואז הוסיף ה'רוגוטשובער' ואמר: "ואם אכן זוהי הסיבה ואין זולתה, מקבל אני על עצמי את היסורים הללו באהבה! משום שהרגשתי בשיטת הלימוד של הרמב"ם שהיא תואמת את תכונותי, ורק דרכה אוכל לעלות ולהתעלות... שוים לי כל היסורים הללו ובלבד שיכולתי להתעלות כראוי בתורה!"

נורא ואיום!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א

כי הרי הספרים שלו נשארו בנתניה, ולמרות שהוא לקח עמו כמה ספרים למירון, זה לא הספיק כדי לכתוב כאלו תשובות הלכתיות סבוכות. את הכל הוא זכר בעל פה.

רבה של מירון זצ"ל היה מספר, שבאותם ימים שהרבי היה במירון, היו דופקים על דלת ביתו בתדירות גבוהה לשאול אם יש לו ספר פלוני, כי הרבי מחפש את הספר הזה, חלק מהספרים אכן השאיל הרבי מהרב של מירון, אבל את הרוב הוא זכר בעל פה מתוך ספרי שו"ת נדירים וכדו'.

אבא חשב בינו ובין עצמו, שזה הרי לא חופש, הרבי נסע למירון כדי לנוח, ובמקום זאת הוא ממשיך להכין כאלו תשובות הלכתיות שמצריכות ממנו מאמץ וריכוז רב.

הרבי מיד תפס את מחשבתו של אבא ואמר לו: "אני נמצא כאן במירון, בא יהודי ושואל אותי שאלה, מה אני אמור לומר? שאני בחופש? עכשיו אין תורה חלילה וחס? מה זה משנה איפה נמצאים, תשובות בהלכה צריך לענות בכל מקום ובכל זמן".

ואכן, בספר 'דברי יציב' מופיעות חמש תשובות שנכתבו במירון באותה ה'חופשה'...

אחרי שנכנסה אליו כזאת משלחת של חשובי הקהל והוא סירב להצעה, אמר הרבי לאבי מורי: "מה הם רוצים ממני? הרי להתפלל אצטרך גם ב'דאטשה', בחופש. גם ללמוד תורה אצטרך. אז מה אני מרוויח מהחופש הזה? שאם יבוא יהודי מסכן שמתמודד עם קושי גדול, וידפוק על דלת ביתי כדי לזכות באוזן קשבת ובלב שומע, יגידו לו שאי אפשר כי הרבי נסע לחופש... מותר לעשות דבר כזה?".

פעם אחת, כשהוא היה מותש באופן מיוחד הצליחו לשכנע אותו, והרבי הסכים לנסוע לנופש במירון. למחרת היום, כשאבי מורי שב מהישיבה אחרי שמסר שם שיעור, דפקו על דלת ביתנו ואמרו שהרבי מבקש שישאלו את 'ר' אלה' - כך הוא היה מכנה את אבי - אם הוא יכול לבוא למירון. אבא מיד הבין מה הרבי רוצה ממנו, סביר להניח שהוא בדיוק התחיל להכין 'תשובה' חדשה בהלכה והוא רוצה שאבי ינסח אותה, כדרכו בקודש. הוא מיד ארז כמה דברים ויצא למירון.

אבא סיפר לי, שכשהוא הגיע למירון הוא היה המום. הרבי המתין לו עם תשובה הלכתית סבוכה שהוא חשב עליה במירון ועכשיו רצה לכתוב אותה. הוא הכתיב לאבא את התשובה תוך שהוא מצטט לשונות של ספרי הפוסקים, ראשונים ואחרונים, וכל זה בעל פה,

מספרים שפעם בא אחד למרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל וסיפר לו בהתפעלות שראה מכשיר טלפון וממש פלא הוא מדברים בחיפה ושומעים בירושלים, ואמר לו הגרי"ז זצ"ל, יש לי התפעלות זו כבר מזמן שהרי אתה יושב ממולי ומדבר ואני שומע, איך זה!?

הטבע הסובב אותנו זועק בורא עולם!

הרב בנימין בירנצוויץ

"לא מקום ירע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשותות" (במדבר כ, ה')

תלונתם של בני ישראל על כך שהקב"ה העלה אותם ממצרים למקום רעב וצמא היא תמוהה מאד, שהרי זכו בני ישראל לאכול מן יום עם כל הניסים שהתרחשו בו, ואף זכו לבארה של מרים שהלך איתם לכל מקום, ואיך שייך להתלונן "ולמה העליטנו מארץ מצרים להביא אותנו אל המקום הרע הזה?" הרבנו בחיי עומד על קושיא זו, ומבאר, שתלונתם של בני ישראל היתה על כך שהם חיים בניסים, האוכל והמים הכל מגיע אליהם בדרך נס, וזה תלוי במעשיהם לטוב או לרע, ורצונם לחיות ככל העמים שיש להם אוכל ומים באופן טבעי ולא תלוי בנס ובמעשיהם. וענין זה שכל האוכל והמים הגיע אליהם בדרך נס כתב הרבנו בחיי, בשביל לחזק בהם מידת האמונה והבטחון בבורא עולם שהכל ממנו, ובזה נכשלו.

הוא ראה בטבע הסובב אותנו אמונה חיה, סיפר ר' שולם שבדרון זצ"ל שכמה חודשים לאחר שהתחיל להיות משגיח בפוניבו ראהו שהוא שמח מאד, ושאלוהו לפרש הדבר והסביר, שבמיר בליטא כמעט ולא נתנו מלגה וחיו בנס, ואז הרגיש וחי אמונה, הוא התבטא 'שהעסק שלי היה אמונה ומה התפרנס', אבל כשבא הרב מפוניבו להציע לו את המשרה של משגיח בישיבה, והרי שמע שיש לו כסף ונכסים, נכנס לעצב וחשב מה יהיה עם האמונה אם כל חודש תכנס משכורת קבועה?? יהי חסר לו בחיות באמונה, הוא יתחיל להתרגל לזה שהמשכורת זה מידי בשר ודם! והנה כבר שמונה חודשים שהוא מכהן כמשגיח בפוניבו ולא נתנו עדיין משכורת וכל משכורת היא מאמונה כמו בליטא. זה נקרא לחיות אמונה גם בדברים שנראים טבע ממש.

משפט קצר של שתי מילים! נתן בי הבזק אדיר של מהות האמונה, ועד כמה אנחנו רחוקים מלהבינה ולהשכילה לתוך טבע חיינו. כשמרן ר' אהרון לייב זצ"ל היה בגיל 104, כששכב בתקופת מחלתו האחרונה בבית החולים, באחת הפעמים כשמצבו הטוב לפליאת כל הרופאים וכלל ישראל בזכות התפילות הרבות שנאמרו לרפואתו, כשהוא פקח את עיניו אמר לו הרופא שטיפל בו: 'הרב חי בנס!' מיד ענה לו ר' אהרון לייב בשנינות אופיינית: 'גם אתה!'

משפט זה דובר אז בכל העולם היהודי, וגם בי הוא הכה! לאמור

ואפשר להוסיף, שטעותם היתה בזה שחשבו שיש דבר המגיע בדרך נס ויש המגיע בביכול בדרך הטבע, והאמת היא כמו שכתב מרנא החזו"א בספר אמונה ובטחון שאין חילוק בין נס לטבע אלא ורק בדבר אחד והוא שטבע הוא הרצון היותר תמידי של הקב"ה. וכמו שכתב המשגיח הגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל בספרו לב אליהו (פר' וירא) והנה נשתררב טעות נורא אצל המון העם אשר יחשבו כי מסר ח"ו הקב"ה הנהגת העולם לשליח הנקרא טבע וכבר צווחו ע"ז קמאי דקמאי. והנכון הוא שכך עלה ברצונו יתב' בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ' להנהיג את העולם בחוקים תמידיים שלא ישנו סדרם וכשם שהארץ לעולם עומדת כך הם כל הברואים הארציים התלויים בארץ וכן הדבר גם במערכת השמים והגלגלים והשמש והירח וכל כוכבי אור כי גם הם חומריים כלומר דברים שיש בהם ממש וכולם ביחד נקראים טבע אבל אין הטבע בריאה כלל אלא חוק תמידי שבו מנהיג הקב"ה את העולם ותו לא מידי.

הקב"ה עשה להם ניסים שלא בדרך הטבע כדי שמזה ישכילו ויבנו שהכל מאתו יתברך וגם הטבע הוא רצונו יתברך ומגיע לפי מעשי בני האדם, ובזה נכשלו וטעו.

המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה איש האמונה, הוא חי אמונה

58 יתומים

נישאים בתמוז

מזן ראש הישיבה הגר"ד כהן שליט"א:

**כל התורמים סך 580 ₪ ל-58 יתומים
שמתחתנים בתמוז תשפ"ג ועושים
נחת רוח בשמים,**

מידה כנגד מידה -

**יזכו שיהיה להם נחת רוח
מכל צד**

**וסייעתא דשמיא
בחינוך ה**

**לתרומות עבור 58 יתומים המתחתנים בחודש
תמוז - קרן מס' 10880**

.....
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

חזק יהודית
אצאיהם,
מזופלאה
"ילדים"

כ"א

מרן הגר"ד כהן שליט"א
חותם על הברכה לתורמים

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10880

1800-39-47-47

ומצפים לישועה, אבל זאת לא סיבה להצטער על עצם העובדה שיש לו בית ומשפחה, או להימנע מלשמוח על כך".

ולאחר מכן רכישת הרכב בפועל דבר שבא לאחר טרדות ועלה לו כסף. לא היה עדיף לשמוח מלכתחילה במה שנתן לו הקב"ה???".

לקראת סיום דבריו, מזכיר הרבי שליט"א את דברי חז"ל במדרש שמסביר מי נקרא רשע, מי שרואה את השמש זורחת ולא אומר את ברכת 'יוצר אור', ומי שרואה את השמש שוקעת ולא מברך 'בורא חושך'.

אומר הרבי שליט"א: "המדרש הזה אינו מובן. ברור הדבר שכל יהודי צריך לברך כל בוקר 'יוצר אור', ומדי ערב לומר 'המעריב ערבים', ובודאי שמי שאינו עושה זאת אינו נוהג כשורה.

"אבל אני רוצה להבין, חז"ל לא מצאו דוגמה אחרת לרשע אלא רק מי שלא אומר 'יוצר אור'? יש הרי אינספור בעיות גדולות יותר, עבירות חמורות שבחמורות, מה מיוחד דווקא בברכות האלו שמי שאינו אומר אותם 'זוכה' להגדרה הזאת של 'רשע'?

"אלא התשובה היא שאדם כזה הוא רשע כלפי עצמו. אפשר להיות רשע כלפי הקב"ה רח"ל, אפשר להיות רשע כלפי אנשים אחרים חלילה וחלילה, אבל יש אדם שהוא רשע כלפי עצמו. השמש זורחת ואתה לא שמח ומברך על כך? למה אתה עושה את זה לעצמך? אם אתה לא יודע לשמוח ולהודות בזה שהשמש זורחת ובזה שהיא שוקעת, אתה סובל מבעיה קשה מאוד, לעולם לא תהיה שמח ולא תהיה מרוצה, כי את הטובות הבסיסיות ביותר שיש לך, אינך יודע להעריך!

"פעם אמר לי יהודי ניצול שואה, הרה"ח ר' שלום אלטר מארק ז"ל, שהוא רואה אנשים שכל כך מתאמצים לראות נחת מהילדים. הם מתוסכלים מאוד מזה שהילדים שלהם לא יצאו מוצלחים מספיק, או שהחינוך שלהם לא היה מושלם.

"הרי יש לזה עצה מאוד פשוטה", הוא אומר, "אפשר להסתכל על השכן, לראות שהוא ב"ה זכה לילדים יותר מוצלחים, ולשמוח! איזה יופי! יש לו כאלו ילדים טובים ומוצלחים! אין צורך להגביל את ההנאה מילדים מוצלחים דווקא אם הם הילדים שלך, גם אם הם רק הילדים של השכן זאת סיבה מספיק טובה לשמוח ולרוות מהם נחת!!!".

"יעזור ה', שנזכה כולנו לראות רוב נחת מהילדים שלנו, ומהילדים של כל מי שסובב אותנו, ונזכה להכיר טובה ולהתרחק עד מאוד מכל מה שנוגע באפס קצה המידה הרעה של כפיות טובה רח"ל, ונזכה כולנו לראות בטוב ירושלים, אמן כן יהי רצון".

"פעמים רבות", מסביר הרבי, "השאלה של השמחה והסיפוק תלויה בנקודת מבט וצורת הסתכלות. לפני כמה שנים היה אחד מתושבי השכונה, יהודי יקר שיש לנו קשר עמו, שקנה מכונת חדשה, והוא היה מאוד מאושר. אחרי שנים שהוא שאף לכך, ב"ה השיגה ידו והוא קנה מכונת.

"כעבור תקופה בעת שצעדתי לבית המדרש, עברתי על יד תחנת האוטובוס הסמוכה לביתי, והיהודי הזה בירך אותי לשלום, והבנתי שהוא עומד וממתין לאוטובוס. אחרי כמה ימים שוב עברתי באותה שעה, ושוב ראיתי אותו שם.

"שאלתי אותו האם אירע חלילה דבר מה, איזה נזק חמור למכונת שלו, או אולי תפס אותו שוטר על עבירת תנועה ושלל את רשיונו? הוא השיב לפי בפשטות, שהוא מכר את הרכב. נבהלתי שאולי מצבו הכספי הורע, אבל הוא שוב הרגיע ואמר שלא אירע דבר: 'הכל בסדר גמור', הוא אמר, 'אבל הגעתי למסקנה שלא טוב היות האדם נוסע לבדו ברכב' כי זה מבזבז זמן יקר וגורם להרבה כאב ראש'...

"לתמיהתי הסביר לי, שמאחר והאזור בו אנו מתגוררים עמוס למדי, הוא נתקע מדי יום בפקקים, מאבד זמן יקר. בזמן שהוא בפקק אינו יכול לעיין בספר ובוודאי שלא לנמנם, וכשהוא מגיע למחוז חפצו עליו לחפש חניה, משימה מורכבת בפני עצמה באזורים עמוסים.

"לכן הוא פשוט החליט למכור את האוטו ולחזור לתחבורה הציבורית: 'כך אני יכול לישון באוטובוס, אני פותח ספר ולומד, אין צורך לחפש חניה, ואם יש פקק אני יורד תחנה אחת או שתי תחנות קודם וצועד רגלית הביתה, ברבע מהזמן שהיה לוקח לי להגיע עם האוטובוס.

"בנוסף, כשהיה לי רכב, הייתי צריך להקדיש מדי פעם שעה כדי לצעוד רגלית לצורך בריאות הגוף והנפש, ועכשיו אני ממילא צועד מהכא להתם, ואין צורך להקדיש לכך זמן מיוחד".

"אותו יהודי שעד לפני כמה חודשים היה מרגיש כל בוקר עצב רב ותסכול עמוק, על כך שהוא נוסע בתחבורה הציבורית, פתאום עולה לאוטובוס כמעט בצעדים של ריקוד. הוא שמח בתחבורה הציבורית, טוב לו באוטובוס. למה? כי נקודת המבט שלו השתנתה. "וכאן הבן שואל: האם כדי להגיע להבנה הזאת, הוא היה חייב להיכנס לכל העניין של שנים ארוכות שבהן חלם על רכישת רכב ומכירתו,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שבת, לפני כניסת השבת, לבעליהן של עשרות חנויות שעל הכביש הראשי. היו סוחרים שכבר נמצאו בשלבי הסגירה האחרונים, ועם בואו של הרב ינובסקי הזדרזו ונעלו את החנות; והיו כאלה שבואו הזכיר להם את כניסת השבת, והם הבטיחו שעוד מעט-קט הם סוגרים. וכך היה. אף אחד לא יכול היה לעמוד למול חיכוך שובת-הלב...

(מתוך הספר 'שבת בשמחה')

לא עברו ימים ספורים והאיש ההוא נעקץ בפרדסו... לא יפלא אפוא שגם רבי ידידיה היה ספוג כל-כולו באהבת-אמת לתורה. לומדי השיעורים שלו בראשל"צ, שהיו מחשובי בעלי-הבתים בעיר זו, סיפרו שלבד מעצם הידיעות המרובות שרכשו בשיעורים, לימד אותם מגיד השיעור אהבת תורה מהי. אחד הבנים נזכר ב"גוט-שאבעס" שהיה אביו זצ"ל אומר מדי ערב

המשך מעמוד 15 | הג"ר יחיאל צוקר

סיפר לי אותו מגיד שיעור שפעם כשנכנס למרן אמר לו רבינו שנכנס אליו אברך להתיעץ לאן לשלוח את בנו ללמוד, ואמר לו שיפנה אליו, האם הוא פנה אליך? שאל מרן. הנ"ל לא זכר שמישהו ניגש אליו בשם מרן, מיד כשהגיע לביתו החל לשחזר מי נכנס לשיבה לאחרונה שיכול להיות שנשלח ע"י מרן עד שנזכר בבחור שנכנס קרוב לשנה קודם לכן והתיאור של המקרה התאים לזה שתיאר מרן, התקשר לאביו ושאלו, ענה הלה שאכן מרן אמר לו לפנות אל רב פלוני, אך הוא שכח זאת ולכן לא פנה אליו... האבא לא זכר זאת אחרי יומיים, ואילו מרן עוד התעניין האם הבחור קיבל את הליווי המתאים שנה מאוחר יותר, וכל זה באדם שלא ידע את שמו ולא הכירו קודם לכן!

רואות את מוריך

לא פעם כשהיו נכנסים קבוצת אנשים יחדיו ומרן הקפיד מאוד שכולם ישבו אם למשהו היה חסר כסא היה קם בעצמו אל המטבח ומביא כסא, הדבר היה כל כך טבעי ופשוט, ואף אם האדם היה מציע שילך בעצמו סירב בתוקף, שהרי יש לו הזדמנות של הכנסת אורחים!...

סיפר בנו הג"ר אברהם יצחק שליט"א שנכנס אליהם יהודי בימי השבעה וסיפר שרצה מאוד שבנו הקטן יראה את מרן, ומצא את ההזדמנות ע"י שהסיע אותו מהשיבה לביתו כשבנו יושב במושב האחורי, משיצא מרן מהרכב לאחר שהודה מאוד לנהג ובירך אותו באריכות כדרכו, נשאר הלה ועקב יחד עם בנו איך מרן צועד בשביל ביתו בצעדי המדודות... לפני שנכנס לביתו לפתע סובב עצמו וחזר אל הרכב, פתח את הדלת אמר לילד שלום וחזר לביתו!

לנו אין שום כח מדידה במה זכה מרן זצ"ל להעמיד עשרות אלפי תלמידים, ביניהם מאות שמכניהם כראשי ישיבות ומרביצי תורה גדולים. אבל ממה שתלמידיו מציינים כל הזמן את גודל המסירות שלו לכל תלמיד, והארת הפנים שהאיר רואים הם את סוד הצלחתם, ברור לנו אפוא שהכח החזק עם עמל התורה העצום שלו, היה העמל שלו בבן אדם לחברו, והתחושה שלנו היא שרבינו הגרמ"ל היה בדור האחרון המרכבה למידות טובות.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר צוקר ז"ל

בפניו בכל עת לכל מחסורו ונפרד ממנו לשלום. אמר רבי יענקל'ה: אני הכנתי את עצמי שישאל אותי על חמש עשה נשים הפוטרות צרותיהם, אבל רבי חיים עוזר לא שאל אותי על חמש עשרה הצרות שבמשנה. אלא על הצרות הפרטיות שלי!!!

גאון בלי מוסר

רגיל היה רבינו הגרמ"ל לשנן באוזני תלמידיו את דברי רבנו יונה על דברי התנא במשנה (אבות ב' י"ב): "רבי יוסי אומר יהי ממוון חברך חביב עליך כשלך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך" התנא מדגיש שהתורה אינה ירושה! לא קונים אותה... ולכן צריך האדם לתקן את עצמו כדי לזכות ללמוד תורה. מהו התיקון? אומר רבנו יונה: "לתקן נפשך במידות טובות כדי שתלמד את התורה ותגיע למעלות החסידות" והיינו שכלי הקיבול לתורה זה מידות טובות. וככל שיכשיר האדם עצמו במידות טובות כך תשכון התורה בנפשו פנימה.

מרן זי"ע סיפר שכשלמד בישיבת חברון היה שם תלמיד אחד שהיה בקי עצום בש"ס עד שרבים עמדו בתור לדבר עמו בלימוד, אך למעשה לא יצא ממנו שום דבר ולהיפך, הוא היה לרועץ ליהדות הנאמנה... והסיבה לכך, הסביר מרן הגרמ"ל, כי לא למד מוסר, ולא עבד על תיקון המידות!

כל מי שזכה פעם להיכנס אל ביתו הגדול של מרן ברחוב וילקומירר בב"ב היה מתקבל בסבר פנים יפות כשכל אחד מרגיש כאילו כל מה שיש למרן בעת הזאת לעשות הוא רק לשמוע אותו! כח השמיעה הנפלאה, ולאחר מכן העצה שהיתה נאמרת בנועם ובכובד ראש היה מבהיל על הרעיון.

אך על הכל ה"נתן ליבו ונפשו" למען הזולת היה למעלה מהשגתו אנוש ממש. נכנסתי פעם אליו עם תלמידי ישיבת בית אחיעזר לבחינה, מיד כשהבחין באחד הרמ"ם, ניגש ושאלו אם הוא מרגיש יותר טוב! ברגע ראשון לא הבין כלל על מה מדובר אמנם שבועיים קודם לכן חלה בשפעת רגילה מנין לו למרן שלא הרגיש טוב, אבל ענה ב"ה זה היה שפעת קלה ועבר תוך יומיים, אך מרן צווק"ל בשלו הלא היה לך בעיה בפנים? או אז נזכר שחצי שנה קודם לכן קיבל מכת קור בפניו וביקש מבנו שיכנס למרן לבקש ברכתו, הוא מזמן שכח מזה אך מרן עדיין זכר זאת!...

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יטקובסקי, עם שאלות
בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

מבניו, ואצל בנו הראשון נתן את הסנדקאות לגאון רבי מאיר קרליץ, אחיו הגדול של החזון איש. בברית של בנו השני נעלם רבי מאיר קרליץ בזמן הברית עצמה, ולאחר הברית שב למקום. שאלוהו להיכן נעלם והשיב שהוא הבין שרבי נחום יואל מעוניין לכבד את אחיו הצעיר, החזון איש בסנדקאות, אבל רבי מאיר ידע שהחזון איש לא יאות בשום אופן לקחת את הכיבוד במקום שאחיו הגדול ממנו נמצא, משום 'את' - לרבות אחיך הגדול, ועל כן עזב את המקום כדי שיתקיים רצונו של אבי הבן, ויכובד החזון איש בסנדקאות.

עוד סיפר הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, שפעם הגיע מרן החזון איש לתלמוד תורה בבני ברק, לבחון את הילדים, ואחד הילדים קם ורצה לשאול שאלה, אבל המלמד היסה אותו מפני כבודו של החזון איש. מרן החזון איש הבחין בכך, וכשסיים לבחון את הילדים, פנה לאותו תלמיד ושאל אותו מה היה ברצונו לשאול קודם לכן. העז הילד ושאל את גדול הדור כיצד זכה להיחפך ל'החזון איש'... נענה החזון איש ואמר לו "תכבד את ההורים ותהיה יותר מהחזון איש..."

וכך היה מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל מורה לנערי בר מצווה שהיו נכנסים להתברך מפיו ושואלים אותו באיזו מצווה כדאי להם להתחזק ולהחזיק ביתר שאת, והיה משיב להם שיקבלו על עצמם להתחזק בכיבוד הורים.

והיה מרן שר התורה מספר שדודו מרן החזון איש היה מכבד את אמו ע"ה באופן לא רגיל, עד שהיה רץ מדי יום לסדר לה את הסטנדר הכבד ששימש אותה בתפילת שחרית בעזרת הנשים של בית הכנסת, וכמו כן היה מקפיד לבקר אותה ולשהות אצלה מדי יום במשך חצי שעה, ואפילו בימי ראש השנה לא היה מוותר על מנהגו זה, והיה משוחח עם אמו על דא ועל הא, ומעלה איתה זיכרונות מהעיר קוסובה וכדו'.

נכדו של מרן יב'לחט"א, הגאון רבי גדליה הוניגסברג, שמע זאת מפיו של מרן שר התורה, וסיפר זאת לסבו השני, מרן הגראי"ל שטיינמן משמו של מרן הגר"ח קנייבסקי. שמע זאת מרן הגראי"ל ואמר לו: "אולי לא הבנת פשט בסיפור הזה", אמר הגראי"ל, "זה לא סתם סיפור על החזון איש שפטפט עם אמו, אלא שהוא ויתר על עוד סימן בחזון איש, כדי לשוחח עם אמו. הרי החזון איש היה מנצל את כל כוחותיו כדי ללמוד וכדי לכתוב את ספרו, והיה מתאמץ עד כלות הכוחות, וגם כשהיה צריך לשהות במנוחה מוחלטת לפי הוראת הרופאים, ולא היה לו כח להניע את אבריו, הוא לא היה מוותר ובכל יום היה מקדיש כחצי שעה כדי לכתוב עוד סימן בחזון איש בעמל

1 מעשה היה פעם בהגאון רבי משה שפירא זצ"ל, שפעם הגיע לבקר את אחד מתלמידיו, ואותו תלמיד ישן. התלבט בנו של התלמיד אם עליו להעיר את אביו או לא

"ויקחו אליה פרה אדמה תמימה" (במדבר י"ט, ב')

שאלה: ידוע ומפורסם המעשה עם דמא בן נתינא שסירב למכור אבן מחמת שלא רצה להעיר את אביו, וזכה לשכרו משלם בכך שנולדה בעדרו פרה אדומה תמימה וקיבל עבודה דמים מרובים.

ומעשה היה פעם בהגאון רבי משה שפירא זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר ומהחשבה בדורותינו, שפעם הגיע לבקר את אחד מתלמידיו, ואותו תלמיד ישן. התלבט בנו של התלמיד אם עליו להעיר את אביו או לא, שהרי מצד אחד בוודאי ישמח אביו עד מאוד לראות את רבו שבא לבקרו, ומאידך, הרי גם אביו של דמא בן נתינא בוודאי היה שמח למכור אבן טובה בדמים מרובים, ובכל זאת נמנע בנו מלהעיר אותו וזכה לשבח גדול על כך ולשכר עצום.

ויש לשאול כיצד היה צריך אותו בן לנהוג?

תשובה: בוודאי היה צריך הבן להעיר את אביו אם יודע בוודאות שאביו ישמח לראות את מורו ורבו שבא לבקרו, ואין ספק שאביו יכעס ויצטער מאוד כשישמע שבנו העדיף לאפשר לו לנמנם במקום לקבל את פני רבו.

והגם שדמא בן נתינא לא נהג כך, כמה תשובות בדבר: א. אפשר לומר שאנו לומדים מדמא בן נתינא עד כמה גדול כיבוד אב, אבל לא הפכנו אותו לפוסק שיכריע בשאלות הסבוכות כיצד יש לנהוג, והרי הגמרא בירושלמי אומרת שהוא עבד עבודה זרה לאבן שהיה אביו יושב עליה, ובוודאי שאין לומדים ממנו הלכה. ב. יש אומרים שהאבן הטובה היתה שייכת לדמא עצמו ולא לאביו, אבל אם היתה האבן של אביו בוודאי היה מעיר אותו כדי שלא למנוע מאביו ריווח גדול.

מעשה: בספר 'פאר הדור' מסופר שכשהיו אחיו של החזון איש משחקים עמו בילדותם במשחק המחבואים, היו לפעמים מסתתרים בחדר ההורים, אבל מרנא החזון איש נמנע מלהיכנס לחדר הוריו, והבין בדעתו בעת שהיה צעיר מאוד, שאין זה כבוד להורים שהילדים נכנסים לחדרם, כשם שאין לשבת על מקומם. ומעשה היה שרבי נחום יואל הלפרין עשה שמחת ברית לאחד

וביגיעה רבה, ועם כל זה, הוא ויתר על הכל ופינה מזמנו היקר כל כך, כדי לכבד את אמו, כי כיבוד אב ואם חשוב יותר מסימן בחזון איש, וזאת, על אף שכיבוד אב ואם זה רק לשעתו, וסימן בחזון איש זה לדורי דורות של יהודים שילמדו בספר ויהגו בו.

ובעניין זה שמעתי שפעם ישב החזון איש על 'כסא נוח' במרפסת ביתו ועיין בספרו 'חזון איש', בדיוק נכנס אחד מתלמידיו וכשראה את המחזה הזה, פנה לרבו בדרך צחות ושאל אותו במעין טרוניא: "כך לומדים חזון איש? על כסא נוח? חזון איש לומדים בעמל וביגיעה!".

חיין החזון איש והשיב לו שאדרבה, הוא כתב את חיבורו באופן הקל ביותר לפי השגתו, כדי שמי שירצה יוכל לשבת אפילו על כסא נוח במרפסת ולהבין את הסוגיא...

וכל מי שלמד פעם בספר קדוש ועמוק זה, הרי יודע עד כמה צריכים עמל ויגיעה כדי להבין את דבריו הקדושים, אבל בעיני החזון איש היה זה הניסוח הכי קל והכי ברור, שלא יהיה צורך להתאמץ כדי להבינו.

2 אמר הרב שך שכש'הבעל דבר' - השטן המקטרג על ישראל, רואה את רבי גרשון עולה במדרגות אל הבימה כדי לתקוע השופר, הוא בורח מהיכל הישיבה כל עוד נפשו בו.

"עין ארז ואזוב ושני תולעת" (במדבר י"ט, ר')

כשמדברים בעניין של גאווה וענווה בימים אלו אי אפשר שלא להזכיר שמרן החזון איש העיד על מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין זצ"ל, שהוא ממש 'בעל מום' שמשום שאין לו בכלל את מידת הגאווה, ואפילו לא שמינית שבשמינית, וכשאמרו זאת למרן הגר"ג זצ"ל היה אומר שדברי מרן החזון איש היו נכונים באותה שעה, אבל מאז למרבה הצער הוא כבר 'התרפא' מהמום הזה...

וסיפר לי ידיד שלמד בישיבת פוניבז' ופעם סימן בידו לאחד מחבריו שיבוא אליו, ומרן הגר"ג שהיה ר"מ נכבד ומבוגר בעשרות שנים מתלמידיו, עמד שם באותה עת וניגש אל ידידי כי חשב שהוא מסמן לו בידו שייגש אליו. עד כדי כך היתה הענווה טבועה בו, שלרגע לא עלה על דעתו שאם בחור צעיר מסמן תנועת יד כזאת בוודאי הוא לא התכוון אליו.

וזה גם ההסבר כיצד הצליח מרן זצ"ל לתקוע בשופר בישיבת פוניבז', לפני קהל של אלפי מתפללים, גם כשהיה בגיל מאה וגופו היה חלוש מאוד - משום שהוא לא הרגיש לרגע התפעלות או התרגשות ולא חשב שיש בזה כבוד עבירו, אלא רק 'רחמנא אמר תקעו', וחז"ל הרי כבר אמרו שתקיעה בשופר היא חכמה ואינה מלאכה, כך שאין בה קושי פיזי, כל עוד התוקע שולט ברגשותיו שליטה מלאה.

ושמעתי שכבר לפני כשישים שנה באו למרן הגרא"מ שך זצ"ל, והעירו לו שמרן הגר"ג תוקע בשופר בקול צלול שנשמע היטב אומנם, אבל מן הראוי להעביר אותו מהתפקיד ולמנות תחתיו בעל תוקע שיודע לתקוע באופן שיוצא ידי כל החומרות, כי מרן הגר"ג היה תוקע תקיעה רגילה בלי שום 'קנייטש' של חומרה כזאת או אחרת.

אמר הרב שך שכש'הבעל דבר' - השטן המקטרג על ישראל, רואה את רבי גרשון עולה במדרגות אל גבעת הישיבה כדי לתקוע השופר, הוא בורח מהיכל הישיבה כל עוד נפשו בו, וממשיך לברוח עד שהוא מסתתר מאחורי ההר של פוניבז'. "אם תביאו לי בעל תוקע אחר בכזאת דרגה מרוממת כמו רבי גרשון, אסכים לשקול את החלפתו באחר..." אמר מרן הרב שך.

ומעשה היה באחד שבא למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ואמר שמאחר והוא נושא במשרה תורנית כלשהי, מכבדים אותו מדי פעם בסנדקאות לתינוקות הנכנסים בבריתו של אברהם אבינו, והוא מרגיש שהדבר גורם לו לגאווה, ולכן הוא בא לשאול את מרן הגרא"ל כיצד יוכל להתחמק מהגאווה הזאת.

מרן הגרא"ל שכובד בסנדקאות אלפי פעמים, הסתכל על אותו שואל בחוסר הבנה מוחלט, ולא הצליח לקשר בשום אופן בין קבלת סנדקאות לבין גאווה.

לבסוף השיב מרן זצ"ל שידוע שאמרו חז"ל שמי שגולל את ספר התורה, נוטל שכר כנגד כולם, והסביר מדוע, משום שהגולל את ספר התורה אינו מקבל כבוד כמו אלו שעלו, ואדרבה יש כאלו שירגישו בזה אפילו פחיתות כבוד חלילה וחס, ולכן מי שזוכה להיות הגולל נוטל שכר כנגד כולם, כי אין לו כבוד שיפריע לו בקיום המצווה ובקבלת השכר עליה.

הגמרא במסכת ברכות דף נו אומרת שאין מראין דלועין בחלום אלא למי שהוא ירא שמים בכל כוחו.

לכאורה תמוה הדבר, מה הקשר בין דלעת לבין יראת שמים, ומסביר רבי ניסים גאון שרוב הפירות הצומחים מן האדמה, עולים כלפי מעלה, ואילו הדלעת מונח על האדמה, וככל שהוא גדל כך הוא מוסיף נמיכות - כך גם מי שהוא ירא שמים בכל כוחו, ככל שהוא גדל בתורה וביראת שמים, כך הוא נעשה נמוך יותר בעיני עצמו.

3 ישנה חבורה של ילדי כיתות ז' וח' המכנים את עצמם 'חבורת מבקשי תורה', וכיום יש לחבורה הזאת קרוב ל-50 סניפים בכל רחבי הארץ

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

שאלה: ראובן מחפש שידוך לבתו, ומציעים לי שתי הצעות. האחד הוא בחור כישרוני מאוד, שיודע ללמוד ולרדת לעומקה של סוגיא,

שלא היה ידוע בכישרונותיו הברוכים, אבל היה שוקד על תלמודו באופן מיוחד. והיו כאלו שהיו מרננים עליו ולא הבינו מדוע נטש הגר"ח כל כל הבחורים הלמדנים המיוחדים שהיו בישיבה, ובחר דווקא את החתן הזה שכישרונותיו לא הגיעו לכישרונותיהם של חבריו.

אמר הגר"ח לאותם אנשים, שהוא מבקש מהם להמתין למוצאי יום הכיפורים, ואז יתיישבו כל התהיות שלהם.

וכשהגיע מוצאי יום הכיפורים, לאחר קידוש לבנה ועוד לפני שהבחורים טעמו מיני תרגימא כדי להשיב את נפשם, עברו אצל הגר"ח זצ"ל כדי להתברך מפיו בשנה טובה, ואז הוא ביקש מאותם אנשים שייגשו לחדר שבו היה חתנו, ויבדקו מה מעשיו. בדקו ומצאו שזמן קצר אחרי הצום הוא כבר ישב על יד הגמרא ולמד בחשק ובהתלבות גדולה, הרבה לפני ששאר הבחורים החלו להיערך לקראת חזרה ללימוד בהתמדה.

ונחזור לעניינינו לגבי עמל התורה: ישנה חבורה של ילדי כיתות ז' וח' המכנים את עצמם 'חבורת מבקשי תורה', וכיום יש לחבורה הזאת קרוב ל-50 סניפים בכל רחבי הארץ. בני החבורה לומדים בכל יום שלושה פרקי משניות, והקבוצה הראשונה והדומיננטית כבר סיימה פעמיים את כל השישה סדרי משנה. הילדים החליטו להתחיל ללמוד גם 'דף היומי' על הש"ס הבבלי, ומדי חודש הם עורכים בחינות ב'דרשו', וכל הילדים מוציאים ציונים של בין 80 ל-90 מדי חודש. ללמדך מהו 'אדם כי ימות באוהל', כשיהודי מחליט ללמוד בכל כוחותיו, אפשר להגיע לדרגות מופלאות אפילו בגיל 12 ו-13.

והשני אינו חריף כמו הראשון, אבל הוא יותר מתמיד ושוקד על תלמודו שעות רבות ללא הפוגה.

את מי כדאי להעדיף מבין השניים, את החתן המוכשר מטובי הלמדנים, או את החתן הפחות מבריק, שמשקיע יותר ולומד בהתמדה גדולה יותר?

תשובה: בוודאי שיש להעדיף את החתן המתמיד, כי ההשקעה וההתמדה הם מעלה גדולה יותר מכישרון ויכולת לימודית גבוהה, כפי שיתבאר מהמעשה דלהלן.

פעם הגעתי לבית מרן שר התורה כדי לשאול אותו שאלה מסוימת, ולפני בתור עמד יהודי אחר שאמר למרן זצ"ל, שיש לו בת בשידוכים, והציעו בחור שנראה מאוד מתאים מכל הבחינות, אבל אשתו, אמה של המדוברת, טוענת שהבת מוכשרת יותר מהבחור המוצע לה, ואולי לא כדאי לקחת כזה חתן שהכישרונות שלו כנראה לא מספיקים...

שאל מרן הגר"ח בת כמה הנערה המדוברת, ואביה השיב שהיא רק בת 18...

השיב לו מרן בתקיפות: "תגיד לאשתך שבגיל הזה לוקחים מה שיש, בגיל כזה כבר לא בודקים יותר מדי..."

אבי המדוברת ניסה להעמיד את מרן על טעותו ואמר: "אמרתי שהיא בת 18, לא 28...", אבל מרן נותר בשלו ואמר: זה כבר מדי מאוחר. מה שאמרו חז"ל בן שמונה עשרה לחופה, זה לגברים, לא לנשים!"

מעשה ברבינו הגר"ח מוולוז'ין, בעל 'נפש החיים', שלקח לבתו חתן

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצוויג

שרגילים לראות כבר לא מתפעלים ממנו האם מבינים עין רואה אוזן שומעת פה מדבר ואיך שהכליות עובדות כן מבינים אלא כל זה בריאה של הוא אמר ויהי.

מרן הרב שך זי"ע היה בכל דרשה אומר דברים שהיום דרשן לא היה מעיז לאומרם כי היו צוחקים עליו איזה רמה איזה דברים פשוטים, אבל הרב שך היה חוזר כסדרם בכל דרשה על כך שהוא מתפעל כל פעם מהבריאה, מהאדם, והוא היה חוזר על הדוגמא שאיך אפשר שלא להתפעל מהמכונה הזו שקוראים לה אדם, שהנה אדם אוכל תפוח יפה ואדום, והתפוח נכנס לגוף האדם ומתחיל לעבוד עיבוד נפלא ששום מכונה בעולם לא יכולה לעשות, כאשר החלקים הטובים נספגים בגוף ובדם ואילו החלקים הרעים והלא חיוניים נהפכים לפסולת שהגוף אח"כ מפרישם, דבר זה הוא היה אומר הרי צריך לגרום להתפעלות עצומה לכל אחד, ולהבין מזה דבר אחד, בו ראוי לומר!!! לראות בטבע בורא עולם!!

אנחנו לא חיים אמונה! אנחנו מסתובבים בעולם בהרגשה שאנחנו חיים כי אנחנו חיים, ורק זקן בן 104 שכבר כמעט שהיה שם... וחזר להכרה, זה נס! כאן רואים רבוננו של עולם! והאמת שבחינו אנו צריכים לראות נס ואמונה!

משפט נוסף ומכונן אמר מרן ר' אהרון לייב זצ"ל, כשיהודי שומר מצוות נכנס עם אחיו דוקטור לפיזיקה באוניברסיטה מפורסמת בארצות הברית, הדוקטור פנה לר' אהרון לייב זצ"ל וטען בפניו: 'חפשת את הקדוש ברוך הוא ולא מצאתיו....'

ענה לו ר' אהרון לייב: 'חפש אותו בבטן ותמצא! הקב"ה אינו משהו גשמי שצריך לחפש אותו במיקרוסקופים שבמעבדה שלך... אין צורך לנדוד למרחקים, התבונן כאן בגופך ותמצא את הקב"ה, הבריאה מעידה על הבורא! הבגד מעיד על אורגו!'

מספרים שפעם בא אחד למרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל וסיפר לו בהתפעלות שראה מכשיר טלפון וממש פלא הוא מדברים בחיפה ושומעים בירושלים, ואמר לו הגרי"ז זצ"ל, יש לי התפעלות זו כבר מזמן שהרי אתה יושב ממולי ומדבר ואני שומע, איך זה? אלא מה

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה

◆ האם ספר תורה נפסל בגלל אות מיותרת?

◆ מדוע מכונה הקריאה בנביא 'הפטרה'?

◆ האם מותר לדבר בין העליות לתורה?

פסולים שונים בספר התורה

- הדברים דלהלן פוסלים ספר תורה: אות חסרה, או מיותרת; חסרון של רווח 'פרשה פתוחה' או 'סתומה'; ושתי מילים הקרובות זו לזו, או מילה שחלקיה נפרדו זה מזה.
- ספר תורה נפסל בהתחברות שתי אותיות זו לזו. ואם האותיות מחוברות רק בחלק מגובהן, ולא השתנתה צורתן, והתחברו לאחר כתיבתן - במקרים מסוימים ניתן להקל.
- כאמור, ספר תורה שיש בו אות חסרה או מיותרת - פסול. ואם מדובר באות ו' או י' המשמשות לכתוב מלא וחסר בלבד, ללא שינוי משמעות - לדעת הרמ"א אין להוציא ספר אחר.

קריאה בספר תורה פסול

- אם התגלתה בין העליות טעות בספר התורה, בחומש שבו קוראים את הקריאה הנוכחית, ולא ניתן להשיג ספר אחר - לדעת הרמ"א יש להמשיך את הקריאה ללא ברכות.
- אם התגלתה טעות בספר התורה ולא ניתן להשיג ספר אחר, אך הקריאה שצריכים לקרוא ביום זה היא בחומש שאין בו כל טעות - הנהוג להקל ולקרוא בו בברכה, אין למחות בידו.
- לדעת השולחן ערוך, בית כנסת שאין בו מי שיודע לקרוא בספר התורה אף ביחד עם ה'בעל קורא' - יברך הבעל קורא ויקרא מספר פעמים, כמספר העליות הנדרש באותו יום.

מהלכות ההפטרה

- הקריאה בספרי הנביאים מכונה 'הפטרה', מלשון פטור וסילוק, שמסיימים ומסתלקים בקריאה זו מסדר התפילה והקריאה של שחרית.
- בית כנסת שאין בו ספרי קלף לקריאת ההפטרה, ומביאים

אותם תמיד מבית כנסת אחר, ואירע שהוצרכו להמתין זמן רב עד שיביאווהו - יש אומרים שאין רשאים להמתין, ויש חולקים.

הנהגת הציבור בשעת קריאת התורה

- מעת שפותחים את ספר התורה כדי לקרוא בו אסור לצאת מבית הכנסת, ואף אם כבר שמע קריאת התורה, ויש עשרה המקשיבים לקריאה מלבדו.
- מעת שפותחים את ספר התורה לקריאה, אסור לדבר אפילו בדברי תורה. ורבים מן הראשונים מתירים לימוד תורה בתנאים מסוימים; אך ראוי שלא להקל, ויש אומרים שאסור להקל.
- איסור הדיבור בשעת קריאת התורה קיים גם בין העליות. ואף לימוד תורה אסור, מחשש שמא ימשך לימודו גם בשעת הקריאה; ויש מתירים ללמוד.
- מי שלא שמע אחת מהמילים בקריאת התורה - יש אומרים שלא יצא ידי חובה, וצריך לשמוע בשנית; ויש חולקים.

מהלכות קריאת התורה

- יש לגלול את ספר התורה למקום הקריאה לפני שעת הקריאה, כדי שלא יצטרכו הציבור להמתין עד שיגללוהו; ואם לא גללוהו לפני התפילה, יש לגללו בשעת פסוקי דזמרה.
- אם טעו והוציאו ספר תורה שאינו גלול למקום הקריאה - אם הציבור ניאות להמתין עד שיגללוהו למקום הנכון - כמצוי ברוב המקומות בזמננו - אין להשיב את הספר לארון כדי להחליפו באחר.
- בזמן חכמי הגמרא היו מתרגמים את קריאת התורה לארמית. במשך הדורות התדלדלה ידיעת הארמית ושוב לא היתה בכך תועלת, ופסקו רוב ישראל מלתרגם.

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָא

את השאלות הוא מוסר להם כבר בימי חמישי ושישי, והם מתבקשים להשיב עליהן, ולבוא אל שולחן השבת ופתקיהם בידיהם. כל אחד מקריא את התשובות, וכך הופך שולחן השבת לאירוע מרתק, שכל בני המשפחה ממתינים לו במשך כל השבוע

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על שולחן השבת בבית היהודי

ערבים על כל בני הבית, כך בדיוק באותה מידה מוטלת עליו החובה לתבל את השולחן בדברים המעניינים את הילדים.

נוכל רק לספר, שמזה תקופה ארוכה עקבנו אחר אברך מופלג היושב בימי רביעי וחמישי באחד מבתי הכנסת ולצידו דפים, והוא כותב וכותב וכותב. האברך יושב על מקומו במשך זמן רב, שקוע בתוך הדפים שלו, ואינו מבחין בנעשה סביבו.

היושבים לצידו בטוחים שהמדובר ב"חבורות" שהוא אומר בכולל בו הוא לומד, אך העובדה שהאברך הביט מדי פעם ב...חומש, הביאתנו למסקנה שפְּנִיָּם אחרות באו לכאן.

בשלב מסוים ניגשנו אליו ושאלנו למהות הדפים, ואז התברר שהתלמיד חכם ההוא משקיע 4 שעות מדי שבוע, כדי לעבור על פרשת השבוע "ישר והפוך", ובדפים אלו הוא מכין שאלות לילדיו.

את השאלות הוא מוסר להם כבר בימי חמישי ושישי, והם מתבקשים להשיב עליהן, ולבוא אל שולחן השבת ופתקיהם בידיהם. כל אחד מקריא את התשובות, וכמובן שהאבא מקדיש תשומת-לב לא רק לאלה שתשובותיהם היו מדויקות להפליא, אלא גם לאלה שעמלו והתייגעו אך לא הצליחו לקלוע למטרה.

כך הופך שולחן השבת לאירוע מרתק, שכל בני המשפחה ממתינים לו במשך כל השבוע.

אמנם מה שמתאים לבית אחד לא מתאים למשנהו, אבל מדוגמא זו נוכל לקחת לקח מאלף, על המאמצים שיש להקדיש על-מנת שניתן יהיה להפיק משולחן השבת את כל מה שאפשר להפיק ממנו...

הכלל הוא, שצריך להשקיע בנושא זה זמן ומחשבה על-מנת להביא את הבית למצב שבו השבת תעבור מתוך קדושה ושמחה של מצוה.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

השבת והבית היהודי, שני מושגים שהלכו תמיד זה לצידו של זה. אם השבת באה לעולם כדי ליצור לאדם מנוחה מעמלו, ואפשרות להקדיש את עצמו לבוראו, הרי שהבית, על כל אשר בו, הוא ההשלמה היעילה ביותר ליצירת המנוחה הזו.

אחת האפשרויות הטובות ביותר לחזק את הקשר בין בני הבית, היא - שבת-קודש. ולכן, החיזוק היותר גדול של כל בית יהודי, צריך להיות בעניינה של השבת.

הכל יודעים ששולחן השבת בבית יהודי הוא אחד השיאים החוויתיים של כל בני המשפחה. 'שולחן' זה משפיע על כל סביבותיו, והארגונים העוסקים עם בעלי-תשובה, יודעים לספר שרבים-רבים מהם שבו לכור-מחצבתם אך ורק בגלל השתתפותם בסעודת-שבת אחת בבית יהודי כשר.

מאידך, יש שאינם יודעים כיצד לנווט את ההנהגה ליד השולחן, וכך עוברת חולפת לה השבת, ללא התועלת העצומה שאפשר לשאוב משלוש הסעודות הנאכלות בצוותא עם כל בני הבית.

הגיע הזמן לבצר את מעמדה של שבת קדשנו, לנטוע אווירה מיוחדת שתשפיע על כל בני הבית, ותיסוך בהם הרגשה של בני מלכים. חיוב זה מוטל בראש ובראשונה על בעל הבית, בכך שיכין את עצמו לקראת השבת, בדברים שיש בהם כדי לקבץ את כל הילדים בכל הגילאים אל שולחן השבת.

משימה זו, לא מן הקלות היא, כיון שכל ילד דורש את שלו, ואברך השקוע בלימודי הגפ"ת יתקשה לפעמים להכין את עצמו כראוי, בסיפורים ובתיאורים מרתקים שיכִּנְסוּ את הילדים סביבו לבילוי שבת וביום המחרת. מאידך, צריך כל יהודי להבין, שכשם שעקרת הבית עמלה ומתייגעת להכין את מאכלי השבת ולתַּפְּלֵם בטוב טעם כדי שיהיו המאכלים

גליון 579
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

עשה למענך כדי שיתקרבו אליך

מלאך המוות אוהבו של ר' חנינא בר פפא היה, כשהגיע זמנו של ר' חנינא להסתלק מהעולם אמרו למלאך המוות שילך להביאו, הלך אליו, ביקש ממנו ר' חנינא שיניח לו שלושים יום, כדי שיחזור על לימודיו, שאמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. הניח לו, אחרי שלושים יום נראה אליו שוב, ביקש ממנו ר' חנינא להראות לו את מקומו בגן עדן, משנענה לו המלאך, ביקש ממנו ר' חנינא את סכיניו כדי שלא יפחיד אותו בדרך, שאל אותו מלאך המוות, האם רוצה אתה לעשות לי מה שעשה לי חברך רבי יהושע בן לוי? ענה לו ר' חנינא, הבא לי ספר תורה והראה לי כתוב אחד שבה שלא קיימתיו, על כך השיב המלאך, וכי עשית מה שעשה רבי יהושע בן לוי, שהיה מתחבר עם אנשים חולים שסכנה היא לשבת בחברתם, כדי ללמדם ולקרבם לתורה, והיה יושב לידם בשעה שעסק בתורה, מסכן נפשו כדי לכבד את התורה, והיא שהגנה עליו ולא ניוק. ובכל זאת, כשנפטר ר' חנינא, חצץ עמוד אש בינו לבין העולם, ולא היה אפשר להתקרב אליו. ניגש ר' אלכסנדר וקרא אליו שיעשה בשביל כבוד חכמים ולא נענה, ביקש שיעשה למען כבוד אביו ולא קרה מאומה, עד שאמר לו עשה למענך כדי שיתקרבו אליך, יתעסקו בך ויספידוך בכבוד הראוי לך, מיד הסתלק עמוד האש ואפשר היה לקברו.

(כתובות עז ב)

פרשת השבוע

שעירק נמצאה תחת חסותו, השולטן הדיח את המושל המתנכל ומינה אחר במקומו, וליהודים היתה הרווחה. אך בכך לא תם הסיפור, הערבים התמרמרו על הצלת היהודים, והמושל החדש ראה צורך לפייסם, הוא צוה להוציא את גופו הקדוש של רבי עבדאללה מקברו השנוי במחלוקת, ולהעבירו לבית העלמין היהודי העתיק. היהודים הבינו למצוקתו של המושל, והסכימו לעשות כן מחוסר ברירה. בי"ג בבסלו כשלושה חודשים לאחר פטירתו, באו כל היהודים לחלוק לרובם כבוד בשנית.

השלטונות שידעו כי באדמתה הלחה של בגדאד, אין גופה שלא תרקב לאחר ג' חודשים, הביאו רופאים ואמצעי חיטוי חריפים, והמושל בא בעצמו לפקח על העברת הגופה. הגולל הוסט והגופה נחשפה, ורבי עבדאללה סומך הקדוש התגלה לעיני הרופאים שלם כאילו זה עתה נפטר, אפילו בתכריכיו לא דבק שמץ מן הבוץ הסמיך שסביבו, והם היו נקיים ובוהקים. למראה פלאי הזה, ירד המושל מסוסו ופקד על כל מליו לעשות כמוהו, להלוויתו של איש קדוש כזה, הסביר, חייבים ללכת רגלי, והוא פסע ברגליו מן הרובע המערבי של העיר ועד לבית הקברות בצידה השני. דבר הפלא היה לשיחה בפי כל ורבים מהשוטרים הערביים שהיו עדים לו התגיירו, אחד מהם התגייר עם כל משפחתו, עלה לירושלים והתגורר בסמוך לשער שכם. וקני ירושלים זכו לשמוע מפיו פעמים אין ספור את הסיפור המובא כאן.

ותמת שם מרים ותקבר שם (כ' - א') הרה"ק רבי עבדאללה עובדיה סומך ניספה במחלת הדבר שהשתוללה סביב בגדאד. בני הקהילה ביקשו לטמנו בבית הקברות העתיק שבעיר, אך המושל אסר על קבורתו, משום שראה סכנה בקבורת מתי המגפה בעיר, ומפני כבודו של הצדיק, הרשה לקבורו בסמוך לקבר יהושע הכהן הגדול שנמצא מעבר לנהר החידקל, חצר הקבר מקודשת הן ליהודים והן להבדיל למוסלמים.

וכשפנו היהודים לקבור בה את הצדיק, הופיע מוכתר הכפר בראש אנשיו, גרשם מן החצר ונעל בפניהם את דלתותיה. בנתיים התאספו המוני יהודים שבאו ללווית הצדיק, הם עברו כבר את הגשר הנטוי על החידקל, ובאו אל קבר הכהן הגדול, ומצאו את הדלתות נעולות, היהודים רגזו וזעמו, והמוכתר אף הוא כינס את האספסוף, הרוחות התלהטו והמתיחות בין המחנות הגיעה לשיאה, בנתיים טיפסו מספר תלמידים זה על כתף זה, עברו את החומה הגבוהה וקפצו אל החצר פנימה ופתחו לפני המטה את שער החצר והצדיק נטמן ליד הכהן הגדול. המוכתר לא הבליג על מפלתו, הוא התלונן בפני מושל הארץ על היהודים, שהמרו את פיו המושל קצף על היהודים והורה לאסור את נכבדיהם, והתיר לפרוע בהם פרעות, היהודים שדמם הותר, הצליחו להועיק את אחיהם שבגולה בפריו ובלונדון, ומשם נשלחו מברקי מחאה לשולטן הטורקי

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:31 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

חוקת \ קרח בחו"ל

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

ביהודי זה ושנאתו וקנאתו בערו בו מאד, וכשהתכונן ר' אדם לעזוב את הארמון ולחזור לביתו, קם השר ואמר: "ובמה יוכל היהודי להביע את רגשי תודתו למלך על הכבוד הרב הזה שכיבדוהו? אני חושב שמן הראוי והנכון היה, שהוא יזמין אליו את המלך ופמלייתו לביקור גומלין, השר קיווה שרבי אדם בעל שם יימצא עתה במבוכה, ויאלץ להשיב את פני המלך ריקם, אולם לרוב תימהונו הזמין רבי אדם את המלך, את שריו ואת יועציו, לביקור גומלין ולסעודה ביום שנקבע.

רבי אדם בעל שם שב לביתו ולמשנתו, הגה שוב כמקודם בתורה, ולא היתה ניכרת אצלו כל הכנה לביקור המלך. בכל יום ויום שלח השר איש סתר משלו, לעמוד מקרוב על הכנותיו של רבי אדם לקראת הסעודה המלכותית, ובכל יום היה חוזר שליח זה ובפיו תשובה אחת: היהודי יושב בבקתה העלובה שלו והוגה בתורה. בקוצר רוח ייחל השר ליום המיועד שענינו תראינה בנפילתו של היהודי בפח שהוא טמן לו. והיום המיוחל הגיע סוף סוף.

מוקדם בבוקר שלח המלך שליח מיוחד להודיע לרבי אדם שביום זה יבואו המלך ובני לויתו אליו, השליח חזר והודיע למלך כי מצא את רבי אדם בבקתא רעועה יושב ולומד מתוך ספר עתיק, והוא ביקש למסור למלך שהוא מחכה לו ולכל הנלווים אליו לשעה הקבועה, והוא מודה לו מראש על הכבוד הגדול הזה שכבד אותו המלך. השר הצורר נטה להניע את לב המלך מן הביקור ואמר "היהודי הרי לועג למלך מוטב שלא נלך כלל פן נהיה לבו" אך המלך אמר בתוקף שהוא כמלך צריך לשמור הבטחתו שהבטיח לרבי אדם.

מה גדולה היתה הפתעת המלך ובני לויתו כאשר הגיעו לקצה היער, הנה במקום בקתה עלובה ורעועה, רואים הם ארמון גדול ומפואר ביותר, מוקף בעצים וגני נוי, בשער הארמון עומדים משרתים ועבדים מוכנים לשרת את האורחים הנעלים וכלי רכבם, המלך וכל פמלייתו השתאו מאד על יופיו של הגן ועל פרחיו הנפלאים, על מזרקות המים שבו, ועל צלילי התזמורת אשר הדיה נשמעו בחשאי מבין העצים.

בכניסה לארמון עמד רבי אדם וקדם את פני המלך והנלווים אליו בפנים זוהרות ומחייכות, הוא ליווה את האורחים רמי המעלה אל האולמות המקושטים מרבדים ושטיחים, כלי כסף יקרים ומנורת תקרה עשויות בדולח.

סעודה כיד המלך של רבי אדם בעל שם הקדוש זיע"א

סיפור זה התרחש לפני שנים רבות, למלך אחד היה שר שהיה רשע גדול וצורר ישראל, תמיד חיפש תואנות להצר ולהציק ליהודים. בזמן ההוא חי יהודי קדוש שנתפרסם אחר כך בשם רבי אדם בעל שם זיע"א, רבי אדם היה גר בבקתה קטנה סמוך ליער עבות, צדיק גדול וקדוש היה, אך עני מרוד, יומם ולילה הגה בתורה ובעבודת ה', ולעתים קרובות היה נכנס לעמקי היער ולומד שם ברציפות שעות רבות.

באחד מטיוליו אלו ביער, הרגיש בין הסלעים, מקום חלול וגדול כמו פתח של מערה, נכנס רבי אדם לתוך המערה, ומצא בו ספר עתיק יומין, החל לדפדף בדפים הישנים של הספר, והנה אור גדול בקע מהם, התיישב רבי אדם על אחד הסלעים, וקרא במשך שעות רבות בספר שהיה מלא רמוזי תורה וחכמה אלקית.

שמו של ר' אדם כאיש אלוקים התפרסם, ואנשים רבים נהרו אליו, מרחוק ומקרוב היו באים אליו שיתפלל ויבקש עליהם רחמים מלפני ד', מי על חולה שיתרפא, מי על ברכת בנים, כל מי שצרה לו, וצרות רחמנא ליצלן הרי לא חסרות, היה בא לרבי אדם בעל שם, מתברך, מתרפא ונושע. שמו של ר' אדם הגיע גם לאזניו של אותו השר הצורר, והוא מרוב קנאתו ושנאתו לכל יהודי, גמר אומר לבזות אותו ולהשפילו.

מה עשה? בא אל המלך וסיפר לו על יהודי זה שהתפרסם לצדיק וקדוש, וביקש מאת המלך שיזמין את רבי אדם לארמונו, אז יוכח לדעת שגם הוא אינו אלא ככל היהודים נוכל ושקרן. שלח המלך רץ מיוחד לבקתה שליד היער, והזמין את רבי אדם לארמון המלוכה, ואף סעודה מיוחדת ערך המלך לכבודו, אליו נקראו כל שרי ויועצי המלך, וכל בית המלוכה, למען יראו כולם יהודי זה שאודותיו מתהלכים סיפורים נפלאים ומוזרים.

לשעה הקבועה הופיע רבי אדם בעל שם בארמון המלוכה, הוא הפליא את המלך ואת כל המסובים באמרותיו הנבונות וחכמתו העמוקה, הוא גם הסביר להם במתק שפתיו, מדוע לא יוכל לאכול משולחן המלך בהיותו יהודי ובקש את סליחתם. השר הצורר בראותו שתכניתו לא יצאה לפועל, ורבי אדם השאיר רושם חיובי על המלך והנוכחים, חרה אפו

משל ונמשל

חשיבות תפילה בזמנה

משל לכפרי אחד ולו בת יחידה וחביבה, ומילדותה נתן דעתו לחסוך עבורה כסף עבור נדוניה נכבדה, מה עשה, ייחד קופסה נאה, וכל שטר כסף חדש ויפה שהצליח לחסוך הניח בתיבה, כך עשה חודש אחר חודש, שנה אחרי שנה, וחפסת שטרי הכסף הלכה ותפחה. כשהגיעה הבת לפרקה פתח הכפרי את התיבה והוציא חופן שטרות נאים, בוחקים כחדשים, נסע אל העיר הגדולה ונכנס לחנות יקרה ובחר לעצמו את היקרות שבסחורות, והושיט את השטרות לתשלום, מאן המוכר לקבלם בטענה שאין הוא מכיר את השטרות, התמרמר האיש ואמר: הלא כסף כשר הוא וחוקי הוא, בעמלי הרווחתי, ובמשך שנים חסכתי, משכו בכתפיהם ואמרו: אנחנו לא יודעים, לך לעיר הגדולה אולי שם יחליפו יאמרו לך שהכסף חוקי וימירו אותם בשטרות מוכרים. נסע האיש לעיר הגדולה ועלה לבנק הממשלתי וחיכה בתור, ראה אנשים באים עם שטרות בלויים וקרועים והחלפנים גוערים בהם "כלום כך שומרים על שטרות יקרי ערך, איך מניחים לתמונת הקיסר המתנוססת עליה להיקרע?", עם כל זאת החליפו להם את השטרות בחדשים, יהודי זה שמח בלבו: אם כך נוהגים בשטרות בלויים וקרועים, ודאי יקבלו בסבר פנים יפות נאה את שטרותי החדשים והיפים.

כשהגיעו תורו הניח בדפלק את חבילת השטרות, נטלם הפקיד עלעל בהם והחזירם לידי, ואמר "אינם שווים מאומה". מחה הכפרי וזעק: במו עיני ראיתי כיצד החלפתם שטרות בלויים וקרועים, על אחת כמה וכמה שאתם חייבים לקבל את השטרות החדשים והנאים שלי. אמרו לו: הירגע, אתה צריך להבין שהשטרות שלך ישנים הם ונפסל מכבר מטעם הממשלה, ואבדו כל ערך גם אם חדשים ונאים הם, אבל הללו אמנם הביאו שטרות ישנים ובלויים אבל עודם בתקפם ושווים הם.

והנמשל: מי שעומד להתפלל תפילה בזמנה, גם אם היא מלאה קרעים ופגמים, גם אם יגערו ויוכיחו אותו, הרי זמן תפילה היא, ואם כיון בתחילתה ובסופה הרי היא בחזקתה, אבל מי שירבה בהכנות ובכוונות ובגיגין יעבור זמן תפילה, שוב לא יועיל אם תהא תפילתו מושלמת ונאה, שהרי לאחר נעילת שערים עלתה, והתפילה לא בזמנה.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

התפלאות האורחים רבתה ביותר בהיכנסם לאולם האוכל, הם מצאו את השולחן ערוך לכבודם בכל טוב כיד המלך, גביעים וכוסות יקרי ערך וכו'. המלך והשרים לא ראו מעודם שולחן שיהא ערוך בטוב טעם כזה, הם גם נהנו רבות מהסעודה שהכין רבי אדם עבורם, וביותר התענגו ממתק אמרות החכמה שנאמרו על ידי רבי אדם בעל שם.

אולם איש אחד בלבד היה סר וזועף, היה זה כמובן השר הצורר, שנאתו ליהודי והקנאה לו מלאו את כל חדרי לבו והשביתו ממנו כל שמחה, חשוב חשב כי אין זה אלא דמיון שווא וחלום בלהות, בהסבו כך ליד השולחן נפל מבטו על גביע קטן עשוי כולו זהב טהור, מפותח להפליא ומשובץ אבני חן יקרי ערך, חמד השר גביע זה בלבו, וכשראה שאין איש רואה, הוריד את הגביע מעל השולחן והחביאו באחד מכיסי בגדיו. לאחר הסעודה קם המלך לשוב לבית מלכותו, כל השרים והנלווים אליו עמדו כאיש אחד עם קום המלך, אולם רק אחד נשאר רתוק למקומו מושבו, יושב כמאובן מבויש וחפוי ראש, היה זה לא אחר מאשר השר הצורר והרשע. המלך סקר אותו במבט חד וקרא כנגדו בנוזפה "האכלת כל כך הרבה, או שתית לשכרה עד שאינך יכול לקום ממקומך?"

בקושי הצליח השר להוציא מפיו כי לא בו האשמה, וכי הוא צמוד למקום מושבו כאילו תקעו אותו במסמרים, אין זאת כי אם זה שהיהודי ריתק אותו לכיסא על ידי להטי כישופיו, "כיצד הנך מעיז לבזות את אדון הבית אשר כיבד את כולנו בסבר פנים בה יפות?" אמר המלך בגערה, כאן התערב רבי אדם בעל שם ולקח את רשות הדבור: "הוד רוממותו המלך, אולי חמד לו השר ללוות את אחד מכלי השולחן, וכשיחזיר את אשר לקח, יוכל השר לקום ממקומו ולחזור אל ביתו". פני השר חפו והחווירו כסיד, באי רצון בולט ומתוך בושה וכלימה, הוציא את הגביע מן הכיס והעמידו בחזרה על מקומו בשולחן, מבט נוקב מלא בוז נתן המלך בשר הגנב, ובהתעלמות מופגנת ממנו, עזב המלך את הארמון עם בני לווייתו, תוך הבעת תודה עמוקה לרבי אדם בעל שם על קבלת האורחים המפוארת שלו.

צ'ין אדם לחברו

כיבוד אם

מספרים: פעם אחת למד היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א עם תלמידיו, ונתקשה במאמר אחד בגמרא. והתעמק בעיונו בשתיקה. בין התלמידים היה נער אחד יתום שאביו מת זמן מה לאחר לידתו. כיוון שידע שהפסקות כאלה נמשכות אצל רבו שעה ארוכה, הלך במהירות הביתה כדי לשבור בינתיים את רעבונו הגדול. כשכבר היה בדרך לשוב אל בית המדרש, קראה לו אמו שיוריד עבורה חבילה כבדה של שחת מן העלייה אל האבוס. הנער לא חזר, כי חושש היה שמא יאחר, אבל באמצע הדרך נתיישב בלבו: הרי עיקר הלימוד הוא לשמור ולעשות, מיד רץ הביתה וקיים את מצוות אמו, ואחר כך חזר לבית המדרש. אך דרך על המפתן, נתעורר היהודי הקדוש מעיונו, קם מלוא קומתו ואמר בשמחה אל הנער: ודאי כיבדת את אמך, כי אביי, שכידוע היה האחד בין כל חכמי התלמוד שהיה יתום ולא ידע לא את אביו ואת אמו, והוא שנכנס מדי פעם בפעם בנשמותיהם של המקיימים מצוות כיבוד אב ואם, הופיע לפני עתה ופירש לי את המאמר שנתקשיתי בו בגמרא.

הזהרו בבני עניים

בעל "בית הלוי" הרה"ק רבי יוסף דב סולוביצ'יק זיע"א, התחבר בימי ילדותו לילדים בני עניים, הוא פרס להם מלחמו, שיחק עמם ועודד את רוחם. פעם ראתה אמו כשהוא נותן את פת הלחם שהביא עמו ללימודים, לילד עני. לשאלתה

מדוע הוא עושה זאת? ענה הילד: בבוקר אכלתי לשובע ואם ירצה ה' גם בערב אוכל לשובע, חברי קיבל בבוקר בביתו רק לחם דל וגם בערב הוא לא יאכל כראוי. האם אין זה מן הראוי שאתן לו לחם בשעת הצהריים, כדי שלפחות ארוחה אחת ביום הוא יאכל כראוי?

לפני הכל – מידות טובות

מעשה היה לפני הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א, שבחור מבוגר לא מצא שידוך מכיון שטיפל באמו הזקנה, ובכל הצעה לשידוך דרש מהמדוברת שתסכים לחיות בבית אמו, ולא היה מי שתסכים לכך. וקרובי משפחתו באו להגרש"ז שיסביר לו שלא זו הדרך. אך הגרש"ז הצדיק את מעשה הבחור, שאלוהו אם כן לא ימצא שידוך? ענה הגרש"ז, אחד מדרכי המוסריות של לקיחת שידוך, הוא אשה בעלת מדות, ואם איננה מסכימה שתשרת את אמו הזקנה של הבחור אין היא בעלת חסד. לימים שמע הגרש"ז שהבחור התארס עם בחורה שהסכימה לחיות ביחד עם אמו הזקנה, ושלא לקרוא לו ואמר לו: בזמנו המלצתי שדרכך נכונה, שכך הוא דרכה של אשה בעלת חסד, אבל לאחר שכבר מצאת השידוך, ברצוני לומר לך שתסדר את אמך במושב זקנים, אין זוגתך צריכה לסבול, הגם שהיא בעלת חסד, אבל עליך מוטל החיוב לסדר את אמך ולא תכביד על זוגתך.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עוראל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תש"א)
יום ראשון ו' תמוז
הרה"ק רבי דוד צבי טובי מניישטאט ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ב)

יום שני ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם – תקפ"ח)
הרה"ק רבי אהרן משה "מגוע צבי" מבראדי ב"ר שאול תר"ה
הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה – תשנ"ב)

יום שלישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדויקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם – תרל"ז)
(הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום רביעי ט' תמוז

הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב – תכ"ז)
הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנו-קלויזנבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

יום חמישי י' תמוז

רבי אליעזר הורביץ מניישטאט ב"ר צבי הירש (תר"ג)

יום שישי י"א תמוז

רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבא – שמ"ה)
הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי – תקצ"א)
הרה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד זיע"א (תש"א)
הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב (קרני ראם – תרי"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "בני אדם" רשומים יוסף תרס"ט על המעשים

המפסיק ממשנתו (ח)

א) בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, טוב ויפה שלא להפסיק אפילו בין פרשה לפרשה. (משנה ברורה סימן רפ"ה ס"ק ו', ושער הציון, שם, ס"ק א')

ב) כשהגיע זמנו לקום מן הספר, מותר לו לקום אפילו שהוא באמצע הענין, דמעיסקא היה הלימוד עד הזמן שקבע לו ללמוד. (כבוד התורה, עמוד ל"ה, סעיף ט"ז)

ג) נכון שלא להפסיק אפילו מלימוד ללימוד, אם לא לצורך גדול. (אהבת חסד, לחפץ חיים וצ"ל, בסוף הספר, בשם "מרגניתא טבא" לרבינו יהונתן)

ד) הקורא תהילים יכול אפילו להתחיל לשאול בשלום חבירו באמצע הקריאה, אבל לא יפסיק סתם באמצע הקריאה, דתהילים הם גם דברי תורה. (ביאור הלכה, סימן תכ"ב, סעיף ד', בד"ה אבל בענין, כבוד התורה, עמוד מ"ד, סעיף מ"א, ובהערה 46)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 דההגה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב
ב"ר יצחק אייזיק (עטרת צבי) זיע"א
נלב"ע י"א תמוז תנצב"ה

פני עין חמד

יזכא לאור י"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקבלת ציון

פרשת חקת - יצר הרע

"על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"
(במדבר כ"א, כ"ז)

האדמו"ר הרב יהודה אריה לייב אלטר מגור זצ"ל (ה'שפת אמת' זיע"א) אמר שלושה יסודות:

בקריעת ים סוף נאמר לישראל: "ויאמר משה אל העם אל תיראו. התיצבו וראו את ישועת השם" (שמות י"ד, י"ג).

משה רבינו דיבר לדורות עולם. הוא הסביר איך צריך להתנהג במצב כזה שימשך עד ביאת גואל צדק.

היסוד הראשון: **"אל תיראו"** - אסור לפחד מהיצר הרע שמנסה להפיל את האדם ומטיל בו ספיקות.

היסוד השני: **"התיצבו"** - צריך לשלוט על הכוחות. גם אם חלילה היתה ירידה, גם אם נפלנו - אסור ללכת לאיבוד וצריך להיזהר שלא לאבד את העשתונות.

היסוד השלישי: **"התיצבו וראו את ישועת השם"** - עלינו לצפות לישועה. על האדם לדעת כי בעצמו הוא לא יכול לעשות דבר.

שורש עבודת האדם היא לדעת שהוא לא יכול לבד ובזכות זאת שמקווים לה' יתברך - זוכים להכל.

בגמרא במסכת בבא בתרא (דף עט) מובא: "אמר רב שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: מאי דכתיב: 'על כן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותכונן'...?" (במדבר כא, כז)

"המושלים" - אלו המושלים ביצרן.

"באו חשבון" - בואו ונחשוב חשבוננו של עולם. הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה.

"תבנה ותכונן" - אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

מין הצדיק הרב ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים' זיע"א) שואל: "מה פירוש חשבוננו של עולם?" ומסביר "כוונת הגמרא בלשון זה היא להסיר את פיתוי היצר".

כאשר יצר הרע בא אל האדם ומנסה לפתות אותו ואומר לו: "מה לך לחשוב על עולם הנצח? תסתכל רק על מה שלפניך".

אנחנו צריכים להשיב לו: "האם אתה סבור שעולם הנצח הוא מאה שנה או אלף שנים? לא כן הדבר, עולם הנצח הוא דבר שאין לו גבול ולא תכלית ולא סוף".

זה מה שאמרו בגמרא: **"באו חשבון"** - נחשוב חשבוננו של עולם. כאשר האדם יבין ויפנים כי על מעשיו הטובים יש שכר נצחי. על מעשיו הרעים חלילה יש עונש קשה מאוד.

כאשר יחשוב זאת הוא ימהר ויחשב הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה. האדם יבין כי הוא רוצה לקבל שכר נצחי ולא חלילה עונש נצחי.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה- ארז בן שושנה רון אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה- רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיכל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרזי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מלך נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורן בן פרידה

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
יו"ר עמותת כשרות בישראל

שבת שלום

ש"ס	כנסת לבית	זאת לבית	ויבין חם
19:13	20:25	21:21	י"מ
19:31	20:23	21:18	ח"א
19:34	20:26	21:22	מיוסף
19:31	20:23	21:18	ב"ל

שואל ומשיב בהלכה – מקומות נופש - חלק ב'

כאשר אדם הולך לנופש בבית-מלון על מה עליו לתת את הדעת?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

בבתי מלון הבעיה בעניין הכלים פחות מצויה היות ויש חדר אוכל מטעם בית המלון. גם אם יש מטבחון שנמצא בחדר בדרך כלל הוא משמש להכנת קפה או חימום קל ולא מבשלים שם. כאשר יש במטבחון מכשירי חשמל לחימום או לבישול, כגון: מיקרוגל וכו' יש לנהוג כפי שיבואר לקמן. המזמינים נופש בבתי מלון בפיקוח כשרות מוסמך, צריכים לדעת כי ההשגחה לא חלה על המטבחון וכליו הנמצאים בחדרים.

אדם השווה בבית מלון בחוץ לארץ מותר לו לאכול פירות וירקות ללא חשש תרומות ומעשרות וללא חשש ערלה. **מקורות:** ספק ערלה בחוץ לארץ מותר וכמ"ש השו"ע (יו"ד סימן רצד ס"ח). אלא אם כן ידוע לו בוודאות שהפירות ערלה, אסור. לענין תרומות ומעשרות- אף אותם המיובאים מישראל, פטורים. כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן שלא ס"ב).

אסור להשתמש בכלים שבמטבח או בחדר השינה.

כאשר גוי משתמש במדיח כלים בבתי מלון או בתי חולים בשבת וכדומה, כיוון שהמטבח הוא מקום שהציבור לא נכנסים אליו, יש להתיר. **מקורות:** הואיל ואדעתא דנפשיה קעביד. כן דעת הראש"ל הגר"ע יוסף הובא בספר ילקוט יוסף (סימן רמד ס"א). אולם כשהעזרת עושה כך בתוך בית פרטי של היהודי, יש למנוע ממנה להפעיל את המדיח החשמלי בשבת, כך העלה אאמו"ר שליט"א בספרו ודבר דבר (פ"ו ה"כ).

אין בליעות עוברות מכלי לאוכל אלא על ידי מגע חם, לכן אם משתמש בהם בצונן, אין המאכל פולט מהכלי לתוכו. לכתחילה ראוי שלא להשתמש כלל בדרך קבע אף לא בצונן, שמא יבוא בטעות להשתמש בו בחם. אולם במקומות נופש שהשימוש הוא דרך עראי, מותר להשתמש בכלים כאשר הם נקיים כשהוא משתמש בדברים קרים. **מקורות:** רמ"א (יו"ד סימן קכא ס"ה) כגון שהוא בבית הגוי.

לכתחילה אסור להשתמש בכלים אלו בחמים, בין אם בישלו בכלים אלו תוך 24 שעות, ובין אם עברו עליהם יותר מ-24 שעות שלא בישלו בהם. בדיעבד, אם עברו יותר מ-24 שעות ובישלו באותם כלים כשהם נקיים, המאכל מותר.

שיש במטבח הוא בחזקת שבלוע בו איסור, לכן יש להקפיד לא להניח עליו סיר רותח ישירות. אלא אם כן מניח דבר המפסיק בין השיש לסיר או מאידך להקפיד שהשיש יהיה יבש לפני הנחת הסיר. מותר להניח דבר קר על השיש.

מאליפי זהב וכסף טוב לי תורת פיה

הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל היה מגדולי הרבנים בברודי שבגליציה. (יחוס המשפחה מגיע לרש"י הקדוש ולמעלה בקודש עד לדוד המלך ע"ה. רבינו כתב מספר ספרים הלכתיים, ביניהם: שו"ת בית-אפרים, מטה אפרים, ראש אפרים, יד רמ"א, טיב גיטין, עוללות אפרים, זרע אפרים, מעלת היחוסין, מקנה וקניין ועוד).

יחד עם זאת רבינו ניהל עסקים רבים ונודע כעשיר מופלג. את עושרו הרב עשה מעסקי יהלומים (לאחר שהתעשר התמסר אך ורק ללימוד התורה וסירב לקבל על עצמו משרה רבנית). מידי בוקר רבי אפרים זלמן הסתגר בחדרו למשך מספר שעות עד שסיים את לימוד פרק יומו הקבוע.

יום אחד בשעות הבוקר מספר סוחרים מעיר המחוז הגיעו לביתו. היה זה בשעה שרבינו ישב ועסק בלימוד התורה הקדושה כדרכו מדי יום ביומו. אשתו ראתה את הסוחרים ולכן מיהרה אליו. היא ביקשה ממנו בכל לשון של בקשה להפסיק את לימודו ולהיפגש עם הסוחרים.

היא נסתה לשכנע אותו, כשהיא אומרת שהמפגש עם הסוחרים לא יאריך זמן רב. רבינו יכול לאחר מכן להמשיך את חוק לימודיו. אחרת הוא עלול להפסיד הון רב. זאת משום שהסוחרים לא ימתינו לו עד שיסיים את חוק לימודיו. רבי אפרים זלמן השיב לה, כשראשו טמון בספריו: "בפרשת חוקת נאמר: 'זאת התורה אדם כי ימות בְּאֵהָל' (במדבר י"ט, י"ד).

"אנחנו לומדים מלשון הכתוב, שבשעה שאדם יושב ועוסק בתורה, עליו לשים את עצמו כמת לגבי כל ענייני העולם הזה. כרגע אנחנו צריכים לראות כאילו אני מת". בלית ברירה הסוחרים הלכו לדרכם, והעסקה, כמובן, התבטלה. מדובר בעסקה שבה הרב יכל להרוויח סכום גדול מאוד. בסיום לימודו הרב אמר לאשתו בשמחה: "היום שילמתי אלפי זהובים תמורת דף גמרא. אין תענוג גדול יותר מהתורה הקדושה".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הרב ברוך תאומים פרנקל זצ"ל

הגאון הרב ברוך תאומים פרנקל זצ"ל אב"ד לייפניק- נולד בשנת ה'תק"כ (1760). במשך עשרים וארבעה דורות ברציפות אבותיו כיהנו ברבנות בערים שונות, ביניהם: המגיני שלמה, המגלה עמוקות, רבי יהודה החסיד ועוד. בימי ילדותו התגלו ברבינו כשרונות גדולים והוא נודע כעלוי. בשנת ה'תקל"ח (1778) לאחר פטירת הגאון ר' נפתלי הירץ מרגליות רבינו היה אז כבן שמונה-עשרה שנים בלבד והוא התמנה לשמש כאב"ד ווישניצא. מינוי זה עורר את קנאתם של אחדים מבני העיר. היו אנשים שעוררו מחלוקות כנגד רבינו בכל הזדמנות שיקלו. למרות זאת רבינו כיהן בעיר למעלה מעשרים שנה. שמו הלך וגדל כאחד הגאונים המפורסמים והוא גם ייסד בה ישיבה שאליה נהרו תלמידים רבים. בשנת ה'תק"ס (1800) לאחר פטירת ר' בנימין וולף איגר רבינו החליט לקבל את הרבנות בעיר לייפניק שבמורביה, שם הקים ישיבה. כעשרים ושש שנים שימש בתפקיד זה. הגאון רבי משה סופר (ה'חתם סופר') העיד עליו, שאלמלא נשתכחה תורה מישראל - היה מחזירה בפלפולו. כל ימיו עסק בלימוד תורה ובגמילות חסדים. נפטר ביום שבת קודש, ז' תמוז ה'תקפ"ח (1828). ציונו בלייפניק. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' יהושע יחזקאל פייבל (אב"ד אוסטראווי שבפולין). **אימו:** בת ר' ישכר בעריש (אב"ד טשכנובצא). **נשותיו:** בת הגביר ר' יהודה פרנס מוישניצא (זיווג ראשון), בת ר' לוי יצחק מליסא (זיווג שני), בת ר' צבי יהושע הלוי הורוביץ אב"ד טריביטש וטרנוב (זיווג שלישי). אלמנת רבי משה הכהן מבראד). **מרבתי:** אביו, ר' יהושע יחזקאל פייבל. **מתלמידיו:** ר' יחזקאל פאנט (אב"ד קרלסבורג), ר' נחום טרייביטש (אב"ד ניקלשבורג), ר' משה פרנקל (אב"ד קמדיט-שריש), חתנו, ר' חיים הלברשטם מצאנז. **בניו:** ר' יהושע העשיל מקאמרנא, ר' יוסף מפלאנסק. **בנותיו:** מרת רחל פייגא (נישאה לאדמו"ר ר' חיים הלברשטם מצאנז), מרת יוכבד רבקה (נישאה לר' יחיאל מאיר קאמינר), בתו (נישאה לר' מנחם מאניש תאומים-פרנקל מבראד), מרת חיה (נישאה לר' ישעיה שייף מזאמושטש), בתו (נישאה לר' זלמן גולדשטף). **מספריו:** **ברוך טעם- חידושים עטרת חכמים- חידושי סוגיות לפי סדר המסכתות וש"ת יברוך שאמר- חידושים על מסכתות בש"ס יאמרי ברוך- על תשובות הרשב"א (רבי שלמה בן אדרת) מרגניתא דר"ב- על התנ"ך ואגדות יחידושי רבינו ברוך טעם- על הש"ס ידרושי ברוך טעם- דרושים למועדים ולאיירועים מיוחדים והספדים.**

האדמו"ר ר' חיים הלברשטם (ה'דברי חיים') סיפר כי לאחר נישואיו עם מרת רחל פייגא הוא ישב על שולחן חותנו (רבינו). פעם לפני חג הפסח רבינו היה טרוד מאוד בעניינים שונים ולא היה לו זמן להכין דרשה לשבת הגדול. עלה בזכרוננו חידוש שאמר לפני עשרים שנה. הוא התכונן לומר חידוש זה בדרשה. רבינו נהג לדרוש לפני קריאת התורה. ה'דברי חיים' יצא אחרי תפילת שחרית לפרוזדור ביהמ"ד ושמע איך ששני בעלי עגלות מעיר לייפניק משוחחים ביניהם. אחד אמר לחבירו "הרב ידרוש על סוגיא פלונית. אני זוכר שלפני עשרים שנה כבר הרב אמר דרשה על סוגיא זו", והתחיל להיות מונה והולך את הקושיות, שרבינו היקשה בסוגיא ההיא, והתירץ שיישב הכל על מכנו.

ה'דברי חיים' שמע את הדברים ונרתע לאחוריו. הוא שמע מחותנו שיגיד דרשה זו. ה'דברי חיים' רץ לתוך ביהמ"ד וניגש אל חותנו שהיה בדרכו לבימת הארון קודש לשאת את דרשתו ולחש לתוך

ה'ה' חתם סופר חתם סופר

אוזנו ששמע מבעל עגלה איך שחזר על כל הדרשה בזיכרון בהיר. ה'דברי חיים' סיפר שרבינו לא השגיח לדבריו, רק עלה על הבימה כאילו לא קרה דבר. רבינו התחיל להרצות לפני הציבור על סוגיית הגמרא. לאחר מכן היקשה מספר קושיות אחרות על הסוגיא ודרש במשך שעה ארוכה בחידושים שהעלה במקום כדי ליישב את הסוגיא לאשורה והיו הדברים כנתינתם מסיני.

ר' שלמה זלמן עהרנרייך (אב"ד שאמלוויא) סיפר שהוא זוכר כשהיה בצל קודשו של זקינו מו"ר ה'קול אריה' ולמד שיעור עיון בסוגיא דחצר ולמד בשו"ת עטרת חכמים (לרבינו) בחידושים שבסוגיא. כשקם ללכת אמר **שללא רוח הקודש אי אפשר לומר חידושים כאלה.**

האדמו"ר ר' חיים הלברשטם מצאנז זיע"א סיפר שפעם אחת הגיע אדם לרבינו. האיש סיפר כי הוא צריך התחזקות בעניין תחיית המתים, אחד מקרוביו ל"ע נפטר לבית-עולמו והוא לא מצליח לחזק עצמו. רבינו לקח אותו לבית התבשיל. היה מונח שם תרנגול שחוט מונח במלח. רבינו אמר לעוף שיעמוד ותיכף התרנגול עמד על רגליו והתחיל לרוץ שם.

האדמו"ר הקדוש מגארליץ סיפר שראה פעם בחלומו את אחיו, רבי מאיר נתן. הוא שאל אותו: "מה קורה איתך למעלה?". אחיו ענה לו. לאחר מכן שאל אותו: האם יש לו שייכות עם אבותיו והשיב: "אצל כל אבותי אוכל לגשת, חוץ מזקיני מלייפניק (ה'ברוך טעם'), שכן בכל פעם שאני רוצה לגשת אליו - **אומרים לי: 'לא עכשיו, כעת הוא לומד'** (חמדה גנוזה - ז'מיגרד)

פעם אחת הגבירה הנודעת מרת תמר'ל מווארשא הגיעה ללייפניק וביקשה לשאול בעצת רבינו באיזה דבר נחוץ. מכיוון שמיהרה לדרכה ולא יכלה להתמהמה, ביקשה להיכנס בזמן הקבוע של רבינו ללימוד השיעור. היא רצתה לתת לרבנית סכום כסף על מנת שתאפשר לה להיכנס. הרבנית ידעה מה רצון בעלה ולא ניסתה להפריעו מלימודו. הגבירה המשיכה לדרכה. לאחר מכן כשסיפרה לו איך הפסידה הרבה כסף, השיב לה: **"אפילו אלפי דינרי זהב לא יעבירוני מדעתי לבטל את שיעורי."**

נכדו ר' שלמה הלברשטם מבאבוב סיפר, כי בילדותו של רבינו היה שם לילות כימים בבית-המדרש. השמש חס על בריאותו ולא רצה לתת לו נרות עד שעה עשר. רבינו ליקט לעצמו קסמים להדליקם כדי להאיר לו ועשן האש הזיק לעיניו. למרות זאת המשיך במעשהו דבר יום-ביומו וכתוצאה מכך נחלשו עיניו.

השָׁגָה עֲלִיזָה

לרכבת הבאה, שאמורה להגיע בעוד כשעה.

השעה 22:40 הרכבת ב"ה הגיעה. הבחור עלה לרכבת כשהוא מעריך, כי הוא יגיע בעזרת ה' בזמן לטיסה. על פי רוב לא אמור להיות שום עיכוב בדרכה.

רבות מחשבות בלב איש. הרכבת התעכבה בדרך והגיעה לשדה התעופה בשעה 00:25, איחור של כרבע שעה מהזמן, שבו הרכבת היתה אמורה להגיע לשדה התעופה.

הבחור הרים את המזוודה ובכוחות עילאיים התחיל לרוץ לעבר הטרמינל. הוא יודע כי כל דקה היא קריטית. הוא כבר ראה בעיני רוחו את ביתו.

כמה מטרים לפני עלייתו למטוס המאבטחים עוצרים את הבחור ומודיעים לו: "איחרת את המועד, אין יותר אפשרות לעלות. המטוס עומד להמריא ברגע זה לבורו פארק".

הבחור שעמד צעדים ספורים מהמטוס, ניסה בכל זאת להתחנן, לבקש ולשכנע שיתירו לו לעלות- אבל המאבטחים סירבו.

הבחור עמד וראה לנגד עיניו כיצד המטוס ממריא לבורו-פארק. "מה קורה היום? למה שום דבר לא הולך כפי המתוכנן?!", חשב לעצמו.

באותם רגעים הבחור עמד מאוכזב מאוד. הוא מתגעגע כל כך לבית. עכשיו עליו להמתין ולנסות למצוא טיסה אחרת שבה יטוס לביתו.

היה עליו להעביר את שעות הלילה בנתב"ג. הוא אמר שלוש פעמים: "גם זו לטובה! כל מה שעושה בורא עולם הוא לטובתי ולתועלתי". הוא האמין באמת ובתמים שכל מה שנעשה איתו הוא בחסד גמור מאת ה' יתברך.

למחרת התגלתה הישועה הגדולה!

באותה טיסה שהבחור איחר אירע מעשה מצער נורא: במהלך הטיסה, אישה חרדית כבת שמונים וחמש בשם מרת שרה חיה קאלר מהשכונה פלטבוש התמוטטה במטוס ונפטרה בטיסה.

הבחור, בנו של ר' משה קצבורג הוא כהן! למעשה בזכות שאיחר את הטיסה הוא ניצל בנס מטומאת מת! שהרי כידוע אסור לכהן באיסור גמור לשהות בבית או בתחום שיש בו מת.

אביו של הבחור, ר' משה קצבורג, סיפר לחדשות 'קול מבשר' בניו יורק את הסיפור והוסיף: "רואים ממש בחוש איך באופן לא טבעי התרחשו תקלות רבות שגרמו לבן להתעכב. כל זה היה כמובן מאיתו יתברך לטובה, כדי שהבן לא יעלה לטיסה - ובכך לא ייטא ח"ו למת".

להלן סיפור מופלא שהתרחש בחודש חשוון ה'תשע"ג. יש בו כדי ללמדנו כי כל דבר שקורה עם האדם הוא בהשגחה עליונה. לעיתים לאחר מכן אנחנו מבינים מדוע בורא עולם לגלג את הדברים כדי שיתרחשו באופן זה.

יום שני סמוך לשעה 21:15. בחור משיבת בעלז' שבחיפה ארז את חפציו. הוא היה צריך לטוס לצורך חופשה קצרה בביתו שבבורו פארק בניו-יורק.

מאחר והוא לא רצה להחמיץ את הטיסה, הוא עשה חישוב כמה זמן תיקח הנסיעה במונית, הנסיעה ברכבת והזמן שבו עליו ללכת עד שיגיע לטרמינל. הוא לקח מקדם בטיחות ויצא מוקדם.

הוא יצא מחוץ לישיבה, כשהוא אוזח במזוודה. הוא התמקם בסמוך לכביש בתקווה שתעבור שם מונית. התכנון היה לנסוע לתחנת הרכבת ומשם הוא יטוס לביתו.

לא חולפות דקות ארוכות והוא מבחין במונית. הבחור מסמן בידו, והמונית נעצרה לידו. הוא שואל למחיר הנסיעה עד לתחנת הרכבת, מכניס את המזוודה למכונית ונכנס.

במהלך הנסיעה לתחנת הרכבת הבחור מוודא כי הדרכון עליו. הוא מחפש בכיסים, אבל לצערו הרב הוא לא מוצא אותו. הוא פותח את המזוודה ומחפש אבל הדרכון לא שם.

הוא נכנס ללחץ רב. כנראה הוא שכח את הדרכון בחדרו לפני שיצא. הוא ביקש מנהג המונית לשוב על עקבותיו לכיוון הישיבה במהירות האפשרית.

בינתיים הוא מתקשר לחברו לישיבה ומבקש ממנו לחפש עבורו את הדרכון. החבר מאשר כי הדרכון נמצא בחדר. הוא מבקש ממנו שימתין בחוץ, כדי שיוכל להעביר לו את הדרכון - וכך יחסוך זמן.

המונית הגיעה והחבר מסר לידו את הדרכון. המונית עשתה את דרכה בשנית במהירות לעבר תחנת הרכבת. כעבור זמן לא ארוך המונית הגיעה ליעד.

מיועדנו הודה לנהג ושילם. כאשר ביקש להוציא את המזוודה מהרכב לפתע ידית המזוודה נשברה. כעת נשיאת המזוודה לא היתה קלה. מעכשיו עליו לגרור את המזוודה.

בלחץ רב ובמאמץ גדול הבחור הגיע לתחנת הרכבת. התברר שהרכבת של שעה 21:40 יצאה מהתחנה לפני מספר דקות.

הבחור חשב לעצמו: "אילו לא נשברה הידית, הייתי יכול בקלות לקחת את המזוודה, ולהגיע לתחנה בזמן ולא לאחר את הרכבת".

הבחור שהתחנך בישיבה הבין כי זה רצון הבורא. הוא לא כעס ולא פנה בטרפוניה כלפי מעלה. עכשיו עליו להמתין עד

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וליד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל יצחק יצקן בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בן יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל יעקב בן פרחיה ז"ל מרים בן מרים ז"ל אריה בן מרים ז"ל אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעילה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה מישא אסתר בת זרהה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחיה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חוקת

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодез Торы
info@kolodetztory.com

ארה"ב:
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישורים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2023 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי
להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון
באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת חקת

- וכי נחש ממית או נחש מחיה - הוא עשה ועושה לכל המעשים.....ב
- אין לך רשות להרהר - להיות בשמחה על אף הצער והצרה.....ה
- צמיד פתיל - לסגור עצמו בגדרים וסייגים.....ז
- הרוצה בתשובה - מעלת השבים בתשובה יותר מצדיקים גמורים.....י
- חוקת התורה - במעלות עסק התורה, ובפרט כשהיא נלמדת מתוך הדחק.....יב

פרשת חקת

וכי נחש ממית או נחש מחיה - הוא עשה ועושה לכל המעשים
בפרשתן (כא יב), 'ויוחננו בנחל זרד', נוראות מצינו
 במדרש (במ"ד יט כד) בזה"ל, שלא היה הנחל
 אלא מלוא זרת (היינו חצי אמה, ודרשו חז"ל זרד מלשון זרת,
 כי אותיות ד' ות' המה מתחלפות), ולא יכלו לעברו שלושים
 ושמונה שנה, שנאמר (דברים ב יג) 'עתה קומו ועברו
 לכם את נחל זרד, וכתוב (שם יד) 'והימים אשר הלכנו

מקדש ברנע עד אשר עברנו את נחל זרד שלושים
 ושמונה שנה עד תום כל הדור', עכ"ל. ולאידך גיסא
 'ים סוף' הגדול - נבקע בפניהם ועברו בו ביבשה,
 ללמדך, כי אין ביד האדם לעשות אפילו מאומה ופסיעה
 קטנה אלא אם כן הבריו מלמעלה, והכל תלוי ברצונו
 ית', אם רוצה הקב"ה אזי הים ראה וינוס, ואם אינו
 רוצה הרי אפילו נחל ברוחב זרת אין יכולים לחצות

א. מעשה שמעתי ממקור נאמן, כי לקראת נישואי הגאון הגדול רבי גרשון איידלשטיין זצ"ל שכרו עבורו 'דירת
 חדר' בתל אביב, ולאחר שהגיע להשתכן שם בליל החתונה והוצרך לצאת לבית הכסא ראה כי בכל הבית אין
 מקום כזה... הלך לבעל הדירה לשאלו על כך, והלה השיב, אכן ביקשו ממני דירת חדר אחת ותו לא... ואילו בית
 עם ביה"כ הרי זה שני חדרים... ולא היה בידו ברירה והלך לחפש מקום ראוי, עד שבמרחק כמה רחובות מצא
 איזה 'מושב זקנים', וסיפר להם כל המאורע, ונתנו לו ולרבנית ע"ה רשות להגיע לשם בכל שעת הצורך, ככה התגורר
 רבי גרשון זצ"ל במשך כמה חדשים עד שעבר לגור בעיה"ת בני ברק יצ"ו, ומני אז, בכל פעם שהגיע בעל הדירה
 להשתתף בשמחותיו של הגר"ג היה מכבדו ביותר ומכרכר סביבו לכבדו כאילו הוא האורח הנכבד ביותר... וכששאלוהו
 מה ראה לכבדו כל כך ובמה זכה הלה, השיב בפשטות הרי הוא העמיד לי דירה לגור בה... ואירח אותי באופן
 נפלא עד מאד, ובדין הוא שאחזיר לו הכרת הטוב, ומה שהיה עם ענין ה'חדר השני' זה היה מאת ה'... הוא עשה
 לי טובה ומגיע לו שאכבדנו, ואילו הרעה והדחוק אינם ממנו אלא כך גזרה ההשגחה העליונה... ומלבד ההתפעלות
 והלימוד ממידות טהורות ונפלאות, עוד נלמד בה לעניינינו חיזוק האמונה בצור כל העולמים, שהוא עשה ועושה
 ויעשה לכל המעשים, הוא ואין בלתו, אמת מלכנו אפס זולתו, וגם כאשר בעל בחירה מרע לאדם ומיצר לו - יזכור
 שהצער בא לו אך ורק מאביו שבשמים ולא מאותו פלוני...

מעשה נורא מסופר על הרה"ק מטאהש זי"ע, אשר היה דואג לשלוח בכל ראש חודש סכום כסף ל'איש פלוני',
 והקפיד על כך ביותר, וגם כאשר עקר האיש דירתו טרח מאד ובירר אחריו איה מקום מגוריו ושלח שמה את
 ה'מעטפה' (envelope)... פעם אחת גילה את 'הסוד' להנהגתו, כי משכבר הימים הלך לטבול בנהר, ובאותה שעה שהה
 שם אותו 'מקבל' המעות, והלה שהיה רשע מרושע ורע מעללים הניח קורת עץ על ראשו לבל יוכל לצאת מהמים
 הזידונים, וכמעט שלא נשאר שם... ולבסוף הניחו לצאת מן המים. וסיים הרה"ק, הנה על מעשהו הרע - שרצה
 להטביעני בתוך הנהר אין לי 'טענה' כלפיו, שהרי לא עשה כן מעצמו אלא הקב"ה עשה לי כזאת, והוא לא היה
 אלא שליח ההשגחה העליונה כי כך היה רצון השי"ת, אמנם על כך שלבסוף הציל את חיי, הנני מחויב בהכרת
 הטוב כל ימי ושנותיי, ו'בדין' שאשלח לו מעות תדיר מצד הכרת הטוב...

ואם כי נראה ש'מעשה' זה אינו שייך לבן אנוש, אך זאת נזכור כי אין מדובר בקדוש עליון שהיה בעלמא הדין
 לפני כמה מאות שנים... אלא בצדיק שחי עמנו עד לפני כמה שנים... כי אכן הוא 'חי' כפשוטו את דברי הקרא כי
 ה' אמר לו קלל...

ב. שמעתי מבעל המעשה והוא איש נכבד מקהילה ידועה שבגולה, זה למעלה מחמש שנים הוא שוהה בבית
 החולים עם בתו הקטנה. ומספר האב, כי מטבע הדברים ראה שם במשך השנים בחורים שנחלו ל"ע והוכרחו
 לשהות בבית החולים, ומצא שלדאבון לב רבים מהם נופלים שם ממצבם הרוחני. והנה, לפני כשלש שנים שמע
 על בחור פלוני שגילו אצלו את המחלה ל"ע והבין שהוא עומד לשהות ארוכות בביה"ח, ומכיוון שממכריו היה
 המדובר על כן כשנפגש עם אביו של הבחור, יעץ לו כ'עצה טובה' מתוך הנסיון, א. להיזהר עד מאד שלא להשאיר

באר הפרשה - פרשת חקת

את הבחור החולה לבדו לבל יגרר אחרי חברים רעים וראיות אסורות וד"ל. ב. לסדר לו חברותא שילמוד איתו בכל יום, בכדי שלא ישכח 'תורה מה היא'.

שמע האב וקיבל, מ"מ, לתוספת השתדלות פנה האיש לראש הישיבה של הבחור, ודבר אתו ככל הנ"ל, ואכן, הנהלת הישיבה העמידה אברך שלמד עם הבחור בכל יום, וגם הכינו לו 'בחינות' לפי ההספק שנקבע עבורו. ובס"ד הפעולות נשאו פרי והבחור נשאר שלם באמונתו שלם בתורתו שלם ביראתו.

בתוך אותה תקופה השיאו הורי הבחור את בנם, אז ישב עמו (זה המספר) לילות שלמים, לקח אותו לטיפולים וליווה אותו. ובאותה תקופה סייע רבות לבחור בכל מיני ענינים באופן אישי, ונקשר ביניהם קשר אישי מאוד חזק. חסדי ה' כי לא תמנו, ולפני כמה חדשים הבריא הבחור לגמרי, ונערכה סעודת הודיה רבתית, גם אותו 'מספר' נקרא לבוא שמה לקחת חבל ונחלה בשמחה הגדולה, התרגשות גדולה היתה נחלת המשתתפים כאשר הבחור ערך 'סיום' מסכתא בבא קמא שלמד אותה בכל הזמן ששהה בין כותלי בית החולים - 'תורה שלמדתי באף', לאחמ"כ נשא הבחור חתן התורה דברים בשבחו של מאורע טוב טעם ודעת, והנה שומע המספר ש'ראש הישיבה' מברכו כשם שהזמנת אותי לסעודה הזאת, כן תזמין אותי ל'ווארט' שלך בעזה"י בקרוב. בו ברגע נפל בדעתו, הלוואי ואזכה לחתן כזה, כי כמי שמכיר אותו 'לפני ולפנים' ידעתי ברום ערכו (שהרי ראהו במקומות שאחרים נפלו והוא עמד בצדק...). לאידך, הרי יש לבחור תיק רפואי ושמא יש לחשוש לכך...

בדרכו הביתה הלך עם אחד ממשגיחי הישיבה, ובכל הדרך אשר הלכו דבר עמו אודות הבחור כשהוא 'לומד' מתוך דבריו על הבחור ותכונותיו. ואמנם, הגיע האיש הביתה, כשרואים עליו התרגשות גדולה, בתו הגדולה תחי' הבחינה בהתרגשותו, ושאלה אותו מאי האי, ויען ויאמר לה, הנה חוזר אנכי מסעודת הודיה של בחור פלוני, וכו' וכו', שאלה אותו הבת, ומי מעכב בעדכם לקחת אותו לחתן עבורי, ענה לה, מצידי אפשר לשתות 'לחיים' (היינו לגמור השידוך) אבל אין הדבר תלוי אלא בכך... והחליטו לברר את מצב בריאותו לעומק.

הלך האיש לברר אצל הרופאים, והללו לא אבו לספר מטעם החק (חסיון רפואי) רק קבל מהם מידע באופן כללי, והמשיכו בבירור הענין, הכניסו שדכן לענין, ואחרי כמה מהמורות, בירורים רבים וכו' נגמר הדבר בכי טוב. כשבמשך כל הדרך ראו שני המחותנים הארות רבות מן השמים, שאי אפשר אפילו לפרטם מרוב הדברים. וראה נא פלאות ההשגחה, כי דייקא ע"י המצבים הקשים שעבר הבחור ואבי הכלה, משם צמח השידוך... וכמה גלגל הקב"ה את שניהם יחדיו בכדי שייגמר השידוך (גם זה עצמו שהיה שותף בהצלתו הרוחנית הראה לו לאחר מעשה, שכל מה שעושה האדם לרעהו אינו אלא 'מיטיב' לעצמו).

אגב אורחא, בענין החיזוק בין איש לרעהו, בדרך רמז אמרו בלשון הכתוב (כ ה) 'ודברתם אל הסלע ונתן מימיו', כי אפילו אדם קשה כ'סלע' הרי הוא מתרכך ונותן מימיו אם 'מדברים' אליו... והנה, מלבד שנרמז כאן כמאמר הכתוב (משלי טו א) 'מענה רך ישיב חמה', ואפילו אדם שמחמת כעסו וקצפו הרי הוא 'קשה לשמוע וקשה לרצות' אך אם מדבר אל הסלע סופו שישבי חמה, אך עוד נרמז כאן על גודל החיוב להרבות במילין טבין המחיים את הנפש, עד שאפילו מי שהוא נדמה כ'סלע' ונראה כחסר תקווה ח"ו, אך אם ידבר אליו דיבורים טובים, דברי חיזוק ועידוד באופן מכובד סופו לשוב ולפרוח וליתן מימיו...

ועניין זה נרמז עוד במאמר חז"ל (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', והלא 'אגרא דבי הלולא מילי' (ברכות ו:) - עיקר קבלת השכר הוא על שמשמח את החתן בדברים, אם כן האי עלמא - כלומר, כל מהלך ותכלית החיים, יהיה כבי הילולא, שירבה ב'מילי', כי זה כל האדם, להרבות ב'מילי' דיבורים טובים מחזקים ומעודדים בין איש לרעהו... בחודש אלול תשפ"ב נערכה שבת התוועדות באת"ק מירון, שם סיפרו לפני קהל ועדה מעשה שאירע באותו זמן, כי גילו בין בני משפחה של אחד מבני החבורה החשובים את המחלה הנוראה ב'בלב' (pancreas), וכידוע שהמקום מסוכן ביותר, האברך הלז שבמהותו הנו בן עליה לא נפל בקרבו ויחד עם התפילות קיבל על עצמו שמהיום והלאה יגיד בכל יום 'א גוט ווארט' (מילת חיזוק ועידוד) לאיש שבור לב, אשר אין מי שיגיד לו א גוט ווארט. הלה קיים בעצמו 'ברוך אומר ועושה' אף שהדבר לא עלה לו בנקל כלל וכלל - כי הרבה יותר עולה בנקל לחזק ולעודד ידיו או אחד מאנ"ש, מאשר לחזק שבור לב שאיש אין שם את לבו אליהם, ואכן ממש לאחר זמן קצר נתגלה בבדיקות שבדקו את ה'חולה' כי אין כאן לא חולה ולא חולי, והכל בא על מקומו בשלום, נס גלוי היה שם.

באותו מעמד ישב לו אברך נכבד מתושבי עי"ת ביי"ש, איש צדיק טוב ומיטיב לכל הרב ש. בניאמין, שהבחור הגדול בביתו היה בן ט"ז שנים, וכבר המתין ט"ז שנים לעוד זש"ק ועדיין לא זכה לכך, שמע את דבר המעשה,

באר הפרשה - פרשת הקת

מתחילה לא היה מהבשת הנחש, אלא כי כן היה דבר המלך (והחטא נרם), וראיה לדבר, שהרי גם הרפואה באה ע"י נחש זה - בהבטה עליו, והרי לא יתכן שהנחש ממית ומחיה בחדא מחתא, ובעל כרחך תבין שאין כאן 'מבע' כלל, אלא כשחטאו נענשו וכששבו בתשובה נתרפאו, והכל בגזירת שמים ולא בגלל הנחש, וזהו שאמרו אלא בזמן שהיו מסתכלים כלפי מעלה - שהביטו אל שורש העניין ואל מה שלמעלה מפעולת הנחש.

בעין זה כבר כתב הרמב"ן (פסוק ט) 'וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה'.

ולא זו בלבד, אלא רצונו של הקב"ה שיעסוק האדם ב'השתדלות', ובשעת מעשה יחד עם זה ידע ויאמין שכל פעולותיו לא מעלים ולא מורידים, אלא

ולעבור... כי אכן אין כח ביד האדם כלל וכלל בלתי מה שנותן לו הקב"ה.

בדברים הללו ביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תר"צ) בכתוב בפרשתו (כא ח) 'עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי', והקשו בגמ' (ר"ה כט.) 'וכי נחש ממית או נחש מחיה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים'. והקושיא ידועה, שאם אין הנחש מחיה אלא הכל היה תלוי אם מסתכלים כלפי מעלה, אם כן לאיזה צורך הוצרכו להסתכל בנחש ורק מי ש'ראה אותו וחי', הרי באותה מידה היו יכולים לצוותם 'והיה כל הנשוך - יביט כלפי מעלה, ישעבד ליבו וחי'. ומבאר ה'אמרי אמת', שהא גופא רצה הקב"ה ללמדם שגם מה שניזוקן

וקיבל על עצמו ג"כ כזאת... ואכן, מיד פעל פעולתו, ובשב"ק פרשת שלח ערך קידושא רבה לבתו שנולדה למזל"ט, אחר י"ז שנות המתנה.

ג. הן הן הדברים אשר דיבר בקדשו הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע (תורת אבות אמונה ובטחון ו) 'מיטן אייבערשטין קען מען דעם ים שפאלטן, און אן איהם קען מען נישט אריבערגיין דעם שוועל פון די טיהר' (עם הרבש"ע אפשר לחצות את הים, ובלי הרבש"ע אי אפשר לעבור את מפתן הדלת).

ד. ידוע להקשות במזמור 'ברכי נפשי את ה' (תהלים קד), בו מזמיר דוד המלך ע"ה על נפלאות הבריאה, ובתוך דבריו אמר (פסוק כד) 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניןך', ולכאורה אין כאן מקומו כי אם בתחילתו או בסופו, שהרי הוא מפרט מה שברא הקב"ה בעולמו, ומדוע פוסק באמצע ואמר 'מה רבו מעשיך ה'', וביאר פמ"מ הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל, כי בפסוק מקודם נאמר 'יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב', וכנגד זה המשיך דוד מלכא משיחא ואמר 'מה רבו מעשיך ה'', שהגם שמחובת האדם להשתדל לעסקיו ולצאת לפעלו ולעבודתו עדי ערב, אך בד בבד יזכור כי 'מה רבו מעשיך ה'', האדם אינו עושה מעצמו כלום בעבודתו ופעלו, וכל הרווחים הבאים אינם אלא מה רבו מעשיך ה'...

פעם פגש הבית הלוי זצ"ל את אחד מתלמידיו משכבר הימים, שאלו הבית הלוי 'מה עיסוקו של מר ומה הוא עושה' ענה התלמיד שהוא עוסק בעשיית צוקע"ר בשותפות עם גיסו ומשם פרנסתו. חזר הבית הלוי ושאלו מה הוא עושה ושוב ענה התלמיד שהוא עוסק בעשיית הצוקע"ר יחדיו עם גיסו. אחר ששילש הבית הלוי את שאלתו, והלה ענה בשלישית שהוא עושה צוקע"ר. נענה הבית הלוי ואמר, הנה יהודי זה חושב כעת שיש לי איזו חסרון בהבנה, לא כן, אלא לו יש חסרון בהבנתם של דברים. כי אילו שאלתיו מה הקב"ה עושה עמו היה עליו לענות לי בסיפורי פרנסתו הבאים לאדם מן השמים. אבל מכיוון ששאלתיו מה הוא עושה עליו לענות על עסקי 'יראת שמים', כמו שאמרו (ב"מ קז:) 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'.

אדרבה, כאשר ישריש האדם היטב בעצמו את האמונה הטהורה שהוא עצמו אינו כלל חלק מה'עסק', ורק הקב"ה עושה את כל המעשים - ברווח או ב... אזי יראה בישועת ה', ואכן יזכה לראות בעיני בשר, כי אכן הכל בידי בוכ"ע, ברצותו מרחיב וברצותו... וכה היה מעשה אצל האדמו"ר רבי משה מקאפיטשניץ זי"ע בנו של האדמו"ר רבי אברהם יהושע העשיל זי"ע שבשנות קדם היה עוסק לצורך פרנסתו במסחר היהלומים (ב'בורסת' היהלומים שבמנהטן), והנה אירע פעם שבמשך כמה שבועות רצופות לא הרוויח אפילו פרוטה אחת, בצר לו 'הזכיר' עצמו לפני אביו הגדול, וכה אמר, 'איך מאך גארנישט' (בלשון בני"א הכוונה שאינו 'מרוויח' כלום), ומה יעלה בגורל אנשי ביתי, אין לחם לאכול ולא בגד ללבוש, נענה לו אביו הגדול, אכן זאת עליך לחזור ולהשריש היטב בעצמך אז דו מאכסט טאקע גארנישט - שבאמת

שבעת ימים, והרי שהחמירה התורה בטומאת מת, להחשיבו כ'אבי אבות הטומאה', וכל הנוגע בו נטמא שבעת ימים, מה שלא מצינו כן בשאר מטמאים כגון שרץ ונבילה, שהם עצמם נחשבים רק ל'אב הטומאה' והנוגע בהם אינו טמא אלא עד הערב. ומבאר ה'חזקוני' וז"ל, החמיר הכתוב בטומאת אדם על כל שאר טומאות שבעולם לעשותה אבי אבות הטומאה, כדי שלא יהיו בני אדם מצויין אצל מתייהן מתוך חיבתן ויצטערו יותר מדאי, עכ"ל.

ולבאורה כוונת הענין, שלא ישכחו כי הכל בא להם מן שמיא, לטוב להם. כמו שכתב הרמב"ן לפרש מה שנאמר (דברים יד א-ב) 'בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת, כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך', וז"ל, יאמר אחרי שאתה עם קדוש וסגולת ה'... וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אין ראוי לכם להתגודד ולהקרח על נפש ואפילו ימות בנוער וכו', ומכאן סמך לרבותינו (מו"ק דף

הכל תלוי במה שנגזר עליו". וכך ביאר הרמב"ם ק'ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ו ד"ה בפסוק) את טעם ההבטח בנחש הנחשת, כי הקב"ה הפליא לעשות ונתן בנחש את הכח לרפא הנשיכה, וכמו שכתב הרמב"ן (פסוק ט) שכך דרכו של הקב"ה להמתיק מר במר, והכנים בנחש המזיק את הכח המרפא, אולם רצונו ית' היה שתוך כדי שעושים פעולה של דרך הטבע לרפאות גופם ידעו שאין הנחש מחיה, אלא יסתכלו כלפי מעלה וישעבדו את ליבם לאביהם שבשמים באמונה תמימה כי הוא רופא חולי עמו ישראל. וז"ל, 'באמת היה הנחש מסוגל לרפואה זו ששם בו הקב"ה רפואה זו וכו', אעפ"כ זה הרצון - שבהיותו עוסק ברפואה הגשמית יסתכל ויהיה ליבו לשמים ע"י שמישב עצמו וכי נחש מחיה'.

אין לך רשות להרהר - להיות בשמחה על אף הצער והצרה בפרשתן (יש טז), 'וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא

אינך עושה מאומה, כי הכל בדבר שמים נעשה, ורק תלוי בידי קוב"ה, הוא מכריז אם ירוויח האדם או לאו, מבלי כל עניין ושייכות למציאות העניינים אם האדם עבד והתייגע או לא... והנה, עברו עוד כמה שבועות, ועדיין לא רמה קרנו, עדיין לא הצליח במסחרו ולא הרוויח מאומה, באותו הזמן, הגיע אחד מימי שישי, וכבר הגיע זמנו לפנות עצמו משם ללכת לביתו להכין צרכי שבת, עמד הגר"מ בשער הכספת (סעי"ף) כשהוא מטמין שם יהלומיו עד מחרת השבת, ומן המיצר נשא עיניו כלפי מעלה, והכריז ממעמקי לבו בהכרת אמונה טהורה, רבש"ע איך מאך טאקע גארנישט... וראה זה פלא, תוך כדי דיבור ל'הכרזה' טהורה זו צלצל הטלפון אשר ב'דוכנו', ועל הקו היה 'סוחר' שביקש לקנות ממנו כמות מכובדת של יהלומים, וברגע אחד הרוויח כנגד כל השבועות שלא עשה מאומה ויצא מאפילה לאורה...

ה. דבר נפלא אמר הגה"ק המהרי"ל דיסקין זי"ע בהאמור בפרשתן (כא כג) 'ולא נתן סיחון את ישראל עבור בגבלו ויאסוף סיחון את כל עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה וילחם בישראל', שהנה לכאורה יש להתבונן כיצד לא חשש סיחון לצאת למלחמה כנגד בני ישראל, וכי לא ידע שה' הוא הנלחם להם, אלא ביאורו, עפ"י האמור (פסוק כו) 'כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנון', וכבר כתב רש"י (פסוק כג) 'אילו היתה חשבון מלאה יתושין אין כל בריה יכולה לכבשה', נמצינו למדים כי מדרך הטבע לא היה יכול סיחון לכבוש את חשבון מיד האמורי, שהרי אפילו אם היתה מלאה יתושין אין כל בריה יכולה לכבשה, אלא שהניצחון בא לו מחוץ לדרך הטבע, ומדוע, כי הקב"ה סיבב כל הסיבות להביא את חשבון לידי ישראל, ומאחר שנאסר עליהם להילחם עם מואב, סיבב הקב"ה שיכבוש אותה סיחון ובו מותר לבני ישראל להלחם (כלשון חז"ל, 'עמון ומואב טיהרו בסיחון'), ואילו היה סיחון מכיר בזה, לא היה נלחם בבני ישראל ונפשו היתה לו לשלל, אך מאחר שבדמיונו חישוב שהצליח במלחמתו כנגד 'חשבון' ברוב כוחו ועוצם ידו, והעלה בדעתו, כי הגם שכל העולם אינם יכולים לנצח ולכבוש הרי סיחון שאני כי הוא גיבור גדול... מחשבה זו גרמה לו לצאת להילחם גם בישראל שהרי היה בטוח שאין איש חיל כמוהו... אכן אילו היה זוכה להאמונה הטהורה שה' הוא איש מלחמה, וכוחו ועוצם ידיו אין בהם כלום לולא ה' היה בעזרו ממילא לא היה נלחם בישראל ולא היה מאבד את חייו ואת כסא ממלכתו... (הובא ב'הר צבי').

ולדין ייאמר, בכל דבר וענין יכיר האדם שכל 'הצלחותיו' אינם מכוחו כלל וכלל, וממילא לא יאבד את שפיות דעתו כשמצליח, ולאידך לא יאבד את שלוות נפשו כשמשהו לא הולך לו כפי מה שחשב שמן ה'ראוי' לאיש כמותו להצליח... כי הכל בידי שמים, ימסור עמו ומצבו בידי הקב"ה ויטיב לו בזה ובבא.

באר הפרשה - פרשת הקת

כז: באסרם להתאבל על נפש יותר מדאי. עכ"ל.
כלומר שיאמין שכל נטילת נפש מן השמים באה לטובת האדם וסובביו, והכל מפי עליון לטובה ולברכה מדוע יתאבל יתר מדאי.

חפץ שלא יהיו שקועים בני אדם ב'אבלם' צערם ויגונם, אלא יקיימו בעצמם 'התנערי מעפר קומי' ויחזקו עצמם להיות בשמחה". ואל תאמר, ואיככה אוכל להיות בשמחה כשהנני שרוי במצב נורא כזה, כי האמונה התמה והטהורה² שהצור תמים פעלו, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וגם ה'אסון' הגדול ביותר שיארע בעולם, אף הוא כולו חסד ורחמים כאשר יתברר לעתיד

ואין הכוונה דייקא לעניין אבלות על מיתת קרובו ל"ע אלא ללמד יצא בכל צרה נזק שלא תבוא שהקב"ה

ו. דבר נפלא אמר כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש לבאר בדרך רמז מה שנאמר בפרשת 'פרה אדומה' גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, ובפשוטו הכוונה למצוות פרה אדומה, אך יש לומר עוד שהרי פרשה זו עוסקת במיתת נפש מישראל, כי הפרה באה לטהר מטומאת מת, ודייקא על כך נאמר 'ואין לך רשות להרהר אחריה' - שלא להרבות באבל ובצער יותר מדי.

לפני כמה שנים נלב"ע בתו של הגה"צ מסיגייט שליט"א, מזקני הרבנים בארה"ב, בתום ימי שבעת האבלות קרא הגה"צ שליט"א לבני משפחתו והראה להם בקבוק חלב אשר כנהוג נכתב בצדו עד אימתי ראוי החלב לשתייה, ומאותו יום נקוב החלב נחמץ ושוב אין בו טעם... ואמר להם, כמו שלחלב יש 'תאריך' שמכאן ואילך הוא 'חמוץ', כך גם לאבל ולבכי יש 'תאריך', ומעתה ואילך אין בה טעם אלא היא חמוצה...

ז. וכה אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע לאחר המלחמה הנוראה בה איבד את ב"ב ואת כל י"א צאצאיו הי"ד, כתיב (תהלים לג ט) 'כי הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד', והרי אין 'ויהי' אלא לשון צער (עי' מגילה י:), והכי קאמר, הוא אמר ויהי - אותו רבש"ע אשר אמר וציוה שיבוא הצער והוא הביא את הצרה, הוא ציוה ויעמוד - שנקום להתחזק ולהתנער מעפר ושלא נהיה שקועים בעמק הבכא.

ח. לפני כשלושים שנה נסתלק לבית עולמו הרה"צ רבי מרדכי טווערסקי זצ"ל בנו של יבדלחט"א כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא (ארה"ב) שליט"א בפתע פתאום, ותרב בבת יהודה תאניה ואניה, כשהכל מבכים על האי שופרא דבלי בארעא, חסידא ופרישא אשר היה יכול להאיר לארץ ולדרים עליה, כעבור זמן מה נערכה שמחת נישואין בחצר הקודש, והיה אביו האדמו"ר שליט"א שרוי בשמחה עצומה, וישאלוהו בניו כיצד יש בידו לשוב ולשמוח עם כל השבר הגדול, השיב להם, וכי מה נראה לכם שאיני עשוי מבשר ודם, וכי לבי אינו שבור לרסיסים ושותת דם, אלא שהרהרתי לעצמי במעמד ה'חופה' במנהג ישראל שהחתן שובר כוס זכוכית ומיד מכריזים בקול רם 'מזל טוב, מזל טוב', ולכאורה מה עניין זה לזה, אלא שבאו ללמדנו כי גם אם 'נשבר כוס' עדיין צריך לקרוא בקול גדול מזל טוב ולהיות בשמחה...

ט. ואכן, בזאת יתהלל המחזיק באמונתו גם בעיתים הקשים כענין חק בלא טעם, ואף כשחשכה גדולה נופלת עליו יאמין בבורא ית"ש שהוא עשה ועושה ויעשה את כל המעשים לטובתו הגמורה, וכה מתאמרא בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע לבאר הטעם ששבת קודש זו אינה נקראת בשם 'שבת שירה' אף שנאמר בה שירת הבאר - 'אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה' (כא יז), ובמה נגרע חלקה משב"ק פרשת בשלח שבה נאמרה שירת הים. אלא ביאורו, כי שירה זו אמרו בני ישראל בעמדם על פתחה של ארץ ישראל אחר שכבר אירעו להם כל ניסי מדבר - שסיפק כל צרכיהם במדבר, מן ובארה של מרים וכו' והצילם משאר המלחמות, והמשורר ומזמר לאלוקיו בזמן כזה אין בזה כל כך רבותא. אמנם 'שירת הים' נאמרה כאשר עמדו ישראל בתחילת דרכם בעת אשר 'לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה' - וגם צידה לא עשו להם ובכל זאת אמרו שירה מפני שהאמינו בה' והתחזקו בבטחון בחי העולמים, שירה כזאת חשובה היא עד מאד לקרוא על שמה 'שבת שירה'.

מעניין לעניין באותו עניין, ידוע ומפורסם מהרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי ראש חודש א יא) שיש לכוון בתפילת מוסף דראש חודש בברכת 'ברוך אתה ה' מקדש ישראל וראשי חדשים' - את הצירוף של שם הוי"ה הק' השייך לאותו החודש, והוא שם היוצא מאחד ממקראי הקודש (מקורו בפרע"ח ש"ט פ"ג). והנה, צירופו של חודש תמוז הוא ה-ו-ה-י ויוצא מסופי תיבות של הפסוק (אסתר ה יג) 'וכל זה איננו שוה לי' (בני יששכר תמוז א), וביאר הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע על פי מה שכתבו המקובלים כי חודש תמוז נפל לחלקו של עשו הרשע, ופסוק זה 'וכל זה איננו שוה לי' בו סיפר להם המן הרשע את כל עשרו ואת אשר גדלו המלך, שלא חסר לו בעולמו כלום חוץ מדבר

ביצד היה הכל לטובה' - היא הנותנת כח ועיזו וטללי נחמה עד שביד האדם להיות כבר עתה בשמחה".

זי"ע ב'אגרא דכלה' וז"ל, יש לפרש בפסוק זה מה שרמזנו בפסוק 'שופטים ושופרים תתן לך בכל שערך' (דברים טו יח) שהן המה השערים אשר פתח הבורא ית' בגוף האדם, עינים ואזנים וחוטם ופה וכו', למנות לכל שער שופט שישפוט בצדק אימתי יפתח זה השער ואימתי יסתום, דהיינו עינים יפתח אותם להסתכל בתורה ובמצות ובגדולת השי"ת, ובבוא לנגד עיניו דבר איסור

צמיד פתיל - לסגור עצמו בגדרים וסייגים

בפרשתן (יש טו), 'וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא', וכתב הרה"ק ה'בני יששכר'

אחד קטן שמרדכי היהודי אינו כורע ומשתחוה לו וממילא כבר אינו מוצא טעם וסיפוק בחייו אלא מלא הוא בקנאה ובנרגנות - הרי זה ממש מעצם קליפת עשו והמן, שגם אם יש לו לאדם את 'כל העולם' לא יסתפק בו ולא ישמח ב'חלקו' אם משהו קטן אינו כפי רצונו... לעומתו, אצל יעקב ובניו 'תמוז' הוא ר"ת תפאר ותרומם וזכר מלכנו, להורות על ההנהגה של הודאה והלל על כל דבר קטן, ואדרבה 'זה קלי ואנוהו אלוקי אבי וארוממנו' (שמות טו ב), שאפילו אם יש לו לאדם רק את זה - דבר קטן בלבד כבר הוא מודה ומרומם לא-ל הטוב.

י. וכדבריו של הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בכתוב (משלי לא ו) 'תנו שכר לאובד ויין למרי נפש', ובפשטות הכוונה לתת לו יין לשכך צער, ע"י שישתכר וישכח מכל העובר עליו, אך הרבה יש לתמוה כי אין השכרות מועילה אלא לכמה שעות בלבד, והרי לאחר שפגה השפעת היין והתפכח מן השכרות חוזר וניעור כל הצער ומרידות הנפש (ורחוק לומר שהכוונה שישתכר מעתה ועד עולם באין הפוגות...). אלא ביאר ה'אמרי אמת', כי זאת גופא באו לרמז 'למרי נפש', דע, כי הצער והכאב הוא כמו היין שהשפעתו לזמן קצר בלבד, כך גם הצרה אינה צרה עולמית אלא רק לשעתה... ועוד יבוא העת ותראה כיצד היה הכל לטובה, וממילא יש לך לשוב ולשמוח כבר מעתה בישועת ה' שתבוא לאחר זמן. יא. מסופר על הגה"צ רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע רבה של עיה"ק ירושלים ת"ו, כי ל"ע פקדו אותו כמה אסונות בשיכול הבנים, ולמרות הכאב היה שרוי בשמחה, שאלו אותו, ילמדנו רבינו, היתכן... מהיכן ה'כח' להחזיק מעמד ולא זאת שאינו בעצבות אלא שהוא ממש בהתרוממות הרוח ובשמחה עצומה, מלאים זיו ומפיקים נוגה... נענה להם, הנה מדרך העולם בעת אשר תתרחש 'רעידת אדמה' הכל נסים אנה ואנה, ובאמת פליאה דעת ממני, מה יתן להם לברוח לכאן או לשם, וכי מניין להם שגם 'שם' לא תרעד הארץ... אלא העצה הנכונה היא לקשור עצמו בחבל ל'למעלה', ועי"ז לא ימוטו רגליו ויוכל להחזיק מעמד. ועל דרך זה ייאמר בכל עת אשר האדם מרגיש ש'האדמה רועדת תחת רגליו' בכל צרה וצוקה שלא תבוא, אם הוא קשור היטב 'למעלה' באמונה שלימה הרי הוא נשאר שלם ושליו...

כדברים הללו ממש פירש כ"ק אאדמו"ר זי"ע בנוסח הזמירות (לצפרא דשבתא) מהאר"י הק' זי"ע 'צְרוּרָא דְלֵעֲלָא דְיָהּ חַיִּי כְּלָא', כי 'צרוורא' הוא מלשון קשור, ומי שהוא 'קשור' למעלה על ידי זה זוכה ל'חיי כולא', וצדיק באמונתו יחיה. העולם מספרים, לעירו של הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע הגיע 'אורח' - איש חכם 'אוחז עיניים' בכל מיני חכמות, ובכלל זאת - שהיה קופץ מגגו של בנין בן ג' קומות עדי ארץ, ולא ניזוק אפילו בציפורן קטנה... הרה"ק שאל אותו כיצד עושה זאת, הראהו האיש חוט ברזל דק דק וחזק קשור ממעלה עד למטה, ואף כי נדמה לכל שהוא 'קופץ' ממעל עדי ארץ ומאיגרא רמא לבירא עמיקתא אולם באמת היה תפוס בחזקה בחוט הנ"ל, ולא היה כאן 'נפילה' כלל..., ומכאן השכיל הרה"ק מראפשיץ ללמד דעת שהאדם ה'קשור' ומחובר למעלה - מתוך אמונה חזקה ואיתנה, אינו ניזוק מה'נפילה' הגדולה ביותר - לא ברוח ולא בגשם, ובכל אשר יעבור עליו לא תיאבד שמחת חייו ולא תמוט רגלו.

סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, פעם נסעתי בעגלה בימות החורף יחד עם מורי ורבי הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ, במהלך הנסיעה נסענו במקום מדרון משופע, והיה נדמה שהעגלה עומדת להתהפך בעוד רגע, ורציתי לקפוץ בזריזות מן העגלה החוצה, אבל הרה"ק מקרעמניץ אחז בי בידו הקדושה ואמר לי שב במנוחה לא יאונה לך כל רע. וכך היה, העגלה עברה את מקום המדרון בשלום. אבל, כעבור זמן בעוד העגלה נוסעת במקום מישור בדרך חלקה - לפתע פתאום נתהפכה העגלה וכולנו נפלנו על השלג, נענה הרה"ק מקרעמניץ ואמר לי, נו, דו זעהסט (אתה רואה), אבל לא הבנתי למה כוונתו.

רבות התבוננתי בדבריו, מה רצה לומר לי - מה הנני רואה, לאחר זמן רב הבנתי שנתכוון לרמוז לי הוראה בעבודת השם, פעמים שהיהודי מהלך בדאגה, שמא ייפול ח"ו ברשתו של היצר הרע הפורס מכמורת לרגליו, ואז

כבר בתחילה, בטרם מתחיל בנפילה אחר נפילה ח"ו... על פי זה פירש הרה"ק ה'אור פני משה' זי"ע בלישנא דקרא (יש ה) 'ושרף את הפרה לעיניו', כי 'פרה' מרמזת על החלק ה'בהמי' והחומרי שבאדם, והדרך לשרוף את ה'פרה' ולהתרום מעובי החומר העכור הוא על ידי 'לעיניו' - על ידי ששומר עיניו מראות ברע"ב.

והזמן גרמא להתחזק ביותר בשמירת העיניים", וכמו שכתב הרה"ק ה'דעת משה' מקאז'ניץ זי"ע לפרש במה שנאמר בפרשתן (כא יד) 'על כן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה', בהקדם מה שהביא אביו הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע בשם הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע לפרש הפסוק (אויב לא א)

אזי מהרה קל חיש יעצום עיניו וכדומה בכל השערים וכו'. זה שרמזו הכתוב וכל בלי פתוח ר"ל הכלים שפתחם הבורא יתברך בגוף האדם אשר אין צמיד פתיל עליו שאין מחובר עליו צמידת הכיסוי לסוגרו ולסותמו בעת המצטרך ועושה הכל בלי שיעור מוגבל עם הכלים הנ"ל טמא הוא כי יבוא ח"ו לכל עבירות שבתורה הש"ת יצילנו. עכ"ל.

ובבר כתב הראב"ד (בעלי הנפש שער הקדושה) הראשון לכל הגדרים הוא שמירת עינים, דמתוך שעניו שמורים לבו שמור, ומתוך שעניו ולבו שמורים כולו שמור, שהרי כך הוא ה'דרך', עין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרים, על כן צריך לעמוד על המשמר

הקב"ה אכן עוזר לו שלא יפול ברשתו של היצר. אבל כשהיהודי מדמה בעצמו שהוא הולך בדרך הישרה, ואינו מעלה על ליבו כלל שהיצר עומד להפילו ברשתו, דווקא אז הוא עלול פתאום ליפול לבאר שחת ר"ל. גם יש בזה לרמז לענין האמונה. כי המאמין בה' וזוכר ממנו בכל עת ושעה לא יכשל ולא יפול, אמנם אם ח"ו ישכח, וירגיש שאינו צריך סעד לתמכו ממעל על כל צעד ושעל, זה מסוכן ליפול אף בדרך מישור וחלקה. יב. ואלי יש מקום לומר עוד, כי הנה מבואר ב'אור החיים' הק' זי"ע (יט ב) ש'פרה' מרמז על מידת הדין (עיי"ש), גם 'אדומה' מורה על הדינים, ופרה אדומה היינו 'תגבורת הדין', ומעתה יש לפרש 'ושרף את הפרה לעיניו' - שהדרך 'לשרוף' ולבטל כל דינים קשים ורעים רח"ל הוא על ידי 'לעיניו', כי גדול כוחה של 'שמירת העינים' בקדושה ובטהרה להסיר מעלינו כל גזירה רעה.

וכאותו מאמר נורא של הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע על הפסוק (דברים לב י) 'יצרנהו כאישון עינו', שהקב"ה נוצר ומשמר את האדם כאישון עינו - כפי מה שהאדם משמר את עיניו. ובזה מבוארים דברי חז"ל 'שמור לי ואשמור לך שומר שכר' (ב"מ פ:) שהשי"ת אומר ליהודי, בני יקירי 'שמור לי', שמור את עיניך כפי ציוויי, 'ואני אשמור לך', אני אשמרך מכל צרה וצער, ולבר מזאת הינך עוד שומר שכר, שבבואך לעולם הבא שכרך שמור לך. יג. הביטו וראו במעשה פלא והפלא שהיה זה עתה ממש, כפי שקבלנו ממרא דעובדא, הלה הינו איש צעיר לימים, אשר כבר תקופת זמן אין חוש הזכרון אצלו בתקפו, ול"ע הוא מרבה לשכוח הן דברי תורה והן להבדיל בענייניא דעלמא, גם סבל בנוסף מכמה ענייני בריאות, מלבד ה'פרנסה' שלא היתה אצלו כראוי, והחל לחקור ולדרוש ברופאים להבין מהי סיבת השכחה שאחזה בו ומה ניתן לעשות לחזק ולשפר את ה'זכרון', ועשו לו בדיקות שונות, וכולם העלו חרס בידם, ממש כסומים המגששים באפילה, עד שביום ג' פר' שלח אמר לו הרופא שאחרי כל הבדיקות עדיין עומדים אנו באותו מקום שהיינו בתחילה, ונשארו בצע"ג...

ביום חמישי של פרשת שלח הקשיב הלה ל'שיעור' בענייני הפרשה, ובתוך הדברים נזכרו דברי ה'מחזה עיניים' (שהובא באותו שבוע בבאר הפרשה) שמביא מעשה באחד שבא לפני אחד מגדולי דורו וביקש ממנו עצה וסגולה לזכרון, כי מרגיש בעצמו אשר חוש הזכרון הולך ונחלש מיום ליום ל"ע, נענה לו אותו גדול, מה לך לבקש ממני עצות כאשר אתה בעצמך אומר 'פעמיים באהבה' בכל יום תמיד את העצה הטובה לזכרון, והיא 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכו' למען תזכרו'... ומביא שם 'כי ההסתכלות בעבירה והרהורי עבירה הם המה מאבדים כח הזכרון מכל אדם, ודבר זה ברור ומוסכם מכל חכמי הרפואה', ונכנסו הדברים לעמקי לבבו... ועשה לעצמו 'חשבונות של עולם' האם הוא שומר על העיניים אם לאו, ונוכח לראות בעצמו שאכן הפסיק לעמוד על המשמר... ולדאבון לב עיניו מופקרות והוא נכשל בקביעות, מיד קיבל על עצמו להיכנס לספר לוחמי מלחמות ה' ולחזור לשמור על העיניים, ולחיזוק הדבר קיבל על עצמו גם ללמוד בספר 'מחזה עיניים', כשאותו רצון עז להחזיר לעצמו את חוש הזכרון גובר על פיתויי היצר הרע, ואכן לא עברו ימים אחדים וכבר מרגיש בעצמו שיפור ניכר הן במצב הזכרון והן בשאר ענייני הבריאות (ולראשונה מזה עידן ועידנים שחשבון הבנק לא היה במינוס)...

בפרשתן (כא כז) 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון, ובגמ' (ב"ב עה:) 'המושלים - אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון - בואו ונחשב חשבון של עולם', והדמיון של מלחמת היצר למלחמת סיחון הוא, שלא יאמר אדם מה כל כך נפקא מינה בגדר פלוני, הרי אינו אלא סייג בעלמא, אלא יקח משל מ'חשבון' שהייתה עירו של מואב והיתה עומדת בספר, ואילו היה מואב משניח עליה לא היה ביד סיחון לכבשה, אך מכיוון שלא הייתה עיר גדולה לא שמר עליה בכל כלי מלחמתו, ובנקל כבשה סיחון מלך האמורי ומשם הייתה הדרך סלולה לו לכבוש את כל מואב. ומכאן יקחו 'משל' לעצמם, להזהר ולשמור היטב את כל גבולות הקדושה" לבל יפרצו בשום אופן, כי היצר אורב לאדם ב'גדרים' בידעו כי משם תבוא נפילתו".

'ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה', שהנה חודשי תמוז ואב הינם כנגד העיניים (ספר יצירה) "ו, ואילו חודש אלול מזל בתולה, והשומר עינו מראות ברע בחודשי תמוז ואב שהם כנגד העיניים, שוב אינו צריך לדאוג בחודש אלול, כי אם ברית כרתי לעיני בחדשי תמוז אב מה אתבונן על מזל בתולה", וזהו שאמר הכתוב שאותם הנלחמים בגבורה במלחמות ה' יוכו לאת והב - שהוא לשון 'אהבה' [גם 'והב' בגימטריא 'אהבה'] בסופה, ר"ל בסוף השנה".

ובאמור, אי אפשר לו להזהר ולהינצל מן הרע בלא שיעשה לעצמו גדרים וסייגים המרחקים את האדם מן העבירה, וכה כתב הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ ז"ע בספרו 'יערות דבש' (ח"א דרוש ה) לבאר את האמור

יד. ונרמז במאמר הכתוב (איכה א טז) 'עיני עיני יורדה מים', שחורבנות בתי המקדש היו בחודשים אלו בגלל שלא שמרו על העיניים.

ואכן איתא בספה"ק כי חודש זה מסוכן הוא ברוחניות ובגשמיות [וכן כתב בספה"ק מגלה עמוקות פנחס דרוש ה', עיי"ש בהרחבה], וראייה לדבר שגם הזבובים מתרבים ביותר, והם רומזים על היצר הרע הנקרא 'זבוב' (ברכות סא.), ועל כך כתב הגה"ק רבי משה דוד וואלי זי"ע, תלמיד חבר לרמח"ל (ספר הליקוטים, סדר הזמנים, ענין חודש תמוז) כי 'תמוז' ר"ת 'תוציאני מרשת זו טמנו לי' (תהלים לא ה), והיינו כי בחודש זה יש להתפלל הרבה הן שיינצל הן ברוחניות הן בגשמיות, ושחלילה לא יפול באותה 'רשת זו טמנו לי', ובוודאי עם התפילה יצא מכל מיצר ומציק.

טו. ורימזו לה בלשון הכתוב (קהלת ב יד) 'החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך', כי החכם מתחיל להתכונן לראש השנה כבר בחדשי תמוז אב המכוונים כנגד עיניו, ואילו הכסיל אינו 'זכר' אלא בשעה שבחושך ילך ב'מוצאי מנוחה' לומר 'סליחות'... וכבר ידוע ש'תמוז' ר"ת זמני תשובה ממשמשיך ובאין...

טז. צא ולמד מתן שכרם של אותם השומרים עיניהם בקדושה וטהרה מהא דכתיב (ישעיה לג טו-טז) 'ועוצם עיניו מראות ברע, הוא מרומים ישכון וכו' לחמו נְתָן מימיו נאמנים', ופירש רש"י 'לחמו נתן - לא יהא מבקש לחם כי מן השמים יספיקו לו מזון, מימיו נאמנים - מקור מימיו לא יכזב, כלומר זרעו יגדל וכל צרכיו יסופקו.

יז. כה זעק בעל השבט הלוי 'זעק' ל מנהמת ליבו (שלח תש"ע) דהנה איתא בגמ' (מנחות מג:) רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא [וברש"י, עומד בחזקה שלא יחטא] שנאמר (קהלת ד יב) 'והחוט המשולש לא במהרה ינתק', ואומר (תהלים לד ח) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם, ופירש רש"י 'ויחלצם מהחטא'. ונתבאר במהרש"א שם, כי מכל עשיית מצוה נברא מלאך, ומאותם ג' מצוות, תפילין ציצית ומזוזה, נברא מלאך החונה סביב האדם ומשמרו מן החטא.

ומעתה הכל תמהים תמיהה רבתית, מי מאחינו בני ישראל אינו מדקדק ונזהר לקיים מצוות הללו בתכלית השלמות 'למהדרין מן המהדרין', ולמה יארע כזאת שאינם ניצולים מן החטא רח"ל, היכן היא הבטחת חז"ל שלא יחטאו. ומבאר השבט הלוי, אכן נודע הדבר, כי הגם שמרבים בדקדוקי המצוות כהלכתן, אך לאידך גיסא מכניסים אל הבית כלים טמאים מאררים 'אשר אין צמיד פתיל עליו'... המכלים מנפש ועד בשר, ואם כן, מה תועיל ומה תוסיף קביעת מזוזה מהודרת בפתח הבית כאשר בתוך הבית מונח כלי טמא ומשחית, ועל כגון דא יש להעמיס מה שנאמר (בפיט לשחרית דיו"כ קודם קדושה) 'אוי לבית אשר מחריביו מתוכו'... והמשיך בדבריו עוד 'וכמו כן הסיבה בתפילין ובציצית, שאם מחזיק בכיסו פלאפון שאיננו כשר, ומחובר לכל אתר טמא ולכל מבוי פרוץ, אשר על ידה יכול לירד לשאול תחתית וכל באיה לא ישובון, אם כן מה יתן ומה יועיל לו שמוכתר בתפילין מהודרים ביותר ויקרות עד למאוד, או מסובב בציצית טוויית גברא ומנופצים לשמה מתחילת עשייתן אחר שמבפנים ובתוכו שוקע בו בטומאה חמורה'.

בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג:), לפי שכבר הוא נתנהג בחסידות מרובה ובמשמרת מעולה, וזהו שאמר (תהלים פו ב) שמרה נפשי כי חסיד אני.

הרועה בתשובה - מעלת השבים בתשובה יותר מצדיקים גמורים

בפרשתן (כ יב), 'ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני וגו'. ראשית דבר נקדים לאמר שאין לנו שמין השגה במשה רעיא מהימנא² (וברמב"ן כתב שהחטא אינו מפורש בקרא, ומהו נבין עד כמה אין הפנים אלא כי אם דקה מן הדקה), מכל מקום

וכבר כתב המהרי"ט (צפנת פענח כי תצא) לבאר מה שנאמר (קהלת ז ב) 'אין צדיק אשר יעשה טוב ולא יחטא', כי 'צדיק' פירושו זה החולך בשורת הדין ומקיים את כל מצוות התורה, לא פחות ולא יותר, ואיש זה לא שייך בו אשר יעשה טוב ולא יחטא, כי מאחר שלא הלך לפני משורת הדין להוסיף גדרים וסייגים על מה שחייבתו תורה, א"א שלא יבשל"ט. ולכן צריך להיות 'חסיד' ולעשות לפני משורת הדין בהוספת סייגים, ובוה יזכה לשמירה עליונה שלא יחטא.

והוסיף לומר, 'נראה לי שהוא מה שהיה מתפלל דוד ע"ה לשמור נפשו מן החטא, ואל תאמר הכל

יח. ובכלל שמירת הגדרים שישמור מסורת אבותיו, וכמו שרמז לה הרה"ק ה'אמרי שאול' זי"ע ממאדזי"ן בלישנא דקרא (כא יא) 'ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים', ופירש רש"י שעי העברים הוא לשון חורבן, ונרמז כאן ש'הנוסע' מדרכי אבות סופו 'לחנות' ולהגיע לעיי העברים ול'חורבן' כליל...

ובכלל זה שמירת הלבושים כל חד וחד בדיליה (הלבושים' הנם רק משל לכל ה'הלוך ילך' של האדם). וכן רמזו בפרשתן דכתיב (כא א) 'וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב' וגו', ופירש רש"י, זה עמלק וכו', ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען - כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונו לשון כנען, אמרו נתפלל סתם שנאמר (פסוק ב) 'אם נתון נתן את העם הזה בידי'. והקשה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בפרשתן) מדוע לא שינו גם את לבושם ללבוש כנען, שאז יהיו נראים לגמרי ככנענים (הן בדיבורם הן בלבושם) והיו בנ"י מתפללים שינתנו הכנענים בידם, ולא היתה תפילתם מתקבלת - שהרי אינם כנעניים, מדוע נשאר במלבושיהם - מלבושי עמלק, שבזה גרמו לישראל להסתפק בטיבם ובמוצאם. ומבאר, שאם היו משנים גם את מלבושם הרי אז אכן היו נהפכים להיות כנעניים ממש, משום שמהות האדם וטבעו נגרר אחר לבושו ודיבורו, והיתה מתקבלת תפילת ישראל שיתן את הכנענים בידם, על כן לבשו מלבושי עמלק בכדי שישארו עמלקים, ורק רימו אותם בדברם לשון כנענים. וממוצא הדברים אתה למד על האדם שמדמה אורחותיו שלא כדת יהודית שכל מהותו משתנית לרעה.

שמעתי בשם חכם אחד ששאל פעם את אחד ממכריו, מדוע שינה מארחות אבותיו (בעניני גדרי חסידות במלבוש וכיו"ב), ענהו האיש, שבמהותו הוא רחוק מלהיות 'ירא שמים', ומידת ה'אמת' שבו איננה נותנת לו לחיות תוך כדי 'סתירה' בין תוכי (פנימיותו) לברו (חיצוניותו), אמר לו החכם, בשלמא, אם היו אומרים בגמרא ברו כתוכו - כלומר שיש לדמות את החיצוניות לפנימיות, היה איזה צדק בדברך, שהרי ב'תוכו' חסרה לך היראה ולכן אף 'ברו' היא החיצוניות אין לה להראות 'מעלה' יותר מה'תוכו', אבל מכיוון שאמרו תוכו כברו נמצינו למדים, שאדרבה, זוהי הדרך ישכון בה אור, תחילה יעמיד האדם את 'ברו' בצורה הראויה (כמנהג אבות), ולאחמ"כ יתייגע להתאים את ה'תוכו' שגם יהיה באופן הראוי. יט. פעם נסע הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך צוק"ל ברכבו של מאן דהו, שלא היה משומרי תורה ומצוות, על אם הדרך נענה הלה ואמר - הרבנים האלו אינם נותנים לחיות... זה איסור גמור וזה איסור חמור, מזה יש להתרחק ומזה יש להתנזר... ולא ענהו הגרשז"א מאומה, אלא שבהגיעם לרמזור (רע"ד ליי"ט) ועמד הרכב מלכת כי היה בפניהם אור אדום, נענה הגרשז"א ואמר לו הממונים על הדרכים האלו אינם נותנים לחיות... כאן אסור ליסע כלל... וכאן מותר רק בכל עת שהאור מורה על 'ירוק' אך ב'אדום' איסור חמור ליסע וכו'... נענה אליו הנהג, יסלח נא כבוד הרב, האם הרב יודע אלו סכנות עצומות יש במקום הזה, אם לא האור האדום הלז, היו כאן הרוגים ופצועים דבר יום ביומו... עתה אמר לו הגרשז"א הרי תשובתך בצידיך, אם הרבנים לא יגזרו כל מיני גדרים וסייגים - יהיו כאן בכל עת ובכל שעה הרוגים ופצועים ברוחניות - שיבואו לעבור על איסורים מן התורה ממש, אך כעת שהרבנים עוצרים את האדם הרחק הרחק ממקום הסכנה, ירווח לכולנו.

כ. הגה"ק ה'קול אריה' זי"ע אמר בעידן רעוא דרעוין בפרשה זו, בעת שנשא מדברותיו בעניין מי מריבה כשפלגי מים יורדים מעיניו, הלוואי ונזכה שיהיה לנו בשעת 'ציאת נשמה' אותם כוונות שהיה למשה רבינו כשהיכה את הסלע...

לדין ייאמר, ללמוד מכאן ארחות חיים ליישר נתיבותינו הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (דיבור הראשון בפרשתן) מבאר בדרך התורה והמצווה^{כא}. בענין מי מריבה^{כב}, שמשו רבינו עשה חשבון

כא. חיזוק עצום למדו צדיקי הדורות מ'פרשה סתומה' זו, עד כמה מתעלה זה ששב בתשובה ומתקרב ביותר אל הבורא ית"ש, וכה ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (ד"ה יען) הטעם שהכה משה את הסלע ולא דבר אליו, מפני שנשא קל וחומר בעצמו, אם לאחר יציאת מצרים וקריעת ים סוף כשהיו ישראל ברום המעלה ציוה הקב"ה להכות את הצור, הרי 'קל וחומר' שלאחר שנפלו ישראל בחטא העגל ובמרגלים, כבר אינם ראויים להתגלות גדולה כזו, שיעשה להם נס שיצאו מים מן הסלע בדיבור גרידא. ובאמת, ק"ו זה מופרך מעיקרא, כי ההתחזקות הבאה לאחר הנפילה חשובה לאין ערוך – להעלות את האדם למעלה מהמקום שעמד עליו בטרם נפילתו, ואף שבתחילה היו ראויים למים רק ע"י הכאה על הצור, הרי מעתה ראויים הם שיעשה להם נס בדיבור.

וכבר פירשו מה דאיתא בגמ' (שבת לא.) 'שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו, וביאורו, כי רגל הכוונה על הילוכו של אדם, ואותו הגר רצה להתגייר בתנאי שיהא תמיד במצב של עליה - רגל אחת - רק עליות, וכתשובה לכך דחפו שמאי באמת הבנין, לרמז לו שכשם שאי אפשר לבנין בלא מדרגות העשויות הן לעליה הן לירידה וכך הוא שלמות הבנין, כך אי אפשר לאדם בלא עליות וירידות, ולא עוד אלא שמהירידות מתעלה האדם כאשר מתגבר עליהם לעבוד את השי"ת ומתחדש כנשר נעוריו.

נוראות איתא ב'שפת אמת' (תרל"ז ד"ה במדרש) לבאר מדוע ב'שירת הבאר' (האמורה בפרשתן) לא נזכר שמו של משה רבינו אלא רק 'אז ישיר ישראל' (כא יז), ואילו ב'שירת הים' כתיב 'אז ישיר משה ובני ישראל', כי בים סוף – קודם שחטאו ישראל בעגל היו שווים במעלתם עם משה והיה יכול לומר שירה עימם. אמנם שירה זו הייתה לאחר תיקון החטא ע"י ששבו בני ישראל בתשובה, לכן בשירה זו לא נזכר מרע"ה כי הם נעשו גבוהין ממנו, כענין 'במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד'. ישמע חכם ויוסף לקח לחזק את עצמו בכל עת ובכל שעה, שעל ידי נפילתו הרי הוא מתעלה יותר ממי שלא חטא.

ואין הדברים אמורים דווקא כלפי 'בעל תשובה' – מי שחטא וחזר בתשובה, אלא כדבר הזה הוא גם כלפי מי שהיצר הרע מתגרה בו, ובא לידי נסיון, והוא מתגבר על יצרו, שמעלתו גדלה לאין ערוך ממי שהוא 'צדיק גמור' ואין לו שום נסיון כלל, כי אותו שבא לידי נסיון יותר קשה לו להימנע מן העבירה, וההקרה וההתגברות על כל הקשיים הם שמעלים אותו ביותר, 'ואומר לך בדמייך חיי' – שכאשר 'מקיז דם' מעצמו למען שמו באהבה הרי הוא זוכה ל'חיי'.

נוראות מצינו ב'תנא דבי אליהו' (רבא פ"ט) בזה"ל, אשרי מי שלא בא לידי עברה ולא לידי חטא ועון ולא יצא מן הדרך הטובה, ואפילו הוא ישראל הוא ראוי להעלות עולה על גבי המזבח כאילו הוא כהן גדול, שנאמר (שמות כד ה) 'וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות', אבל זה ששם עצמו עצל מן העברה ולא עושה את העברה [כלומר, מי שבא נסיון לידו ומתגבר על יצרו ונמנע ממנה ע"י שעושה עצמו כמי ש'מתעצל'] הרי הוא מזומן כמלאכי השרת, שנאמר (שם יא) 'ואל אצילי בני ישראל לא שלח את ידו ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו' [ודרש 'אצילי' כמו 'עצילי', דהיינו מי ש'מתעצל']. וביאר ב'זיקוקין דנורא', כי זה שלא בא דבר עבירה לידו וכבש את יצרו הרי הוא ככהן גדול המקריב עולות אך אינו רואה פני השכינה עין בעין, לעומתו מי שבא דבר עבירה לידו וכבש את יצרו הרי הוא גדול יותר, ושכרו שהוא מזומן להנות מזיו השכינה כדוגמת מלאכי השרת [והוסיף עוד לבאר, שמצד מעלתו הוא גדול יותר ממלאכי השרת, שהרי אין להם יצר הרע והם מוכרחים לעשות טוב, ואלא שדימו את ה'עצל' למלאכי השרת לענין זה שהוא נהנה מזיו השכינה כמו המלאכים].

וכה היה מעשה אצל הגאון הגדול רבי גרשון איידלשטיין זצ"ל, אשר אחד פגע בכבודו וביזה אותו באופן נורא 'לעיני כל ישראל', וכעבור כמה וכמה שנים עלה למעונו לבקש סליחה ומחילה על חטאו, נענה לו הגר"ג זצ"ל, הלא בוודאי היה קשה מאוד עבורך לבוא לבקש סליחה, ובכל זאת התגברת על עצמך, אם כן איפוא הב לי את ברכתך... בינו והתבוננו, מי מבקש ברכה ממי... אותו שלא חטא ממי שחטא כנגדו... הוא אשר דברנו, מאחר ש'התגבר' ושבר את יצרו הרע, יש בידו לברך אחרים...

כתב ב'ספר חסידים' (אות קנה) ומקבל שכר טוב מה שהאדם כופף את יצרו יותר ממאה מצות שאין יצרו מסיתו ותוקפו ודחקו עליה. כי הקב"ה יודע עד כמה קשה לבשר ודם להתגבר על יצרו.

כב. עפ"י דעת הרמב"ם (שמונה פרקים סוף פ"ד) שעיקר החטא היה במה שאמר משה רבינו לישראל 'שמעו נא המורים', לפי שקרא לעם בני ישראל הקדושים בשם 'מורים' נחשב לו הדבר לחטא ופשע.

אחריה'. לכאורה קשה, והרי רש"י בעצמו הביא את מעמו של רבי משה הדרשן ש'פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל'.

אלא ביאורו, שאכן היצר מרמה את האדם ומפתהו להתבונן במצוה הזאת ובטעם שיש בה, כלומר, שהיא באה לכפר על עוון העגל, כי בזכירת האדם את נפילותיו וכשלונותיו יתייאש לגמרי מלשוב אל צור מחצב נפשו. לזה אמרה תורה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר, החזק בכוחה של תשובה^ג מבלי להרהר אחריה אם תועיל לך או לאו, ישבח האדם מכל עוונותיו ונפילותיו^ד, ויאמין בכוחה שבוודאי תועיל לו ותהא מקובלת בכל זמן ועל כל חטא.

חוקת התורה - במעלות עסק התורה, ובפרט כשהיא נלמדת מתוך הדחק

בפרשתן (כ ח), 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע' וגו', וידוע

לעצמו, היות אשר פגם בדיבורו על ידי שקרא לישראל גוי קדוש בשם 'מורים', מעתה אין כוח בדיבורו לפעול להוציא מים מסלע, ולכן לא דיבר אל הסלע, אלא הכהו, וזה היה כביכול הפגם - מה שלא האמין שבהרהר תשובה אפשר לו למחוק את כל ה'פגם', ועל זה הוכיחו הקב"ה 'היה לך להקדישני', להאמין בי שאני מקבל שבים, והרי תיכף ומיד אחר הפגם חזרת בתשובה בלב נשבר ונדכה ותיכף קיבלתי התשובה, והיה לך להתחזק במידת החסד שבוודאי נתקן הפגם, ותוכל להמשיך בחינת מים על ידי ה'פה' שלך. והגם שאין לנו כלל דעה ובינה בענין נשגב זה, מכל מקום לימוד גדול יש כאן שאף מתוך שפל המצב עדיין הפתח פתוח - אם ישוב מיד יתקבל באהבה וחיבה^ה לרחמים ולרצון לפני קונו^ו.

ביסוד זה פירשו צדיקים את דברי רש"י בריש הפרשה 'לפי שהשמן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר

כג. כעין זה איתא מהגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (בספרו חכמת התורה) כשהוא מקדים לבאר מהיכן למד משה להכות את הסלע שיוציא מים, והרי הקב"ה אמר לו 'ודברתם אל הסלע', ומאחר שלא הועיל בדיבורו (כי נודמן לו סלע אחר וכמבואר ברש"י) א"כ היה לו לחזור ולשאול את הקב"ה מה לעשות עתה. ומבאר, כי הנה בתחילה עשה משה את כל האותות והמופתים על ידי המטה, בו הכה את מצרים, בו קרע את הים, גם במלחמת עמלק עלה לראש הגבעה ומטה האלוקים בידו (שמות יז ח), וכמובן שהכה בו את הצור ויזובו מים. אלא שכל זה היה קודם מתן תורה, אך מכאן ואילך נתעלה משה למדרגה גבוהה יותר, ושוב אינו נצרך למטה אלא בדיבור פיו יכול לעשות פלאות גדולות ונצורות, וזהו שאמר לו הקב"ה ודברתם אל הסלע. וחשב משה שפגם בעצמו במה שאמר 'שמעו נא המורים', ואם כן נפל ממדרגתו העילאית והרי הוא כקודם מתן תורה, וממילא צריך להכות את הסלע במטה, אך הא גופא נחשב לו לחטא במה שלא התחזק לשוב מחטאו שע"ז היה חוזר ומתעלה למדרגה הגבוהה שזכה לה לאחר מתן תורה. כד. מסופר שפעם נכנס הרה"ק רבי ברוך ממעז'יבוז זי"ע (מובא גם על הרה"ק הר"ן מלעכאוויטש, שאמר לאברכים בשם הר"ב) לבית מדרשו וראה את החבריא יושבים מתוך שברון הלב, מחוסר אונים כנגד היצר הרע, אמר להם מקרא מלא דיבר הכתוב (תהילים קד ג) 'השם עבים רכובו' שכביכול הקב"ה שם מרכבתו - משרה שכינתו על אנשים עבים וגסים, אך בתנאי ש'מהלך על כנפי רוח', שהם מנסים להתרומם אליו כמי שיש להם כנפים.

כה. נפלאות כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' (אות נד), ועיקר הלימוד מאפר פרה, דלאחר כל המעשים שנשרף ונכלה לגמרי עד שנעשה אפר, ואין הוה אמינא שיהיה עוד מזה משהו, דייקא מזה נעשה כל הענין שמטהר כל הטמאים, ואלפים מישראל שנטמאו יש להם טהרה על ידי האפר הזה, כמו כן יש לכל אחד מישראל לחזק את עצמו, ושלא לייאש עצמו - לחשוב את עצמו כ'אפר' שכבר אין בו כל תועלת ותקווה, אלא ידע ויבין שעדיין יש לו תקנה ותכלית טוב.

ידוע מאמר הרה"ק מראדזין זי"ע (סוד ישרים עיו"כ אות לט) כי המת הוא 'אבי אבות הטומאה', ורמז בדבר כי כל עוד האדם חי עדיין תולים בו תקוות טוב, אבל המת כבר אין לו כל תקווה על כן טומאתו גדולה מכל הטומאות. מה תקנתו הזאת 'אפר פרה אדומה' - שהיא מרמזת על ה'אמונה' (כמאמר, אין לך רשות להרהר אחריה) כי ע"י האמונה יש לו כבר תקווה, וממילא נטהר מאותה טומאה איומה.

כו. נוראות מצינו ב'אבות דרבי נתן' (פכ"ה מ"ג, וכע"ז גם בסנהדרין סח.) בעניין יום הסתלקותו של רבי אליעזר, שאמר לחכמים 'תמה אני על תלמידי הדור שמא יענשו מיתה לשמים, אמרו לו רבי מפני מה, אמר להם מפני שלא

לתת מים, ומעתה ישא אדם קל וחומר בעצמו, אם 'פרק אחד' בכוחו להוציא מים מסלע, קל וחומר שדברי התורה יפתחו ליבו אף אם הוא קשה בסלע' כו'.

וכה פירש הגאון רבי שלמה קלוגער זי"ע (אבל משה' תחילת ההספד על ה'חתם סופר') כי אנו מבקשים ותפתח לבנו בתלמוד תורתך, ואם היה פירושו כפשוטו היה לו לומר 'ותפתח לבנו לתלמוד תורתך', ומהו בתלמוד, אלא הכוונה לפתוח את הלב שייכנס בו יראת ה', או כל מידה נכונה, והנה כל דבר סגור פותחים במפתח, ומהו ה'מפתח' לפתוח בו את הלב, היינו התלמוד, נמצא שעם הלימוד יפתח לבו ויכנס בו כל דברי התורה אשר ילמד'.

וכוונת הדברים היא לכל אופני ומיני הסלע, שהתורה היא העצה לכולם, הן למי שליבו לב אבן מחמת חטאיו ועוונותיו, שעל ידי לימוד התורה יתנקה מכל רע וזוהמא^כ, וכדאיתא ב'רוקח' על הפסוק 'זאת חוקת התורה', הוקשה חוקת התורה לפרה אדומה, מה פרה אדומה מטהרת אף התורה מטהרת לומדיה לשמה, וכן כתב השל"ה הק' זי"ע (תוכחת מוסר ד"ה נוגע במת) וז"ל, אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל אדם לטהר את עצמו כשדבק בהתמדת התורה, ולומד ומלמד על מנת לשמור ולעשות ולקיים.

להקשות מדוע כאן ציווה הקב"ה למשה לדבר אל הסלע, ואילו בעת שצמאו העם למים בהיותם ב'רפידים' נאמר לו 'והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם' (שמות יז ו), וביארו רבים מהמפרשים, כי כאן קודם מתן תורה כאן לאחר מתן תורה, כאשר היו ברפידים ועדיין לא קיבלו את התורה לא היה די ב'דיבור' בעלמא אלא היה צריך לעשות מעשה עד שיהפך הצור לאגם מים וחלמיש למעיני מים, לעומת זאת לאחר שכבר קיבלו את התורה אזי נתעלו ישראל במדרגתם וכבר אין צורך להכות את הסלע, אלא היה די בדיבור בעלמא. הוסיף על ה'כתב והקבלה' לבאר גם שינוי הלשון שבמאורעות אלו, שב'רפידים' נאמר 'והכית בצור' ואילו כאן נאמר 'ודברתם אל הסלע', אלא שקודם נתנית התורה היה ליבם בבחי' לב אבן, על כן נאמר 'צור' שהוא לשון אבן קשה ביותר, מה שאין כן לאחר קבלת התורה שכבר 'נתרכך' ליבם בעסק התורה, ממילא לא היה כאן 'צור' אלא סלע' בלבד.

צא ולמד עד היכן הדברים מגיעים, ממה שהביא רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע הא דאיתא במדרש (ילק"ש במדבר כ, רמז תשס"ג) שאמר לו 'ודברתם אל הסלע - שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע', ומבאר האור החיים כי בכח התורה הק' לעורר כח ב'דומם' עד שיוכל

באו ושמשו אותי, ואח"כ אמר לרבי עקיבא 'שלך קשה מכולן' (ופירש רש"י בסנהדרין, 'מפני שלבך פתוח כאולם ואילו שמשתני היית למד תורה הרבה'), נכנס רבי עקיבא וישב לפניו ואמר לו, רבי מעתה שנה לי, והנה זה וודאי, שאין לנו שמץ השגה להבין אפס קצו מה'משא ומתן' שבין ר"א לר"ע, אך זאת נלמד מכאן - לפי דרגתנו, כמו שאמר רבי עקיבא מעתה שנה לי, והגם ששמע 'בשורות איוב' כאלו על סופו מתוך טענה ותביעה, לא נשבר ופרץ בככי וביללה... אלא התחזק לכל הפחות מעתה...

כז. על פי זה ביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע, בהספידו על ה'חתם סופר זי"ע, את מנהג ישראל להתחיל 'הספד' בדברי תורה, שכשם שהדרך לשבור את האבן ולהוציא הימצאנו מים הוא על ידי 'פרק אחד' ודבר הלכה, כן בדין כשאנו רוצים לשבור לב האבן להוציא ממנו מים - דמעות על אדם כשר, אומרים איזה דבר הלכה ויצאו המים אף מאלו הנוכחים שליבם לב אבן. וכיו"ב לכל הרוצה שיקויים בו מקרא שכתוב (הושע יג ח) ואקרע סגור לבם יוכל לעשות זאת על ידי שיקרא פרק אחד או הלכה אחת...

כח. וכך אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע על הפסוק (דברים יז ו) 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך', שלכאורה היה צ"ל בלבבך, אלא הכוונה היא 'שיהיו דברי תורה על לבבך תמיד, ודברי התורה ישרפו את כיסוי הלב, וממילא יפלו בו ויכנסו לתוכו דברי התורה', עכ"ל.

כט. הרה"ק בעל ערוגות הבושם זי"ע (להלן לא כא) כתב על דבריהם של חכמים אשר שנו בלשון המשנה (אבות פ"ו מ"א) על הלימוד תורה לשמה שהתורה הקדושה 'מכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן' שהוא מלשון 'הכשרת כלים' ברותחין ובלביון באש, כי התורה הקדושה לוקחת את האדם על כל זוהמת עוונותיו ופועל כפיו, ומכשירה אותו לגמרי, וכך יכול הינו להיות צדיק וחסיד ישר ונאמן.

באר הפרשה - פרשת הקת

גם מי שליבו אטום כ'סלע' ומוחו סגור ומסוגר ואין בידו להבין ולהשכיל - שעצתו אמונה להרבות בעסק התורה שהיא 'מחכימת פת' כפשוטו ממש וסופו שיפתחו בפניו שערי הבנה וסייעתא דשמיא^ל, ויראה ברכה גדולה בעמלו, וכמו שאמרו (מגילה וי) 'וגעתי

ומצאתי תאמין'^{לא}. וזה לשון רבינו המאירי (משלי יג יא) 'שלא יתירשל להתייאש מצד ראותו קשי לבבו ומיעוט הבנתו, כי כמה פעמים ראינו אנשים קשים בלימודם מתחילתם ומצליחים בסופם עם רוב התמדתם ושקידה מעט מעט'.

הוסיפו לדייק בזה מהאמור שם בהמשך המשנה 'ומרחקתו מן החטא', ולכאורה היינו הך, שהרי אם נעשה 'צדיק חסיד ישר ונאמן' בעל כרחך נמי שהיא 'מרחקתו מן החטא' שלא יעבור על מצוות המלך, דאל"כ אינו צדיק וחסיד. אלא אמרו צדיקי קמאי, דאחרי שנכשל האדם בחטא ח"ו נפגמת נפשו ונשמתו, וזה גורם לו לעבור עוד עבירות, כמו ששינונו (אבות ד ב) 'עבירה גוררת עבירה', וגם קשה לו לעשות מעשים טובים באמת ולהתקרב אליו יתב"ש. מה עצתו - לזה אמר התנא שאין לו להתממה מללמוד תורה, כי סגולת התורה היא להכשיר את האדם להיות צדיק, לטהר ולזכך את נשמתו מכל רע ופגם, וממילא יעזוב את החטא ויתדבק עם השכינה, וזהו 'ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן', ובזה יתגדל כוחו להתרחק מן החטא מפני שלא מתאוה עוד לדברים אלו.

כעין זה כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם אבות) שממה שאמרו במשנה שהתורה מכשרתו להיות צדיק, חסיד, ישר, נאמן, משמע שעדיין איננו עומד בכל אלו המדרגות - ובלשונו 'א פראסטער יוד' (יהודי פשוט בתכלית הפשטות...) אך גם הוא יכול ללמוד תורה לשמה.

הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע נשא משלו, לאחד הנכנס אל בית היין, ועז חפצו לטעום מעט מן האדום האדום הזה, אך אין לו כי אם כוס אחת שאינה נקיה, עד שנפשו קצה לשתות בזה הכוס, ואילו מים חיים לתת אל כלי ולשטוף את הכוס גם לא היה שם בנמצא, מה עושה האיש, הרי הוא לוקח מעט מהיין הרב המצוי מימינו ומשמאלו, ועם היין ירחץ את הכוס בכדי שיוכל לשתות הימנו יין ולהתענג מפרי הגפן, וממנו נלמד וכן נעשה גם בינה של תורה, שאל יאמר האדם הן אני עץ יבש אין בי לא תורה ולא מעשים מלא אנוכי בעוונות עד שאיני יכול ללמוד את התורה הקדושה והטהורה, כי לא כך הם פני הדברים, אלא העצה היעוצה היא שילמד האדם את חוקי חורב ויעסוק בדברי תורה ביגיעה וזאת התורה אשר ילמד תנקה ותטהר את נפשו ורוחו ונשמתו, עד אשר יגיע למדרגה הראויה לשתות מהיין הטוב בלימוד התורה ואף להשקות עם רב ללמוד וללמד את תלמוד תורתך. ל. ומי לנו גדול כהרמב"ם ואף הוא מתחילת דרכו קשה הבנה היה (גם לא אבה ללמוד) ולבסוף עלה ונתעלה להיות ה'רמב"ם' שממשה ועד משה לא קם כמשה. וזה לשון 'סדר הדורות' (אלף החמישי, ד"א תתקכ"ז), הרמב"ם היה קשה הבנה מאד שמעט רצון היה לו בלמוד, ואביו היה מכהו עד כי נואש ממנו וקראו 'בן הקצב' ויגרשוהו מביתו. הרמב"ם הלך לו לביהכ"נ ויישן וייקץ ומצא עצמו נהפך לאיש אחר וברח מפני אביו וילך אל עיר שהיה שם הרב ר' יוסף בן מיגאש והתחיל ללמוד ממנו והפליג להתחכם אחרי ימים רבים שב אל קורדובה ולא הלך לבית אביו וביום השבת התחיל לדרוש ברבים דברים נוראים ואחר הדרשה קמו אביו ואחיו וישקוהו ויקבלוהו בסבר פנים וקבלתי מחכמי הדור שנמצא כתוב שעמד עם רבו סגור במערה י"ב שנים רצופות ושם קבל תורתו.

מכאן חיזוק להורים ומחנכים ולתלמידים עצמם שלא יאמרו נואש בראותם כי הבן, התלמיד או הוא בעצמו קשה הבנה הוא, וגם אם הוא רואה אז ער האלט נישט ביים לערנען (אין בו כל חשק ורצון ללמוד) כי פעמים שדייקא בן ותלמיד זה יעלה ויצמח כגן רטוב ויאיר את כל העולם בתורתו ויראתו, חיזקו ואימצו ולעולם לא ירך לבבכם...

לא. בימי הגה"ק ה'חזון איש' זצ"ל היה עסקן גדול שרצה לפתוח ישיבה מיוחדת לאלו שאינם נמנים על 'בעלי הכשרונות' כדי שילמדו לפי כוחם ויכולתם, ובזה יקנו לכל הפחות את ה'דיעות' הנצרכות להם להעמיד בית נאמן בישראל. כי סבר שרק בעלי הכשרונות מצליחים בתורה, וכשבא לשאול ולהתייעץ עם החזו"א דחה הצעתו תיכף ומיד, באמרו, שבין רגע יכול האדם לזכות שיפתח ה' לבו בתלמוד תורה, והוסיף וסיפר לו עדות שראה במו עיניו, שבצעירותו הכיר אחד שהתייגע מאד בתורה, אך לא היה בעל כשרון, ונתן לו דוגמא כמה היו כשרונותיו חלשים, שפעם שאל אותו לביאור בדברי רש"י (בראשית יד, י; ועוד טובא) 'כל תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה, הטיל לה ה"א בסופה', והתפלא שהרי לא נכתב למ"ד בתחילתה, ורק אחר זמן רב הצליח לקלוט, שאכן אין הכוונה שיש אות למ"ד בתחילתה, אלא שצריכה אות למ"ד בתחילה, ואעפ"כ גדל לתלמיד חכם עצום, ונהיה לאחד מגדולי הדור (מעשה איש חלק ב' עמוד לט).

ובך כתב הרה"ק רבי שאול בראך אב"ד קאשוי זי"ע בספרו 'חלק לעולם הבא' (מס' אבות ו ב, אות יח, כיו"ב כתב גם בספרו אבות על בנים) וז"ל. 'וכל מי שעוסק בתורה הרי זה מתעלה', י"ל שבא לרבות בתיבת 'כל' - אפילו מי שנולד טיפש או מוחו חלוש, ע"י לימוד התורה מתעלה ומחכימת פתי ונותנת לו עוז ותושיה, והוא מתעלה על שאר בני אדם שנולדו בטבע כמותו, וכן ראיתי כמה פעמים בתלמידים שכל אחיהם היו חלושי מוח, והם ע"י לימודם נתחבמו. וכן שמעתי מפה קדוש מרן מהר"ם שיק זצ"ל שבילדותו אמרו שיש לו חושים חלשים, וע"י התמדתו בתורה נתעלה. עד שאמרו עליו אח"כ שיש לו תפיסה גדולה, והשפיע תורה עד קצות הארץ לב.

לב. וכן הביא בספר חוט המשולש החדש (ספר תולדות החת"ס) וז"ל. סיפר לי דודי הגאון קדוש ה' מה"ו שמעון סופר זצ"ל אבדק"ק קראקא, ממהות התלמיד הזה, בדרעזניטץ בא אל זקני (החת"ס סופר) זצ"ל נער א' בן ט"ז או י"ז שנים וגילה לו שרצונו ללמוד תורה, ונפשו חשקה בה. בשמוע הבחורים כן שחקו ויהתלו בו - איך בר שנים כמוהו, אשר לא ראה אורות מימיו רצונו לתקוע עצמו ללמוד גמרא. אבל רבם גער בהם - למה זה תצחקו, הלא כל הרוצה ללמוד יבוא וילמד. וקירב את הנער, וציווה להבחורים וקבע להם עתים, שזה ילמוד עמו שעה זו והאחר שעה אחרת, וכן עשו. אלא, שבנוסף למה שכבר הגיע הנער הזה לטו"ב שנים, עוד זאת היה לו מדת 'קשה לשמוע ומהיר לאבד', עד שאם למדו עמו איזה משנה מאה פעמים עד מהרה שכחה, ולמחר ה' בעיניו כאלו לא למדה מעולם. אמנם כן, בכל זאת חשקו לתורה לא פג, והתמיד בלימודו. והרי 'כל הבא לטהר מסייעים לו', וברוב הימים הגיע למדרגת בחור מופלג בתורה, וגם יראתו הייתה טהורה. ועלה והצליח ועשה פרי קודש הילולים, גם היה ללמדן מופלג עד שנתמנה לדיין ומורה בעיר מאטערסדארף תחת כנפי רבו (החת"ס), אח"כ נתקבל לרב בק"ק שליינינג, לאחמ"כ נתעלה לאב"ד לק"ק נייזאטץ. והי' ת"ח גדול בתורה ובצדקות (ומובא הרבה פעמים בחת"ס).

ובך כתב הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זי"ע (ב'הקדמה' לספרו עוד יוסף חי, חלק גדולת משה אות ב) ומביא שם, שמעתי מאחי מורי הגאון הכ"מ פעם בפתיחה לפני השיעור, שמרן המהר"ם שיק ז"ל פתח פעם את ה'שיעור' לפני תלמידיו, ובה אמר, איתא בגמ' (יומא לה:), ר"א בן חרסום מחייב עשירים, הלל מחייב עניים, והיינו כי כשיבוא העשיר בטענה מרוב עשירותי ועסקי הרבים שהעניק לי הבורא יתב"ש לא היה לי פנאי לעסוק בתורה - לזה יסתור ראב"ח טענתו, כי אף הוא היה עשיר גדול ועסק בתורה. לאידך העניים שיטענו, לרוב עניותנו הוצרכנו לעמול על המחיה והכלכלה ולא נשאר בידינו אפילו שעה אחת לעסוק בתורה - לזה יאמרו, הנה, לא היה עני בישראל כהלל, ואעפ"כ עסק בתורה יומם ולילה... הוסיף המהר"ם שיק, הנה, אני אחייב את בעלי הכשרונות החלושים. והעיד על עצמו, שבתחילת דרכו לא היה סיפק בידו לתפוס את לימודו אא"כ למד את הענין הרבה פעמים, ובראשית דרכו אף הוצרך לחזור ארבעים פעמים על כל דבר, ובכל פעם ופעם בכה לפני בורא עולם, ואמר, לא מצינו בתורה שמי שהוא קשי הבנה אינו צריך ללמוד, לכן אבקש ממך אב הרחמן, אנא, תן לי בינה והשכל בתורתך הקדושה. ואחר כל בכיה ובכיה הרגיש בעצמו כי הוא מתחיל להבין את דברי הלימוד. וכן היה מדי יום ביומו זמן ארוך. ועתה אומרים עלי שאני יכול ללמוד, אף שאני איני יודע זאת, כי אנכי ידעתי שעדיין לא הגעתי לקרסולי רבותינו הקדושים, אבל כל אחד ואחד צריך ללמוד בהתמדה גדולה, והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים. וא"כ אני יכול לחייב את אלו שיענו בדין של מעלה שלא למדו כי ראשם בל עמם. ומוסיף שם, וז"ל. לזה אבקשכם, לא תאמרו כן, אלא התפללו למי שהחכמה שלו, שיתן לכם בכל יום ויום דעה בינה והשכל כדי להבין את שיעור של היום הזה, ואח"כ תתחילו לחזור וללמוד, עד שיהיה השיעור רגיל על פיהם. ואם תעשו כן ה' הגדול יעזור לכם ותוכלו לקיים את מצות ה' ובתורתו תהגו יומם ולילה, ע"כ דבריו הקדושים של מרן המהר"ם שיק זי"ע, עכ"ל.

ודע, כי עיקר מעלת התורה היא כאשר היא נלמדת באהל, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית מתוך הדחק, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות סג: ועוד) עצמולג עליהם לה, ועל כך הוא עיקר מתן שכרה בזה את האמור בפרשתן (יש יד) 'זאת התורה אדם כי ימות ובבא, ולפום צערא אנרא לה'. וכדברי הרה"ק החתם

לג. באחד הימים אחרי תפילת שחרית סיפר הגה"צ רבי שמואל לוריא ראב"ד צפת'ו זי"ע, מעשה באיש יהודי מדרי העיר צפת'ו שהגיע זמנו ועתו לעלות השמימה, בבואו שמה הועמד לדין לפני בי"ד שלמעלה, הללו בדקו את 'מצבו' בתורה ומצוות וכו', וראו שפחות או יותר המצב טוב, אלא שיש לו כמה פגמים קטנים ובלית ברירה מוכרחים להשיב את נשמתו למטה, להוולד מחדש, ובגלגול זה יתקן את ענינו ודרכיו – מה שחסר לו לשלמות נפשו ונשמתו. בכתה הנשמה, הנה עתה יודעת אנכי מה עלי לתקן, אבל מה יעלה בגורלי כאשר ארד למטה כתינוק שנולד ולא אדע מה עלי לתקן, שמא תקנתי קלקלתי... שמעו בי"ד את טענותיה והובטח לה שבבואה לעולם הזה, ידוע תדע ותזכור מה עליה לתקן, המשיכה הנשמה בגלגול הקודם גדלתי בבית של יראים ושלימים, ומי יודע באיזה בית אוולד... איזה חינוך אקבל... הובטח לה שתוולד באותו בית שממנה באה כעת. שוב בכתה הנשמה, עתה באתי אחרי שנים רבות של עסק התורה וקיום המצוות, מתוך יגיעה של שנים רבות לכל דבר שבקדושה, אכן חסרתי כמה מעלות טובות, אבל באופן כללי סגלתי לעצמי תורה ומצוות, ואילו עתה כאשר ארד שוב לעולם אוולד ערום מהתורה ערום מהמצווה... ואצטרך לקנות הכל מחדש, גם זאת הובטח לה, שתוולד באותו גיל שהיא באה משם, ולא כתינוק שנולד... החלו כל הסובבים לשחוק, כי לא שמעו על זקן שנפטר בצפת, וגם לא שמעו על תינוק שנולד בימים האלו בצפת, ועל הכל המה תמהו, כי לא נשמע כדבר הזה שנולד בריה חדשה בגיל מבוגר באותו בית שהיה חי עד כמה ימים לפני לידתו...

הצביע רבי שמואל על אחד השומעים ואמרים הנה ממך דברתי, ואח"כ הצביע על רעהו – ממך דברתי וכן על כל הסובבים... והייתה כוונתו לומר, הנה בלילה השבתם את נשמתכם לנאמן בפקדונו זה בורא העולם, ובמשך הלילה החליט הקב"ה להשיב לכם הנשמה לאותו בית ולאותו גיל ולאותו מצב בו הייתם עד שהשבתם לו הנשמה בשכבכם לישון, אין לכם אלא, לתפוס עצמכם, ולהבין כי ירדתם מחדש לעולם הזה בקומכם בבוקר, ומעתה כאפ אריין (חטוף) תורה ומצוות חוקים ומשפטים.

לד. ובכלל זה, בשעה שמתחזק ללמוד על אף ש'מפריעים' לו ללמוד ורוצים לגרור אותו לשיחה בטילה, או בשעה שיש לו טרדות שונות. וכבר אמר הרה"ק הפני מנחם זי"ע לבאר מנהג ישראל להפסיק 'חתן' באמצע דרשתו בשירה ובזמרה, שבאים לרמז לו להתחזק ללמוד עם כל כל המניעות והטרדות המפריעים אותו מתלמודו, ולהמשיך בשלו למרות כל ה'רעש' וההמולה שמסביב...

בדרך צחות אמרו לפרש בלשון הכתוב 'אדם כי ימות באהל', שמרמז על מי שיש לו 'אהל' – שזכה לבנות בית בישראל, וריחיים על צווארו, ואף על פי כן ממית עצמו לעסוק בתורה – שבוודאי דברי תורה יתקיימו בו. לה. ידוע כי לפני כשמונים שנה היה בעיה"ק ירושלים 'קמיע' שכתבו הט"ז בכבודו ובעצמו, סיפורי מופת רבים נקשרו באותו הקמיע, שעל ידו נפקדו עקרות ונרפאו חולים, עד שבא מאן דהו ורצה להעתיקו כצורתו וכמתכונתו (ולא ידע 'חכם' זה כי בפתיחת הקמיע נפסד סגולתו), פתחו ומצא כתוב בו בזה"ל, אני דוד בן שמואל הלוי, עמלתי על התוספות בחולין דף צ"ו (ע"א), בזכות זה יעזור ה' שכל העקרות יוושעו וכל החולים יתרפאו. ולפי דרכנו למדנו, שלא ביקש הט"ז בזכות חיבורו ט"ז על שולחן ערוך או שאר עניני צדקות, רק ביקש בזכות יגיעת התורה, והרי זאת היגיעה שייכת לכל אחד ואחד מאתנו ביתר שאת ועוז.

מעשה הובא ב'מעשה איש' (ח"א עמוד ע"ז), בן תורה אחד בא להתייעץ עם הגה"ק החזון איש זי"ע בנוגע לאיזה עניין רפואי שהוא מסובך בו ונראה שעליו לעבור איזה 'ניתוח', החזו"א אכן יעץ לו לערוך את הניתוח במקום פלוני אצל רופא פלוני. אח"כ שאלו הבחור, אם הוא יכול לדבר עמו בלימוד, ודיברו במשך שעה ארוכה בעניין השייך לסדר קדשים, והחזו"א נהנה טובא מבן תורה זה. כשסיימו, אמר לו החזו"א בנוגע לניתוח אינך צריך לניתוח כלל. לא הבין הלה – מעיקרא מאי קסבר החזו"א ולבסוף מאי קסבר, הבהיר לו החזו"א, בתחילה דברתי עמך 'כמהגו של עולם', אבל, משראיתי כי מ'עמלי תורה' אתה, הוריתי לך לבטלנו, כי הקב"ה מתנהג עם עמלי התורה בהנהגה שונה, ואינך זקוק לאותו הניתוח, לפני כמה שנים סיפר זאת בלייקוואד ראש הישיבה רבי מלכיאל קאטלער שליט"א, נענה זקן אחד ואמר אני הוא 'בעל המעשה'.

סופר זי"ע (שו"ת יו"ד רל"ד ד"ה ופר"מ) על המשנה (אבות ה
 ה) שבבית המקדש היו 'עומדים צופים ומשתחוים
 רוחים', ולכאורה הרי ביד ה' הכל יכול להרחיב את
 הנס שגם עמידתם תהיה ב'רוח', אלא שרצה הקב"ה
 לזכות את ישראל ולתת להם שכרם משלם על הדוחק
 והעמל, כי (ברכות ו:) 'אגרא דבלה דוחקא'.
 יברכנו ה' מציון, ויברכנו בכל הברכות, ובקרב נזכה
 להיטהר באפר פרה בביאת גואל צדק יי' בב"א.

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת חקת תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 489

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

בואו ונחשב חשבונה של אמן

יסוד חשוב ונצחי מלמדת אותנו התורה בפרשתנו.

אחר שמתארת התורה כיצד הפו בני ישראל את סיחון מלך האמורי וכבשו את ארצו, היא פותבת (בפרק כא כז): "על פן לאמרו המושלים באו חשבון ותכונן עיר סיחון". חכמים (ב"ב עח ב) דרשו פסוק זה כך: "המושלים" אלו הצדיקים המושלים ביצורם, ומה הם לאמרו? "בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם! בואו ונחשב את הרוח שנפיק בעולם הבא מכל מצוה, לעמת ההפסד שיגרם לנו מכל עברה. ומסקמת הגמרא: "אם אתה עושה פן, תבנה" – בעולם הזה, 'ותכונן' – בעולם הבא.

מטבענו רגילים אנו להתבונן על העולם ולהסיק מסקנות בהתאם לראות עינינו. ראייה שהיא בדרך כלל קצרת טווח. בקריאת: "בואו ונחשב חשבוננו של עולם" מעוררים אותנו חז"ל להתבונן במבט אמת, כזה שצופה למרחוק, שאף שהוא לוקח בחשבון את ההווה, הוא ממקד בעתיד.

אם יספרו לנו על בנק שתמורת כל דולר שמפקידים בו מקבלים שק מלא ביהלומים – בודאי לא נאמין! אף האמת היא שבשמים יש 'בנק עולמי' שפועל בדיוק בשיטה זו; תמורת כל הפקדה שלענינים גשמיים נראית פעוטה – בסוף הכל' תנועה קטנה, אמירה קלה – זוכים ברוחים עצומים.

זהו 'חשבוננו של עולם'! זהו חשבונה של עגנית 'אמן' שחכמינו וקדמונינו לה רוממו את שגב מעלתה וקדושתה והפליגו לתאר את השקר העצום שנתן לזכות מלכה. ואכן, את ערכה של אמן אין לחשב בחשבון גשמי, אלא בחשבוננו של הקדוש ברוך הוא, שבו יש לה ערך גדול ועצום!

מי שזכה לבק בעגנית אמן, הוכיח בכך שהוא שיף ל'מושלים' המחשבים נכונה את חשבוננו של עולם, ומבינים שאם חז"ל אמרו שעגנית אמן היא מקור השפע בעולם ואף הבטיחו עליה הבטחות לה גדולות: פתיחת שערים, קריעת גזר דין, אריכות ימים ושנים בטובה, ועוד כהנה וכהנה, הרי שיש לתת לה את המשקל הנכון.

מי שמאמין ב'חשבוננו של עולם' יודע כי בהבל פה, בתנועה קלה, נתן לקים מצוות מלא החפן ולהשתפר לנצח נצחים, בודאי לא יזלזל במצוה זו!

זו התזכרת, עכשו ההזדמנות: הבה נמנה כלנו עם המחשבים חשבוננו של עולם, נקפיד על עגנית אמן ונזכר להבנות בעולם הזה ולהכונן לעולם הבא, אמן ואמן.

בקריאת "בואו ונחשב חשבוננו של עולם",

שבת שלום,

218 213 מכאולס"ן

פנינו תפלה בפרשה

פנינו אמונים

מצות פרה מעודה על התורה פלה

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה" (יט ב)

ענינה של פרשה זו היא מצות פרה המטהרת את הטמאים, מדוע אם כן פותחת אותה התורה ב"זאת חקת התורה" ולא ב"זאת חקת הטוהרה", וכפי שפתחה את פרשת הפסח ב"זאת חקת הפסח" (שמות יב מג)?

פרש האור החיים הקדוש:

קיום המצוות השכליות שיש להן טעם אינו מוכיח על היותנו משעבדים לקיום מצוות התורה, שהרי גם גויים מקיימים מצוות כאלו. רק קיום מצוות שהן בגדר 'חק' שאין לו טעם, גיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקים כל מצוות התורה. לפיכך פתחה התורה את פרשת פרה ב"זאת חקת התורה", ללמדנו שהמקיים מצות פרה שאין לה טעם, מראה על הסכמתו לקים כל מצוות התורה, ולכן מעלה עליו הכתוב כאלו קים בפעל את כל מצוות התורה.

ביסוד זה באר הבאר משה מאזרוב (משפטים עמי תשמו) את שאנו אומרים בחנכה בתפלת 'על הגסים': "כשעמדה מלכות ון הרשעה על עמך ישראל להשפיקם תורתך ולהעבירם מחשי רצונה", לאמר: השכחת התורה תלויה ב'להעבירם מחשי רצונה'. שאם היו היונים מבטלים חלילה את ישראל ולו רק מעשית המצוות שהן בבחינת "חק", כבר היו מגיעים בכך חלילה לידי 'להשפיקם תורתך'. שכן כאמור קיום מצוות התורה מבסס על אמונה פשוטה, רק משום שכן חקת הבורא.

גזרה היא מלפנינו

כנגד המקטרגים

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה" (יט ב)

פרש רש"י (ע"פ תנחומא ח): "לפי שהשטן ואמות העולם מונין את ישראל לומר: מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה 'חקת' – גזרה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה".

יש להבין: הלא להלן הביא רש"י בשם

המדרש טעם למצוה זו, שהיא באה לכפר על חטא העגל, ומדוע אפוא נחשבת היא לחקת?

פרש רבי פינחס הלוי הורוץ בעל 'הפלאה':

השטן ואמות העולם יודעים כי הזכרת עונותיהם של ישראל מעוררת עליהם קטרוג. לכן הם מבקשים לגרם צער וענוי לישראל בכך שהם חוקרים אותם לטעמה של מצות פרה אדמה, כדי שישכחו להם שהיא באה לכפר על העגל, וכך יזכירו חטאם ויתעורר עליהם קטרוג. לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: אל תגלו להם את טעמה, אלא אמרו להם: "גזרה היא מלפני" (פנים יפות)

על פי דבריו פרש נכדו רבי צבי יחזקאל מיכלזון, רבה של פלונסק, את הסבה שבסדר אבינו מלפנינו אנו מבקשים תחלה: "פלה כל צר ומשטין מעלינו", ולאחר מכן: "סתם פיות משטינו ומקטרגנו", אף שאם תתקבל הבקשה הראשונה ויכלו צרינו ומשטינינו, אין מקום לבקש שפיהם יסתם מלקטרגו! אלא שהבקשה הראשונה מכוננת כנגד המשטינים והמקטרגים המצהרים עליהם אנו מבקשים שיכלו מן העולם, ואלו השגה – כנגד אלו המתחכמים ומושכים את ישראל בלשונם, כדי שיזכירו הם עצמם את חטאיהם, שעליהם מבקשים אנו שסתם פיהם (שו"ת 'תירוש וזרה' סי' קפא).

פרק תהלים

בכונה מועיל יותר

"קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיד ודברתם אל הסלע לעניניהם ונתן מימיו" (כ ח)

אמר האמרי חיים: סבורני כי אמירת פרק תהלים אחד בכונה מועילה לחנוך הילדים יותר מאשר הענישתם. אם כן אין זה מן הראוי להענישים. זו אף היתה הטענה על משה רבנו בפרשת 'מי מריבה', שכן על הפסוק 'ודברתם אל הסלע' דרשו חכמים (ליק"ש חקת רמז תשסג): "שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע", לאמר: אם שנית פרק אחד יכולה היתה להועיל, אזי לא היה מן הראוי להכות (בטאון וז"צ) יסן תשס"ו עמ' 50.

סודה של הצואה השניה

לעמוד, והן בלמוד משניות שבועי במשך כל שנת האבל שבמהלכו סימו האחים יחדו ללמד ש"ס משניות שלם לעלוי נשמת אביהם הדגול.

בסיום השנה, לאחר שבני המשפחה עלו לקבר האב פנהו, נערך סיום משניות רבתי בהשתתפות כל צאצאיו וקרוביו של ר' צבי הירש. ההתרגשות היתה בשיאה, הן מחמת עצם המעמד שבו העלה זכרו הבלתי נשכח של האב הדגול, הן בשל סיום הש"ס שנערך במהלכו, והן מפאת הידיעה על התעלומה שעומדת סוף סוף להפתר.

בשעה היעודה נאספו ובאו כל קרוביו של ר' צבי הירש לסעודת המצוה שנערכה באולם מכבד. בשיאו של הארוע נקרא לבמה אותו יהודי נאמן שבמשך כל השנה שמר בקפדנות על הפקדון שהפקד בידו מאת רבי צבי הירש המנוח. האיש אחז בידו מעטפה קטנה, דבר שרק העצים את התעלומה, כך שהעינים כלן היו נשואות אליו, והאזנים היו פרויות לשמע את דבריו.

בחדת קדש פתח האיש את מעטפת התעלומה, ולהפתעת כלם נשר מתוכה פתק 'ממו' קטן וצבעוני. כלם היו מסקרנים לשמע מה כתוב בו; מתברר שהצואה המסוקרת היתה בתוכה שני משפטים בלבד, והנאמן החל להקריאם:

"בני היקרים, לאחר שנה שבה התפללתי לפני העמוד, זכיתם לחוות את התחושה המיוחדת של תפלה הנאמרת בשלמות, מימה טבו ועד אחרי 'עלינו', ללא הפסקה. מבקש אני מכם, אנא, המשיכו בכך גם לאחר תם השנה, ועד לסוף חייכם הקפידו לבוא לתפלה בזמן ולשהות בבית הכנסת עד סיומה".

הנאמן סים להקריא את הצואה ושתיקה פבדה השתררה באולם. כן, התברר שהאב הנערץ אכן בקש בחכמתו לנצל את הרגעים המכוננים הללו כדי לעוררם ולחזקם בדברים העומדים ברומו של עולם, ולבקשם להמשיך בחזק המתבקש גם לאחר תם התקופה שבה היו מחייבים בכך מתקף שנת האבל.

הארוע הסתים, אך רשמו נחקק בלבבות המשתתפים בו לנצח. המסר שבקש הנפטר הדגול להנחיל לא ישכח מקרב המשתתפים עד סוף ימיהם, וכפי שהיטיב להגדירו אחד מבניו של הנפטר:

"לתפלה יש התחלה ויש סוף. תפלה שמוגיעים אליה באחור או יוצאים ממנה לפני סיומה היא תפלה חסרה. פשוטו כמשמעו".

לרומם' עמ' 565

מצוות התפלה כדבעי, ופעילותו נשאה פרות לתפארת.

עם פטירתו שחו הכל על אודות צואתו המיוחדת. לא, לא אותה צואה מרטיטה שחלק ממנה הקרא במעמד הלוי, כי אם דוקא זו שלא הקראה. שמועה מבססת טענה כי ר' צבי הירש כתב צואה נוספת, אותה הטמין במקום סתר שהיה ידוע רק לאיש אחד, אדם שהיה נאמן עליו ביותר, והוא הורה בתקף שלא לפתחה אלא לאחר עבר שנה מפטירתו.

ילדיו, שהיו מסקרנים מאד לדעת מהו המסר שהותיר להם אביהם, נאלצו להמתין בסבלנות עד לעבר שנה ממועד הפטירה, או אז עתידים היו לקבל מאת אותו נאמן את הגישה לצואה המסוקרת, וכך סוף סוף יסר הלוט מעל התעלומה שהטרידה את מנוחתם במשך שנה שלמה.

בין לבין רצו לא מעט השערות בנוגע למהותה של הצואה. השמועות נעו בין ספור על נכס עלום ומניב רווחים שרכש האב אי שם לפני כמה עשורים ואוטוטו מגיע מועד ממוש שטעויו להפיק לירשיו רווח משמעותי, לבין ידיעה מרעישה הקשורה לתולדות המשפחה.

היו שטענו בתקף כי מסתבר שהאב מבקש לעורר את ילדיו לחזק כלשהו באחד מהנושאים שהיו

הספור שלפנינו ספר מפי אחד מגדולי פוסקי דורנו, הגאון הגדול רבי משה שאול קלין שליט"א, והוא טומן בחבו מסר נוקב וחשוב, אשר בבחינת 'והחי יתן אל לבו', יש בו כדי לחזק כל יהודי באשר הוא באחד משלשת העמודים שעליהם העולם עומד, הלא הוא עמוד התפלה.

הידיעה על פטירתו של ר' צבי הירש הפכה

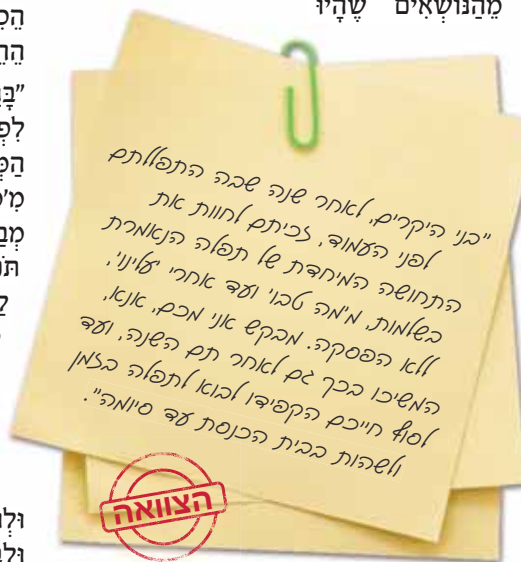
ילדיו, שהיו מסקרנים מאד לדעת מהו המסר שהותיר להם אביהם, נאלצו להמתין בסבלנות עד לעבר שנה ממועד הפטירה, או אז עתידים היו לקבל מאת אותו נאמן את הגישה לצואה המסוקרת, וכך סוף סוף יסר הלוט מעל התעלומה שהטרידה את מנוחתם במשך שנה שלמה.

בתדהמה את כל בני משפחתו ואוהביו. למרות גילו המבוגר, ר' צבי הירש היה יהודי פעיל ושופע חיים אשר רבים נהגו ממנו עצה ותושיה, ודבר פטירתו הפתאומית הפכה פריעם ביום בהיר.

רבים היו הצועדים אחר מטתו, ולא בכדי, שכן כלם הכירוהו ואהבוהו. ר' צבי הירש היה הרוח החיה בכל ענין שבקדשה. תדיר היו מחשבותיו נתונות לחזק והאדרת ענינים רוחניים שהשעה נצרכת להם. מוחו היה הוגה ללא הרף רעיונות חדשים, כאלו שיש בהם כדי לעורר את הצבור להוסיף ולהרבות חילים לתורה וליראה.

דמותו הנלבבת היתה אהובה על כל רואיו. אישיותו הנדירה שלבה נחישות והשקפה בהירה, לצד נעימות ודרכי נעם, ומתוך כך פעילותו הנמרצת, אף שלעתים נגעה בנושאים כואבים, היתה מתקבלת מבלי לעורר התנגדות טבעית. ר' צבי הירש נחן בלשון למודים ובשפה עשירה; בשיחותיו עם צעירים ידע לברר היטב את מלותיו ולהשתמש במלים המתאימות ביותר, כאלו שתמשכנה את הלבבות לפנון החיובי. לעמת זאת, בשיחותיו עם מבגרים היה משתמש באמרות חז"ל ובדברי רבותינו שהיו שגורים על לשונו, באמצעותם היה מעורר רגשות כבויים ורדומים למען הנושא שבקש לחזק.

הנושא שהיה חביב במיוחד על ר' צבי הירש היה נושא התפלה. בכל מעמד שנקלע בדרכו הוא השתדל לעורר על חובת קיום

קרובים לבוא ואותם עמל לחזק במשך כל ימי חייו בקרב משפחתו ומכיריו. יהיה אף שיהיה הכל נאלצו להמתין בסבלנות עד שיגיע הרגע והצואה תפתח, או אז תבוא התעלומה לידי פתרון.

שנה חלפה מפטירת האב, במהלכה קימו ילדיו את כל מנהגי האבלות ופעלו ככל יכולתם לטובת נשמת אביהם, הן בגשתם לעלות כשלוחי צבור בכל שלוש התפלות, כשילשים כך הם מרגילים את עצמם לבוא לתפלה מקדם כדי שיוכלו לגשת בזמן

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א
מראשי ישיבת שער השמים

מעלתה של מצות עניית אמן

ללמוד ממלחמת היצר

במקומות רבים הפליגו חז"ל במעלתו של העונה אמן ובגדל שכרו. ההתבוננות במאמרים אלו מעוררת אותנו להפנים עד היכן גדל החובה המוטלת עלינו להתחזק בעניית אמן בכונה ובקול - בכל כחו.

המתבונן יראה בחוש שהיצר הרע מנהל מלחמה מיחדת כדי להכשיל את האדם ולמנועו מעניית אמן. מערכה שלמה נטשת על כל אמן ואמן, ועל האדם לדעת זאת ולהשתדל בכל כחו לבל יפסיד גם לא אמן אחת.

למען האמת, עצם התאמצותו של היצר למנוע מהאדם לזכות בעניית אמן, מלמדת על שגב מעלתה של מצוה זו, שפך למדונו רבותינו: כאשר רואה האדם שהיצר משקיע כחות מרבים למנוע ממנו דבר מסוים, הרי שעליו להסיק מכך מה רבה חשיבותו, ולהשתדל במיוחד להתחזק בענין זה. צדיקים אמרו שזהי כונת דבריו של משה באמרו לפרעה (שמות י כו): "וגם מקננו ילך עמנו לא תשא פרסה כי ממנו נסח לעבד את ה' אלקינו"; מהתעקשותו שמקננו ישאר במצרים, מבנים אנו עד כמה חשוב שיצא אף הוא עמנו כדי "לעבד את ה' אלקינו".

כדאי לחיות בעבור עניית אמן

על גדל מעלת עניית אמן יעיד הספור הבא: בארצות הברית התגורר רופא מפרס, שביום מן הימים החליט לחזר בתשובה. באחד הימים ספר את הסבה שגרמה לתפנית בחייו: "הגיע אלי לטיפול חולה אנוש. מצבו היה בכי רע, וסבלו היה קשה מנשא. אותו חולה בקש ממני שאערוך לו בדיקות ואקבע את מצבו. הבדיקות לא היו מרנינות כלל וכלל, הן הראו ששקצו קרוב, ואף נתוח חרום יאריך את חייו רק בחצי שנה. כששמע היהודי את הנתונים, בקש ממני שאתלווה אליו לרבו הגדול הגאון רבי משה פינשטיין, שיפסק בענין.

עשיתי כבקשתו. רבי משה שמע היטב את צדדי השאלה ופסק שצריך לנתח! כשראה רבי משה פינשטיין שאני תמה על פשר קביעתו והחלטתו הסביר לי: 'במהלך החדשים הנוספים שבהם החולה זקף לחיות, הוא זקף לומר עוד אמנים רבות על כל הברכות שישמע, ועבור כך כדאי לסבל כל סבל'. הבטחון שבו אמר הרב את דבריו, העצמה וההתלהבות חלחלו בותכי. ערכתי את חשבון נפשי והחלטתי לחזר בתשובה שלמה".

בענין זה יש להזכיר את מאמר חכמים (ברכות מז א): 'כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו'. ויכולני להעיד כי אאמור"ז צ"ל היה נזהר עד מאד להשתדל לענות אמן בקול רם. אף כשהיה זמן מפלג היה קולו נשמע בבית המדרש בעניית אמן בקול גדול יותר מכל המתפללים. ואכן זכות זו עמדה לו שזכה לאריכות ימים ושנים טובות.

שכר עניית אמן – עשרה זהובים

אמרו חכמים (חלין פז א) ששכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ולכן החוטף ברכה מחברו צריך לשלם לו תשלומי נזיקין בסך עשרה זהובים (וכך נפסק בשו"ע חו"מ שפ"א).

רבנו תם מחדש (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחיבו) שפיון שאמרו חכמים (ברכות ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", שכרו של העונה אמן על ברכה הוא לפחות כשל המברך, ונמצא שאף שכרה של כל אמן הוא עשרה זהובים לפחות. לפיכך פסק שאם

קראו לאדם לעלות לתורה ועלה אחר במקומו, העולה אינו צריך לשלם לאדם שהיה אמור לעלות במקומו. משום שזה שקראו לו ראשון יכול לענות אמן אחר ברכותיו של זה שעלה במקומו, ובכך אינו מפסיד את שכר עשרת הזהובים שנגזלו ממנו.

השיטה מקבצת (ב"ק שם) מביא שיש הסוברים שתשלום זה של עשרה זהובים הוא מדין ממון ולא קנס. לאור זאת עולה שמי שמפריע לחברו לענות אמן על ברכה, הוא גוזל ממש. שהרי הוא גוזל ממנו עניית אמן ששויה הון רב, שהלא שוים של עשרה זהובים הוא מאתיים וחמשים זוזים, סכום שבתקופת הגמרא יכול היה אדם להתפרנס ממנו יותר משנה (ראה פאה ח ח ורע"ב שם).

בענין זה מן הראוי להביא את דבריו הנפלאים של מרן בעל ה'חת"ס סופר' בסגיה זו: לכאורה יש להקשות - מהיכן ידעו חכמים לשער כי שכרה של כל מצוה הוא רק עשרה זהובים? וכי יש גבול לשכר מצוה? והלא שלמה המלך אמר (משלי ח יא): "וכל חפצים לא ישוו בה"? ומבאר ה'חת"ס סופר' כי שכר עשרה זהובים אינו שווה של המצוה, כי אם פצוי על הצער שחש האדם שנמנע ממנו קיום המצוה.

כן! מי שהפסיד עניית אמן, אפילו עניית אמן אחת, צריך להרגיש צער אמתי על הפסדו. ואכן, שמעתי על הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, שפעם אחת ברח אחד מבני משפחתו ברכה בלחש מבלי שיוכלו לענות אמן על ברכתו. תכף נגש אליו ר' זלמן ואמר לו בכאב: "זה עתה הפסדת לי סכום של מיליון דולר! שכן גזלת ממני את הזכות לענות אמן".

בחזרת הש"ץ אין אחיזה לחיצונים

בענין זה יש לעורר על גדל החובה להקשיב לש"ץ בחזרת התפלה, לשמע כל תבה ולהקפיד לענות אמן בכונה. האר"י הק' אמר שבתפלה בלחש יש אחיזה לחיצונים, מה שאין פן בעת חזרת שליח הצבור על התפלה בקול. ואכן, העיד רבי חיים ויטאל שהאר"י הק' היה עומד בעת חזרת הש"ץ בעינים עצומות וכוון לכל מלה.

אין מדבר בחומרא בעלמא. הרמ"א (או"ח קכד ד) מביא: "יש אומרים שכל העם יעמדו כשחוזר הש"ץ התפלה". ומבאר ה'משנה ברורה' (ס"ק כ) שכיון ששומע כעונה, נחשב כאילו הם מתפללים בעצמם, וכאשר האדם מתפלל שמונה עשרה צריך לעמוד.

כאשר שהה אאמור"ז צ"ל בבית הרפואה, היה המבגר ביותר בין באי בית הכנסת שם, בכל זאת הוא היה היחיד שעמד בעת חזרת הש"ץ וענה אמן בקול, מחמת שיזע חשיבות הדבר ומשום שחבב את המצוות.

חזרת הש"ץ לא נתנה כדי שתהיה שהות להניח תפלין דרבנו תם ובודאי שלא לקרא עלונים חלילה, אלא יש חיוב לשמע כל תבה בחזרת הש"ץ ולענות כראוי אמן על כל ברכה.

ראיתי אדם שהיה מכרח לצאת בחל המועד סכות בשעת התפלה, והוא בחר להקדים ולצאת בעת חזרת הש"ץ כדי שלא יצטרך לצאת בעת ההושענות. לאחר התפלה אמרתי לו: "אמירת ההושענות אינה אלא מנהג, חזרת הש"ץ לעמת זאת היא חיוב גמור".

נקפיד לענות אמן כהלכה על ברכות ועל קדישים ונזכה שיקימו בנו ההבטחות שהבטיחו חכמים למקפיד על עניית אמן כדת וכהלכה.

למען יזכרו לענות אמן בהלכה

רבי רפאל ברוך טולדנו, רבה של מקנס, נודע בגדל הקפדתו על עניית אמן. פעם כאשר הזדמן לו להתפלל באחד מבתי הכנסת הנכבדים בבני ברק, הבחין הרב שחלק מהמתפללים אינם עונים אמן בהלכה אחר חזרת הש"ץ. בסיום התפלה הוא טפס על ספסל וממרום עומדו הוכיח את הצבור על שאינם נזהרים בעניית אמן. לשאלת נכדו מדוע לא חס על כבודו, השיב: "הלא רציתי שיזכרו את דברי תוכחת, וכיון שאמרו חכמים (חלין עה ב) שכל דבר משנה אנשים זוכרים אותו, מדוע אחוס על כבודי ולא על כבוד קוני?!" (מקבצ'אל' גליון לג עמ' תקלט).

כהנים בדוכנם למען עניית אמן

שקוד היה רבה של קובנה, רבי יצחק אלחנן ספקטור, על תקנתם של בני דורו, ומעת לעת היה נושא דבריו ברבים לחזק בנושאים שונים שעלו על הפרק. בשנת תרמ"ח פרסם כרוז מיוחד לכהנים, שפמנהג ארצות חוץ לארץ נשאו כפיהם רק בחגים ובמועדים, בו תקן תקנה מיוחדת לכל יגרום זלזול בעניית אמן כתוצאה מקיום מצוה זו, וכך כתב:

"מודעת זאת לכל, גדל אזהרת חז"ל והספרים הקדושים במצות אמירת אמן יהא שמה רבא ואמן, ולהפך ח"ו בחמר המבטלם. והנה ראינו אשר ב"מים הנוצרים וימים טובים, כאשר הכהנים עולים על הדוכן, חוזרים הכהנים מדוכנם טרם גמר הש"ץ הקדיש של תפלת הצבור מיד אחר דוכנם, והצבור מהדירים בחזירתם לישר כחם [להודות להם] בצד דוכנם, וכל זה הוא בעת אמירת הש"ץ את הקדיש ומבטלים על ידי זה מלענות אמן יהא שמה רבא, ואמן אחר הקדיש.

לכן הנני מבקש את הכהנים, שכל ימיהו לשוב מדוכנם עד אחר שיגמר הש"ץ את הקדיש שאחר החזרת הש"ץ, ולא יגרמו ח"ו מכשול לצבור, ובזכות זה נזכה לראות בשוב הכהנים לעבודתם ולמשמורתם במהרה בימינו אמן" (תשובות רבנו יצחק אלחנן ס' ג).

אמן אחר ברכת 'מחיה המתים'

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" (כ"ב) המוכיח הקדוש רבי משה פהנא מגיביטש, בעל 'דרך משה', הרבה להוכיח את צבור שומעי לקחו על חובת הזהירות בעניית אמן על כל ברכה. במיוחד הזהיר על שתי אמונים, אשר למרות מעלתן היתרה רבים מזלזלים בענינתן מבלי משים, ואלו הן: 'אמן' שאחר ברכת 'המחזיר שכנתו לציון' - לפי שהצבור נחפז לומר 'מודים דרבנן', ו'אמן' שאחר ברכת 'הפורש סכת שלום'... ועל ירושלים' הנאמרת בליל שבת - לפי שהצבור ממריס לומר אחריה 'ושמרו' (דרך משה' ליום יא). בדבריו ספר על אודות חסיד אחד שבקש להבין מפני מה הגלות מתארכת, ולאחר שהתענה על כך ענו לו מן השמים: "איך תבוא הגאולה והעולם אינם משגיחים לענות אמן על הברכות שנתקנו על הגאולה העתידה - 'המחזיר שכנתו לציון' והפורש סכת שלום' - וענית אמן אחריהן מבטאת את האמונה השלמה בגאולה ישראל".

בספר הפנים' (אות מז) הוסיף והזהיר על אודות עניית אמן נוספת המעכבת את הגאולה, והיא עניית אמן אחר ברכת 'מחיה המתים', שרבים פותחים מיד באמירת 'קדשה' ושוכחים לענותה.

דורשי רשומות אמרו כי חובת הזהירות בעניית אמן אחר ברכת 'מחיה המתים' נרמזה בפסוק זה. סופי התבות: "יען לא האמנתם בי להקדישני" - יען לא נזהרתם בעניית אמן בברכת 'מחיה מתים' הסמוכה לקדשה, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם" - מתעכבת הגאולה השלמה.

תורה מסיני'

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלולא

ברכות השחר בצותא בבית הכנסת

בשעור חמש רש"י פרשת חקת בלק תשל"ט עורר בעל 'השפע חיים' מציאנו על אמירת ברכות השחר בצותא חזא בבית הכנסת, וכך אמר:

"וכבר מלתי אמורה זה כמה, בבקשה להחזיר עטרה לישינה ולהנהיג בבתי מדרשנו סדר התפלה עם הש"ץ כפי שהיה נהוג מאז ומקדם, שפכל מגין שהתפלל התחילו מן ברכות השחר, שתחלה הש"ץ אומר הברכות ואחר כך אומר כל אחד לעצמו. וירא שמים ישתדל לשמע מעוד כמה אנשים [ברכות השחר] כדי לענות אחריהם ברוך הוא וברוך שמו' ואמן. ואצל זקני הקדוש מציאנו ז"ע היה חק קבוע דבר יום ביומו שאחד ולפעמים שנים מהילדים, היה אומר לפניו ברכות השחר, אם בגני הקדושים בקטנותם או אחד מנכדיו או ילד אחר" (שפע חיים, תורה ומועדים חלק יח עמ' שנה).

ה'שפע חיים' ט' בתמוז תשנ"ד

רבי יקותיאל יהודה הלברשטם מציאנו קלויזנבורג נולד לאביו רבי צבי הירש הלברשטם מרודניק, נכדו של בעל הדברי חיים' מציאנו, ולאמו מרת חיה מינדל שהיתה נינתו של בעל ה'בני יששכר'.

עוד בילדותו נודע כעלוי ובהגיעו למצוות כבר נבחר על הש"ס שלו. בגיל ארבע עשרה התיתם מאביו, שממנו למד את עקר תורתו. באותה שנה גם הסמך להוראה על ידי גאוני דורו, רבי מאיר אריק ועוד.

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את בתו של הרבי מסיגט בעל העצי חיים. בימי הזעם נשלחו הוא ומשפחתו לאושויץ. אשתו ואחד-עשר ילדיו נרצחו, ורק הוא נותר בחיים.

עם תם המלחמה עמד הרבי וצ"ל והחל בהקמת מוסדות תורה במחנות העקורים. בהמשך הגיע לארצות הברית, הקים בה עלה של תורה ומסר שעורים בישיבה שהקים. הוא נשא אשה בשנית - בתו של הרב שמואל דוד אגגר, אב"ד ניוטרא, ונולדו לו שבעה ילדים.

בשנת תשס"ו בקר לראשונה בארץ והחליט להקים קריה חסידית ומוסדות תורה וחסד יחידים. דברי תורתו נדפסו בסדרת ספרי 'שפע חיים' על התורה והמועדים ובשבעת כרכי שו"ת 'דברי יציב'.

בחצות ליל שבת קדש פרשת חקת, ט' בתמוז תשנ"ד, הסתלק הרבי וביום ראשון הובא לקבורה בחלקת צאנז בבית העלמין בנתניה.

הרבי מציאנו קלויזנבורג, בעל 'השפע חיים' וצ"ל

שערי גן עדן

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ה תמוז תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת חוקת

השכנת שלום

להשכין אחוה ושלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו!

נלמד מהפסוק "ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (פרק כ-כט) ואילו במיתת משה רבינו נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה" (דברים לד-ח). מדוע לא נאמר "כל בית ישראל" כשם שנאמר אצל אהרן: אלא, מפרש רש"י הטעם, משום שעל משה בכו בני ישראל – רק הזכרים, ואילו על אהרן, מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום ומטיל אהבה בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, בכו "כל בית ישראל". זכרים ונקבות.

אמרו חז"ל (אבות דר' נתן פ"ב ה"א): "רודף שלום" כיצד? מלמד שיהא אדם רודף שלום בישראל בין כל אחד ואחד, כדרך שהיה אהרן רודף שלום בישראל בין כל אחד ואחד, שנאמר "סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"...

עוד אמרו חז"ל (במסכת כלה): גדול הוא השלום שהרי אהרן הכהן לא נשתבח אלא בשביל השלום שהיה אוהב שלום ורודף שלום ומקדים שלום ומשיב שלום שנאמר "בשלום ובמישור הלך איתו" מלמד, כשהיה רואה שני בני אדם שונאים זה את זה, הולך אצל אחד מהן ואומר לו למה שונא אתה את פלוני, כבר בא אלי לביתי ונשתטח לפני ואמר לי חטאתי לפלוני לך ופייס אותו. ומניח לזה והולך אצל השני ואומר לו כראשון, והיה משים שלום אהבה ורעות בין אדם לחברו ורבים השיב מעוון.

בדרך זו של דברי חז"ל על אהרן, ניתן להבין יפה את לשון התנא במשנה (פאה פ"א מ"א): "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא: כיבוד אב ואם וגמילות חסדים... והבאת שלום בין אדם לחברו"... ולכאורה תמוה: הרי הבאת שלום בין אדם לחברו, גם זה עשיית חסד, ומדוע אין זה נכלל ב"גמילות חסדים"?

אלא ביאר התפארת ישראל: הבאת שלום בין אדם לחברו, שלא כמו גמילות חסדים, הוא חסד שראוי לעשותו גם אם שני הצדדים אינם מעוניינים שישמרו שלום ביניהם, אעפ"כ יש לטרוח ולפתותם להשלים ביניהם כפי שהיה עושה אהרן הכהן.

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שיגר פעם מכתב לתלמיד בן ישיבה שנכנע מאחד מרבותיו ופסק מלדבר איתו. וכך כתב המשגיח לאותו תלמיד:

"מה מאוד הייתי רוצה שיהיה שורר השלום בינו לבין הרב... ואל יאמר ידידי כי חלילה אין בינינו שום פירוד ומחלוקת חלילה. כי היפך השלום הוא פירוד ומחלוקת, ושלום אין כאן."

והנה התורה נתנה לנו עצה ודרך איך להסיר מעל לב זולתו כל טינה והתרחקות, והוא ע"י כח הדיבור. כי הנה הדיבור מסיר כל העקמומיות שבלב זולתו. וכל שכן דברי תורה וחכמה... וזה הוא מה שהתורה דורשת מאיתנו!

"שמה יאמר שקשה הדבר. וודאי קשה הוא. אבל הלא "עיקר בריאת האדם הוא זאת, לשבור ולהסיר העורלה מעל לבו. ובכל מה שהאדם מרגיש קושי, זו הערלה שלו, רח"ל. זו עבודתו, ובה יעלה מעלה מעלה!"

"זו עלולה לגרום להפרת שלום בית"...

פעם סיפרו לחפץ חיים כי התפוצצות אדירה אירעה במקום פלוני, ובחסדי שמים לא היו נזקים בנפש. רק חלונות נופצו מחמת ההדף.

פנה הח"ח בהודיה להשי"ת קודם על כך שלא היו הרוגים ופצועים. לאחר מכן המשיך הח"ח להביע את צערו על ממונם של ישראל. וכך תינה את צערו: "ודאי נופצו גם זגוגיות בבית היהודים, ולבטח יש ביניהם גם עניים שאין ידם משגת להחליף את הזגוגיות. הללו יסתמו את הפרצות בלוחות עץ. בכך תרבה אפלוּלית ביתם, וזו עלולה לגרום להפרת שלום בית. שהרי אמרו שהדלקת הנר בשבת משום שלום בית, לפי שיש צער לשבת בחושך."

הפטיר הח"ח באנחה כבידה: "כאשר אפלוּלית שוררת, נחבטים ונופלים. האוירה עגמומית נעשים קצרי רוח ונרגנים ובאים לידי מריבות..."

עפ"י הגדת הח"ח

"להפשיר" בין מחותנים..."

מעשה בשני מחותנים שפרץ ביניהם ויכוח חריף. הסכימו שניהם שהגאון מטשעבין – רבי דוב בעריש ווינדנפלד זצ"ל הוא שיכריע בענינם. הם נכנסו למעונו כשהם לחוצים ולא ידעו איך לפתוח. ניתן היה לחתוך את המתח בסכין...

או-אז פתח רבי דוב בעריש, פנה למחותנים ואמר בחיוך: למעשה, כפי שאני מבין, ניתן יהיה להגיש בסעודת הנישואין סעודת בשר וחלב. "מדוע?" - התפלאו המחותנים. המשיך הרב מטשעבין: "משום המבואר בהלכה ששני אויבים רשאים לאכול בשר וחלב על שולחן אחד! שכן אין חשש שהמאכלים יתערבו..."

האימרה המחוייכת הזו שברה את הקרח בין המחותנים, ומיני אז השיחה היתה ענינית ויושרו כל ההדורים.

שר התורה

עלון השבוע פרשת חוקת הוקדש לעילוי נשמת
ר' אהרן יעקב בן ר' אליעזר קורנוזר ז"ל

נלב"ע ז' תמוז תשס"ב
ת.נ.צ.ב.ה.

המצער את חברו עליו לפייס ולבקש סליחתו!

נלמד מהפסוק: "ויאמרו חטאנו כי דיברנו בה' ובך התפלל אל ה'... ויתפלל משה בעד העם" (פרק כא-ז)

וכתב רש"י: מכאן למי שמבקשים ממנו מחילה שלא יהא אכזרי מלמחול. ואמרו חז"ל במדרש: "ידעו שדברו במשה ונשתטחו לפניו ואמרו התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש – ויתפלל" – להודיע ענוותנותו של משה שלא נשתהה לבקש עליהם רחמים, ולהודיע כח התשובה, כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם שאין המוחל נעשה אכזרי. וכן הוא אומר "ויתפלל אברהם אל האלוקים וירפא אלוקים את אבימלך".

מבואר במשנה (ב"ק צב) שאף אם המזיק את חברו שילם לו את כל התשלומים [נזק, צער, ריפוי, שבת ובושת] אין נמחל לו עד שיבקש ממנו מחילה שנאמר "ואתה השב אשתך... והיינו, אף שהשיב אבימלך את שרה לאברהם, היה עליו לבקש מאברהם שימחל לו "ויתפלל בעדך וחיה".

ומבאר המאירי (שם) שהאמירה "ויתפלל בעדך", לא היה ציווי לאבימלך שיבקש מאברהם להתפלל עליו, אלא הציווי היה על הגדר והשיעור של הפיוס, שעליו לפייס את אברהם הרבה, עד שמעצמו ירגיש צורך להתפלל על אבימלך.

והמהרש"א (שם) ביאר שעצם זה שהקב"ה לא ביקש מאברהם שימחל ויתפלל על אבימלך, אלא ביקש מאבימלך שילך לאברהם ויפייסו עד שימחל לו ויתפלל בעדו, זו ראייה שעדיין אין נמחל לחוטא, עד שיפייסו ויבקש מחילתו.

ב'חשוקי חמד' הובאה שאלה: בחור נשדד עם נערה. ולמחרת הבחין הבחור כי אביה אדם קשה מאד והבין שגם הכלה נמשכת אחרי דעות אביה. הוא הסיק, שלא ימצא איתה שפה משותפת והחליט לבטל את השידוך. בנתים קיבל הצעת שידוכין ממקום אחר. ניסה לבקש ממנה מחילה בטרם יברך על המוגמר, אך היא לא הסכימה למחול כי נפגעה מאוד. ועתה שואל הבחור מה עליו לעשות כדי שלא תהיה הקפדת הכלה עליו ויוכל להקים בית נאמן בישראל?

והביא תשובת הגרי"ש אלישיב זצ"ל שמלבד מה שחייב לשלם קנס דמי בושת לכלה כפי שיעריכו דינו בבית הדין, יש עליו לחשוש מהנזק העלול לצאת ח"ו מאי המחילה של הנפגעת, ועל זה עדיין לא יצא ידי חובה בתשלום הקנס, ולכן על הבחור לעשות כל ההשתדלות שבעולם כדי שהכלה תתפייס ותמחל לו.

ריפוי מופלא...

סיפר הגה"צ רבי מתתיהו סלומון שליט"א (לרפו"ש): פעם נחלה הגאון **רבי אהרן קוטלר** זצ"ל במחלת הצהבת שמטבעה להמשך מספר שבועות. והנה למרבה הפלא הופיע רבי אהרן בישיבתו אחרי ימים אחדים בלבד כשהוא בריא ושלם.

נתברר כי מיד כשחלה עשה רבי אהרן חשבון הנפש על מה הגיענו ככה. ונזכר כי תקופה קצרה קודם לכן, נחלה גם אחד מתלמידיו בצהבת ומחמת סכנת הצהבת נמנע מלבקר, ואף שהתלמיד הבין זאת, עכ"פ הצטער על בדידותו המוחלטת כמצורע. הבין רבי אהרן כי זוהי סיבת מחלתו מפאת צער תלמידו.

על כן קרא לאותו תלמיד, ביקש מחילתו והעתיר עליו דברי ריפוי ופיוס כשעה, עד שוידא כי מחל לו בלב שלם ומיד לאחר מכן חלפה מחלת הצהבת מרבי אהרן כלא היתה!

ישורון - י

חוזר ומבקש מחילה ברבים...

באחד הפעמים שהיה הגאון **רבי ישראל יעקב פייש** זצ"ל מסדר קידושי, כיבדו את אחד הרבנים בברכה. אלא שהאדם (מבני המשפחה) שהכריז על הכיבודים, לא כינה את הרב ההוא בתואר הראוי לו לפי גדלותו.

רבי ישראל יעקב סבר שהלה עשה זאת בכוונה (משום שאותו רב היה שנוי במחלוקת באותה תקופה). על כן הביע מחאתו וקרא בקול: "אני מוחה על בזיון כבוד התורה!" המכריז שנעלב הגיב "לא התכוונתי לפגוע ברב ההוא. אני לא מוחל לרבי ישראל יעקב על שביזה אותי ברבים!"

ואכן התברר לרבי ישראל יעקב שהלה לא התכוון כלל לזלזל בכבוד אותו רב. הוא שלח לקרוא למכריז ולבקש מחילתו. אך הלה אמר שאינו מוחל. מה עשה רבי ישראל יעקב? בירר היכן התקיים סעודת "שבע ברכות" לזוג הצעיר. נסע עד שכונת רמות, ונשא דברים ולבסוף ביקש מחילה ברבים מאותו אדם שנפגע. רק אז מחל לו.

הלמות עמלים

"לך תבקש מחילתו"...

אירע פעם שאחד מתלמידי ישיבת פוניבז' חשב על אדם שנשא בתפקיד ציבורי והתפלל בישיבה, כי הוא פגע בכבוד ראש הישיבה הגאון **רבי גרשון אדלשטיין** זצ"ל. על כן ניגש אליו והעיר לו על כך. אותו אדם מכובד נפגע מאוד. והדבר נודע לרבי גרשון.

לאחר זמן התחתן אותו בחור שהעיר, ובמשך מספר שנים לא זכה לזש"ק. קרא לו רבי גרשון לביתו והזכיר לו את האירוע ההוא שפלוגי נפגע מהערותו, והציע לו: "לך תבקש ממנו מחילה".

אותו אברך עשה מיד כהוראתו, הלך לבקש מחילה, ולתקופת השנה נולד לו בן. התברר שהפגיעה ההיא שנשכחה אף מזכרונו של האברך, נצרבה היטב אצל רבי גרשון וידע להזכירה בשעה זו.

ניחום ועידוד לרעהו

לנחם ולעודד הזולת השרוי בצער ובדאגה ולחזק את רוחו!

נלמד מהפסוק: "קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (פרק כ-כה)

וכתב רש"י: "קח את אהרן – בדברי ניחומים. אמור לו אשריך שתראה כתרך נתון לבנך מה שאין אני זכאי לכך. עכ"ל. למדנו הנהגת מדותיו של הקב"ה עם אהרן לנחמו בשעתו הקשה. הנהגה זו מחייבת אותנו, מתוך חובת ההתנדבות במדותיו וההליכה בדרכיו של הקב"ה לעודד לחזק ולנחם את חברנו בשעה שדואג ומצטער. ואף זה נכלל במצוות הצדקה והחסד כמו שכתב החינוך (במצוה תעט).

ידוע מה שסיפרו חז"ל (נדרים נ). על רבי עקיבא ואשתו, בתו של כלבא שבו, שחיו בעניות נוראה עד שאפילו כרים וכסתות לא היו להם, ולא מקום ללון אלא בבית התבן, ואז בא אליהו הנביא בדמות עני ואביון כדי לנחם ולעודד, וכפי שפירש הר"ן שבא להראות להם שיש אנשים עניים יותר מהם ובכך להחיות רוחם. **קרא** להם אליהו מפתח הבית וביקש שיתנו לו מעט תבן משום שאשתו ילדה ואין לו דבר שתוכל לשכב עליו. אמר רבי עקיבא לאשתו: את רואה שיש עניים יותר מאיתנו, הנה האדם הזה אפילו תבן אין לו.

ולכאורה תמוה, והקשה זאת **רבינו יוסף חיים מבגדד** זצ"ל (בספרו **בן יהודה**): הכיצד אמר אליהו דבר שאינו אמת, שאשתו ילדה וכו' והרי לא היתה לו אשה שתלד? אלא רואים מכאן את גודל הענין והחשיבות שיש בעידוד וחיוזק הזולת השרוי במצוקה, עד שנשלח אליו במיוחד אליהו הנביא בדמות עני, כדי לנחם, לחזק ולעודד את רבי עקיבא ואשתו בעת עוניים ודחקם.

"נא להתחזק... הכל יעבור..."

אירע פעם שתלמיד משיבת פורת יוסף חלה, ונבצר מראש הישיבה הגאון **רבי יהודה צדקה** זצ"ל לבוא לבקרו מחמת שתקפתו חולשה גדולה. שיגר אליו רבי יהודה אגרת ביד שליח ובה כתב דברי חיזוק ועידוד כדלהלן:

"כל היסורין שאתה עובר הם לכפרת כל ישראל. נא להתחזק הכל יעבור. הכל ישכח, התאזר בסבלנות... עוד ישמע אצלך בקרוב בעז"ה קול ששון וקול שמחה... בחתונתך בקרוב נרקוד אישית..."

אותו בחר סבל ל"ע, ממחלה אנושה ומיסורים נוראים. בראש האגרת הכתיר את התלמיד החולה בתואר "הצדיק הגדול". ובפנים האגרת הוסיף וביאר לו: קראתי אותך "הצדיק הגדול" היות שאתה ביסורין, ועל השמח ביסורין עליו הכתוב אומר: "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" אשריך שאתה אוהבו של מקום... ביסורין אלה אתה מציל את עם ישראל..."

וזאת ליהודה

שלא לדבר לשון הרע על הזולת!

נלמד מהפסוק: "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם" (פרק בא-ו)

ואמרו חז"ל במדרש (מד"ר במדבר - ט): מה ראה להפרע מהם בנחשים: לפי שנחש פתח בלשון הרע תחילה ונתקלל, ולא למדו ממנו, אמר הקב"ה: יבוא נחש שהתחיל בלשון הרע תחילה ויפרע ממספרי לשון הרע, שנאמר "ופורץ גדר ישכנו נחש".

כתב החפץ חיים (בשמירת הלשון ח"ב פ"ט): "הלשון הרע הראשון שבא לעולם היה על ידי הנחש ועל ידי כפירה באלוקים חיים, כמו שאמר לחוה (בראשית ג-ד) "כי יודע אלוקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם" וכפירוש רש"י עיי"ש. וזהו שגרם מיתה לכל באי העולם.

ועונשו של הנחש היה מדה במדה, שכל הבריות שונאים אותו ורוצים להורגו, כדברי הכתוב "ואיבה אשית... הוא ישובך ראש" וגו' וניטל ממנו כח הדיבור. ואף לבעל הלשון קורה כן, כאשר יתפרסם לאנשים טבעו הרע, הכל ישנאוהו וישמרו עצמם ממנו, פן יעשם לבז ולחרפה.

וכבר השוו חז"ל (בתענית ז) את נשיכתו האכזרית והמסוכנת של הנחש, לדיבור לשון הרע, כאשר אמרו: לעתיד לבוא מתקבצות כל החיות אצל הנחש ואומרות לו: ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך? אומר להם הנחש: "ומה יתרון לבעל הלשון" שמספר לשון הרע, אעפ"י שאין לו הנאה.

עוד כתב החפץ חיים (בשמיה"ל שער התבונה): הרוצה לזכות במדת שמירת הלשון, יעשה ההפך ממה שרגילים לעשות בעלי הלשון. הם רגילים ללכת תמיד בקיבוץ אנשים, אולי ישמעו איזה דבר שיהיה להם ממה להלעיג, או לספר זאת לאחרים. וגם רגילותם תמיד לדרוש אודות חדשות שנעשו בעיר, בין אדם לחברו, בכדי שלא תשקוט לשונם כמה שעות משעות היום.

הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל בשיחותיו לתלמידיו המחיש בדברים נוקבים כיצד צריך אדם להרגיש את מיאוסה וגנותה של לשוה"ר וכך אמר: **"דומה** לי שמי שמכיר את החפץ חיים יודע היטב איך שלחפץ חיים היה דיבור של לשון הרע, מתועב לפניו עד לזרה. ואמנם מה זה כל כך מן החידוש? כל איש חושב שיתבונן במעשהו המכוער, איך שלוקח את חברו בפיו, דורכו למרמס ולועסו לרסיסים, עד מיצוי כל דמיו, לזה המתבונן הלא יבחל היטב בלשון הרע ודאי לא פחות מאכילת עכבר. ונדמה כי מעשה אכילת עכבר הינו הרבה יותר תרבותי ממעשה דיבור לשון הרע! עכ"ד רבי ירוחם בספרו דעת תורה.

לפני מספר שנים נזדמן לידינו חוברת **"בקש שלום"** בה הובאה דעתו של הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל (שהיה אז בחיי חיותו) על מה שנשאל: האם מותר לדבר לשון הרע על אדם שמגלה דעתו שאינו מקפיד שידברו עליו לשון הרע? והשיב שמותר מעיקר הדיון לדבר עליו לשון הרע, אלא כדי שלא יתרגל בלשוה"ר יש לו להמנע. והיינו שמותר לגנות אדם שאינו מקפיד על בזיונו.

ולכאורה תמוה ממה שמבואר בירושלמי (נדרים פ"ט ה"ד) "זה ספר תולדות אדם" הוא כלל גדול יותר [מכללו של ר"ע] ובמה גדול יותר? במה שיש לכבד את האדם אף אם רוצה שיבזוהו, וזאת מפני ש"בדמות אלקים עשה אותו" שמוטבע בו "צלם אלוקים", וממילא פגיעה בכבודו היא פגיעה בכבוד יוצרו, ולכן אינו "בעלים" למחול על כבודו. וכשהצענו התמיהה לפני רבי חיים כתב לנו בתשובתו בזה הלשון: "אם אינו מקפיד אינו בזיון".

ועדיין לא זכינו להבין דבריו הק': מה בכך שאינו מקפיד, הרי מכיון שבמציאות אנשי העולם מתגנים ומתבזים בזה, נמצא פוגע הוא בכבוד יוצרו, כאמור. יתירה מזו: הרי זה גופא היתה התביעה על מרים, אף שמשה וודאי לא הקפיד כלל! וכן מצינו בלשון רש"י (סוף פרשת יתרו) ובלשון רש"י (משפטים כא-לז) שיש להזהר בכבודו של אדם שהוא בצלם אלוקים אף שאינו מקפיד על בזיונו! ועדיין צ"ע.

ובשנת תשס"ד דנתי בפסק זה של רבי חיים קמיה **דכ"ק האדמו"ר גאב"ד אונוואר - הגאון רבי מנשה קליין** זצ"ל (בעת ביקורו בארץ הקודש קודם שהשתכן כאן בקביעות), ולאחר מספר ימים אמר לי שכאשר ביקר אצל רבי חיים בב"ב, דן עמו בארוכה בנושא זה, וכתב לי תשובה מפורטת בנידון, וצייד כמשנ"ת לעיל (לימים הודפס חלק מתשובה זו בשו"ת **משנה הלכות** חלק יז סימן קע"א).

"הפה הזה אינו מדבר לשון הרע..."

פעם נסע הגה"צ **רבי אליהו לופיאן** זצ"ל לבקר אצל אדם גדול וצדיק שחלה ל"ע. כאשר חזר לישיבה סיפר רבי אליהו על מצבו הנורא של אותו צדיק שאינו מסוגל לקבל שום מאכל ומשקה דרך פיו ומקבל כל מזונו דרך צינור המחובר לבטנו רח"ל.

והוסיף רבי אליהו לספר שאותו צדיק הראה לו על הצינור דרכו הוא מקבל את מאכלו ואמר: "הפה הזה אינו מדבר לשון הרע לפיכך מסוגל הוא לאכול..."

לב אליהו

מדבר לשון הרע מכונה "קלוקל"...

אדם חשוב ונכבד התארח פעם אצל **כ"ק האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסדיגורה** זצ"ל. בתוך שטף דיבורו של הלה, דיבר סרה על בני עירו ותיאר אותם כבעלי מדות מגונות.

נזף בו האדמו"ר, וכינה אותו בכינוי "קלוקל". תמחו המקורבים למשמע כינוי זה שיצא מפני הרבי בעוד היה ידוע שהוא מתון וזהיר בדיבורו.

אמר להם האדמו"ר: מצינו אצל אנשי דור המדבר שאמרו על המן "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל". ותמוה: הרי על אנשי דור המדבר נאמר שהיו דור דעה, ואיך זה שקראו ללחם שמים לחם קלוקל?

אלא התשובה היא לפי מה שדרשו חז"ל בגמרא (יומא עה.) על הפסוק "והמן כזרע גד" - שמגיד סתריהם [עוונותיהם] של ישראל. זו הסיבה שקראו לו ישראל לחם קלוקל. משמע מכאן, שכל מי שמגיד עוונותיהם של ישראל אפשר לכנות אותו "קלוקל".

עפ"י עטו"ת

זהירות יתירה מלשון הרע...

פעם בא אברך לפני הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל והחל לתנות כל מיני צרות שעבר מזולתו. שמע רבי שלמה זלמן את דבריו בסבלנות מופלאה חיזקו והרגיעו. הלה המשיך ושפך את לבו ורבי שלמה זלמן הביע את השתתפותו בצערו הגדול ואף בכה עמו.

בשלב מסוים נדרש להחלטות מסויימות למעשה. אז אמר לו רש"י: "הנני איתך בצערך הגדול, אולם דע לך שבפועל אסור לי להאמין לך, כי הדברים הם בגדר לשון הרע על זולתך, ואמנם לחוש מותר, אבל פעולה זו הינה בגדר קבלת לשון הרע וזה אסור לי".

ופעם התבקש רש"י לצרף חתימתו ל"קול קורא" על הזהירות מלשה"ר בו פונים לציבור להזהר בעוון לשוה"ר. אולם רש"י היסס ואמר להם בעונה מופלאה, "מי אנכי שאפנה לאחרים להזהר בכך, הלא גם אני בעצמי זקוק להתחזק בזה". והוא התקשר להגרי"ש **אלישיב** זצ"ל והאריך בשיחה איתו ויחדיו שקדו על שינוי הנוסח ואז חתם.

עפ"י "גאון ישראל"

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מדוע סירב הילד להזמנה?! / סיפור חמישי למבצע הסיפורים

לאבא שלי – שיהיה תמיד שמח ובריא! – יש חנות פלאפל ברחוב אגריפס בירושלים.

אגב, החנות קיימת כבר קצת יותר מ-70 שנה (משנת 1953 למניינם) וזה אומר: לפני שאתם – קוראים נכבדים – נולדתם ויטלחו לי מעט הקוראים שכבר עברו את גיל 70...

הרבה אנשים מכירים את 'אליעזר לוי' – הלוא הוא אבא שיחיה לאורך ימים ושנים. לי קוראים 'מאיר לוי', ואני כמובן הבן שלו. עובד איתו ועוזר לו לנהל את החנות. בכל מקום שאני פונה אנשים מכירים אותי – ולא בזכותי. אלא בזכות מעשי החסד של אבא שיחיה.

* * *

בימי שישי אני עובד בקביעות בחנות. יום שישי אחד מגיעים שני ילדים שאני כבר מכיר. מדובר במשפחה שומרת תורה ומצוות, מרובת-ילדים בלי עין הרע. מידי יום שישי הם מגיעים לקחת אוכל לכל הילדים, ועל הצד גם קצת כסף לכבוד שבת קודש.

אז שני האחים מגיעים ואבא אומר לי להכין להם את המנות, כמו בכל שבוע. וכמו כן לצייד אותם בסכום כסף עבור הוצאות שבת.

הכל מוכן וארוז אבל הפעם, בשונה מבכל שבוע, מבקש מהם אבא לא ללכת אלא להמתין קצת עד שהוא יהיה פנוי. הם ממתנים בסבלנות עד שאבא מסיים את ענייניו ואז הוא פונה אליהם ומזמין אותם אלינו לשבת. אם הם הסתפקו אם ההזמנה "משתלמת" אז אבא טורח להדגיש שיהיה להם כיף גם בתפילות וגם בארוחות. "האוכל שלנו טוב" אמר להם – כביכול הם לא יכלו לשער זאת לבד...

היה מצופה שהילדים יגיבו שהם רק צריכים לבקש רשות מההורים, שבוודאי יסכימו להצעה, וזהו. אבל לא: אחד האחים – ילד בן 9 לערך – מסרב להצעה ומודיע בעדינות נחרצת שלא. הם לא יוכלו להגיע.

אני מציץ מזווית העין לכיוון אבא ורואה שהוא מעט "נפגע".

האמת שהוא היה צודק: איך הילד מסוגל לסרב לכזו הצעה? גם אני "נפגעת"... כל המזון בבית שלנו כשר למהדרין. די אם תבואו פעם להציץ ולראות כיצד אמא היקרה שתחי' מכשירה את הבשר לכבוד שבת, ומיד תבינו שבבית הזה שומרים כשרות לפי כל החומרות הנדרשות!

ומי כבר מדבר על האווירה הרוחנית בשולחן. דברי-תורה,

זמירות שבת, עונג שבת!

באמת לא הצלחתי להבין מדוע הילד מסרב באופן כזה נחרץ להזמנה.

הילדים הלכו לדרכם. ראיתי שאבא קצת נעצב בגלל הסירוב.

* * *

שבוע לאחר מכן. שוב הגיע יום שישי ושוב הגיעו הילדים לחנות. לא היססתי ושאלתי את הילד לפרש הסירוב להזמנה. את התשובה שקיבלתי לא יכולתי להעלות על דעתי לקבל מידי ילד בן 9!

"אנחנו לא רוצים לבוא כי אנחנו נהנה בשבת – אבל מה עם האחים והאחיות שלנו?"

וואו! הילד מאוד רוצה לקבל את ההזמנה, אבל הוא לא מסוגל ליהנות לבד.

אז מה האופציה? אני מגשש אצלו והוא עונה **"או שכולם באים – או שאף אחד לא..."**

ושוב אני נדהם מהנשמה הגדולה והבוגרת שניצבת מולי, אשר מתחבאת בילד בן 9 בסך הכל. וכי לא קורה בכל בית שילד אחד מוזמן לשבת ואחיו לא? הרי אלו מעשים שבכל יום! אבל לילד הרגיש הזה היה ברור שאין מצב. אין מצב שהוא יהנה והאחים לא.

* * *

לא נעים לראות אנשים מבוגרים בוכים, אבל זה בדיוק מה שקרה לי ולאבא. להתרגשות שלנו לא הייתה גבול!

מכאן הייתה הדרך קצרה מאוד להזמין את כל המשפחה כולה ("מרובת-ילדים" כבר הזכרנו?)

שכרנו עבורם דירה לשבת, ומה נאמר ומה נדבר? הייתה שבת מרוממת שאי אפשר לתאר במילים. הכל היה כל כך מיוחד!

* * *

אם חשבתי שהעניין הסתיים ב"הבדלה", מסתבר שלא:

תמיד התפללתי שגם הילדים שלי ידעו לעזור ולחשוב אחד על השני, אבל מאותו מקרה התפילות הללו קיבלו גוון עמוק מאוד. פתאום גיליתי שיש הרבה יותר להיכן לשאוף בתחום זה.

קוראים יקרים! זוהי הדרך האמיתית להצלחה בחיים ולאחדות אמיתית, הבה נושיט כולנו תמיד יד לעזור אחד לשני.

שבת שלום!

הזוכה החמישי: מאיר לוי – ירושלים

הזוכה הוא הזוכה החמישי במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרת על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: **"מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812** או אימייל: **haemesemes@gmail.com**

חמש עשרה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- (1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- (2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- (3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
- (4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- (5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת חוקת תשפ"ג | לסדר: "באר הפרוה שרים" | גליון מספר: 608

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

הודעה: כמידי שנה ניתן לקנות את החוברת 'אלה מסעי' הממוקדת לבחורי שיעור ג' בישיבה קטנה העוסקים בימים אלו בבחינות והיערכות לקראת ישיבה גדולה.

ניתן להשיג (לעת עתה רק) בב"ב

רחוב קיבוץ גלויות 9

רחוב חזו"א 34 פינת דסלר (דרייפוס)

ניתן לקבל גם במייל.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למה יש בחורים שמרגישים לא שווים???

כמידי שנה בימים אלו... זו התקופה של המבחנים לישיבות גדולות... עכ"פ במגזר הליטאי... ואיך שזה נראה... העסק רק יוצא יותר מהפרופורציות... ישנה איזה מין הילת כבוד לישיבות נבחרות נחשקות מסוימות ועיני הבחורים נשואות לשם כאילו שממש יוצאים גדולי תורה... וכבר יש דירוגים... יש את העשירה הפותחת ויש את הישיבות הבינוניות ומעלה... ומטה... (וכמובן: מי קובע את זה?? עויילם הישיבות... וכבר הזכרתי לא פעם שאני הוא נשיא מועצת עיוילם הישיבות... מידי שבוע מתכנסים אצלי בבית חברי המויעצת של בחורי הישיבות... נציגויות נבחרות מכל הישיבות החשובות, ואנחנו דנים בכבוד ראש בסינגלים החדשים או בריקודים שזה מה שהולך לררוץ בחתונות של עויילם הישיבות... כמו כן בקולקציה ובאופנה החדשה שאנחנו רוצים להשיק בעויילם הישיבת, וכעת!!! בימים אלו אנחנו כמובן דנים מידי היום בשאלות הרת גורל... איפה למקם כל ישיבה... איזו ישיבה מדורגת למעלה מחוט הסיקרא ומה למטה... מה חציו בקדוש וחציו בחול... בקיצור: 'כאילו' שיש בכלל דבר כזה שנקרא עויילם הישיבות... עכ"פ ראה הוזהרת!!! תיזהר מאותו רגע מפחיד שבבום אחד הבלון הזה יתפוצץ עליך לתוך הפרצוף ותגלה שהעויילם הענק היה בסה"כ בלון... מה שבטוח: אני לא אחראי על הפגיעה הזו, עד כאן נאום נשיא מועצת בלון הישיבות... חתימת יד קדשי...) ותכל'ס... ישנם בחורים מאוד שבורים מזה שהם לא מתקבלים לישיבות היותר נחשבות... ולי יש פינה חמה בלב אליהם... כי... כי גם אני הייתי שם! גם אני לא התקבלתי... גם אני עברתי תקופה קשה עם הרבה שברון לב... ולכן מידי שנה אני מקדיש מאמר אחד או שנים לחצק... לעודד... ו... ויש לי הרבה מה לומר בנידון... (סליחה מכל אלו שהנושא הזה לא נוגע אליהם משום כיוון... תשמחו... ניצלתם.)

אבל!!! בשנה האחרונה משהו השתנה אצלי בראש...

העניין הוא: שעד השנה האחרונה... מאוד חמלתי וריחמתי על אלו שלא התקבלו! על אלו שהאף שלהם למטה ומרגישים לא שווים!!! אבל השנה קרה לי משהו מאוד מוזר!! הראש שלי התהפך ב-180 מעלות!!! הרחמים שלי השתנו מן הקצה אל הקצה!!! דווקא אלו עם האף למטה שלא התקבלו... עליהם אני פחות מרחם... ואילו אני יותר מרחם על אלו שכן!! כן התקבלו לישיבות הנחשקות ולמה??? מה קרה??

אז דבר ראשון: אני אתן לך רקע כללי... איפה זה בכלל התחיל להשתנות לי...

ניגש אלי בחור שאני מכיר אותו... מכיר את הרקע שלו... מסוג הצעירים המוצלחים והמרשימים האלו... שבטחון עצמי יש לו בשפע... בחור חלק כזה... משפחה מיוחסת... למד בישיבה קטנה הכי טובה... משם התקבל לישיבה גדולה הכי טובה... והכל זורם... הכל חלק... והנה בתקופה האחרונה יום הוא מגיע אלי עם פנים נפולות... מה יש?? **הסתה נגד החרדים!!!** יש בימים אלו כידוע הסתה מאוד חזקה... החילונים פותחים את הפה נגד בחורי ישיבות שהם לא עושים כלום... סתם פרזטיים... הציבור הכללי מעריך הרבה יותר את החייל בצבא מאשר בחור ישיבה... העם מסתכל על חייל קרבי שהוא בפסגה ואילו בחור ישיבה הוא סתם לא שווה כלום... בקיצור: המשפטים האלו שברו אותם... את אותו בחור מוצלח...

נו... כעת אני אמור לעודד אותם... כבר התחלתי לברור את המילים... כבר כמעט הלכתי בטבעיות להוציא מהבויידם את התשובות המוכרות והנדושות עד כמה שמי שעוסק בתורה הוא מקיים את העולם והוא נזר הבריאה... אבל לא יודע מה קרה לי... כנראה שסו"ס הכרתי את הבחור הזה יותר מידי טוב... והמשפטים המוכרים מהסוג הזה לא כ"כ נדבקו עליו... ופתאום ללא הודעה מוקדמת שיניתי כיוון... אני בעצמי לא תכננתי לפנות אליו מהזוית שזו... אבל ככה זה יצא משמים... פתאום מצאתי את עצמי עונה לו ככה:

תקשיב איציק... אם אתה בתור בחור ישיבה מרגיש שחייל בצבא שווה יותר ממך... תשמע... כנראה... כנראה שזה נכון!!! כנראה שיש דברים בגו!! **הוא הסתכל עלי המום...** הוא לא ידע מאיפה זה נפל עליו...

אמרתי לו: אני אסביר לך מה אני מתכוין... הרי מה זה חייל בצבא??? מי שיודע... בצבא זה עובד ככה, ברגע שחייל נכנס לצבא... הדבר הראשון שעושים לו זה **מוחקים לו את האישיות!!!** במשך 3 חודשים עושים לו דיכוי אופי... משפילים אותו... עושים ממנו אבק אדם... (אתה מוזמן לברר... זה ממש תיאורי זוועה...) במשך שלושה חודשים עושים לאישיות שלו וידוא הריגה!! זאת אומרת: אחרי כל מה שעושים לך מהחייל הזה חשוב ומכובד ומדברים בערכו... תכל'ס החייל בעצמו "לא שמע על זה..." מה שהוא יודע ומה שהוא פוגש זה שהוא בעצמו נרמס והאישיות שלו נשחקה עד עפר... אבל עזוב... בא נמשיך הלאה... כעת אחרי שסיימו למחוק לו את האישיות... ועד הסוף... עד עפר... זהו? סופית?? אתה מחוק לגמרי?? לא נשאר ממך זכר??

אווה... כעת אומרים לחייל... אחרי שהאישיות שלך נמחקה... כעת אתה באיפוס הגדרות... כעת אם!!! אם אתה רוצה... אז תתחיל... **תתחיל מאפס!!!** ואז... אותו חייל מתחיל... מתחיל לעבוד... ומתחיל לעשות אימונים מפרכים עד שהוא מתקדם לאט לאט... ואם החייל הזה יום אחד שווה משהו זה רק בגלל שהוא נהיה שווה!! כי כי... כי הוא מצד עצמו התחיל מנקודת אפס ומתחת לאפס... הוא מצד עצמו לא היה שווה כלום!!! (בא נדבר ככה: בניגוד לבחור ישיבה... אם תגש לחייל ותגיד לו שהוא לא שווה כלום... הוא לא יעלב... למה?? כי מי חשב אחרת... מי כמוהו יודע שהוא לא שווה... הרי הסבירו לו את זה בכל דרך אפשרית... רק מה... אחרי שהוכיחו לו שהוא לא שווה כלום... אח"כ הוא התחיל לעבוד ולהתקדם ואז הוא נהיה שווה ומתחיל להרגיש שווה... ואז!!! ברגע שהוא באמת מרגיש שווה... אז אם תבא ותגיד לו שהוא לא שווה... הוא שוב לא יעלב... ולמה?? כי הוא יודע שהוא כן שווה!!! בקיצור: ממה נפשך אתה לא יכול להעליב אותו... כי כשהוא לא שווה... הוא לא שווה... וכשהוא כן שווה... לא יעזר שתגיד לו שהוא לא שווה... כי הוא יודע שה-לא שווה זה מעודכן לפעם אבל היום הוא שווה)

ההמשך בעמוד 4-3 בגיליון זה...

אמור מה מפחיד אותך ואומר לך מי אתה...

כיתת נחש הנחושות!!! זה אחת משלוש הנהגות נועזות ביותר שחזקיהו המלך עשה והודו לו חכמים!!! תחשוב מה שזה... נחש הנחושות זו המזכרת פת רגישות... תחשוב איזה מעשה נועז זה!!! עד היום אף אחד לא העיז לנגוע בנחש שנעשה ע"י משה רבינו בכבודו ובעצמו... וכאן מגיע חזקיהו הצעיר... ופשוט מכתת אותו... איך?? מאיפה חזקיהו המלך קיבל את האומץ לעשות כזה דבר??

והתשובה היא כך:

כשחזקיהו בא לכתת את נחש הנחושות... היו כאלו שהזעזעו עד עמקי נשמתם... איך חזקיהו מעיז לנגוע להרוס את הנחש שעשה משה?? חזקיהו ענה להם מיניה וביה: סליחה רבות... לפני חמש דקות עבר פה יהודי והשתחוה לנחש הנחושות... איך הוא העיז לעבוד ע"ז שבתורת משה רבינו כ"כ הרבה פעמים כתוב שאסור לעבוד ע"ז... למה אתם נרעדים ממעשי ידי של משה רבינו יותר מתורת משה רבינו?? משה רבינו אף פעם לא הזהיר לנהוג כבוד בנחש שהוא עשה!! אבל משה רבינו כן הזהיר אותנו אינספור הפיחידה שנשארה לעם ישראל ממששה רבינו... משה רבינו בכבודו ובעצמו עשה את נחש הנחושות!! והנחש הזה ממשיך ללוות את כלל ישראל קרוב ל-800 שנה... במשך כל הדורות שומרים עליו בחרדת קודש בתור נכס רגשי יקר ערך!! ויום אחד מופיע חזקיהו המלך ומתחיל לזלזל בנחש הקדוש... קורא לו נחושתן וברגע שהוא רואה שיש יהודים שנכשלים בזה לע"ז... הוא פשוט לוקח את המטען הרגשי העצום הזה ומכתת אותו בלי טעמים שלא נעבוד ע"ז... חזקיהו מכתת את נחש הנחושות בשיטתיות... תעשו עסק ממה שמשה רבינו עשה עסק!! אל תעשו עסק ממזכרות שנשארו לנו ממששה רבינו ומשה רבינו בעצמו לא עשה מהם עסק...

יש פסוק בפרשת האזינו: "יזבחו לשדים לא אלוך, חדשים מקרוב באו לא שערום אבותיכם!!" האם שמת לב מה כתוב בפסוק הזה?? שעם ישראל היו עובדים לשדים... שדים זה לא ע"ז... אז מה זה כן?? התורה בעצמה מפרטת לנו: יזבחו לשדים— חדשים מקרוב באו לא שערום אבותיכם... אומר רש"י במקום: לא עמדה שערות מפניהם, דרך שערות האדם לעמוד מחמת יראה" האם שמת לב מה רש"י אומר פה?? יש כל מיני עניינים בעבודת ה' שהם אמיתיים ונכונים... יש לזה מקור ואבותינו בעצמם אפילו נהגו ככה... אבל!!! **השערות של אבותינו לא סמרו על זה!!!** מה פירושו?? אבותינו הרי היו יראי שמים... כשהם היו ניגשים לעבודת ה'... השערות שלהם היו סומרות מחד... ובכל זאת... יש נושאים קצת פחות מהותיים בעבודת ה'... שאבותינו אמנם עשו אותם... אבל השערות?? השערות שלהם לא סמרו על זה... לא יצאו מגדרם... לא עשו מזה עסק יותר מיד... ואילו אנחנו... אנחנו משום מה נתפסנו על זה... נפלנו על זה... והחלטנו לשים את כל הפרוד'קטורים על זה... והשערות שלנו בחרו לסמור דווקא על זה... הנה לך יזבחו לשדים!!! סליחה אדוני: מאיפה שאבת את התורה החדשה הזו?? למה יש לך יראת שמים מול ההידור הזה עוד יותר מחמורה שבחמורות?? מאיפה הבאת את הסולם ערכים החדש הזה? אלא מאי?? יזבחו לשדים!!! זה לא יראת שמים... זה יראת שדים!!!

--

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

מה הקשר בין חודש תמוז לעיניים...? עיני עיני יורדה מים...

נכנסנו כעת לחודש תמוז!!! חודש תמוז ואב... שניהם שייכים לעיניים... עין ימין ועין שמאל... כך מפורש בספרי פנימיות שכל אחד מהחודשים מכון כנגד איברי הראש... ותמוז ואב זה עיניים!!! חוץ מזה חודש תמוז הוא החודש של שבט ראובן שכל עניינו **ראיה**!!! כי **ראה** ה' בעניי... וידוע דרשת חז"ל שיש טעם נוסף למה לאה קראה לראובן כך... אמרה לאה **ראו** מה בין בני לבין חמי!!! ראובן מייצג את ה-**ראונו**... אצל ראובן רואים באופן בוטה וחד את ההבדל בין האור והחושך -- יש בין ישראל לעמים... ולכן באמת בדיוק בחודש הזה מתחיל החופש הגדול... וכאן מתחיל ה-**ראו** הגדול!!! ברגע שמתחילה הצניחה החופשית של יוני יולי אוגוסט... כאן לאה עומדת בישיבה של מעלה ומשתבחת בראובן שלה ואומרת לאבא שבשמים: הנה... תראה מה בין ראובן שלי לבין כל האחרים בני גילו...

וזה לא קל!!! סו"ס ראובן נקרא על של הראיה!! ויש לו עיניים... יש לו עיניים גדולות לא פחות מהבן דוד שני מצד אבא... לא פחות מבן חמי... ודווקא מכאן מגיעה ונובעת המעלה העצומה שלו... מעלת ה-**ראו**!! ראו מה בין בני לבין חמי...

אני רוצה שתבין: מישוה שאל אותי שאלה עצומה. אם כל הרעיון של ראובן זה "ראו מה בין בני לבין חמי" אז למה צריך לחכות עד ראובן?? מה רע באבא שלו יעקב...? הרי אם אתה באמת רואה להשוות בין עשוי לישראל... אתה לא צריך בשביל זה לחכות שראובן יוולד... יעקב לא מספיק? ראו מה בין יעקב לעשוי... עשוי איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם?? מה לא מספיק בתאום של עשוי... ש... שכולם יודעים להבחין מה בינו לעשוי??

והתשובה היא פשוטה מאוד:

כשיש בחוברת עבודה "**מצא את ההבדלים**" כל הקונץ הוא לשים שתי תמונות שמאוד מאוד דומות אחת לשניה... ובכל זאת תמצא 40 הבדלים ביניהם... אז זהו שיעקב ועשוי זה... זה בכלל לא מתחיל... אין שום קשר בין התמונה של יעקב לתמונה של עשוי... אם תקח תמונה של יעקב מהאוהל ותמונה של עשוי מהשדה... תשים אותם אחד ליד השני ותגיד לי מצא את ההבדלים... אני אענה לך: קודם תסביר לי מה הקשר בכלל ואח"כ נתחיל לדבר על ההבדלים... אבל ראובן ? ! ? ראובן זה כבר משהו אחר... ראובן זה כבר פחז במים... לראובן יש עיניים גדולות לא פחות מעשוי... לראובן יש תכונות של "יתר שאת ויתר עז" שמזכירות את עשוי... **ופה!!! פה לאה מופיעה ואומרת:**

בבקשה... מצא את ההבדלים!!!

יש את העובדי ה' שאצלם בין הזמנים זה כמו אמצע הזמן... חורף זה כמו קיץ... סוף זמן כמו תחילת זמן... הם תמיד שקועים בלימוד... העסק יציב... הנה לך יעקב!! אשרי חלקם... הלב מתפלץ מקנאה לראות אותם... מי יתן וכל עם ישראל יהיו כאלו קדושים מרחם...

אבל חודש תמוז מייצג את הקבוצת מועדון שלנו... זה ראובן!!! ראובן זה כבר תכונות עזות... יש פה פחז כמים... יש פה בחור שהיולי יולי אוגוסט מתחיל לפעפע בנחיריו... יש פה רווק הדר בעיר ו... ויש אצלו הבדל בין קיץ לחורף... בקיץ יש לפעמים התמודדויות קצת... קצת נוספות... ופה!!! בחודש תמוז... פה מופיעה לאה בגאווה גלויה ואומרת:

ראו!!! ראו מה בין בני לבן חמי... תראה את ראובן שלי עם עיניים ממטרות... איך הוא נלחם לשמור אותם... איך הוא מתמודד... איך הוא בועט עם כל הכח במגרש המאבק שהקב"ה מתזמן לו... תראה מה ההבדל בינו לבין כל משפחות האדמה שצונחים יחד עם היצרים שלהם צניחה חופשית לבוץ והרפש... בני אתה!! ראובן בן ישראל (ולא בן חמי) אשר בך אתפאר... המוסד החינוכי היחיד **בעולם כולו** שבחופש הגדול ממשיכים לשבת וללמוד זה בית המדרש... המושג של חופש הגדול זו מוסכמה בנלאומית שגם רוסיה וגם אוקראינה מכירות בו... גם צפון קוראיה וגם דרום קוראיה... ולמה? כי חם... עיפיים... די... נגמרה השנה... והמקום היחיד ש-ראו!!! מה בין בני לבין בן חמי... זה הראובן... ובפרט הראובן של דורנו... מי שאין לו כ"כ ניסיונות בשמירת עיניים... שידלג על המאמר הזה... יש עוד י"א שבטים חוץ מראובן... אבל אם אתה ראובן... אז החודש הזה הוא החודש שלנו!!!

בכמה מילים קצרות: מה זה העיניים האלו??? עיני ה' משוטטות בכל הארץ... העיניים של הקב"ה זה ביטוי לצינור של השגחה פרטית... וכידוע: ה' תלה את ההשפעה של כל העולמות במעשים שלנו... וכשיש ניסיונות בשמירת העיניים זה אומר שהקב"ה מסר לך כאן צינור של השפעה... ומבקש: אנא!!! תנקז את השפע למקום הנכון... וכאן מתחיל הסיפור של הפסקת מים... יום אחד אני מגיע לפתוח את הברז בבית ואין מים... מה קרה?? גם היום העירייה הודיעה על הפסקת מים כמו בשבוע שעבר...? מה מתברר? אחרי כמה דקות השכן דופק אצלי בדלת... אל תשאל... יש פה הצפה... יש לך פיצוץ בצינור... כל המים נשפכים החוצה ו... ולכן אין לי מים!!! זה הסיפור של שמירת עיניים!!! כשיהודי שומר על העיניים השפע של הקב"ה מנוקז בצורה מרוכזת ובהשגחה פרטית למקומות היעודיים... אבל ברגע שהעין מתחילה להיות ממטרה... לכל הכיוונים... השפע מתחיל להתפזר... להתפזר לכל עבר... השפע מתפזר לכל המקומות הלא נכונים ותכלס... כשמגיעים לברז האמיתי!!! איפה שבאמת צריך שפע... איפה שבאמת יהודי צריך ישועה... הוא פותח את הברז והופה... אין מים... ואז היהודי עומד ושואל: רבש"ע למה פניך תסתיר? למה אין מים? ומה הקב"ה עונה?? לא!!! יש מים... עיני ה' משגיחות... מה נעשה שיש פיצוץ והשפע הגיע למקומות הלא נכונים... תתקן את הפיצוץ!!! תסתום את החור בעיניים... שהעיניים יחזרו להתמקד ואז השפע יחזור לרדת במקומות הנכונים...

כאן במילה אחת תבין למה מי ששומר על העיניים יכול לפעול ישועות... אין אצלו פיצוצים בצינור השפע... יש זרם!! אתה יכול לפעול ישועות... תנסה!!! ותראה- ראובן!!!

ניתן לקנות את הספר "וימאן"!

הנכתב מתוך חזית הקרב, והעוסק בתעצומות השליטה והחוסן הפנימי הנדרשים ל'בן ישיבה' בדורנו הרדוד והנשחק. ו'דע מה שתשיב' בכל עניינים אלו, ספר זה בין הייתר משמש כמנת דחק ל'גיבור הכח' של דורנו שנאבק ללא ליאות להוביל מנהיגות אסרטיבית מול הדחפים ורוחות זעף הנושבות גם במחוזותינו.

ניתן להשיג במחיר 15 ₪ בלבד (כריכה רכה)

66

המשך... אתה לא שווה??

ת ה י ה שווה!!!

(המשך) עד עכשיו דיברנו על החייל... כעת נעבור אליך איציק... אתה עברת מסלול הפוך בדיוק!!! 180 מעלות הפוך מהחייל! רק התקבלת לישיבה... זהו! אתה כבר מרגיש שהגעת לפסגה! מאותו יום אתה מרגיש מיליון דולר... מה עשית בשביל זה?? **כלום!!!** כמובן שיתכן שבאחד על אחד אתה בחור טוב ועושה שטייגן... ומה שיש לך יש לך... אבל בינינו... אתה מבין לבד שכעת לא זה הנושא... כי אל תשכח שגם הבחור המתמיד השני שלא התקבל... גם הוא יושב ולומד לא פחות ממך והאף שלו למטה ואילו האף שלך למעלה... אז- על מה?? במה אתה מרגיש מיליון דולר יותר מהבחור השני?? **על כלום!!!**

ותכל'ס... אתה יכול לרמאות את כל מי שאתה רוצה חוץ מאת עצמך... סו"ס אתה עצמך לא מרגיש שווה!! כי... כי ממה?? למה שתרגיש שווה??

עשית משהו?? **לא עשית כלום!!!** בסה"כ זאת מיישיבה קטנה לישיבה גדולה... אמנם נכנסת לישיבה שהיא!!! הישיבה עצמה נחשבת מאוד... כ"ש שהתורה הקדושה... היא ודאי נחשבת לאין ערוך... תלמיד חכם הוא נזר הבריאה... הכל נכון... אבל אתה?? מה אתה שווה?? אתה נשארת פירור!!! אתה עדיין לא עשית כלום עם עצמך... **ואתה מרגיש את זה!!** ואם ככה... מה הפלא שאתה מרגיש נחיתי מהחייל הכי זוטר... כי גם הסנדלר והחייט והחייל הכי קטנים... סו"ס נקודת הפתיחה שלהם היא אפס!!! ומכאן ואילך אם החייל מרגיש שווה משהו... זה רק בגלל שהוא עשה משהו כנראה ש... שמזה הוא **נ ה י ה** שווה משהו!!!

ומכאן מגיע הנחיתות שלך!! כי כשאתה רואה חייל... אתה מזהה מישו שעשה פה משהו בשביל להיות שווה... ואילו... אצלך... משום מה נתנו לך להרגיש שווה גם כשלא עשית בשביל זה כככלום...

הבנת מה אמרתי?? אני אנסה להסביר את זה יותר:

שתבין: אני לשם שינוי אף פעם לא הרגשתי נחיתי שמעריכים את החייל יותר ממני... אולי כאב לי!!! כאב לי ההסתרת פנים שאנשים עד כדי כך לא יודעים מי באמת שווה... אבל להרגיש נחיתי?? זה לא!!!

ולמה?? למה אני אף פעם לא הרגשתי נחיתי מול החייל??

כי אני לא לשם שינוי לא התקבלתי לישיבות שאתה התקבלת... אני לא הסתובבתי בחודש תמוז זחוח כמון... אני הסתובבתי עם אף למטה... הרגשתי שאני לא שווה כלום כלום כלום... ואז!!!! ברגע שככה הרגשתי... הייתי במצוקה... סו"ס לא נעים לבן אדם להרגיש שהוא לא שווה כלום...

נו... אז מה עושים?? לא הייתה לי ברירה!!! הייתי מוכרח לקום בבוקר ולעשות משהו עם עצמי... אחרת אני באמת לא אהיה שווה גרוש... התחלתי ללמוד דפי גמ' בזה אחר זה... (אני זוכר שאמרתי לעצמי: אם לפוניב' לא התקבלתי... אז לפחות אקבל לישיבת חכמי לובלין... שם היה צריך להבחן אצל ר' מאיר שפירא על 500 דפים...) וככה מחוסר ברירה... הייתי חייב להיכנס למירוץ ולתבוע מעצמי כדי להרגיש שווה... ואז... ואז פשוט **נהיית** שווה... מה אתה רוצה... אין לי ברירה... אתה רוצה שאני אשאר לא שווה?

ואז!!! כשפגשתי את החייל הזה שיאיר לפיד טוען שהוא שווה... זה לא הזיז לי! כי... כי אף אחד לא יספר לי סיפורים מה שווה ומה לא שווה... אני יודע מה זה שווה!! אני לא הייתי שווה והנה נהיית שווה!! וזהו!!! (ושוב: יתכן שכאב לי הלב שהחילוני לא מכיר בזה שאני שווה... אבל זה לא השפיל אותי... זה כמו מיליון שמסתובב ברחוב בסתמיות ואנשים חושבים עליו שהוא סתם קבצן... זה אולי תחושה לא כ"כ נעימה בשבילי... אבל זה לא גורם לו להשתכנע שהוא באמת קבצן... כי מפגר הוא הרי לא!! הוא יודע מה יש לו בתוך הארנק כעת!!! הבנת את החילוק??)

אבל אתה!!! כעת עברתי אליך... אתה הרי מרגיש שווה גם בלי לעשות כלום... כי אתה התקבלת לישיבה המפוצצת... ברגע שהתקבלת... נו... מה עכשיו?? מה אתה אמור כעת לעשות?? **כלום!!!**

זה שהתקבלת לישיבה הכי טובה... מה זה מחייב אותך?? **כלום!!!**

בקיצור: אתה מצידך יושב רגל על רגל ויש לך שם איזה נזר הבריאה שרשום לך מעל הראש... (כמו ילד שחוזר מהגן עם כתר 'אבא של שבת', ביום אחד בהיר הוא נהיה אבא!!! איך?? כתוב לו על הראש!!!) ו... ואז אתה פוגש את החייל ומה הפלא שאתה נחיתי מולו... כי גם את הכלום שהוא שווה... הוא **נהי** שווה!! הוא הגיע לזה... ואילו אתה אף פעם לא **נהיית** שווה... לא נתנו לך צ'אנס לעשות משהו כדי **להיות** שווה!! כי עוד לפני שהתחלת לעשות משהו... כבר הסתובבת בהרגשה שאני **כבר** שווה!!!

ואת הלוקש הזה אתה יכול למכור לכככולם... לא מלעצמן...

ומעתה!!! אי לכך ובהתאם לזאת:

אם פעם נכמרו רחמי על הבחורים מהקבוצת מועדון שלי שלא התקבלו בישיבות טובות והם מרגישים לא שווים... היום משהו התהפך לי בראש... היום אני יותר מרחם על הבחור הזחוח שכן התקבל בישיבה טובה... **ולמה?? מסיבה פשוטה:** אתה מוטי- שלא התקבלת בישיבות הנוצצות... נכון! אתה מרגיש שאתה לא שווה כלום!!! ולא נעים להרגיש ככה... אבל מה נעשה... לא נעים לי לומר לך... אבל זו האמת!!! **אתה באמת לא שווה כלום!!!** (לא אתה ולא אחרים...) והיות ואתה לא שווה כלום...

אז בא... בא... בא נחשוב מה עושים עם זה... בא תתחיל להיות שווה... תתחיל להשקיע... ותקשיב מה שאני אומר לך: אתה בעז'ה ש' תוך ארבע שנים **לומד את כל נשים נזיקין**... שמעת?? אתה בשנת התשפ"ז נבחן על נשים נזיקין!!! **ברור או לא ברור??** ו... ואז אתה תרגיש שווה... כי... **אתה תהיה באמת שווה**... ואל תשכח להזמין אותי לסיום של נשים נזיקין... רגע... ומה יקרה אם זה קצת יתאחר וזה לא יהיה תוך

ארבע שנים אלא תוך שש או שבע שנים?? טוב... 'נסלח לך...' אבל אם כבר התאחרנו אז תעשה את הסיום הזה בשילוב האירוסין!!! מול השווער החשוב שיחטוף אותך כמו לחמניה טריה... כי... כי עברה שמועה בשוק השידוכים שיש פה בחור פלאי!!! בחור שיועד נשים נזיקין בעל פה!!! (איפה תראה כאלו דברים... איפה אתה רואה בחור שיועד נשים נזיקין?? רק בחור שהרגיש לא שווה... רק לו יש את התעצומות לעבוד קשה כדי להרגיש שווה) תחשוב רגע בהיגיון: שווער שמציעים לו בחור שניתן לבחון אותו נשים נזיקין... מעניין אותו באיזה ישיבה הוא לומד?? את מי מעניין הישיבה!!! אתה פה התופפפפפה!!! אז הנה... יש פה בחור שפעם הרגיש לא שווה... והיות ולא היה נעים לו להרגיש לא שווה ו... ולכן הוא למד ולמד ואז הוא נהיה שווה... וסוף הכבוד לבא... נו... **אז עכשיו תגיד לי בכנות:** האם אני אמור לרחם עליך שאתה כעת מרגיש לא שווה?? מה אתה רוצה שיהיה?? אתה רוצה כן להרגיש שווה כעת...? אם כעת תרגיש שווה, מה הסיכוי שלך להיות שווה אי פעם?? אם תרגיש כבר עכשיו שווה!!! אני מבבבבטיח לך שבחתונה אתה לא תעשה סיום על נשים נזיקין... **כי... כי למה... למה שזה יקרה??** בחור שכבר משיעור א' יודע שמה שהוא יעשה ומה שלא יעשה... בשידוכים הוא תמיד יהיה מבוקש ויוכל לדרוש כמה שהוא רוצה... תן לו סיבה אחת למה להתאמץ מעל ומעבר וללמוד נשים נזיקין??

אבל אתה ברוך ה' מרגיש כעת לא שווה... וכעת זה אמנם לא נעים... אבל רק בזכות ההרגשה הזו אתה הולך לתפוס את עצמך ולהיות שווה שווה שווה שווה!!! ושווה באמת ולא בזיוץ... נו... אז לרחם עליך?? אני מתקשה לרחם עליך! לעומת זאת חבר שלך שהתקבל לישיבה המפורסמת... והוא מבחינתו... הגיע כעת למנוחה נכונה תחת כנפי השכינה... **עלי אני מרחם!!** כי נכון שבימים אלו הוא מסתובב כולו זחוח ומבסוט... אבל דווקא הזחירות הזו יש בה סיכון אמיתי שהוא עלול לא לעשות משהו עם עצמו כי הוא סיים!! הוא כבר הגיע לפסגה!! הוא כבר מרגיש מיליון דולר עוד לפני שהוא הזיז את עצמו... ו... ואז אותו בחור חוזר הבייתה בבין הזמנים... ואברך אחד ניגש אלי כולו מבוהל... תשמע... הבחורים של הדור הזה מרגישים כזו נחיתות... כבוד התורה כ"כ ירד פלאים... איך מרוממים אותם?? איך מצליחים לתת לבחור ישיבה את הרוממות שהוא כן שווה יותר מהחיילים והבעלבים והעסקנים וכי'?

נו... באמת מה עושים?? אוהו... מצאנו פתרון!!! נכתוב מודעה גדולה, ברוכים הבאים לגיונו של מלך... לבני הישיבות... נזר הבריאה אה...!!!

עניתי לאותו אברך... עזוב!!! 'על הראשונים אנו מצטערים...' הפטל הדביק הזה שכבר ניסינו למרוח עליהם... זה מה שהרס אותם עד עכשיו... אז אתה רוצה עוד להמשיך להרוס אותם...?? **אז מה כן??**

אתה רוצה באמת באמת לרומם בחור ישיבה?? בא תראה איך מרוממים בחור ישיבה... תביא לי את הבחור הכי חחשוב...

הנה... מוטי!!! תשמע מוטי... תקשיב טוב טוב ל-מה שאני אומר לך!! אני אומר לך כעת משפטיים אמיתיים להחריד: אני רוצה להגיד לך:

לקחת בחור חלש ולחבוש אותו... זה כמו לשים גבס לרגל בריאה... למה אתה חובש אותו ועוטר אותו בצמר גפן?? למה אתה לוקח בן אדם בשיא המעוף ומכניס אותו בכח לכסא גלגלים?? תעיף אותו קדימה!!! תדרוש ממנו... הוא יודה לך... יהיה לו אור בעיניים.. תהיה בהלם!!

לאחרונה... דווקא מרוב שהצליחו לעזור מודעות במחמאות לצעירים... (שהם כמובן קריטי מאוד וחובת השעה) על הדרך משהו השתבש לנו במונחי זכר ונקבה... כמו בכפרות שיש כאלו שמתבלבלים בין תרגולים זכרים לנקבות... ככה לאחרונה נוצר בבלול מסוים בין סוגי המחמאות שמתאימים ל'כה תאמר לבית יעקב' לבין המחמאות שמיועדות עבור 'תיגד לבני ישראל'... כשמדברים לנקבות צריך לדבר בלשון רכה... אבל כשאתה מחמיא לבחור (רק) בלשון רכה אתה גגגומר אותו! בקיצור: גם כשאתה מחמיא לבחור... תחמיא לו כמו שמחמיאים לגיבבר...

המחמאה הכי אידיאלית לבחור זה לתפוס אותו באוזניים ולהגיד לו: אתה יכול!!! לתת בו אימון ולהעיק אותו הלאה... קדימה... להציב לפניו משימות שמצד אחד הם לא יותר ממה שהוא יכול... אבל גם לא פחות!!! ובשום אופן לא פחות!!! כשאתה ניגש לבחור ואומר לו: אתה מדהים... אתה ענק... אין עליך... ולכן מה?? לכן כך לישון?? לא הזזת לו כלום... הלוואי ולא הרסת... כי בחור 'שש אלי קרב...' המחמאה הכי אידיאלית בשביל בחור... זה שאתה המבוגר תתן בו אימון ותשלח אותו לקרב!!! ושתשאר שם כצופה מהצד... שיהיה לו לאן להחזיר דבר לשולחו ולומר... הנה... עשיתי שליחותי... עמדתי בזה!! הצלחתי!!! הנה כך סוג של מחמאה שמדברת לבחור... זה מה שנותן לו ברק בעיניים...

ולסיום: כאן המקום להסתייג: שגם אחרי שתיארתי את אותו בחור שהוא לא עושה כלום... בשטח זה לא באמת קורה... כי תכל'ס בחורי ישיבות הם לא בטלנים... הם עמלים בתורה וסתם ככה... כל בחור מוקף היום בלחץ חברתי שעושה את שלו... אני סומך על הקורא הנבון שהשכיל להבין שלא דיברתי על תופעה קיימת כמו על תופעה שעלולה להיות...

מועדון שלנו! את הצעיר **האבוד** - צריך **לבקש**, ואת ה**נידח** צריך **להשיב**... ואת הנער **השבור** צריך **לחבש** ואת ה**חולה** **לרפאות** ואת ה**נחלש** **לחזק**... זו נבואה שצריך יום אחד ללמוד אותה בעיון!! עכ"פ... מה שנוגע לעניינינו... בדור שלנו אפשר דרא ויש מודעות גדולה לחלק השני של הפסוק... יש מודעות ל**נשברת!!** כולנו יודעים שיש כיום בחורים שבורים שצריך לחבש ולעודד אותם... יש גם כמובן מודעות לבחור הנידח והאובד... לאותו צעיר שמרגיש שלא מתייחסים אליו וצריך להרעיק עליו מלא חופנים אהבה וחום... (יש כיום מלאכים ונפלאים שעושים עבודת קודש... להכיל וללוות צעירים ובלבוע את כל המשושים שלהם... וואו! לא תאר את גדל חשיבותם...) וב"ה יש בדורנו מודעות לזה ואפילו הרשויות מכירות בצורך הזה...) אבל דווקא את האובייקט הראשון!!! **את הנחלות לא חזקתם!!** דווקא זה קצת נשכח בדורנו... מה זה אותם 'נחלות'??

נחלה זה חלישות טבעית... לא מדובר פה בבחור
 חולה... לא שבור... לא נידח... ולא אובד... מדובר
 בבחור מצוין וכשרוני!! רק מה? הוא בסה"כ חלש...
 והוא צריך **שיחזקו אותו!!! שיעניקו לו כח!!!** ואם תשים
 לב אנחנו מתבלבלים וניגשים אליו כמו שהתרגלנו
 לגשת לנשבר ולאובד ולנידח... אנחנו מקרבים אותו...
 עוטפים אותו בחום ומרעיפים עליו שבחים ותמיכת
 עידוד... אבל הההלן... התבלבלנו!!! לכל אחד יש את
 הגישה היחודית אליו... את הנשברת תחבוש... את
 הנידחת תשיב...

אבל את הנחלה...?? תחזק!!! אין מחזקים את החלש??

לא חובשים אותו... לא עוטפים אותו בצמר גפן... אלא מחזקים אותו...

ואני כעת מדבר ספציפית על זה!! לחזק בחור שיש לו יכולות... זה שפראן אחר לגמרי מלקרב אותו... ואיך מחזקים אותו??

נותנים לו חוזק!!! מעיפים אותו קדימה... זה סוג אחר של גישה!!

ולכן אם אתה שואל אותי... אתה רוצה לרומם קרנו של בחור ישיבה בעל כשר'??? קודם תשב בינך לבינך עצמך ותאהב אותו מכל הלב... ואז תחשוב עליו ממושכות- לאן!!! לאן הוא יכול להגיע... תן בו אימון שהוא יכול להגיע לשם... ועכשיו גש אליו... ותתחיל לחבוט בו... 'תרביץ' לו... אני מתנדב לתת לו ה'בוקס' הראשון... הההלו... תתבייש לך... אתה יכול הרבה יותר... תתחיל לזוז כבר!!! וכעת אני רוצה לעבור לרגע לדור המבוגר... אני יודע שאתה טיפה נבהלים מהמשפטים האלו... ברגע הראשון נראה לכם שאני פוגע בו... אבל לא!!! אתה תהיה בהלם!!! אתה תראה שנדלק בו ניצוץ של אור!!! אור בעיניים... כי הוא גבבבר... וגבר זה גבר!!! בחור רוצה להיות חייל... בחור רוצה להיות שווה!!! בחור מייחל למישהו שיתן בו אימון ויעיף אותו קדימה... לכל בחור נורמלי יש יצר טבעי לשוש אלי קרב!!! הוא רוצה שיאתגרו אותו... הוא רוצה לדהור... לכבוש יעדים... הוא מייחל למישהו שיחדוף אותו בתקיפות ממקום של גב חזק ואוהב... בחור רוצה להיות חזק ולא חלש... לבחור לא מספיק שיגידו לו כל יום **אתה** שווה!!! הוא רוצה גם מישהו שיגיד לו **תהיה** שווה!!!! ושיגיד לו ממקום של הכרה קרובה ביכולות שגלומים בו וקדימה... עוף... עוף... **שדימה**... (אם קצת תרחיח... זו צורת מערכת היחסים שהייתה

שאתה לא שווה גרוש!!!!!! שמעת?? גרוש אתה לא שווה!!!

הישיבה שלך היא אמנם הישיבה הכי טובה...
ותלמיד חכם הוא באמת נזר הבריאה... הכל נכון...
אבל אתה??? מה זה קשור אליך ! ! ! ?

אתה סתם אפס מאופס!!! אתה לא שווה גרוש!!
שקל לא!!!!

אה... לא נעים לשמוע את זה?? אה... אתה כן רוצה להיות שווה??

קדימה!! תתפוס את עצמך לידיים!! בברתי עליך...
אמרו לי עליך שאתה בעל כשרון... ולפי הכישורים
שלך אתה יכול תוך ארבע שנים להיות בקי בנשים
נזיקין!! קדימה... תתחיל ללמוד... ומהר מהר מהר...
אחרת אתה באמת לא שווה גרוש!! ואל תזלזל במה
שאני אומר לך כי לשם שינוי זו האמת האמיתית!!!
אם לא תשמע בקולי... אם תמשיך להסתובב לי פה
זחוח ותמשיך לקום מתי שבא לך ולנייעס כאילו
אתה כבר במגדל השן... **אתה יודע מה שיקרה?? אני**
אגיד לך בדיוק מה שיקרה: אתה תכנס לאותה
ישיבה... שהיא באמת ישיבה טובה... אבל אתה
מטאטא!!... והמטאטא נכנס לשיעור א'... ומשם
המטאטא עבר לשיעור ב'... והמטאטא המשיך
לעשות את דרכו משיעור ב' לשיעור ג' לקיבוץ... ויום
אחד המטאטא התחתן... מטאטא נכנס... ומטאטא
יצא... השם של הישיבה ממשיך לפרוח ולשגשג
ואילו אתה הייתי מטאטא ונשארת מטאטא...
ושלא תגיד שלא אמרתי אה... מה לעשות אם אתה
לא רוצה לצאת מהישיבה מטאטא כמו שנכנסת??
הדרך היחידה היא שתבין ותפנים **שאתה כעת**
מטאטא!! אתה לא שווה גרוש!!!! והיות ואתה לא
שווה גרוש... אז תתחיל... תתחיל **להיות** שווה!!
תתחיל לעשות משהו **שיעשה אותך שווה!!** ואז
תזכה להיות נזר הבריאה!! אז אתה באמת תצדיק
את כל ה'דברים הרבה' שנאמרים על העוסק
בתורה... אבל כעת אתה לא נזר הבריאה ולא
בטיח... הגיע הזמן שנקלוט: שבחור ישיבה הוא לא
מטומטם... א"א למרוח עליו מחמאות בלי קשר!!
זה מתפוצץ לו בפנים מול החייל...

...

כעת נעזוב את איציק... כמה מילים במגרש החינוך... (לא איכפת לי שהצעירים יעמדו מאחורי הדלת ויבינו איך נכון לעבוד איתם) איני אומר קבלו דעתי... אבל אם אתה שואל אותי... אני סבור שאם אתה רואה כיום בחור שמרגיש נחיתי בזה שהוא בן ישיבה... זה לא בגלל **שלא** מספיק החמיאו לו! יתכן שאדברה... החמיאו לו אבל בלי קשר!!! שכנעו אותו שהוא נזר הבריאה גם בלי לעשות כלום... ודווקא זה מה שמפרק אותו!! כי נפש נורמלית לא קונה מחמאות בלי קשר... אבל רגע רגע... כאן צריך להסתייג:

בחינוך שום דבר לא עובד שחור לבן... יש כאן הזמן
צצוא ושוב של שמאל דוחה וימין מקרבת... והאמת
היא שאם נרצה בהזדמנות לפתוח את הסוגיה הזו
באופן יסודי... הכתובת היא בנביא יחזקאל פרק
ל"ד.. שם יחזקאל הנביא מקדיש נבואה למחנכים...
הוא ממשיך אותם לרועים ואת החניכים לצאן...
ושם יחזקאל עושה חלוקת תפקידים לפי המצב...
את הנחלות לא חזקתם, ואת החוילה לא רפאתם, ולנשברת
לא חבשנתם, ואת הנדחת לא השבתם, ואת האובדת לא
בקשנתם כתוב כאן: שלכל צעיר יש את הכרטיס

2 התנצלויות

אודות הנכתב בשבוע שעבר

שתי טעויות מצערות השתרבו בשבוע שעבר בגיליון זה...

הטעות הראשונה הייתה פליטת קולמוס של שלוש מילים... שנכתב בהם כביכול השוואה בין היאור ל-מעון... אני מוסר התנצלות **מעומק לב!!!** כפרט שהתפרש בזה כביכול נימה של זלזול בנשות ישראל הצדקניות של דורנו שמוסרות נפשן מעל ומעבר לאפשר לבעליהן ללמוד תורה וזה כרוך בין היתר באילוף הקיים בדורנו בשליחת ילדיהם למעונות יום...

וכשמייכל בת שאל מתבטאת כלפיהם בלשון אמהות ושפחות... דוד המלך עונה לה בתקיפות: "ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה" ואומר ע"ז המדרש: אמר דוד למייכל: הלוואי ויהיה לי חלק איתן בעוה"ב... כלומר: להם ודאי מובטח שכר רב לעוה"ב ואילו אני לא בטוח בזה... (לולא האמנתי לראות) אין כאן בגיליון זה המקום להרחיב בגודל מעלת אותן נשים צדקניות, אבל במסגרת גיליון שלהבת... שם ניכרים הדברים שאין הכותב עומד מאחורי פליטת קולמוס זו...

אמנם זה לא תירוץ... אבל כן אנסה להתנצל ששתי הטעויות (גם זו וגם תפוסת בהמשך) נכתבו בשעות היותר מידי קטנות של הלילה... האם זה תירוץ?? לא!! התנצלות?? כן!!

והטעות השניה: במאמר המרכזי נכתב אודות ה'עניינא דעלמא' שמוזכרים בגמ'... כל מטרותיו של המאמר הייתה כמובן כן לעודד ולהמריץ ללמוד גם את הדברים האלו שיש לנו נטיה 'לחפץ אותם', אבל!! כדרכו של מאמר שעוסק בהסברה... קודם ניתן מקום של כבוד להוזה אמינא... מציגים את הצד הלא נכון ונותנים לו את רשות הדיבור המלאה ואז שוללים אותו... וכאן, ההוזה אמינה הוצגה בצורה יותר מידי חזקה!! היה נשמע כביכול שה'עניינא דעלמא' המוזכרים בגמ' הם לא נחשבים לתלמוד תורה וזה לא חלק מהגמ', אבל בוודאי שלא!! ברור שלאחר שרבינא ורב אשי ראו לנכון לכתוב את זה בגמ' זה נהפך לבלתי נפרד מעסק התורה... אם כן, מה שכתבתי שמי שלא ילמד את זה יכול לעשות סיום... זו סתם הערה כללית לגופו של עניין... בלי כל קשר לנושא... שיתכן שמי שלמד את עניין המסכת... גם אם הוא לא עבר על כל מילה בגמ' זה נחשב שהוא סיים מסכת... (פוסט הראשון שהיה עורך סיום מסכת זה אבי... ועל איזה מסכת הוא עשה סיום? הרי בזמנו לא היה גמ'... אלא מאי? את עניין המסכת) עיקר מטרת המאמר הזה הייתה... לתת מיקוד גם לנושאים האלו!! לא לדלג עליהם... ללמוד אותם... להבין שאם בעלי הגמ' ראו לנכון לכתוב אותם יש לנו מה להכניס את זה לראש... ואגב: מצינו כבר בגמ' שבת שרבה בר רב הונא לא רצה ללכת ללמוד אצל רב חסדא, ואביו רב הונא שאל אותו למה... הרי שמעתתא דרב חסדא מחדדן טפי? ענה לו בנו: בגלל שרב חסדא מפקסין באמצע הלימוד ומתחיל לדבר על מילי דעלמא!!! ואז רבה בר רב הונא מתחיל שם לפרט לאביו כל מיני עוצות של רב חסדא בענייני בית הכסא ועצירות וכאבי בטן וכו'... שעל זה הוא פתאום מדבר באמצע הלימוד...

ענה רב הונא לבנו רבה: "הוא עסיק בחיי דברייתא ואת אמרת במילי דעלמא? כ"ש זיל גביה..." פירושו: רב חסדא מדבר איתכם על הבריאות של החיים... ואתה קורא לזה מילי דעלמא... אדרבה... דווקא זה סיבה עוד יותר טובה ללכת אליו!

עכ"פ רואים מכאן שרב חסדא ש'מחדדן שמעתא' יודע להפסיק באמצע הלימוד ולדבר עם התלמידים על תופעות של מעי רגיו... מה שבטוח: בדורנו לא צריך להיות גאון כדי להבין למה רב חסדא צריך לדבר על זה... כי אם רב חסדא ימסור שיעור כללי... ואת הבריאות תשאיר לרופא משפחה... ולהתנהג בדרך ארץ תשאיר ליועץ הנישואין... התוצאות מוכרות ודו"ק!!

ר' שמריהו... השליח המיתולוגי מסוריא בדרכו לירושלים...

ר' שמריהו בסך הכל רצה לעלות לירושלים להקריב ביכורים... זה הכל... אבל הוא ממזמן קלט והפנים שהביכורים פה זה הסיפור הכי קטן... יש לו פה עוד הרבה מצוות ותפקידים חשובים וקריטים הרבה יותר... אז רק רקע קצר: ר' שמריהו הלוי נשלח במיוחד ע"י הנשיא לשליחות בסוריא!! הוא מתגורר כאן כדי לעשות ידידישקייט... סו"ס מעטים החברים שרוצים להתגורר אי שם בסוריא... ור' שמריהו כאן מופקד על כל נושא בידידישקייט... ר' שמריהו מנצל כל הזדמנות לעלות לבית המקדש כדי לחפות קצת על הגעגועים והמרחק... והנה כעת יש לו ביכורים... אמנם ביכורים דרבנן... סו"ס כאן זה סוריא... כך שמביא ואינו קורא...

ואכן... ר' שמריהו תלה פתק בכניסה לבית המדרש!! שבוע הבא ביום שלישי אני יוצא לירושלים...

הוא רק הודיע שהוא עומד לנסוע... והנה התחילו הנקישות בזה אחר זה... והרשימה כל הזמן הלכה והתארכה... רשימה של בקשות מגוונות... חלקם בקשות שמחות חלקם עצובות... חלקם בקשות פעותות וחלקם בקשות איסטרטגיות... הדפיקה הראשונה הייתה של מלכה בת ה-13... היא עמדה בפתח וביקשה מר' שמריהו שיסכים להיות שליח קבלה בשבילה- לקבל גט מיד בעלה... אגב: אל תבהל... זה פה סיפור עגום של פירוק משפחה... מדובר פה בסה"כ בבה"ח ר' יונתן ששבועים לאחר הבר מצווה קידש את מלכה בת השש... והסיכום היה עם אבא שלה שהוא הולך ללמוד 14 שנים בישיבה... ונכון לעכשיו נשארו לו עוד שש שנים נוספות ללמוד בישיבה בירושלים... אבל לאחרונה הוא החליט לגלות למקום תורה... ולנסוע גם לגליל העליון לעשות שימוש אצל ר"א או לפרוגייתא אצל ר' אלעזר... והיות ובשנים אלו המדינה משובשת בגייסות לכן ההמלצה היא שמי שהוא לא כהן, עדיף שיתן לאשתו גט עד שהוא יחזור בעזה"ש בשלום ואז 'חזיר גרושתו' כדי למנוע חשש של עגונה ח"ו... ובפרט ש... שאם ח"ו יקרה משהו אז מלכה תיפול ליבום אצל אחיו של ר' יונתן... ומה נעשה שאנחנו קצת מכירים אותו מהשכונה ו... והוא לא בן תורה... ר' יונתן הבין מיד את החשש... ואכן הסיכום היה שהיא- מלכה, תמנה שליח קבלה שהוא יקבל את הגט...

טוב... ר' שמריהו הסכים... נו נו... שליח קבלה של גט זה עוד הבקשות היותר קלות!! אתה לא צריך לעשות כלום... רק בסה"כ לקבל את הגט בפני עדים וזהו... כבר לא צריך לשמור על הגט... (הדבר היחיד שר' שמריהו כן הצריך זה שני עדים שיעידו שמלכה אכן מינתה אותו להיות שליח קבלה...) טוב... עד כאן הנקישה הראשונה...

אחרי שעתיים... שוב נקישה בדלת... פייביש!!! מה שלומך פייביש? במה אני יכול לעזור??

פייביש נאנח... לפני כמה חודשים עליתי לרגל... יהודי אחד ביקש ממני הלוואה... הסכמתי בשמחה... בדיוק היו איתי שני אנשים מכאן... מהשכונה שלנו... החתמתי אותם בתור עדים... ונתתי לו בחפץ לב... והנה הגיע זמן הפרעון... שלחתי את השטר עם מישהו שיגבה ממנו!! והבן אדם מכחיש... מערער על השטר... מערער על העדים... מזויף הוא... וכעת אני צריך לעשות קיום!! יש לי יהודי אחד בירושלים שמכיר את שני העדים מכאן אבל אני צריך עוד עד... אני צריך שתיצור עם העד השני קשר ושניכם יחד תלכו להעיד על העדים... לקיים את השטר ולגבות... ר' שמריהו נאנח בלבו... אוהו... התחילו הטיוילים... לעת עתה אני כבר יודע שאני הולך לבקר בשני בתי דינים!! אחד בשביל הגט ואחד בשביל קיום שטרות...

לא עברו עשר דקות... ודפיקה רועמת בדלת... אוהו... הרשל בדלת... זה נראה שהוא עצבני... כן... הרשל מה נשמע? די די... נמאס לי... תכתוב לי גט ותשלח לאשתי... אתה הולך לארץ ישראל... תן את זה... וכל טוב... זהו... ר' שמריהו נשם נשימה עמוקה!! אמנם לרגע אחד הוא בא להיאנח... נו... עוד גט על הראש... אבל חס ושלום!! ר' שמריהו לא נאנח בכלל... אדרבה... הוא מיד נותר ממקומו... כן כן הרשל... בשמחה רבה... אני אעשה הכל על הצד היותר טוב... אתה יכול להיות רגוע... הרשל... אתה יכול ללכת הבייתה... תלך תלך... תהיה רגוע... אתה אפילו לא צריך לברר האם עשיתי את זה... תסמוך עלי בעיניים עצומות... כל טוב כל טוב... הרשל רק יצא מהבית... ו... ור' שמריהו מהר מהר נעל את הדלת... אוהו... ברוך ה'... בשעה טובה... סו"ס הרשל הזה מוכן לתת גט לאשתי... זה בשורה כ"כ משמחת... שאפילו שבשביל ר' שמריהו זה כאב ראש לא קטן בכלל... אבל ברוך ה'... אבל מה לא עושים בשביל להתיר את העגונה שלו שהוא לא רצה לעלות עמה לארץ ישראל... כעת ר' שמריהו צריך ללכת לבית של הסופר ולבקש לכתוב גט!! ר' שמריהו חייב להיות נוכח בשעת כתיבת הגט... לפחות לשמוע את ה'קן קולמוסא וקן מגילתא', כי היות והוא מביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם... וכעת הוא צריך לקחת את הגט ולשמור עליו כמו אתרוג הכי יקר!!! כי... כי... אם זה נאבד ה' ישמור... אין עותק... לא סורקים את זה שוב... בקיצור: להיות השליח קבלה של מלכה זה צחוק ילדים לעומת להיות שליח הולכה של הרשל... תבין: לר' שמריהו יש כבר משקעים מהפעם שעברה שהוא היה שליח להביא גט... ולפתע באופן פתאומי הגט נאבד לו... הוא נכנס לפאניקה!! והוא התחיל לחפש אותו... לבנתיים הוא הזעיק שירות חירום של המשטרה המקומית שתעצור את התנועה... מחסום משטרה הוצב בדרך... אין מעבר!!!! יש כעת חיפוש אחר גט שנאבד... אם השיירות ימשיכו לעבור כאן... אז גם אם הגט לפתע ימצא... הוא יפסל מחשש שמא הוא נפל מהשיירה שעברה כאן (ששמו כשמו ושמה כשמה) ובשביל לא לנטרל את הכשרות של הגט... לכן נא להמתין בסבלנות עד שימצאו את הגט כדי למנוע אישה עגונה... ואכן תוך חצי שעה נמצא הגט בחסדי שמים... לבנתיים נוצר עומס תנועה כבד בשעות הקשות ביותר ביום... מאז ר' שמריהו כבר לא לוקח סיכונים... וברגע שהוא רק חזר מהסופר עם הגט... אשתו תפרה לו את הגט בתוך החליפה!!! מה שבטוח בטוח!!

לבנתיים ר' שמריהו כבר כמעט שכח את הסיבה המקורית למה הוא בכלל רוצה לעלות לירושלים... הוא כמעט שכח את הביכורים כאן... לבנתיים עברו כמה שעות רגועות... ושוב דפיקה... הפעם פרידל הילדת... ר' שמריהו... אתה יכול להקריב בשבילי קרבן יולדת?? אוהו... בטח... בשמחה רבה... הלוואי תמיד רק כאלו בקשות... גם שמחות ב"ה וגם בקשות קלות... זה בסה"כ להגיע עם הכסף... לשלשל אותו ב'שופר'- בקופה שנקראת קיני חובה ואין ב"ד מתעצלים בו... עוד באותו יום מקריבים את זה... שיהיה במזל טוב...

והגיע הערב!!! ואז לפתע שוב דפיקות בהולות... אבאלע... שבעה טובי העיר ביחד!! שלום עליכם... קרה משהו? הכל בסדר?? לא!! לא בדיוק... הגיעה אלינו כעת שמועה סודית... ששפרינצא המוכרת פה לכולם כקלאפטע אמיתית... יש לה כלה שמתגוררת בא"י... וכצפוי, יש לה שגאה תהומית לכלה שלה! והיא החליטה לתפוז לה תיק!! והיות והבן שלה עזב לפני זמן רב את הבית לצורכי מסחר... והוא מופיע פה מידי פעם לבקר את אמו... אז אמה שלו שכרה נוכל בכסף מלא שיבא לכלה שלה ויעיד בבית דין שבעלה מת!!! מתוך מטרה שהיא תתחתן על פי עד אחד... ואז ביום בהיר יופיע בעלה בעיר... ואז היא תחתוף מכל הכיוונים... כדן אישה שנשאת ע"פ עד אחד שתצא מזה ומזה... ואין לא כתובה מזה ומזה וכו' וכו'... וכעת הגיע לנו עדכון בהול שהוא כבר העיד והיא כבר בשידוכים!!! אמנם יש לה כמעט ג' חודשים עד שהיא יכולה להתחתן... (שיעור הבחנה בין ולד ראשון לשני) אבל בתוך ה' חודשים האלו אנחנו חייבים להקפיד לשם עד אחד שיכחיש את העד אחד שנגדו... ואז נחליט על נקיטת פעולות נגד מכשפה זו... ההמשך אולי יבא אולי... נקווה שעד שבוע הבא יתמו חטאים.

אתן לך דוגמא קלאסית: מגיע ראש השנה!! מה זה אומר לך ר"ה??

אז ככה: בר"ה הידישקייט מתחלקת לשני חלקים!!! בידישקייט אחד כתוב שר"ה זה רחמנא אמר תקעו... יום הדין... המלכת ה'... ג' ספרים נפתחים... תשובה תפילה וצדקה... זה מה שכתוב בידישקייט א'...

כעת נעבור לידישקייט ב'... אני מכיר יהודי אחד שהר"ה שלו מתחיל ונגמר בסימנים... ואל תשאל... היה חסר לו ראש של כבש... וזהו!! שם העסק נתקע... יצאו לו קרניים... חכה... צריך גם סכין חדש... החותך חיים לכל חי... כל הר"ה הסתובב סביב כל מיני עניינים וכעת שים לב: לכל המנהגים האלו יש מקורות!! הסימנים של ר"ה זה גמ' בהוריות וסימן בשו"ע... גם לסכין חדש יש מקור... השאלה היא על מה השערות של אבותנו סמרו ועל מה לא?? כשנמצאים בר"ה ויתקע שופר בעיר והעם אמורים להיות- יחד... אתה אמור לבחור על מה לסמור את השערות... האם על הראש כבש שחסר לך... או על הראש ככרוב שהיה לך כל השנה כולה והגיע הזמן שיתחיל לקבל על עצמו עול מלכות שמים??

הנה לך יזכור לשדים!!! אם יש הנהגה שאבותנו עשו מזה עסק בערבון מוגבל... ואילו אנחנו שמים בצד את מה שהשערות שלהם סמרו... ואנחנו בוחרים לעצמנו ערכים אחרים שעל זה השערות שלנו סומרות... אז בת קול עומדת ושואלת: הלו... מאיפה הבאת את ה"חדשים מקרוב באו" הזה?? הנה לך יזכור לשדים... זה יראת שדים... לא יראת שמים...

אתן לך דוגמא מתסכלת בנימה אישית: אני אומר מידי ערב ר"ח יום כיפור קטן!!! למה?? כי ביישיבה קטנה שלי אמרו... ובישיבה גדולה?? כבר פחות אמרו... אבל אני לא מעיז להפסיק!!! ולמה?? כי אל תשאל... יש איזה סיפור מפורסם על חולה לב שהגיע לסטיפלר... הסטיפלר אמר לו: אם תגיד יו"ק מידי חודש יהיה לך אריכות ימים... ופעם אחת הוא שכח להגיד יו"ק ובאותו חודש הוא באמת נפטר... זהו!! הסיפור הזה הספיק לי!!... מאז אני לא מעיז להפסיק יום כיפור קטן... (אגב: כאן נכנסנו למחלל אחר... לקחת סיפור או הוראה פרטנית ולהפוך את זה להלכה למשה מסיני... זה כבר נושא בפ"ע... אבל עזוב... אין מעריבים בעיה בבעיה...) כעת שים לב: אני מצידי הייתי רוצה להפסיק להגיד יו"ק... אבל אני לא מעיז... אני פשוט מפחד!!! כי... כי אוי ואבוי... זה יכול להרביץ...

והיראת שמים המזוית הזו מתסכלת אותי: להפסיק לשמור על העניינים **אין לי בעיה**... להפסיק באמצע הלימוד **אין לי בעיה**... רק מה הבעיה? להפסיק להגיד יום כיפור קטן ? ? ! ? ! פה השערות שלי בחרו לסמור!! הנה לך דוגמא של **"יזכור לשדים לא אלווקו"** זה נקרא **חדשים מקרוב באו**... למה זה חדשים מקרוב באו?? כי **לא שערם אבותיכם!!!** אבא שלי דווקא אומר יו"ק... אבל השערות שלו דווקא לא סומרות על זה... השערות שלו סומרות להוציא דבר שקר מפיו!!! השערות שלו סומרות מניבול פה... דווקא בזה השערות שלי לא סומרות... רק על מה כן?? להפסיק להגיד יום כיפור קטן... שם יש לי יראת שמים נוראה... ובינינו... אל תתפס לדוגמא... לכל אחד מאיתנו יש את היום כיפור קטן שלו... כל אחד והסיפור שנתקע לו בראש על מישהו שהפסיק איזה הוראת קבע והוא לא קם בבוקר... וכן הלאה... כל אחד והנורות האדומות שהוא בחר להדליק אותם משמים...

וכעת שים לב: אני לא מדבר פה על המצאות!! זה לא סתם קשקושים... לא! הפעם אנחנו מדברים על ערכים שיש להם מקור... ואבותינו עשו ועושים אותם... אבל ה ש ע ר ו ת ? ? ! ? ! השערות שלהם לא סומרות על זה... הם לא... ואנחנו כן... הנה לך מאפיין של יזכור לשדים!!! כל יראה וטראסא שהחלטנו להיות יראי שמים עוד יותר מהתורה בכבודה בעצמה... לזה קוראים יזכור לשדים!!! אם התורה בעצמה לא ראתה לנכון לעשות מזה עסק יותר מידי... אז למה אתה יותר צדיק מהתורה עצמה? אדם שמקריב קדשים בחוץ... עליו התורה מתבטאת: ולא יזכור עוד לשעירים... מדובר פה בבן אדם שמקריב לה'!!!! לגבוה! אבל למה לקחת את זה יותר מידי החוצה... למה הרחקת נדוד...

כשיהיו לוקח עניין מסוים שמתוכם במקום מסוים ביהדות ומרחיק איתו לכת ולוקח אותו יותר מידי רחוק ממה שהתורה הבינה... אז ההלו... ולא יזכור עוד לשעירים... תפסיק לזבוח לשדים... תפסיק לעצב לעצמך את היהדות... אל תחליט לרשש"ע במה אתה ירא ממנו... עוד דוגמא: אני לא אוכל זיתים!!! אף פעם לא!!! למה? כי זה גורם לשכחה... אה... אבל פעם בחודש מותר?? אבל עזוב... לא תדע... אולי עבר פחות מחודש... (בפרט אני אוכל זיתים... אז בכלל... אני עלול לשכוח היום שאכלתי אתמול) אני נורא מקפיד על זה!! ואני בסה"כ צודק!! סו"ס זה כתוב בפירוש בחז"ל שזיתים גורמים לשכחה... אבל!! משום מה... עד כמה שלא שכחתי, יש עוד דבר אחד שגורם לשכחה... תנחש מה?? "מי שלא חוזר על תלמודו..." משום מה זה כמעט ולא מטריד אות... מעולם לא קרה שהקפדתי מאוד לחזור על הלימוד שלי באובססיה מחשש לשכחה... אתה קולט?? השערות של אבותי סמרו על זה!!! על הגורם לשכחה המקורי!! מהמתחייב בנפשו של הישב ויסרים מלבר... על זה הם סמרו... אבל אני?? איפה... אין לי מספיק שערות פנויות בשביל לסמור על "אשרי אדם מפחד תמיד"- לחזור על תלמודו... כי... כי... השערות שלי עסוקות מעל ומעבר בלסמור על חצאי זיתים בפיצה... נו... בינינו... מה התקנה שלי?? שידחפו לי זיתים לתוך הפה בכח... וקדימה... תפסיק לברוח לזיתים... תתחיל לחזור על הלימוד שלך... שהשערות שלך יתחילו לסמור במקום הנכון ולא יסמרו על זיתים...

זה מה שעושה חזקיהו... מכתת את נחש הנחושת ומבהיר לעם ישראל... די... שהשיער שלכם יפסיק לסמור מול נחש הנחושת שעשה משה... שהשער שלכם יתחיל יסמור מול תורת משה... רק מה תגידו?? שהשערות יסמרו גם על זה וגם על זה?? **אז זהו שלא!!!** אנחנו לא אנשים גדולים... יש תקציב מצומצם עד כמה השערות שלו יכולות לסמור... ולכן אין לנו את הלוקסוס לבזבז חרדתיות איפה שהשערות של אבותינו לא סמרו...

--- **עוד דוגמא:** יום אחד ראיתי תכונה ליד איזה בית... ביררתי מה קרה... אמרו לי יש פה גארטל של אחד מקדושי עליון מלפני מאתיים שנה... וכולם רוצים לזכות ללבוש את הגארטל הזה... קדימה... נכנסתי... עמדתי בתור... אמרו לי צריך מקווה... רצתי למקווה... כשהתקרב התור שלי כמעט התעלפתי מהתרגשות... לבשתי את הגארטל... בקשתי בקשות... חטפתי מלאכים... חזרתי הביתה וחשבתי על הגארטל... ואז לפתע קפץ לי משהו!! נזכרתי שנשאר לי בבית גארטל של חבר שלי... לקחתי ממנו את זה ושכחתי להחזיר לו... אמרתי לעצמי: הנה!!! הנה **יזכור לשדים... לא שערם אבותיכם!!!** השערות של אבא שלי סומרות

ממון וגארטל שאינו שלוו!! והשערות שלי סומרות ללבוש גארטל של צדיק מכפני מאתיים שנה... השערות של אבא שלי סומרות מהעט של החבר שנשכח אצלו בים... והשערות של סומרות מהעט שצדיק פלוני היה כותב בו את התנאים... על זה נאמרו: יזכור לשדים חדשים מקרוב באו לא שערם אבותיכם... ושוב: זה לא זלזול!! סו"ס מצאנו מושג של אדרת אליהו... והכסא... לחפץ שהצדיק השתמש בו... אבל ההלו... פרופורציות!!!! פרופורציות!!!! אל תבזבז את היראת שמים שלך על דברים לא מהותיים... תשמור את השערות שלך סומרות למה שאבותיך סמרו... --- ברגע שהבנתי את הסיפור הזה... פתאום התחלתי להבין את בריסק... את חטאי אני מזכיר היום... מאז ומעולם לא הסתדרתי עם בריסק!! אני לא מסתדר עם העצבנות שלהם... עם הלחץ שלהם... לא יודע... מה... אי אפשר לעשות זה עם רוגע?? אי אפשר לקרא ק"ש בלי לחץ??

ואז פתאום נפל לי האסימון!!! לא תאמינו!!! כ ו ל נ ו בריסקערס!!!

כולנו עצבניים... כולנו נערוויסטים... כל ההבדל בין בריסקער לביני... שבברייק יש כלל ברזל: בריסק לא מחמירים בשום חומרה שהיא לא ממש מעיקר הדיון!!! הברייסקערס שותים מים מחוץ לסוכה בשיטה! זה עקרוני אצלם!!! למה?? כי לברייסקערס אין מספיק עצבים במלאי בשביל להחמיר במה שלא חייבים מעיקר הדיון... את כל העצבים הם שומרים בחסכוניות למעיקר הדיון!!! אין להם את הלוקסוס לעשות עסק מהזיתים שלי ומהיום כיפור קטן שלי... את שומרים את העצבנות הזו לדקדוק בק"ש ונערווען במעיקר הדיון של אתרוג... במילים אחרות: יש בברייסק הקפדה לנקז את כל השערות הסומרות רק להיכן ש---**שערם אבותיכם!!!** איפה שהשערות של אבותינו סמרו... שם השערות שלהם סומרות... ואיפה שלא אז... אז לא!!! ועד הסוף לא...

ממילא הברייסקערס לא עצבניים יותר ממני וממך!!! רק מה??

לנו פשוט יש יותר מבחר... יש לי שלל נרחב של סגולות ועניינים או כל מיני סיפורים על הוראות פרטניות שגדול בישראל אמר למישהו... ואני נכנסתי לזה חזק והחלטתי לסמור את שערות ראשי סביב זה... ואילו לברייסקערס אין כזה מבחר... אין לו בר כזה עשיר על מה להוציא את העצבים... יש להם כמה מצוות מדאורייתא לא חדשים!!! ולא מקרוב באו!! שזה מה שבאמת מעכב מעיקר הדיון ולשם מנקזים את כל הנערווען... תשמע... אני כבר מתחיל לפזול לכיוון בריסק... אם כבר לחץ... עדיף לנקז לאיפה שאבא שלי נכנס ללחץ... כשאבא שלי שמע שהשכן שלנו מצביע למפלגה ה'לא נכונה'... השערות שלו לא סמרו... אבל כשהוא שמע אותי פותח את הפה נגד הרב של אותו שכן... שם השערות שלו סמרו!!! והוא העביר לי את זה... ואני בעקבותיו... גם אני ככה אנהג עם הילד שלי... אם אני אראה מישהו שבחר ללכת לא לגמרי בדרך שלי... לא קרה כלום... אבל אם הילד שלי יעזי לדבר נגד הרב שלו... הוא יראה איך אבא שלו מחליף צבעים והוא יבין שזו הפעם האחרונה שהוא מעיז לדבר על רבנים!! הוא יראה איפה השערות של אבא שלו סמרו ואיפה לא... וגם הוא... מי יתן... והלוואי ואזכה שהוא יעביר את החינוך הזה הלאה לילדים שלו ויזכיר אותם איפה אבא שלו לימד אותו (מסבא שלו שקיבל גם הוא מסבא שלו)- איפה השערות צריכות לסמור ואיפה לא...

לכל אחד מאיתנו... יש מקום שבו השערות סומרות ויש מקום שלא!!!

ואנחנו בוחרים איפה לשים את סדר העדיפויות ואת סולם הערכים... איפה לשים את כובד המשקל... ופה לא נותר לנו אלא להיצמד ל-- שערם אבותיכם!!! שהשערות יסמרו במקומות הנכונים... ומה קורה אם השערות רוצות לסמור בעוד כמה מקומות?? מומלץ שלא!!!

כי מי שקצת מכיר את עצמו יודע שאין בנפש שלנו מספיק מקום לסמור מעבר למה שחייבים... עיין ערך בריסק... נראה לך שהשערות יכולות לסמור גם בק"ש... וגם בתפילת השל"ה?? תחשוב: כשאני אמרתי תפילת השל"ה בפעם השלישית בער"ח סיון והפעם זה היה על קברו... (כי בבוקר אמרתי את זה אחרי התפילה כדי שלא אשכח... בפעם השניה אמרתי את זה לפי הנוסח הארוך ובפעם השלישית עם כל הרבנים) אמרתי את זה כמעט בצעקות ובדקדוק חסרות ויתירות... נראה לך שאת הק"ש אמרתי באותה רמה??

--- לאחרונה התחלתי להילחם בשדים האלו... אבל ישנם כל מיני עניינים כאלו... בדרך כלל זה סוג דברים שעושים אותם במוצאי שבת... מסוג הדברים שהם לסימן טוב ולהצלחה... אם זה 'ויתן לך' או 'ברכת החדוש' וכל מיני דברים שהם מסוגלים להצלחה ואז אתה נכנס לזה בצורה מוגזמת... ואת התורה לבטל אין בעיה... אבל לא להגיד 'ויתן לך' אוי ואבוי... מה יהיה עם השבוע הקרוב?? הההלך עליו... התחלתי להילחם בשדים האלו!! פרנציפ לא אמרתי ויתן לך... חייכתי עם זה עד יום שלישי... אין לי שום בעיה עם ויתן לך... יש אפילו עניין להגיד את זה... אבל בלי שדים!!! השערות שלי לא יסמרו על דברים לא קשורים... ואם זה כל מיני משפטים של בלי נד... ונגד עין הרע שאנחנו מתרגלים לעשות אותם ואז אוי ואבוי... תאר לעצמך אחד שנהג לעשות התרת קללות כל שבוע... תחשוב ששבוע אחד הוא לא יעשה התרת קללות... הההלך עליו... הוא כל השבוע ילך בזיגזג ברחוב... עוד רגע קופצת עליו קללה... אז זהו!! פה צריך לחתוך... להפסיק לזבוח לשדים! להפסיק לסמור את השערות על מה שאבותינו לא סמרו! אם לא אמרת שבוע אחד 'ויתן לך' (או התרת קללות) שיהיה לך ברור, שזו העבירה הכי קטנה שעשית ברבעון האחרון... ולפחד שבדיק זה ידפוק לך את השבוע... זה נקרא יזכור לשדים!! זה נקרא לסמור את השערות איפה שאבותינו לא סמרו...

בל נשכח... סו"ס אנחנו מחויבים לתורת ה'!!! הערכים שלנו אמורים איכשהו להיות מתואמים עם מה שכתוב בספר תורה... זה שנמצא שם מאחורי הארון קודש... הוא אמור איכשהו להכתיב את סולם העדיפויות ולנווט אותנו ממה לעשות עסק יותר ומה פחות ומה בכלל לא... זמני תשובה ממשמשים ובאים... צריך לחזור בתשובה?? על מה?? על מה שהתורה מצווה!! לא מה שהשדים מחליטים לנו!! ודו"ק.

לעילוי נשמת

מרת תקוה לוטה בת ר' שמואל ע"ה
נלב"ע ד' תמוז תשס"ג תנצב"ה
הוקדש ע"י ידידינו עו"ד ערן פלס הי"ו

דברי שי"ח

ממרחן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"קידוש לבנה"

אמירת שלום עליכם

היה אומר שלום עליכם לעומד לימינו ושמואל וכנגדו, ולא היה חוזר ואומר עליכם שלום רק לאומרים לו שלום עליכם, ולא הקפיד אם הם גדולים או קטנים, (ס' אלא ד"א של הלכה פמ"א ס"ז).

אמירתו לאביו או רבו

אמר לבנו שלא מקפידים בקידוש לבנה שיאמר הבן לאביו או תלמיד לרבו 'שלום עליכם' בדרך כבוד 'שלום עליכם אבי ומורי' (וכ"ה בלקט יושר עמוד ע' דבקידוש לבנה אי"צ לדקדק בד"ז), אבל אפשר להדר בזה (דקדוקי מצות ח"ב סי' נ"ח) ועל' בס' פתחי חיים (עניני אור"ח ח"א סי' ס"ב) שאמר רבינו ע"ע בענותנותו: 'אצלי זה לא נוגע אני לא רב! וחזר ושנה 'זה כשר וישר'.

שירת טובים מאורות

אחר קידוש לבנה היה שר טובים מאורות, ומאחל לכולם אגוט חדש, ואמר שאצלינו לא נהגו לרקוד ולעשות מעגלים (ס' אלא ד"א של הלכה שם ס"ח), לא היה מנער הבגדים אחר קידוש לבנה (שם).

לא ראה הלבנה

השיב רבינו זצ"ל, דאם ברח ברכת הלבנה קודם שראה בדיעבד יוצא יד"ח (ענפי משה ר"ח סי' ל"ז נזר החיים עמוד קע"ז ובמועדי הגר"ח ח"ב סי' כ"ה הניח בצ"ע), ומ"מ אמר רבינו זצ"ל דאם יכול ישמע פעם נוספת הברכה מאחר דהכי שפיר טפי לרווחא דמילתא (וישמע משה סי' קי"ח פתחי חיים ח"א סי' ס"ג).

אמירתה במרפסת מקורה וכנגד זכוכית

רבינו זצ"ל היה מהדר לצאת לחוץ ולברך תחת הרקיע, ואף כשהיה מברך בביתו היו פותחים הגג בשביל כך, אבל הביא שמרן החזו"א כשהיה קשה לו לצאת קידוש הלבנה במרפסת שהיתה פתוחה מכל הצדדין אף שהגג היה מקורה (מעשה איש ח"ז עמוד קל"ד) וסבר שזה סגי להחשב כהולך להקביל פני אביו שבשמים (ארחות רבינו ח"א עמוד קע"ח), והעיקר שלא מברך בחדר שבו הוא נמצא רק יוצא לחוץ (אשי ישראל פ"מ הערה ט"ו), ונכון לפתוח החלון ולא לברך דרך זכוכית (מועדי הגר"ח ח"ב סי' כ"ו).

תחת מטריה ותחת ענפי אילן

השיב רבינו זצ"ל, דאפשר לברך תחת המטריה אף שאינו תחת השמים, (שם סי' כ"ח ואשי ישראל פ"מ ס"ז), וכן תחת ענפי אילן, (שם סי' ל"ה).

אמירתה בשבת ובזמן תוספת שבת

נשאל רבינו זצ"ל, כשחל יום אחרון של ברכת לבנה בשבת ולא בירך האם יברך מבעוד יום או בשבת, והשיב שיברך מבעוד יום (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ל' אמנם בס' שערי ציון ח"ב עמוד ר"י הביא מרבינו זצ"ל, שלא יברך מבעוד יום שאין נהנה ע"ש). אין לברך גם בעת שקבל תוספת שבת (שם).

אחר ליקוי לבנה

אם היה ליקוי לבנה אין לברך עוד אע"פ שלא הגיע אמצע החדש (שקל החדש פ"א מקידוה"ח סק"ה).

צירוף מי שאינו שומר ת"מ וקטן

השיב רבינו זצ"ל, דמי שאינו שומר ת"מ לא מצטרף לרוב עם של שלשה לקידוש לבנה (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ל"ה), ולגבי קטן הניח בצ"ע (שם סי' ל"ז), ובמכתב כתי' כתב לי רבינו זצ"ל (ט"ו מרחשוון תשע"ו ס"ד) דאין מעלת רוב עם בקטנים, ובמכתב אחר (ר"ח אדר תשע"ה) השיבני רבינו זצ"ל, כל ששמו אדם יש בו רוב עם, (ועי' משנ"ב סי' תר"צ ס"ג וב"ק פ"א א').

ברכת השבח ואין בה ערבות

נשאל רבינו זצ"ל, למה לא אומרים קודם קידוש לבנה אקב"ו לקדש הלבנה, והשיב, אינה ברכת המצות אלא ברכת השבח, (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשל"ה מועדי הגר"ח ח"ב סי' ל"ה ועי' ברכ"י סי' ח סק"ב). וכמו כן השיב דא"א להוציא בזה כברכת המצות מדין ערבות (מועדי הגר"ח ח"ב סי' כ"ב).

במה שנקרא קידוש לבנה

וכתב רבינו זצ"ל, במה שקורין ברכה זו בשם 'קידוש לבנה' אף שאין כאן רק ברכה, דשם 'קידוש' לבנה, לא נזכר בגמרא, אלא האחרונים כינוהו כך, כמו קידוה"ח שזה ג"כ בלבנה, ובמס' סופרים (פט"ו הכ"ד) ובשמו"ר (פט"ו סי' כ"ד) יש נוסח בברכה זו ברוך 'מקדש' חדשים, אבל אנו נוהגים לברך 'מחדש' חדשים (סדור תפילה למשה).

בחוב הברכה

המפסיד קידוש לבנה יש לומר עליו מעוות לא יוכל לתקון כמו שמצינו על מי שהפסיד ק"ש של שחרית או ערבית (קונטרס עזרת אליעזר דף ב). ועי' בזה בס' קידוש לבנה (מילואים סי' א ובס' מעשה איש ח"ד עמוד קי"ט) שכן סבר מרן החזו"א זצ"ל שהוא חובה גמורה.

עת אמירת קידוש לבנה

רבינו זצ"ל נהג כדעת הגר"א במעשה רב, לקדש הלבנה מיד אחר ג' ימים, ולא המתין למוצאי שבת, כמנהג אביו הקה"י זצ"ל ומרן החזו"א זצ"ל (מעשה איש ח"ז עמוד קל"ט ארחות רבנו ח"א עמוד קע"ז). אמנם כשעבר ג"י בצמצום ועדיין הלבנה קטנה טובא המתין עד למחר (דקדוקי מצות ח"ב הערה פ"ג וכן מובא מהחזו"א בדינים והנהגות פ"ז ס"ה ועי' במנהגי ביהכ"ס חזו"א פ"ג סט"ו).

אמירתה בעש"ת ובתשעת הימים

רבינו זצ"ל נהג כן גם בעש"ת ולא המתין למוצאי יוה"כ, (עי' משנ"ב סי' תר"ב סק"י), ואמר שמי שעושה קידוש לבנה במוצאי התענית ילבש נעלי קודם ולא יאמר בנעלי בד, (תשובה בסו"ס אשי ישראל תשובה של"ז).

וכן בחדש אב לא המתין אחר ט"ב, והשיב שאף בתשעת הימים יש לשיר טובים מאורות (תשובה בסו"ס אשי ישראל תשובה ת"מ). וכמו כן כשמקדש הלבנה ביום אחרון בליל שבת, כתב רבינו זצ"ל דמותר גם לשיר טובים מאורות וגם לעשות מעגל (תשובות הגר"ח עמוד תשל"ה).

לאומרה כנגד המזרח

כתב רבינו זצ"ל, דיש לאומרה כלפי מזרח (אשי ישראל פ"מ הערה ע"ב) ולא יאמר כנגד הלבנה שלא יהיה נראה כמתפלל נגדה (סדור שיח תפילה סי' קידוש לבנה אות י').

מיישר רגליו כנגדה

ומש"כ במס' סופרים (פ"כ ס"א) 'ומיישר רגליו כנגדה' (ומובא בשו"ע סי' תכ"ז ס"ב), כתב רבינו זצ"ל דנראה דאין הכונה להצמיד רגליו כמו בשמו"ע רק שמיישר רגליו למזרח (דולה ומשקה עמוד ר"ב ועי' בס' אלא ד"א פמ"א ס"ד).

סגולה לכאבי שיניים

היה אומר בשם אביו הקה"י זצ"ל, סגולה לכאב שיניים לומר אחר כשם שאני רוקד כו' ולא יוכלו לנגוע בי לרעה 'ולא יהיה לי כאב שיניים', ואמר שאביו היה אומר זה גם בשביל הבנות שא"א קידוש לבנה, ואמר שד"ז מקורו בסדור בית יעקב לר"י עמדין, (ואמר לי שאולי לא ראוי לומר זה על תינוק שיוצאים לו השיניים כי כ"ה הדרך ביציאתן שכואב כשבוקע ואם יתפלל שלא יכאב לא יצמחו כלל...).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי הרב ברוד מאיר ב"ד יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת בלק - איש האשכולות הרה"ג רבי צבי כגן זצ"ל (ה' תמוז תשמ"ט)

פרשת בלק - רבינו אלחנן בונם וסרמן הי"ד בעל 'קובץ שיעורים' (י"א תמוז תש"א)

פרשת פנחס - רבינו ישראל איסרלין ה' פתחי תשובה' (ט"ו תמוז תרמ"ט)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי משה דויטש זצ"ל בעל 'זיו הים' (כ"א סיון תשנ"ז)

הכי מתמיד בישיבה

במשך עשרות שנים שהה רבינו בצוותא יחד עם רבי משה זצ"ל בכולל חזון איש, והיה מכנהו בחיבה "רבי משה נורר" על שם עיירת מוצאו 'נור'. ולעיתים רבות היו משוחחים בדברי תורה. סיפר רבינו שזוכר את רבי משה עוד בהיותו תלמיד בישיבת 'בית יוסף' אצל אביו מרן זי"ע, והיה הבחור הכי מתמיד שבישיבה.

ראה בפרק ב' הלכה י' בבאור ההלכה ד"ה ואם יש, ובפרק ז' בציון ההלכה אות ק"ד).

ובספר שונה הלכות אף שכמעט לא הביא בשום מקום מחברים אחרים מלבד המשנה ברורה והחזון איש, מכל מקום בהלכות לולב (סימן תרמ"ח דין ל"ד) מציין שבספר זיו הים יש מכתב ממרן החזון איש בענין איסור סחורה באתרוג של שביעית.

רבי משה דייטש זצ"ל

דיבור בבית הכנסת

רבינו דיבר כמה פעמים על כך שמצד דינא דשולחן ערוך (סימן קנ"א ס"א) אין שום היתר לשוחח בבית הכנסת שיחה בטילה, וזוכר שלפני הרבה שנים רבי משה דויטש תלה שלט בכניסה לכולל חזון איש לעורר על זה, וכתב שמי שרוצה לשוחח שיצא החוצה.

מפסקי מרן החזון איש

הנה בצעירותו זכה רבי משה לקירבה ממרן החזון איש, ומלבד מה שקיבל ממנו יסודות בסוגיות הש"ס, גם שימש אצלו בפסקי הלכה, ופעם סיפר רבינו שמרן החזון איש התבטא על רבי משה ואמר "שאם ה' בא משיח ומכונן סנהדרין, ה' לוקח את ר' משה שיהיה בין הסנהדרין" ונביא כאן כמה דבר שרבינו שמע מרבי משה בשם מרן החזון איש (ויש בידינו עוד הרבה).

מקלף ביו"ט

העיד רבינו ששמע מרבי משה שמרן החזון איש אמר לו אודות השימוש במקלף ביום טוב לצורך היום, שיש בדבר איסור משום עובדא דחול.

לא לברך על 'חסר' בחול המועד

כתב רבינו בפנקסו (כתב יד) רבי משה דייטש ז"ל העיד, שנפל לו עוקץ האתרוג בחול המועד, ואמר לו מרן שלא יברך עליו, ולא נודע טעמו עכ"ל.

אמנם אחרי תקופה ציין רבינו בגליון הפנקס, עיין במשנה ברורה סימן תרמ"ט סק"ו, ושם מבואר שדעת הט"ז והגר"א, שאתרוג הגזול אפילו שהיה בו ייאוש בעלים עם שנוי רשות לא יברכו עליו כל הימים (וכנראה רצה רבינו לציין שמצינו אופן של אתרוג שבאמת הוא כשר ומ"מ לא ראוי לברך עליו).

רבי משה דויטש בעת שמחת נישואי נכדו

הקדמת ספרו

סיפר בן רבינו הג"ר יצחק שאול שליט"א מה ששמע מאביו רבינו זי"ע: שכשהוציא רבי משה את ספרו הראשון על מסכת ברכות (ונקרא 'המעיר' ואח"כ שינו שמו ל' זיו הים') מסר למרן החזון איש את הספר, והחזון איש עיין בהקדמה שם ומאוד התפעל מתוכנה, ואמר כי אילו לא היה מכיר את הכותב היה סבור שנכתבה על ידי אחד מהראשונים.

וכאשר נלב"ע רבי משה, חזר רבינו מההלויה לביתו, ולקח סולם וטיפס לאחד ממדפי הארון הספרים, עד שהגיע לספר הנ"ל, והושיט לבנו רבי שאול ואמר לו, "הנה ספר שחיבר רבי משה, כדאי לך ללמוד את ההקדמה שלו". ואכן במשך כמה ימים היה הספר מונח על שולחנו של רבינו עד שרבי שאול גמר לעיין בהקדמה.

תמונה בפרסום ראשון משמחת שבע ברכות בשנת תשמ"ז

בשולחן הכבוד נראים משמאל לימין:

רבי בנימין קורלנסקי, בנו החתן רבי יצחק, רבי מיכל יהודה לפקוביץ, רבי משה דויטש, רבינו (כשהוא מצדד ביראה אל מול מורו ורבו רבי מיכל יהודה) רבי טובי' אברמוביץ

מרא דשמעתתיה בשביעית

רבי משה זכה בשנת תשל"ב להוציא לאור תלמוד ירושלמי מסכת שביעית, עם ביאורו 'מי זיו' וגם הוסיף בו עיונים ומו"מ כדרכה של תורה, וקרא שמו 'זיו הים', והדפיס אותו בשני כרכים. ורבינו מאוד נהנה מביאורו, וביקש ממנו שימשיך להוציא גם על שאר כרכי הירושלמי, אך לא אסתייע מילתא.

וכאשר למד רבינו לעצמו ירושלמי שביעית קיבל בכמה מקומות את מהלך דרכו של רבי משה ז"ל, וכן בשיעור על תלמוד ירושלמי שמסר (בשנת האבל על אביו מרן הקהילות יעקב), ושמהם הודפס אח"כ על ידי חתנו הגר"ז ברוורמן סדרת הירושלמי עם הביאור, ביאר בכמה מקומות כמו שכתב רבי משה.

וגם בספרו דרך אמונה בכמה מקומות ציין רבינו לספרו ודן בדבריו:

היו שותפים כעת להצלת 73 היתומים < מסי' קרן: 6565 >

ועד הרבנים לעזרת דווקא באו"ר

מוסדי התורה מותחנים להצלת 73 היתומים

"שטר הברכה" של מרן ורבני מוסדי התורה שליט"א יגיע אליכם הביתה ע"י שליח גדולי הדור

1-800-22-36-36

ישועה קרובה לבא לביתכם!